

ΣΗ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΔΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΔΡ. 3, 40

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Μ. ΣΙΔΕΡΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΛΗΘΕΙΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΖΑΚΑ
* ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ *

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
Η ΜΟΝΗ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΠΙ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑΝ 1909 — 1913
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ 'ΓΣΑ'

ΥΠΟ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩΑΝ. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» ΙΩΑΝ. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ
46β — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46β
ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

Ἀριθ. Πρωτ. 7217
Διακτ. 8091

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Μαΐου 1908.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Σπυρ. Σακελλαρόπουλον

Γνωστὸν ποιούμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῇ
13 τοῦ λήγοντος μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 24 τοῦ αὐτοῦ
δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 126 φύλλῳ τῆς Ἐφη-
μερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη ἡ ὑφ' ὑμῶν εἰς τὸν
διαγωνισμὸν τῶν διδακτικῶν βιβλίων ὑποβληθεῖσα **Λα-
τινικὴ Γραμματικὴ** πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων
κατὰ τοὺς ἐν αὐτῇ καὶ τῇ συνδημοσιευομένῃ ἐκθέσει
ὄρους τῆς κριτικῆς ἐπιτροπείας.

Ὁ Ὑπουργός

Α. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ λατινικὴ γλῶσσα, συγγενὴς τῆς ἑλληνικῆς, εἶναι ἡ γλῶσσα ἣν ὠμίλουν οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι. Περιορισμένη εὖσα κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Λάτιον τῆς μέσης Ἰταλίας ἐπεκράτησεν ἔπειτα, διὰ τῆς ὑπερισχύσεως τῶν Ῥωμαίων, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ὑποτάξῃ. Ὡμιλεῖτο δὲ μέχρι τοῦ 5' περιπλου αἰῶνος μ. Χ., ὅτε ἤρξατο νὰ ἐκλείπῃ ἔνεκα τῆς ἐπικρατήσεως τῶν βαρβάρων ἐθνῶν ἅτινα κατέβαλον τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Ἐξ αὐτῆς παρήχθησαν αἱ νεώτεραι λατινογενεῖς λεγόμεναι γλῶσσαι, ἡ ἰταλική, ἡ γαλλικὴ, ἡ ἰσπανικὴ, ἡ πορτογαλικὴ καὶ ἄλλαι, αὐτὴ δὲ ἡ λατινικὴ ἐνεκρώθη μὲν, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ὑφισταμένη ὡς γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης καὶ ὡς ἐπίσημος γλῶσσα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον ἔπαθεν οὐκ ὀλίγας μεταβολάς, ἀλλ' ἐν τῇ γραμματικῇ ταύτῃ θὰ πραγματευθῶμεν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ὅπως αὐτὴ ἐγράφετο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς λατινικῆς πεζογραφίας, κατὰ τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Γράμματα.

1. Τὰ γράμματα (litterae) τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι τὰ ἑξῆς 23·

A a	ἄ
B b	(μ)πέ
C c	τσε
D d	(ν)τέ
E e	ἔ
F f	ἔφ
G g	γκέ
H h	(χ)ά
I i	ἰ
(J j	ἰῶτα)
K k	κά
L l	ἔλ
M m	ἔμ
N n	ἔν
O o	ὀ
P p	πέ
Q q	κόβ
R r	ἔρ
S s	ἔς
T t	τέ
U u	οῦ
(V v	βέ)
X x	ἔξ
Y y	ῦ ψιλόν
Z z	ζῆτα.

Διαίρεσις τῶν γραμμάτων.

2. Τὰ γράμματα διαίρουται εἰς φωνήεντα (*litterae vocāles*) καὶ εἰς σύμφωνα (*litterae consonantes*).

3. Φωνήεντα εἶναι τὰ ἐξῆς θ· a, e, i, o, u, y. Σύμφωνα δὲ τὰ λοιπὰ γράμματα.

4. Τὰ σύμφωνα τῆς λατινικῆς γλώσσης διαίρουται, ὅπως καὶ τὰ ἑλληνικά, εἰς ἄφωνα (*mutae*) b, c, d, g, k, p, q, t, εἰς ὑγρά (*liquidæ*), l, r, εἰς ἔρρινα (*nasales*) m, n, εἰς συριστικά ἢ ἠχηρά (*sibilantes ἢ spirantes*) s, (v), f, καὶ εἰς διπλᾶ (*duplices*) x (=cs ἢ gs) καὶ z (=ds). Δασέα σύμφωνα ἢ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει, σημειοῦνται δ' ἐν αὐτῇ ἀντὶ τῶν δασέων τῆς ἑλληνικῆς τὰ ψιλὰ c, p, t=κ, π, τ, μετὰ τοῦ δασέος πνεύματος ἤτοι τοῦ H (h)· οἷον Chios (ἢ Χίος), philosophia (φιλοσοφία), Themistocles (Θεμιστοκλῆς). Ὡσαύτως δὲ τὸ ῥ ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ rh (Rhodus=Ῥόδος) καὶ τὰ ῥῥ διὰ rrh (Pyrrhus=Πύρρος).

5. Τὰ φωνήεντα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρά (*vocales longae*), ἄλλοτε δὲ βραχεῖα (*vocales breves*), ὅπως τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα δίχρονα (α, ι, υ). Τὸ ē=η, τὸ ě=ε, τὸ ō=ω, τὸ ō=ο. Φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος εἶναι βραχύ· οἷον dĕus (θεός), filiŭs (υἱός).

Δίφθογγοι.

6. Αἱ δίφθογγοι (*diphthongi*) εἶναι τέσσαρες· ae (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν ἑλληνικὴν αι), oe (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν οι), au (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν αυ) καὶ eu (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν ευ). Εἶναι δὲ πᾶσαι μακράι.

ΣΗΜ. Ἡ συλλαβὴ (*syllaba*) εἶναι μακρά (*longa*), ἂν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον, βραχεῖα (*syllaba brevis*), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἐνὸς ἀπλοῦ συμφώνου, θέσει μακρά (*syllaba positione longa*), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ, ἀδιάφορος (*syllaba anceps*), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν· οἷον volūcris (βόλουκρίς), πτηνόν.

Προφορά.

7. Τὰ λατινικά φωνήεντα a e o u i y
προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικά α ε ο ου ι υ.

Τὸ συμφωνοειδὲς i, ἀντὶ τοῦ ὁποίου χάριν εὐκολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν γράφουσι τινες j, ἐν ἀρχῇ λέξεως ἐπομένου φωνήεντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξύ δύο φωνηέντων προφέρεται ὡς γι (ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ προφορᾷ τοῦ γιατρός, τοῦ φθόγγου γι ἀποτελοῦντος μίαν συλλαβὴν μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος)· οἷον jam (γιαμ)=ἤδη, janua (γιάνουα)=θύρα.

Τὸ δὲ συμφωνοειδὲς u, ἀντὶ τοῦ ὁποίου ἐπίσης χάριν εὐκολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν γράφουσι συνήθως v, ἐκφωνεῖται ἐν ἀρχῇ λέξεως καὶ πρὸ φωνήεντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξύ δύο φωνηέντων, ὡς τὸ ἡμέτερον β· οἷον vir (βίρ) ἀντὶ uir=ἀνὴρ, vivo (βίβο) ἀντὶ uiuo=ζῶ.

Ἡ δίφθογγος oe προφέρεται ὡς ἡ γαλλικὴ eu.

8. Ἐκ τῶν συμφώνων τὰ μὲν f, k, l, m, n, p, r, x, z προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικά φ, κ, λ, μ, ν, π, ρ, ξ, ζ.

Τὸ b καὶ τὸ d ὅπως ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ.

Τὸ g προφέρεται ὅπως τὸ ἑλληνικὸν γκ ἐν ταῖς λέξεσι τῆς κοινῆς γλώσσης γκαρούζω, γκέμι, Γκίκας.

Τὸ c πρὸ μὲν τῶν συμφώνων καὶ τῶν φωνηέντων a, o, u προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν κ· οἷον cras (=αὔριον), cor(=καρδία), causa (αἰτία), cupio (=ἐπιθυμῶ). Ἀλλὰ πρὸ τῶν φωνηέντων e, i, y καὶ τῶν δίφθόγγων ae, eu, oe ἐπεκράτησε νὰ ἐκφωνῆται ὡς τσέ· οἷον Cicero (=Κικέρων), caelum (=οὐρανός). Ἡ προφορὰ αὕτη τοῦ c ὡς τσέ ἦτο ἄγνωστος τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις, οἵτινες ἐξεφώνουν παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ c ὡς τὸ ἑλληνικὸν κ, διότι καὶ λίαν σπανία ἦτο παρ' ἐκείνοις ἡ χρῆσις τοῦ k.

Τὸ q συνεκφέρεται πάντοτε μετὰ τοῦ u (=v) καὶ συνεχφωνεῖται μετ' αὐτοῦ σχεδὸν ὡς κβ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος a—qua (=ὔδωρ) ἄκβα.

Τὸ s προφέρεται ὅπως τὸ ἑλληνικὸν σ, ὅμως δὲ μεταξύ δύο

φωνήεντων ἐν μέσῳ λέξεως ἐπεκράτησε νὰ ἐκφωνῆται ὡς ζ· οἶον **Musa** (=Μοῦσα) Μουζα.

Τὸ τ προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν τ· οἶον **totus** (=ὅλος), ἡ συλλαβὴ δ' ὅμως **ti** ἐν μέσῳ λέξεως καὶ πρὸ φωνήεντος προφέρεται συνήθως ὡς τσι· οἶον **consecutio** (=ἀκολουθία) κονσεκούτσιο. Ἀλλὰ καὶ ἡ προφορὰ αὕτη εἶναι νεωτέρα καὶ ἀλλοτρία τῶν παλαιῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἐξεφώνουν πάντοτε τὸ τ ὡς τ. Πάντως δὲ πρέπει νὰ ἐκφωνῆται ὡς τ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν ἢ ὅταν προηγῆται τῆς συλλαβῆς **ti** ἕτερον **t** ἢ **s** ἢ **x**· οἶον **Boeōtia** (=Βοιωτία) Μπεότια, **quaestio** (=ζήτησις) κβαίστιο, **Attius** (κύρ. ὄνομα) Ἀττιους, **mixtio** (=μιξίς) μιξτιο. Ὡς τι πρέπει νὰ ἐκφωνῆται ἡ συλλαβὴ **ti**, καὶ ὅταν συμπέσῃ πρὸ φωνήεντος ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων· οἶον **montium** (γεν. πληθ. τοῦ **mons**=ὄρος) μόντιουμ, **petierunt** (γ' πληθ. πρὸς. τοῦ παρακειμένου τοῦ **peto**=ζητῶ) πετιέρουντ.

Τέλος δὲ τὸ **h** δὲν εἶναι κυρίως οὔτε φωνῆεν οὔτε σύμφωνον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ δασύ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων· οἶον **Hōmērus** (=Ὅμηρος) Ὁμέρους, **Hēsiodus** (=Ἡσίοδος) Ἑζίοντους.

Τονισμὸς καὶ συλλαβισμὸς.

9. Ὄταν ἡ λέξις εἶναι δισύλλαβος, τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (εἴτε μακρὰ εἶναι ἡ παραλήγουσα καὶ ἡ λήγουσα εἴτε βραχεῖα)· οἶον **flo'-rēs** (=ἄνθη), **ā'-rā** (=βωμός), **ā'-quā** (=ὕδωρ), **ā'-mō** (=ἀγαπῶ).

Ὄταν ἡ λέξις ἔχῃ τρεῖς ἢ πλείονας συλλαβάς, τονίζεται ἡ παραλήγουσα, ἂν εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρὰ· οἶον **ā-mā'-rē** (=ἀγαπᾶν), **vī-tū-pē-rā'-rē** (=ψέγειν), **lī-bér-tās** (=ἐλευθερία).

Ὄταν ἡ παραλήγουσα τῆς πολυσυλλάβου λέξεως εἶναι βραχεῖα, τονίζεται ἡ προπαραλήγουσα· οἶον **fā'-bū-lā** (=μῦθος), **ā'-quī-lāe** (=ἀετοί), **ā-grī'-cō-lā** (=γεωργός).

Ὁ συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεταί ὅπως καὶ ὁ τῶν ἑλληνικῶν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Μέρη τοῦ λόγου.

1. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (*partes oratiōnis*) εἶναι ὁκτώ :

ὄνομα οὐσιαστικόν	—	<i>nomen substantivum</i>
ὄνομα ἐπίθετον	—	<i>nomen adiectivum</i>
ἀντωνυμία	—	<i>pronomen</i>
ῥῆμα	—	<i>verbum</i>
ἐπίρρημα	—	<i>adverbium</i>
πρόθεσις	—	<i>praepositio</i>
σύνδεσμος	—	<i>coniunctio</i>
ἐπιφώνημα	—	<i>interiectio</i>

ΣΗΜ. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄρθρον.

2. Ἐκ τῶν 8 μερῶν τοῦ λόγου τὰ τέσσαρα πρῶτα εἶναι κλιτά, (*declinabilia*), τὰ δὲ λοιπὰ ἄκλιτα (*indeclinabilia*). Τὰ ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου λέγονται καὶ μόρια (*particulae*).

3. Τὰ ὀνόματα (*nomina*) διακρίνονται, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἰς συγκεκριμένα (*concreta*) καὶ εἰς ἀφηρημένα (*abstracta*). τὰ συγκεκριμένα διακρίνονται πάλιν εἰς κύρια (*propria*) καὶ προσηγορικά (*appellativa*)¹⁾.

1) Ὁ ἐνικόδς ἀριθμὸς *proprium*, *appellativum*, *concretum*, *abstractum*.

Παραπέμενα τῶν ὀνομάτων.

4. Ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, τὰ λατινικὰ ὀνόματα ἔχουσι γένη, ἀριθμούς, πτώσεις καὶ κλίσεις.

Γένη.

Τὰ γένη (genēra) εἶναι τρία, γένος ἀρσενικόν (genus masculinum), θηλυκόν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum).

Ἀριθμοί.

Οἱ ἀριθμοὶ (numēri) εἶναι δύο, ὁ ἐνικός ἀριθμὸς (numerus singularis) καὶ ὁ πληθυντικός (pluralis). Δυτικὸν ἀριθμὸν δὲν ἔχει ἡ λατινικὴ γλώσσα.

Πτώσεις.

Αἱ πτώσεις τῶν ὀνομάτων ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ἕξ, αἱ ἑξῆς:

ὀνομαστικὴ	—	nominativus
γενικὴ	—	genetivus
δοτικὴ	—	dativus
αἰτιατικὴ	—	accusativus
κλητικὴ	—	vocativus
ἀφαιρετικὴ	—	ablativus

Ἡ ἀφαιρετικὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀποδίδεται ὅτε μὲν διὰ γενικῆς (ἀπλῆς ἢ μετὰ προθέσεως), ὅτε δὲ διὰ δοτικῆς (ἀπλῆς ἢ μετὰ προθέσεως).

Κλίσεις.

Αἱ κλίσεις (declinatiōnes) εἶναι πέντε, καὶ ἡ μὲν πρώτη κλίσις (prima declinatio) ἔχει χαρακτῆρα — A
 ἡ δευτέρα (secunda) — O
 ἡ τρίτη (tertia) — I ἢ σύμφωνον
 ἡ τετάρτη (quarta) — U
 ἡ πέμπτη (quinta) — E

ΣΗΜ. Ὁ χαρακτῆρ φαίνεται καθαρῶς ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὸν ἑξῆς πίνακα.

Κλίσις	Ὄνομαστικῆ ἑνικοῦ	Γενικῆ ἑνικοῦ	Γενικῆ πληθυντικοῦ	Χαρακτήρ
A'	poenā ποινή	poenae	poenā-rum	A
B'	domīnus κύριος	domini	dominō-rum	O
Γ'	civis πολίτης	civis	civī-um	I
»	lex (legs) νόμος	legis	leg-um	σύμφωνον
Δ'	fructus καρπός	fructus	fructū-um	U
E'	dies ἡμέρα	diēi	diē-rum	E

Πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πέντε κλίσεων.

5. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πέντε κλίσεων εἶναι αἱ ἑξῆς :

Singularis.

α' κλίσις	β' κλίσις	γ' κλίσις	δ' κλίσις	ε' κλίσις
Nom. ā	ūs, ūm οὐδ.	—	ūs·	ūs οὐδ.
Gen. ae	ī	īs	ūs	ūs
Dat. ae	ō	ī	ūī·	ū
Accus. ām	ūm	ēm, (im)-ώς ἢ ὄν.	ūm·	ū
Voc. ā	ē, ūm	ώς ἢ ὀνομαστικῆ	ūs·	ūs
Abl. ā	ō	ē, (ī)	ū	ē

Pluralis.

Nom. ae	ī·	ūs·	ūs·	ūs·	ēs
Gen. ārūm	ōrūm	ūm (iūm)	ūm	ūm	ērūm
Dat. īs	īs	ībūs	ībūs (ūbūs)	ībūs (ūbūs)	ēbūs
Accus. ās	ōs·	ēs·	ūs·	ūs·	ēs
Voc. ae	ī·	ēs·	ūs·	ūs·	ēs
Abl. īs	īs	ībūs	ībūs (ūbūs)	ībūs (ūbūs)	ēbūs

6. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς λατινικῆς α' κλίσεως ἀντιστοιχοῦσι καθ' ὅλου εἰπεῖν πρὸς τὰς τῆς ἑλληνικῆς α' κλίσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ τῆς λατινικῆς β' κλίσεως πρὸς τὰς τῆς ἑλληνικῆς β', καὶ αἱ τῆς λατινικῆς γ' πρὸς τὰς τῆς ἑλληνικῆς γ'. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς δ' (*fruct—us*==καρπός, *corn—u*==κέρας) ἀντιστοιχοῦσι καθ' ὅλου πρὸς τὰς ἑλληνικὰς—υς καὶ—υ (ἰχθ—ύς, γόν—υ). Αἱ δὲ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς ε' λατινικῆς κλίσεως δὲν ἔχουσι κυρίως ἀντιστοίχους ἑλληνικὰς.

7. Περὶ πασῶν τῶν κλίσεων σημειωτέον ὅτι·

α') ἡ κλητικὴ ἑκατέρου ἀριθμοῦ ἔχει τὴν αὐτὴν κατάληξιν πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ· μόνον ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς—*us* ἀρσενικῶν τῆς β' κλίσεως διαφέρει τῆς ὀνομαστικῆς λήγουσα εἰς—*e*, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ· *domin—us*, *domin—e*==κύρι·ος, κύρι·ε·

β') ἡ δοτικὴ καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν κατάληξιν·

γ') τὰ οὐδέτερα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ἡ κατάληξις τῶν πτώσεων τούτων εἶναι πάντοτε *ā*, οἰασθήποτε κλίσεως εἶναι τὸ οὐδέτερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Π ρ ὶ τ η κ λ ῖ σ ῖ ς .

(Prima declinatio).

8. Ἡ πρώτη κλίσις ἔχει ὀνόματα θηλυκὰ τὸ πλεῖστον, λήγοντα εἰς—*ā*, ἀντιστοιχοῦντα δὲ πρὸς τὰ ἑλληνικὰ εἰς —α καὶ —η, καὶ τινὰ ἀρσενικὰ, ἢ κύρια ἢ δηλωτικὰ ἀνδρικοῦ ἔργου, ἢ ὀνόματα ποταμῶν, λήγοντα ὡσαύτως εἰς —*ā* καὶ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἑλληνικὰ εἰς —α καὶ —ης.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον παράδειγμα.

Singularis.

Nominativus	poen-ă	=	ποιν-ή
Genetivus	poen-ae	=	ποιν-ῆς
Dativus	poen-ae	=	ποιν-ῇ
Accusativus	poen-am	=	ποιν-ήν
Vocativus	poen-ă	=	ποιν-ή
Ablativus	poen-ā	=	—

Pluralis.

Nominativus	poen-ae	=	ποιν-αί
Genetivus	poen-arum	=	ποιν-ῶν
Dativus	poen-is	=	ποιν-αῖς
Accusativus	poen-as	=	ποιν-άς
Vocativus	poen-ae	=	ποιν-αί
Ablativus	poen-is	=	—

9. Ὅμοιος κλίνονται τὰ θηλυκὰ ὀνόματα mens-ă (τράπεζα), terr-ă (γῆ), femin-ă (γυνή), glorĭ-ă (δόξα), καθὼς καὶ τὰ ἄρσενικά Publicōl-ă (Ποπλικόλας, κύρ. ὄνομα), poēt-ă (ποιητής), naut-ă (ναύτης) κτλ. ¹⁾.

10. Κατὰ τὴν α' κλίσειν κλίνονται καὶ τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ eis-ă· οἶον bona (ἀγαθή), alta (ὕψηλή), misera (ἀθλία), docta (πεπαιδευμένη).

11. Εἰς τὴν α' κλίσειν ἀνήκουσι καὶ ὀνόματά τινα ἑλληνικὰ πρωτόκλιτα, ἅτινα κλίνονται ἐνίοτε τηροῦντα ἐν τισὶ τῶν πτώσεων τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τὰς ἑλληνικὰς καταλήξεις· οἶον :

Aenē-as	=	Αἰνεί-ας
Aenē-ae	=	Αἰνεί-ου
Aenē-ae	=	Αἰνεί-α
Aenē-an	=	Αἰνεί αν
Aenē-ă	=	Αἰνεί-α
Aenē-ā	=	—

1) Τὰ ἄρσενικά ταῦτα λατινικὰ ὀνόματα εἰς -ă παραβλητέα πρὸς τὰ Ὀμηρικὰ πρωτόκλιτα· ἰππότα, εὐρύσπα, μητίετα, νεφεληγερέτα, Θυέστα.

Anchīs-ēs	=	Ἀγχίσι-ης
Anchīs-ae	=	Ἀγχίσι-ου
Anchīs-ae	=	Ἀγχίσι-η
Anchīs-ēn	=	Ἀγχίσι-ην
Anchīs-ē	=	Ἀγχίσι-η
Anchīs-ā	=	—
Pēnēlōp-ē	=	Πηνελόπ-η
Penelōp-ēs	=	Πηνελόπ-ης
Penelōp-ae	=	Πηνελόπ-η
Penelōp-ēn	=	Πηνελόπ-ην
Penelōp-ē	=	Πηνελόπ-η
Penelōp-ā	=	—

Ἄνωμαλίας τῆς α' κλίσεως.

12. Τὰ θηλυκὰ ὀνόματα *dea* (θεά) καὶ *filia* (θυγάτηρ), ὅταν συνάπτωνται πρὸς τὰ ἀντίστοιχα αὐτῶν ἀρσενικὰ τῆς β' κλίσεως (*deus*=θεός, *filius*=υἴος), σχηματίζουσι τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς-*abus* (ἀντὶ εἰς-*is*), ἵνα μὴ συγχέωνται τὰ γένη· οἷον *deis et deabus* (θεοὶς καὶ θεαῖς), διότι *deis et deis* θὰ ἦτο ἄτοπον. Οὕτω καὶ *filius et filia-bus*=υἱοὶς καὶ θυγατράσι.

Ἐπάρχει παλαιὰ γενικὴ λήγουσα εἰς-*as* (ὅπως καὶ ἑλληνιστί), ἣτις διεσώθη εἰς τὰς φράσεις *pater familias* (ὁ πατὴρ τῆς οἰκογενείας), ἀντὶ *pater familiae*, *mater familias* (ἡ μήτηρ τῆς οἰκογενείας), *filius*, *filia familias*.

Πλὴν τῆς καταλήξεως ταύτης, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἀρχαϊκὴ κατάληξις τῆς γενικῆς εἰς-*ai* (*aulai*=*aulae*=τῆς αὐλῆς, *terrāi*=*terrae*=τῆς γῆς), ἣτις εὐρίσκεται εἰς τοὺς παλαιότερους μάλιστα τῶν ποιητῶν.

13. Εἷς τινὰ ὀνόματα τῆς α' κλίσεως ἢ κατάληξις τῆς γεν. πλθ. *arum* συγκόπτεται εἰς-*um*· οἷον *drachmum* (ἀντὶ *drachmarum*)=δραχμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Δευτέρα κλίσις.

(Secunda declinatio).

14. Ἡ 6' κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ εἰς-ūs (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τῆς ἑλληνικῆς 6' κλίσεως εἰς-ος) καὶ οὐδέτερα εἰς-um (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ εἰς-ον). Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

Singularis.

Nominativus	domīn-ūs	=	κύρι-ος
Genetivus	domīn-ī	=	κυρί-ου
Dativus	domīn-ō	=	κυρί-ω
Accusativus	domīn-ūm	=	κύρι-ον
Vocativus	domīn-ē	=	κύρι-ε
Ablativus	domīn-ō	=	—

Pluralis.

Nominativus	domīn-ī	=	κύρι-οι
Genetivus	domīn-ōrum	=	κυρί-ων
Dativus	domīn-īs	=	κυρί-οις
Accusativus	domīn-ōs	=	κύρι-ους
Vocativus	domīn-ī	=	κύρι-οι
Ablativus	domīn-is	=	—

Singularis.

Nominativus	don-ūm	=	δώρ-ον
Genetivus	don-ī	=	δώρ-ου
Dativus	don-ō	=	δώρ-ω
Accusativus	don-ūm	=	δώρ-ον
Vocativus	don-ūm	=	δώρ-ον
Ablativus	don-ō	=	—

Pluralis.

Nominativus	don-ă	=	δῶρ-α
Genetivus	don-ōrum	=	δῶρ-ων
Dativus	don-īs	=	δῶρ-οις
Accusativus	don-ă	=	δῶρ-α
Vocativus	don-ă	=	δῶρ-α
Ablativus	don-īs	=	—

15. Ἐκ τῶν εἰς-ūs ὀνομάτων θηλυκὰ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων (οἷον **populus**=λευκή, **malus**=μηλέα), τὰ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ εἰς -ος (**Aegyptus**=Αἴγυπτος, **mēthodus**=μέθοδος), πρὸς τούτοις δὲ τὰ ὀνόματα **alvus** (κοιλία), **humus** (γῆ), **vannus** (λίχνον). Τρία δὲ ὀνόματα εἰς-us εἶναι οὐδέτερα· **virus** (ιός, δηλητήριο), **vulgus** (ὄχλος), **pelāgus** (πέλαγος).

16. Ὄνόματά τινα ἀρσενικὰ εἰς-us, ἔχοντα πρὸ τοῦ-us τὸ σύμφωνον **r**, ἀποβάλλουσι τὸ-us ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ, καὶ τὸ **e** ἐν τῇ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ· οἷον **puer(us)**, **puer(e)**. Ταῦτα δὲ κλίνονται κατὰ τὰς λοιπὰς πτώσεις ὅπως καὶ τὰ εἰς-ūs· οἷον **puer** (ὁ παῖς), **pueri**, **puero**, **puerum**, **puer**, **puero**—**pueri**, **puerorum**, **pueris**, **pueros**, **pueri**, **pueris**.

17. Ὁμοίαν ἀποκοπὴν τῆς καταλήξεως-us ἔπαθε καὶ τὸ ὄνομα **vir** (ἀνὴρ), κλινόμενον, πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ, ὅπως τὸ **dominus**. Προσέτι δὲ καὶ τὸ ἐπίθετον **satür** (πλήρης, κεκορεσμένος), ὅπερ εἶναι ἀντὶ τοῦ **satür(us)**, **satūra**, **satürum**.

18. Ἄν τὰ ὀνόματα ὧν τὸ θέμα περατοῦται εἰς -r ἔχωσιν ἄλλο σύμφωνον πρὸ τοῦ **r**, τότε ἀποκόπτονται μὲν αἱ καταλήξεις-ūs καὶ ἔ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ, ἀλλὰ παρεμβάλλεται ἔ μεταξὺ τοῦ **r** καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ συμφώνου· οἷον **agrös** ἔπρεπε νὰ εἶναι λατινιστὶ **agrus**, ἀλλὰ τὸ **agr-us** ἀποβάλλει τὸ-us, διότι προηγεῖται **r**, ἐπειδὴ ὁμοῦ πρὸ τοῦ **r** ὑπάρχει σύμφωνον, τὸ **g**, παρεμβάλλεται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ **r** τὸ ἔ καὶ γίνεται **ager**. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ὑπάρχει μόνον εἰς τὰς δύο ῥῆ-

θείσας πτώσεις, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς πάσας καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα κλίνονται ὅπως τὸ *dominus ager, agri, agro, agrum, ager, agro-agri, agrorum, agris, agros, agri, agris.*

19. Κατὰ τὸ ἄρσεν. *dominus* καὶ τὸ οὐδέτ. *donum* κλίνονται τὰ ὀνόματα *annus* (ἔτος), *nummus* (νόμισμα), *bellum* (πόλεμος), *pallium* (ἱμάτιον) κτλ. Κατὰ τὸ *puer*, τὰ ὀνόματα *gener* (γαμβρός), *socer* (πενθερός), *liberi* (τέκνα, μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ) κτλ. Κατὰ τὸ *ager* τὰ ὀνόματα *liber* (βιβλίον), *magister* (διδάσκαλος), *minister* (ὑπηρετής, ὑπουργός) κτλ.

Ὅμοιως πρὸς τὰ οὐσιαστικά εἰς -us καὶ -um κλίνονται τὰ ἄρσενικά καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν εἰς -us, (-a), -um, *bonus-bonum* (ἀγαθός-ἀγαθόν), *doctus-doctum* (πεπαιδευμένος-πεπαιδευμένον).

Ὅπως δὲ! οὐσιαστικά τινα ἄρσενικά εἰς -rus (*puer-us, agr-us*) ἀπέβαλον τὸ -us τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τὸ -e τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ, οὕτω καὶ τὰ ἄρσενικά τῶν ἐπιθέτων εἰς -us (-a, -um) τῶν ἔχοντων r πρὸ τοῦ-us (-a, -um) ἀπέβαλον τὸ -us καὶ -e ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ. οἷον *miser-[us]* ἄθλιος, *miser-[e]* ἄθλιε· *asper[us]* τραχύς, *asper[e]* ὦ τραχύ· (*nigr-[us]*) *niger* (μέ-λας), *niger* (ὦ μέλαν), *pulchr-[us]* *pulcher* (ὠραῖος), *pulcher* (ὠραῖε).

20. Τὰ ἑλληνικά ὀνόματα, κύρια ἢ προσηγορικά, τὰ παραλαμβανόμενα εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν καὶ λήγοντα εἰς -ος, -ον, τρέπουσι τὴν ἑλληνικὴν κατὰλήξιν εἰς -us, -um. Ὅμηρος-Hōmērūs, Ἡσίοδος-Hēsiodūs, ἄντρον-an trum.

Τὰ δὲ εἰς -ρος ὑπερδυσύλλαβα τὰ ἔχοντα σύμφωνον πρὸ τοῦ r ἀποβάλλουσι τὴν κατὰλήξιν -us καὶ λαμβάνουσιν e μετὰ τοῦ ρίζικου συμφώνου καὶ τοῦ r (πρβλ. § 18)· οἷον Ἀλέξανδρος ἀντὶ *Alexandrus* γίνεται *Alexander* καὶ Ἀντίπατρος *Antipater*. Τινὰ ὅμως διατηροῦσι καὶ τὸν κανονικὸν τύπον *Euandrus* (καὶ *Euander*), *Cassandrus* (καὶ *Cassander*). Πάντως ἀμετάβλητον μένει τὸ δυσύλλαβον *Codrus*-Κόδρος.

21. Τὰ οὐσιαστικά εἰς -ius, -ium (*Vergīlius*, ὁ ποιητής

Βεργίλιος, consilium, βουλή) συναϊροῦσιν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ τὸ i i εἰς -i (Vergīlī, consīlī), τονίζονται δὲ τότε ἐπὶ τῆς παραληγουσας, καὶ ἂν ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα.

22. Τῶν κυρίων λατινικῶν ὀνομάτων εἰς -ius καὶ τοῦ προσηγορικοῦ filius ἡ κλητικὴ ἀποκόπτει τὸ e· Vergili (Βεργίλιε), Tulli (Τύλλιε), fili (υἰέ), ἀντὶ Vergilie, Tullie, filie.

23. Τὸ deus ἔχει τὴν κλητικὴν ὄχι dee, ἀλλ' ὁμοίαν πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν (deus). Ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κλίνεται οὕτω· dei, dii, di—deorum, deūm—deis, diis, dis—deos—dei, dii, di—deis, diis, dis.

24. Πολλῶν ὀνομάτων ἡ γενικὴ πληθυντικὴ σχηματίζεται εἰς ūm (ἀντὶ ōrum) μάλιστα τῶν σημαινόντων νομίσματα ἢ μέτρα καὶ συνεκφερομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν· οἷον trium nummūm (nummōrum)=τριῶν νομισμάτων, medimnūm (medimnōrum)=μεδίμωνων). Λέγεται δὲ οὐχὶ σπανάτως καὶ

deūm (θεῶν) ἀντὶ deōrum

virūm (ἀνδρῶν) ἀντὶ virōrum

liberūm (τέκνων) ἀντὶ liberōrum

sociūm (συμμάχων) ἀντὶ sociōrum (πρβλ. καὶ § 13).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Τρίτη κλίσις 1).

(Tertīa declinatio)

25. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει οὐσιαστικά ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα, προσέτι δὲ ἐπίθετα καὶ μετοχάς.

26. Αἱ καταλήξεις τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως εἶναι ποικίλαι, πάντων ὁμοῦς ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἶναι—īs.

27. Τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως διαίρουσιν εἰς ἰσοσύλλαβα (ὄνομ. nāv-īs=ναῦς, γεν. nāv-īs, ὄνομ. nūb-ēs=νεφέλη, γεν.

1) Κατὰ τὸν Landgraf.

nūb-īs) καὶ εἰς περιττοσύλλαβα (ὄνομ. lāpīs=λίθος, γεν. lāpīd-īs, ὄνομ. milēs=στρατιώτης, γεν. milit-īs). Τὰ ἰσοσύλλαβα ἔχουσι χαρακτῆρα i, τὰ περιττοσύλλαβα χαρακτῆρα σύμφωνον.

28. Κλίσις τῶν περιττοσυλλάβων τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα σύμφωνον (ιδ. § 4 σημ.).

Παραδείγματα.

ὄν. miles ἄρσ. (στρατιώτης)—γεν. milit-īs —θέμα milit-
 ὄν. rēx ἄρσ.[reg-s](βασιλεύς)—γεν. rēg-īs —θέμα rēg-
 ὄν. orīgo θηλ. (ἀρχή)—γεν. ōrīgīn-īs —θέμα ōrīgīn-
 ὄν. fulgur οὐδέτ. (ἀστραπή)—γεν. fulgūr-īs —θέμα fulgūr-
 ὄν. corpūs οὐδέτ. (σῶμα)—γεν. corpōr-īs —θέμα corpōr-.

Κανῶν. Τὰ περιττοσύλλαβα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα σύμφωνον καταλήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἐνικοῦ εἰς ἑ· οἶον rēgē, corpōrē.

Ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ εἰς um· οἶον rēgūm, corpōrūm

Ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων εἰς ā· οἶον corpōrā.

Singularis

Nom.	rēx (reg-s)	milēs	fulgūr	-ῆς, οὐδέτ·
Gen.	rēg-īs	milit-īs	fulgūr-īs	ος
Dat.	rēg-ī	milit-ī	fulgūr-ī	ι
Acc.	rēg-ēm	milit-ēm	fulgūr	α ἢ ν, οὐδ.
Voc.	rēx	milēs	fulgūr	-ῆς
Abl.	rēg-ē	milit-ē	fulgūr-ē	

Pluralis

Nom.	rēg-ēs	milit-ēs	fulgūr-ā	ες οὐδέτ· α
Gen.	rēg-ūm	milit-ūm	fulgūr-ūm	ων
Dat.	rēg-ībās	milit-ībūs	fulgūr-ībūs	σι(ν)
Acc.	rēg-ēs	milit-ēs	fulgūr-ā	ας οὐδέτ· α
Voc.	rēg-ēs	milit-ēs	fulgūr-ā	ες οὐδέτ· α
Abl.	rēg-ībās	milit-ībūs	fulgūr-ībūs	

*Αντίστοιχοι Ἑλλ. καταλήξεις τῆς γ' κλίσεως

29. Κλίσις 1) τῶν περιττοσυλλάβων τῶν ἐχόντων πρὸ τῆς καταλήξεως πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ 2) τῶν ἰσοσυλλάβων (τῶν ἐχόντων χαρακτηριστῆρα i)·

Παραδείγματα

- 1) ὄν. dens ἄρσ. (ὀδοῦς)—γεν. dent-is θέμα dent-(ἔλλ. ὀδοντ-)
 ὄν. ars θηλ. (τέχνη)—γεν. art-is θέμα art-
 ὄν. os οὐδ. (ὀστοῦν)—γεν. oss-is θέμα oss-
 2) ὄν. navis θηλ. (ναῦς)—γεν. nav-is θέμα navi-
 ὄν. nubes θ. (νεφέλη)—γεν. nub-is θέμα nubi-

Κανὼν. Τὰ περιττοσύλλαβα τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ τὰ ἰσοσύλλαβα (χαρακτήρ i) καταλήγουσιν·

ἐν τῇ ἀφαιρετ. τοῦ ἐνικοῦ εἰς ἔ· οἷον artě, navě, nubě·

ἐν τῇ γεν. πληθυντικῇ εἰς ium· οἷον artium, navium, nubium.

Singularis

Nom. ars	navis	nubes
Gen. artis	navis	nubis
Dat. arti	navi	nubi
Acc. artem	navem	nubem
Voc. ars	navis	nubes
Abl. artě	navě	nubě

Pluralis

Nom. artes	naves	nubes
Gen. artium	navium	nubium
Dat. artibus	navibus	nubibus
Acc. artes	naves	nubes
Voc. artes	naves	nubes
Abl. artibus	navibus	nubibus.

30. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐξῆς ἰσοσύλλαβα, ἅτινα ἔχουσι τὴν γενικὴν πληθυντικὴν εἰς -um καὶ ὄχι εἰς -ium·

pāter	(πατήρ)	γεν. patris,	γεν. πληθοντ.	pātr-um
māter	(μήτηρ)	» matris,	» »	matr-um
frāter	(ἀδελφός)	» fratris,	» »	fratr-um
cānis	(κύων)	» canis,	» »	cān-um
iūvenis	(νεανίας)	» iuvenis	» »	iūven-um
sēdēs	θλ. (ἔδρα)	» sedis	» »	sēd-um.

31. Κλίσις τῶν οὐδέτερον ἰσοσυλλάβων (χαρακτήρ i) τῶν λη-
γόντων εἰς -ĕ, -ăl, -ăr.

Παραδείγματα.

mārĕ (θάλασσα), γ. mārĭs, ἀφ. mārĭ, πλ. ὄν. mārĭă, γ. mārĭŭm
 ānĭmăl (ζῷον), γ. ānĭmălĭs, » ānĭmălĭ, » ānĭmălĭă, γ. ānĭ-
 [mălĭŭm
 calcăr (πτεροιστήριον), γ. calcărĭs, ἀφ. calcărĭ, πλ. ὄν. cal-
 [cărĭă, γεν. calcărĭŭm.

Κανόν. Τὰ οὐδέτερα εἰς -ĕ, -ăl, -ăr (γεν. āris) καὶ pār
 (ζεύγος) γεν. pārĭs καταλήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρ. τοῦ ἐνικοῦ εἰς
 -ĭ, ἐν τῇ ὀνομ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ πληθοντ. εἰς -ĭă, ἐν τῇ
 γεν. τοῦ πληθοντ. εἰς -ĭŭm.

Singularis

Pluralis

Nom.	mārĕ	mārĭă
Gen.	mārĭs	mārĭŭm
Dat.	mārĭ	mārĭbŭs
Acc.	mārĕ	mārĭă
Voc.	mārĕ	mārĭă
Abl.	mārĭ	mārĭbŭs.

ΣΗΜ. Ἡ περὶ τὴν κλίσιν ἀνωμαλία τῶν ὀνομάτων τούτων
 εἶναι μόνον φαινομενική. Τὸ i δηλαδὴ ὑπάρχει ἐν τῇ ῥίζῃ αὐτῶν,
 ὥστε κυρίως διαιρετέον τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κατάληξιν. mārĭ-ă,
 mārĭ-ŭm καὶ ὅχι. mār-ĭă, mār-ŭm (πρὸς βλ. § 29 nāvium,
 nŭbium).

32. Πλὴν τῶν ἐν ταῖς §§ 29—30 ἀναφερομένων τάξεων ὀνο-
 μάτων σχηματίζουσι προσέτι τὴν γεν. πληθ. εἰς -ĭum καὶ τὰ
 ἑξῆς ὀνόματα.

lis (ἔρις)	θλ.,	litis	lit-ium
nix (χιών)	θλ.,	nivis	niv-ium
vīs (δύναμις)	θλ.; ὄν. πλ.	vīres	vīr-ium
mās (ἄρσην)	ἄρσ.,	māris	mār-ium
mūs (μῦς)	ἄρσ.,	mūris	mūr-ium
fraus (δόλος)	θλ.,	fraudis	fraud-ium
faucēs (φάρυγγ)	θλ. πληθ.		fauc-ium.

*Έχουσι προσέτι τὴν γεν. πληθ. εἰς -ium καὶ τὰ ὀνόματα optimatēs (ἀρισταί), penatēs (πατροὶ θεοί), ὡς καὶ τινὰ ἐθνικὰ λήγοντα ἐν τῷ πληθυντικῷ εἰς -ātes καὶ -ītes· οἷον Arpinatēs, Arpinatium (κάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου ἐν Ἰταλίᾳ), Samnītes, Samnītum (Σαυνῖται ἐν Ἰταλίᾳ).

Ἐκ τῶν εἰς -is ληγόντων ἰσοσυλλάβων ἔχουσι τὴν αἰτιατ. τοῦ ὄν. εἰς -im καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -ī τὰ ἐξῆς ὀνόματα·

α') ποταμῶν καὶ χωρῶν·

Tibēris (ὁ Τίβερις ποτ.)	ἄρσ., is	Tibēr-im	Tibēr-ī
Nēāpōlis (Νεάπολις)	θλ., is	Nēāpōl-im	Nēāpōl-ī.

β') τὰ προσηγορικὰ·

fēbris (πυρετός)	θλ., is	fēbr im	fēbr-ī
puppis (πρύμνη)	θλ., is	pupp-im	pupp-ī
sēcūris (πέλεκυς)	θλ., is	sēcūr-im	sēcūr-ī
sītis (δίψα)	θλ., is	sīt-im	sīt-ī
turris (πύργος)	θλ., is	turr im	turr-ī
vīs (δύναμις)	θλ., —	vīm	vī.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ἀφαιρ. τοῦ ὄν. ἔχουσι πολλάκις -ī καὶ τὰ ὀνόματα civis (πολίτης), nāvis (ναῦς), ignis (πῦρ).

33. Πάντα τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα ἐν τῇ γεν. πληθυντ. εἰς -ium εἶχον κατὰ τοὺς καλοὺς χρόνους τῶν ῥωμαϊκῶν γραμμάτων ἐν τῇ αἰτ. τοῦ πληθ. τὴν κατάληξιν īs (ἀντὶ -ēs)· οἷον hostīs (πολεμῖος) = hostēs. Τὴν κατάληξιν ταύτην ἐλάβανον καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὴν γεν. πληθ. εἰς -ium· οἷον -omnis (πᾶς) -omnium -omnis (= omnes).

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως.

34. Ἀρσενικά εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ōr (γεν. -ōris), -ōs, -ēr· οἶον cōlor (γεν. colōris) albus = χροῦμα λευκόν, mōs (γεν. moris) patrius = ἔθος πάτριον, imber (γεν. imbris) crēber = συχνή βροχή.

35. Ἐξαιροῦνται ὄντα γένους θηλυκοῦ τὰ ἐξῆς ὀνόματα· arbor γεν. arbōris (δένδρον), dōs, dōtis (προίξ), lintēr, lintris (λέμβος). Οὐδέτερα δὲ εἶναι τὰ ἐξῆς· cōr, cōrdis (καρδία), marmōr, ōris (μάρμαρον), aequōr, ōris (ἐπιφάνεια, πέλαγος), ōs, ōris (στόμα), ōs, ossis (ὄστοῦν), cādāvēr, cādāvēris (πτῶμα), īter, itinēris (ὁδός), ūber, ūberis (μαστός), vēr, vēris (ἔαρ). Οὐδέτερα εἶναι καὶ τὰ εἰς -er ὀνόματα τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν· οἶον acēr, acēris (ἡ σφένδαμνος), pāpāvēr, pāpāvēris (ἡ μήκων, παπαρούνα).

36. Θηλυκά εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ō, -ās, -es, -is, -x καὶ -s προηγουμένου συμφώνου, ἔτι δὲ τὸ fraus, fraudis (δόλος) καὶ laus, laudis (ἔπαινος)· οἶον lēgiō (legiōnis) decīma = λεγὼν δεκάτη, aestās (aestātis) cālīda = θέρους θερμόν, sēgēs (sēgētis) matura = σπαρτὸν ὄριμον, nāvis (nāvis) longa νηὺς μακρά, vōx (vōcis) magna = φωνὴ μεγάλη, gens (gentis) valīda = γένος ἰσχυρόν, fraus (fraudis) impīa = δόλος ἀνόσιος, laus (laudis) bellīca = ἔπαινος πολεμικός (πολεμικὴ δόξα).

37. Ἐκ τῶν εἰς ὀ ὀνομάτων ἐξαιροῦνται ὄντα γένους ἀρσενικοῦ τὰ ἐξῆς· sermō, sermōnis (λόγος, γλῶσσα), ōrdō, ordinis (τάξις), pūgiō, pūgiōnis (ξίφιδιον), septentriōnēs ōnum πληθ. (βορρᾶς). Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι προσέτι τὰ εἰς -o ὀνόματα ζώων, lēō, lēōnis (λέων), καὶ ἐκ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων τὸ Sulmo (Σουλμῶν, πόλις τῆς Ἰταλίας) καὶ Vesontīo (πόλις τῆς Γαλατίας). Ἐκ τῶν εἰς -ās, ἀρσενικὸν εἶναι τὸ as, assis (ἀσσάριον, ῥωμαϊκὸν νόμισμα), οὐδέτερον δὲ τὸ vās, vāsis (ἀγγεῖον). Ἐκ τῶν εἰς -es, ἀρσενικά εἶναι τὰ ἐξῆς· pēs, pēdis (πούς), āriēs, ariētis (κριός), pāriēs, pāriētis (τοι-

χος), ὡς καὶ τὰ περιττοσύλλαβα τὰ λήγοντα εἰς -es, γεν. -ītis. οἶον caepes, ītis (χορτοπλινθος). Οὐδέτερον δὲ εἶναι τὸ aes, aeris (χαλκός). Ἐκ τῶν εἰς -is, ἀρσενικά εἶναι τὰ περιττοσύλλαβα cinis, cineris (κόνις), lapis lapīdis (λίθος), pulvis, pulvērīs (κονιορτός), sanguis, sanguīnis (αἷμα), τὰ ἰσοσύλλαβα εἰς -nis· οἶον finis, finis (σύνορον), ἔτι δὲ τὰ ὀνόματα collis, collis (λόφος), fascis, fascis (δέσμη), mēnsis, mēnsis (μήν), orbis, orbis (κύκλος), piscis, piscis (ἰχθύς), postis, postis (παραστάς), unguis, unguis (ὄνυξ).

Ἐκ τῶν εἰς -x, ἀρσενικά εἶναι τὸ grex, grēgis (ἀγέλη), calix, calicis (κύλιξ, ποτήριον), ἔτι δὲ καὶ τὰ λήγοντα εἰς -ex γεν. icis· οἶον cortex, corticis (φλοιός).

Ἐκ τῶν εἰς -s προηγουμένου φωνήεντος ἀρσενικά εἶναι τὰ ὀνόματα dens, dentis (ὀδός), fons, fontis (πηγή), mons, montis (ὄρος), pons, pontis (γέφυρα).

38. Οὐδέτερα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ē, -l, -ar, -ūr, -us, mēn, -mā, ἔτι δὲ τὸ lac, lactis (γάλα) καὶ capūt, capītis (κεφαλή)· οἶον marē (is) tranquillum=θάλασσα ἀτάρακτος, animal (ālis) domesticum=ζῷον κατοικίδιον, calcār (āris) acūtum=πτερυγίσσιον ὀξύ, rōbūr (rōbōris) firmum=ξύλον δρύϊνον στερεόν, corpus (corpōris) sanum=σῶμα ὑγιές, nōmēn (nōmīnis) clārum=ὄνομα λαμπρόν, pōemā (pōemātis) bonum=ποίημα καλόν, lac (lactis) concretum=γάλα πεπηγός, capūt (capītis) humanum=κεφαλή ἀνθρωπίνη.

39. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς -l, ἐξαιροῦνται ὄντα γένους ἀρσενικοῦ τὸ sōl, sōlis (ἥλιος) καὶ τὸ sāl, sālis (ἄλας). Ἐκ δὲ τῶν εἰς -us εἶναι θηλυκὰ ὅσα ἔχουσι τὴν γεν. εἰς -ūtis ἢ -udis· οἶον sālus, ūtis (σωτηρία), senectās, ūtis (γήρας), iuventūs, ūtis (νεότης), servītus, ūtis (δουλεία), virtūs, ūtis (ἀρετή), pālūs, ūdis (τέλμα), pēcūs, pēcūdis (κτῆνος). Θηλυκὸν εἶναι καὶ τὸ tellus, tellūris (χθών, γῆ).

Τὰ ὀνόματα τῶν ζῶων τὰ ἔχοντα τὴν κατάληξιν -us καὶ

-ur είναι ἀρσενικά· lēpūs, ōris (λαγώς), vultūr, ūris (γύψ), mūs, mūris (μῦς), ἀλλὰ τὸ grūs, grūis (γέρινος) καὶ τὸ sūs, sūis (σῦς, χοῖρος) εἶναι συνήθως θηλυκά.

Τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαί, ὅταν λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά, διατηροῦσι τὸ γένος τοῦ παραλειπομένου οὐσιαστικοῦ· οἷον **an-** nalis (δηλ. liber)=χρονογραφία, aprilis (δηλ. mensis)= ἀπρίλιος, continens (δηλ. terra)=ἤπειρος κλ.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

40. Τὰ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως εἶναι ἢ τρικατάληκτα (12 ἐν ὄλῳ), ācēr (ρίζα aceri—) -ācris -ācrē (ὄξύς), ἢ δικατάληκτα,

fortis (ρίζα forti-) ἀρσ. καὶ θηλ., -fortē οὐδέτ. (δυνατός), ἢ μονοκατάληκτα,

felix (ρίζα felic—) καὶ κατὰ τὰ τρία γένη (εὐτυχής).

41. Τὰ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως κλίνονται ὅπως τὰ ἰσοσύλλαβα μετὰ χαρακτηριστῆρος ·i, ἧτοι σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ī, τὴν ὀνομαστ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ πληθυντ. τῶν οὐδετέρων εἰς -ia καὶ τὴν γενικήν τοῦ πληθυντι- κοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ium.

Singularis.

Nom.	ācēr, ācris, ācrē	fortis, fortē	fēlix (fēlic-s)
Gen.	ācris	fortis	fēlicis
Dat.	acri	forti	fēlici
Acc.	ācrēm, ācrē	fortēm, fortē	fēlicem, fēlix
Voc.	ācēr, ācris, ācrē	fortis, fortē	fēlix
Abl.	acri	forti	fēlici

Pluralis.

Nom.	ācrēs, acriā	fortēs, fortiā	fēlicēs, fēliciā
Gen.	acriūm	fortiūm	fēliciūm
Dat.	acribus	fortibus	fēlicibus
Acc.	ācrēs, acriā	fortēs, fortiā	fēlicēs, fēliciā
Voc.	ācrēs, acriā	fortēs, fortiā	fēlicēs, fēliciā
Abl.	acribus	fortibus	fēlicibus.

42. Κατ' ἐξαίρεσιν σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρ. τοῦ ἐν. εἰς -ē- (καὶ ὄχι εἰς -ī), τὴν ὄν. τοῦ πληθ. εἰς -ā (καὶ ὄχι εἰς -iā) καὶ τὴν γεν. τοῦ πληθ. εἰς -um (καὶ ὄχι εἰς -ium) α') τὰ συγκριτικά· οἷον ācer (ὀξύς), συγκρ. ācrior (ὀξύτερος), ācriōrē -ācriōra -ācriōrum· καὶ β') ἄλλα τινὰ θετικά ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὰ συγκριτέρα εἶναι τὰ ἐξῆς·

vētus, vētēris (πλαιῖος)	vētēre vētēra	vētērum
divēs, divītis (πλούσιος)	divite —	divitum
pauper, paupēris (πέννης)	paupēre —	paupērum
princeps, principis (πρόκριτος)	principē —	principum
particeps, participis (μέτοχος)	particīpe —	participum

43. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐπίθετα, ἅτινα σχηματίζουσι τὴν μὲν ἀφαιρ. τοῦ ἐν. εἰς -ī, ἀλλὰ τὴν γεν. πληθ. εἰς -um (καὶ ὄχι εἰς -ium· οἷον

īnops, ōpis (ἐνδεής)	inōpī —	inōpum
mēmōr, ōris (μνήμων)	mēmōrī —	mēmōrum

44. Τὰ ἐπίθετα τὰ ἐπέχοντα τόπον οὐσιαστικῶν καὶ λήγοντα εἰς -is (ιδ. § 39 ἐν τέλει), aequalis (ὀμόληκος), annālis (χρονογραφία), familiāris (οἰκεῖος), sōdalis (ἐταῖρος) κτλ., σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρ. τοῦ ἐν. εἰς -ī, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τὰ λήγοντα εἰς -is καὶ -er· Aprilis ('Απρίλιος), December (Δεκέμβριος) κτλ.

Τὸ aedilis, is (ἀγορανόμος) ἔχει aedile

τὸ iūvēnis, is (νεανίας) » iūvēne

τὸ trirēmis δηλ. nāvis (τριήρης) ἔχει trirēmī καὶ trirēmē.

45. Τὰ ἐπίθετα τὰ λαμβανόμενα ὡς κύρια ὀνόματα ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -e· οἷον Fēlix (ἐκ τοῦ ἐπιθέτου fēlix = εὐτυχής) Fēlice = Φήλιξ, Cēler (ἐκ τοῦ ἐπιθέτου cēler = ταχύς) Cēlere = Κέλερ.

46. Τὰ ἔθνηκα ὀνόματα εἰς -as, ātis καὶ -is, ītis, ὅταν μὲν ἀναφέρονται εἰς χώραν, ἔχουσι συνήθως τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -ī·

οἶον in (agro) Arpinatī=ἐν τῇ Ἀρπίνῃ (χώρῃ), ὅταν δὲ εἰς ἄνδρας, ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς ·e· οἶον ab (homīne) Arpinatē=ὑπ' (ἀνδρός) Ἀρπινάτου (ιδ. καὶ § 32).

Κλίσεις τῶν μετοχῶν.

47. Αἱ μετοχαὶ τῆς γ' κλίσεως αἱ λήγουσαι εἰς -ans καὶ -ens, λαμβανόμεναι μὲν ὡς ἐπίθετα κλίνονται ὅπως τὰ ἐπίθετα (§ 18)· οἶον

cōstans (εὐσταθής) cōstantī cōstantīa cōstantium·
sāpiens (συνετός) sāpiētī sāpiētīa sāpiētium·

ā sāpiētī vīrō=ὑπὸ συνετοῦ ἀνδρός·

λαμβανόμεναι δὲ ὡς κυρίως μετοχαὶ ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς ·e· οἶον errāns (πλανώμενος) errantē, praesens (παρόν) praesentē·

āb hōmīnē per silvam errantē=ὑπὸ ἀνδρός ἀπὸ τὸ δάσος πλανωμένου·

me praesentē=ἐμοῦ παρόντος·

Ἑλληνικὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.

48. Τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα τῆς ἑλληνικῆς γ' κλίσεως κλίνονται κατὰ τὴν λατινικὴν γ' κλίσειν, μόνον δὲ ἔν τισι τῶν πτώσεων διατηροῦσι τοὺς ἑλληνικοὺς τύπους·

pōēsis (ποίησις) ἔχει αἰτιατ pōēsīm καὶ pōēsīn, ἀφαιρ. pōēsī·

Hālys (ὁ Ἄλος ποταμός), αἰτ. Hālyn καὶ Hālym.

Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἑλλ. αἰτιατ. εἰς -a· οἶον āēra, aethōra (ἀέρα, αἰθέρα) ἐκ τῆς ὀνομ. āēr, aethēr.

Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς -as (antis), εἰς -is καὶ ys ἀποβάλλουσι τὸ s ἐν τῇ κλητικῇ· Atlā (κλητ. τοῦ Ἄτλας), Charybdi (κλητ. τοῦ Χάρυβδις) κτλ. Λέγεται δὲ Sōcrātēs καὶ Sōcrātē (Σώκρατες). Τηρεῖται πολλάκις καὶ ἡ ἑλληνικὴ κατάληξις -ας τῆς αἰτ. πληθυντικῆς· Cyclōpās (Κύκλωπας), Macēdōnās (Μακεδόνας).

Τὰ οὐδέτερα εἰς-mā γεν.-mātis ἔχρουσι συνήθως ἐν τῇ δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ.-matis ἀντι-matibus· οἷον poemātis (ποιήμασιν), epigrammātis (ἐπιγράμμασιν.)

Τὸ ὄνομα Οἰδίπους κλίνεται οὕτως· Oedīpūs, Oedīpōdis, Oedīpo, Oedīpum, Oedīpe, Oedīpōde.

49. **Καταλήξεις τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ γενικῆς τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως.**

- e, γεν. is· οὐδ. mare, maris θάλασσα.
- o, γεν. ōnis· ἄρσ. sermo, sermōnis λόγος, carbo ἄνθραξ, leo λέων, latro ληστής, septentriō ἡ μεγάλη Ἄρκτος, papilio ψυχὴ (τὸ ζῳόφιον), vesperilio νυκτερίς, scipio ὁ σκίπων (τὸ σκῆπτρον), unio μαργαρίτης, pugio ἐγχειρίδιον, praedo λεηλάτης, mango σωματέμπορος·
θελ. oratio λόγος, actio πράξις, dictio λέξις, lectio ἀνάγνωσις, legio λεγεών, natio ἔθνος, seditio στάσις.
- o, γεν. inis· ἄρσ. homo ἄνθρωπος, nemo οὐδεὶς, turbo στρόβιλος, Apollo Ἀπόλλων, ordo τάξις, cardo ὁ στρόφιγξ (τῆς θύρας), margo κράσπεδον·
θελ. hirundo χελιδών, consuetudo συνήθεια, imago εἰκών, Carthago Καρχηδών, virgo παρθένος.
- l, γεν. lis· ἄρσ. sol, solis ἥλιος, pugil πύκτης, consul ὑπάτος, sal, salis ἅλας, Hannibal, Hasdrubal, Hiempsal (γεν. ālis) κέρια ὀνόματα·
οὐδ. animal, animalis ζῷον.
- » » llis· οὐδ. mel, mellis μέλι (πληθ. mella), fel, fellis χολή (ἔνευ πληθ.).

- en, γεν. inis· ἄρσ. pecten κτείς, tubicen σαλπικτής.
cornicen κερατούλης.
οὐδ. nomen ὄνομα, carmen ᾠδή, flumen
ῥεῦμα, lumen φῶς.
- en, γεν. enis· ἄρσ. ren (συνηθ. πληθ. renes) νεφρός, lien
καὶ splen σπλήν, lichen ὁ λειχήν, attā-
gen ὁ ἀτταγήν (εἶδος πτηνοῦ).
- ar, γεν. āris· ἄρσ. Lār, γεν. Lāris ὁ Λάρης, γεν. Δάρητος
(ἔφέστιος θεός), Caesar, Hamilcar, Arar-
οὐδ. jubar σέλας, nectar νέκταρ, far (γεν.
farris, ἀφ. farre) τὸ φάρ (χονδρὸν ἄλευρον),
baccar ἢ Βάκκαρις (φυτόν), calcar κέντρον,
pulvinar προσκεφάλαιον, torcular στρέ-
βλη.
- er, γεν. ēris· ἄρσ. carcer εἴρκτή, agger χῶμα.
θηλ. mulier γυνή.
οὐδ. cadaver πτώμα, tuber φῦμα, uber
οὐθαρ, verber (μόνον ἐν τῷ πληθ. verbera
πληγαί), καὶ τὰ βοτανικὰ ὀνόματα, ὡς acer
ἢ σφένδαμος, papaver ἢ μήκων, piper
πέπερι.
- » » ris· ἔχουσι, τουτέστιν ἀποβάλλουσι τὸ e, πάντα τὰ
εἰς ter ὀνόματα πλὴν τοῦ ἄρσ. later, γεν.
latēris ἢ πλίνθος· εἶον
ἄρσ. pater, γεν. patris πατήρ, venter,
ventris γαστήρ, uter, utris ἀσκός.
θηλ. mater μήτηρ, linter λέμβος. Κατὰ
ταῦτα κλίνεται καὶ τὸ ἄρσ. imber (γεν. im-
bris) ὄμβρος, καὶ τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα
September κτέ. γεν. Septembris κτέ.
- or, γεν. ōris· ἄρσ. amor ἔρωσ, dolor λύπη, honor τιμή,
lepor χάρις, ἀστεϊότης, labor πόνοσ (παρὰ

- τοῖς ἀρχαιοτέροις, ὡς τῷ Κικέρωνι, ἡ ὄνομ.
μᾶλλον honos, lepos)·
θηλ. soror ἀδελφή, uxor σύζυγος.
- or, γεν. ōris ἔχει μόνον τὸ θηλ. arbor (arbos) δένδρον
καὶ τὰ οὐδέτερα aequor ἢ ἐπιφάνεια τῆς
θαλάσσης, τὸ πέλαγος, marmor ἢ μάρμα-
ρος, ador εἶδος ζέας· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἐπίθετον
memor μνήμων.
- ur, γεν. ūris· ἀρσ. furfur πίτυρον, turtur ἢ τρυγών, vul-
tur ὁ γύψ, augur οἰωνοσκόπος·
οὐδ. fulgur ἀστραπή, Tibur τὰ Τίβουρα.
- » » ōris ἔχουσι μόνον τὰ τέσσαρα οὐδέτερα ebur ἐλέ-
φας (ὁ ἔδος τοῦ ἐλέφαντος), robur δρῦς,
ρόμη, femur μηρός, jecur ἡπαρ (ἢ γεν.
πρὸς τῷ jecōris καὶ jecinōris, jecinōris).
- » » ūris ἔχει μόνον τὸ ἀρσ. fur ὁ φῶρ (κλέπτῆς).
- as, γεν. ātis· θηλ. aetas ἡλικία, humanitas ἀνθρωπότης,
libertas ἐλευθερία, vanitas ματαιότης κτλ.
- es, γεν. is· θηλ. caedes φόνος, clades ὄλεθρος, ἤττα,
fames πείνα, nubes νεφέλη, rupes ἢ
ἀπορρώξ.
- Ὀνόματά τινα εἰς es, γεν. is ἔχουσιν ἄμ.
καὶ is ἐν τῇ ὄνομ., ὡς aedes ναός, feles
αἴλουρος, vulpes ἀλώπηξ, καὶ aedis, felis,
vulpis.
- » » itis· ἀρσ. miles στρατιώτης, antistes προστά-
της, ἱερεὺς, comes ὀπαδός, eques ἵππεύς,
hospes ξένος, pedes πεζός, satelles δορυ-
φόρος, veles γροσφομάχος· ames ἢ κάμαξ,
caespes ἢ χορτόπλιθος, fomes ἔνασμα,
gurges δίνη, limes ὄριον, palmes κλήμα
(τῆς ἀμπέλου), poples ἢ ἰγνύα, stipes τὸ

- στύπος, στέλεχος, termes θαλλός (ἐλαίαις),
trames ἢ τρίβος·
θηλ. merges ἢ ἄμαλλα (σταχῶν δέσμα),
tudes, γεν. is καὶ itis σφῦρα.
- es, γεν. ōtis· ἄρσ. paries τοίχος, aries κριός, interpres
ἐξηγητής·
θηλ. seges λήιον, abies ἐλάτη, teges σκέπη.
- » » edis· θηλ. merces μισθός, κοιν. heres ὁ (ἡ) κλη-
ρονόμος.
- es, γεν. ōtis· θηλ. quies ἡσυχία, inquietus ἀνησυχία, re-
quies ἀνάπαυλα. Τὸ ἐπίθετον locuples πο-
λυκλήμων, πλούσιος.
- » » idis· ἄρσ. obses ὄμηρος, praeses προστάτης, deses
ἀργός, reses ὁ ἀπολειπόμενος, σχολαίος.
- is, γεν. is· ἄρσ. amnis ποταμός, axis ἄξων, callis ἡ
ἀτραπός, canalis σωλήν, ὑδραγωγεῖον, cas-
sis ἢ ἄρκυς, caulis καυλός, collis λόφος,
crinis κόμη, ensis ξίφος, fascis δέσμη, fi-
nis τέλος, follis φυσητήριον, funis ὁ σχοί-
νος, fustis σκυτάλη, ignis πῦρ, mensis
μῆν, orbis κύκλος, panis ἄρτος, piscis
ἰχθύς, postis παραστάς, φλιά, scrobis ὁ
βόθρος, sentis ἢ βάτος, torquis ὁ στρε-
πτός, torris δαλός, unguis ὄνυξ, vectis
μοχλός, vermis σκώληξ.—civis πολίτης,
hostis πολέμιος, testis μάρτυς, manes,
manium αἱ σκιάι (τῶν θανόντων).
ἄρσ. συχνότερον ἢ θηλυκὰ anguis ὄφεις, ca-
nis κύων. Ὅτε μὲν ἄρσ., ὅτε δὲ θηλυκὰ cor-
bis ὁ κόφινος, clunus ὁ γλουτός. Τὰ δὲ
λοιπὰ εἶναι θηλυκὰ.
- » » eris· ἄρσ. cinis τέφρα, cucumis (σπαν. γεν. cu-

- cūmis) ὁ σίκυος, pulvis κόνις, vomis (vo-
mer) ἡ ὕνις.
- is, γεν. idis· ἄρσ. lapis λίθος·
θελ. cuspis αἰχμή, cassis ἡ κόρυς, pro-
mulsis τὰ πρόδειπνα.
- » » inis· ἄρσ. sanguis αἷμα, pollis (ἄχρηστον ἐν τῇ
ὀνομαστικῇ) παιπάλη.
- os, γεν. oris· ἄρσ. mos τὸ ἔθος, flos ἄνθος, ros ἡ δρόσος·
θελ. glos ἡ γάλως, ἀνδραδέλφη·
οὐδ. os στόμα.
- os, γεν. otis· ἄρσ. rhinoceros ρινόκερωσ, nepos ἕκγονος,
sacerdos ἱερεύς·
θελ. cos ἀκόνη, dos προίξ.
- us, γεν. utis· θελ. virtus ἀρετή, juvenus νεότης, sene-
ctus γῆρας, salus σωτηρία, servitus δουλεία·
- » » udis· θελ. palus ἔλος, incus ἄκμων, laus ἔπαι-
νος, fraus ἀπάτη.
- » » eris· οὐδ. acus ἄχυρον, foedus συνθήκη, spondaί,
funus τὸ κήδος, genus γένος, glomus το-
λύπη, latus ἡ πλευρά, munus λειτουργία,
χάρις, δῶρον, olus λάχανον (χράμβη), onus
φορτίον, opus ἔργον, pondus βάρος, rudus
χαλίκωμα, scelus κακούργημα, sidus ἄστρον,
ulcus ἔλκος, vellus πόκος, viscus σπλάγ-
χνον, vulnus τραῦμα·
θελ. Venus ἡ θεὰ Ἀφροδίτη.
- » » oris· ἄρσ. lepus λαγός·
οὐδ. corpus σῶμα, decus εὐπρέπεια, dede-
cus ἀπρέπεια, ὄνειδος, facinus ἔργον, fe-
nus τόκος, frigus ψῦχος, litus ἀκτή, ne-
mus τὸ νέμος, ἄλσος, pecus κτήνος, pectus
στέρνον, pignus (ἡ γεν. καὶ pignēris) ἐνέ-
χυρον, stercus κόπρος, tempus χρόνος·

- us, γεν. ūris· ἄρσ. mus μῦς·
 θηλ. tellus γῆ·
 οὐδ. jus τὸ δίκαιον, crus κνήμη, pus πῦον,
 rus ἀγρός, tus θυμίαμα.
- » » ūis· grus ἡ γέρανος καὶ sus ὁ σὺς, ὡς ἐπὶ τὸ
 πλεῖστον θηλυκά, σπανίως δὲ ἀρσενικά.
- ns, » ntis· ἄρσ. mons ὄρος, fons πηγή, dens ὀδούς,
 parens ἄρσ. καὶ θηλ. τοκεύς, oriens ἀνατολή,
 occidens δύσις, conflūens (συνηθέστερος ὁ
 πλ. confluentes) σύρροια (συμβολὴ δύο ποτα-
 μῶν), torrens χειμάρρους, rudens ὁ κάλως,
 triens $\frac{1}{3}$, quadrans $\frac{1}{4}$, dodrans $\frac{3}{4}$ ·
 θηλ. gens γένος, ἔθνος, lens ἡ φακῆ, frons
 μέτωπον (ἀρχαῖκ. ἄρσ.), mens νοῦς.
- » » ndis· θηλ. glans βάλανος, juglans βασιλικὸν κά-
 ρνον, frons φύλλωμα, lens ἡ κόνις (ἡ κό-
 νιδα τῆς κερκαλῆς), libripens ζυγοστάτης.
- bs, γεν. bis· θηλ. urbs πόλις, trabs, γεν. trābis δοκός,
 plebs, γεν. plēbis ὁ δῆμος.
- ps, γεν. pis· θηλ. daps ἡ δαίς, stirps στέλεχος, ῥίζα.
 ceps, » cipis τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ capio, ὡς princeps πρό-
 κριτος, ἡγεμών, particeps κοινωνός. Τὸ δὲ
 auceps (avis-capio) ὀρυθοθήρας ἔχει γεν.
 aucūpis.
- ceps, » cipitis τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ caput, ὡς anceps ἀμφι-
 κέφαλος, ἀμφίβολος, praiceps προπετής, bi-
 ceps δικέφαλος, triceps τρικέφαλος.
- ax, γεν. ācis· θηλ. pax εἰρήνη, fornax ὁ ἱπνός, τὸ δὲ θηλ.
 fax ἡ δάς, ἔχει γεν. fācis.
- ex, γεν. īcis· ἄρσ. judex δικαστής, apex ὁ λόφος ἐπὶ τοῦ
 πύλου τῶν ἱερέων, τὸ ἄκρον·
 θηλ. ilex ἡ πρίνος, carex βούτομον (εἶδος
 χλόης), forfex ψαλῖς, vitex ἡ λύγος, ἄγνος,

- pellex παλλακή. Κοινά: imbrex σωλήν
(σωληνοειδής κέρχμος), obex μοχλός, rumex
όξαλίς, παρὰ τοῖς ποιηταῖς δὲ καὶ cortex
φλοιός, silex χάλιξ.
- ex, γεν. ecis· θηλ. nex, γεν. necis φόνος, prex, precis
δέησις (ἄχρηστος ἢ ἐν. ὄνομ.), faex, faecis
ἢ τρύξις.
- » » egis· ἄρσ. grex, gregis ἀγέλη, aquilex, -ëgis
ὕδροσκοπός, rex, regis βασιλεύς·
θηλ. lex, legis νόμος.
- ix, γεν. icis· θηλ. salix ἰτέα·
ἄρσ. calix ἢ κύλιξ, fornix ἢ ἀψίς, coxen-
dix μηρός, filix ἢ πτέρις, natrix ἢ ὕδρα,
pix ἢ πίσσα. Κοινὸν τὸ varix ὁ κισσός.
- » » icis· θηλ. radix ῥίζα, cervix αὐχὴν, cicatrix
οὐλή, cornix κορώνη, coturnix ἢ ὄρνυξ,
lodix ἢ σισύρα. Προσέτι τὰ γυναικῶν ὀνό-
ματα εἰς trix, ὡς nutrix τροφός, victrix
νικήτρια. Τοῦ appendix παράρτημα ἢ ποσό-
της εἶναι ἀβέβαιος.
- ox, γεν. ocis· θηλ. vox φωνή, celox ὁ κέλης (εἶδος πλοίου).
- ux, γεν. ucis· θηλ. crux, crucis σταυρός, nux, nucis
κάρυον, lux, lucis φῶς, faux (ἄχρηστος ἢ
ὄνομ.), γεν. faucis φάρυγις·
ἄρσ. dux, ducis ἡγεμών, tradux, tradū-
cis ἀναδενδράς, Pollux, Pollucis Πολυ-
δεύκης.
- » » ugis· θηλ. frux, frugis καρπός (ἄχρηστος ἢ ἐν. ὄν.),
conjux, conjugis ἢ σύζυγος (καὶ ἄρσενικῶς
ὁ σύζυγος).
- x προηγούμενου συμφώνου, γεν. cis· θηλ. arx, arcis ἀκρόπο-
λις, calx χάλιξ, ἢ τίτανος (σπαν. ἄρσ.), falx
δρεπάνη, lanx πλάστιγις, merx ἐμπόρευμα·

ἄρσ. τὰ κλάσματά εἰς unx, ὡς deunx ¹¹/₁₂,
quincunx ⁵/₁₂, septunx ⁷/₁₂ (τουτέστιν
ἕνδεκα, πέντε, ἑπτὰ οὐγκία).

Ἰδία δὲ σημειωτέον τὰ ἐξῆς μοναδικά·

ec, γεν.	ēcis·	οὐδ.	alec, alēcis ἡ ἄλμαία.
er, »	ēris·	οὐδ.	ver, vērīs ἔαρ.
or, »	ordis·	»	cor, cordis καρδία.
as, »	ātis·	θηλ.	anas, anātis ἡ νῆπτα.
»	»	ἄρσ.	as, assis τὸ ἀσσάριον.
»	»	ἄρσ.	mas, maris ἄρρην.
»	»	ἄρσ.	vas, vadis ἐγγυητής.
»	»	οὐδ.	vas, vasis ἀγγεῖον (πλ. vasa, vaso-
es, »	ēdis·	ἄρσ.	pes, pedis ποὺς· [rum).
»	»	θηλ.	Ceres, Cerēris Δημήτηρ.
aes, »	aedis·	ἄρσ.	praes, praedis βεβαιωτής, ἐγγυη-
»	»	οὐδ.	aes, aeris χαλκός. [τής·
is, »	īris·	ἄρσ.	glis, gliris ὁ ἐλειός (ζῶον).
»	»	ἄρσ.	semis, semissis τὸ ἡμισσάριον.
»	»	θηλ.	lis, litis ἔρε.
»	»	ἄρσ.	sanguis, sanguinis αἷμα.
os, »	ōdis·	κοιν.	custos, custōdis φύλαξ·
»	»	οὐδ.	os, ossis ὀσσοῦν.
us, »	ūdis·	οὐδ.	pecus, pecūdis κτήνος.
ls, »	ltis·	θηλ.	puls, pultis ὁ πόλτος.
ms, »	mis·	ἄρσ.	hiems, hiēmis χειμών.
ut, »	ītis·	οὐδ.	caput, capītis κεφαλή. Ὠσαύτως καὶ τὰ σύνθετα occiput ὀπισθόκρα- νον καὶ sinciput (semis-caput) βρέγμα.
ex, »	īgis·	ἄρσ.	remex, remīgis κωπηλάτης.
»	»	ἄρσ.	senex, senis γέρον.

ex, γεν. ectilis·	θηλ. supellex, supellectilis ἔπιπλα, σκεύη.
ix, » ivis·	θηλ. nix, nivis χιών.
ox, » octis·	θηλ. nox, noctis νύξ.

Ἀνώμαλα τῆς τρίτης κλίσεως.

50. Σημειωτέα ἰδίᾳ ὡς εὐχρηστότερα ἐκ τῶν ἀνωμάτων τούτων ὀνομάτων τὰ ἐξῆς κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν πτώσεων·

Juppiter (Ζεύς), σύνθετον ἐκ τοῦ Jov-päter, κλίνεται ὡς ἐξῆς·

γεν. Jövis, δοτ. Jövi, αἰτ. Jövem, ἀφαιρ. Jöve, κλητ. Juppiter·

sénex (γέρον), γεν. sēnis, δοτ. sēnī, αἰτ. sēnem, ἀφ. sēne·
πληθ. sēnēs, sēnum, sēnibus·

cārō θλ. (κρέας), carnis, carni κτλ· πληθ. carnēs, carnium·

īter οὐδ. (ὁδός), itinēris κτλ· itinērā·

bōs (βοῦς) ἀρσ. καὶ θηλ. ρίζα bov-, γεν. bövis κτλ· γεν.
πληθ. bö-um, δοτ. καὶ ἀφαιρ. πληθ. böbus καὶ būbus·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Τετάρτη κλίσις

Quarta declinatio.

51. Τὰ ὀνόματα τῆς δ' κλίσεως εἶναι ἀρσενικά τὰ πλεῖστα, ὀλίγα δὲ τινα θηλυκά, λήγοντα εἰς -ūs, καὶ ὀλίγιστα οὐδέτερα λήγοντα εἰς -ū.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα·

Singularis.

Nom. fruct-ūs (καρπός)	corn-ū
Gen. fruct-ūs	corn-ūs
Dat. fruct-ūī	corn-ū
Acc. fruct-ūm	corn-ū
Voc. fruct-ūs	corn-ū
Abl. fruct-ū	corn-ū

Pluralis

Nom. fruct-ūs	corn-ūā
Gen. fruct-ūūm	corn-ūūm
Dat. fruct-ībūs	corn-ībus
Acc. fruct-ūs	corn-ūā
Voc. fruct-ūs	corn-ūā
Abl. fruct-ībūs	corn-ībus.

Οὕτω κλίνονται τὰ ἀρσενικά sensūs (αἴσθησις), senātūs (σύγκλητος), gradūs (βαθμός), impētūs (ἔφοδος) κτλ., τὰ θηλυκά tribūs (φυλή), mānūs (χείρ), porticiūs (στοά) κτλ., καὶ τὰ οὐδέτερα gēnū (γόνυ), gēlū (κρύος) κτλ.

52. Ἡ δοτ. τοῦ ἐν. -ūī συναίρεται ἐνίοτε εἰς -ū· senatū (τῆ συγκλήτῳ) = senatūī. Ἡ συναίρεσις αὕτη γίνεται πάντοτε εἰς τὰ οὐδέτερα, ἅτινα ἔχουσι κανονικῶς τὴν κατάληξιν -ū.

53. Τὰ ὀνόματα artus ἀρσ. (μέλος τοῦ σώματος) καὶ tribus θηλ. (φυλή) προσλαμβάνουσιν ἐν τῇ δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. ἀντὶ τῆς καταλήξεως -ibus τὴν κατάληξιν -ūbus. Τὸ δὲ lācus ἀρσ. (λίμνη) ἔχει lācibus καὶ lacūbus.

54. Τὸ ὄνομα dōmus θηλ. (δόμος, οἶκος) σχηματίζει τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν·

Singularis	Pluralis
Nom., Voc. dōmūs.	dōmūs
Gen. dōmūs	dōmōrum (καὶ dōmūm)
Dat. dōmūi	dōmībus
Acc. dōmūm	dōmōs (καὶ dōmūs)
Abl. dōmō	dōmībus.

ΣΗΜ. Οἱ τύποι domi (οἴκοι), domum (οἴκαδε) καὶ domo (οἴκοθεν) λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ΄.

Πέμπτη κλίσις

Quinta declinatio.

55. Τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως λήγουσιν εἰς -ēs καὶ εἶναι θηλυκά, πλὴν τοῦ diēs (ἡμέρα) καὶ meridies (μεσημβρία), ἅτινα εἶναι ἀρσενικά· καὶ τὸ diēs ὅμως εἶναι ἐν τῷ ἐν. θηλυκόν, ὅταν σημαίνῃ χρόνον ἢ προθεσίαν (longā diēs = μακρὸς χρόνος, certa diēs = ὠρισμένη προθεσία).

56. Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουσι μόνον δύο ὀνόματα, res (πράγμα) καὶ diēs (ἡμέρα). Ἄλλα τινὰ ἔχουσι μόνον τὰς εἰς -es ληγούσας, πτώσεις, τὰ δὲ λοιπὰ δὲν ἔχουσι πληθυντικόν.

57. Κλίνονται δὲ τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα·

Singularis		
Nom., Voc. dī-ēs		rēs
Gen. dī-ēi		rēi
Dat. dī-ēi		rēi
Acc. dī-ēm		rēm
Abl. dī-ē		rē

Plurālis

Nom., Voc.	dī-ēs	rēs
Gen.	dī-ērum	rērum
Dat.	dī-ēbus	rēbūs
Acc.	dī-ēs	rēs
Abl.	dī-ēbus	rēbūs.

58. Τὸ *ē* ἐν τῇ καταλήξει *-ei*, εἶναι μακρὸν μὲν, ὅταν προηγῆται φωνῆεν (οἶον *diēi*), βραχὺ δέ, ὅταν προηγῆται σύμφωνον (οἶον *rēi*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἄνωμαλία: ὀνόματων.

α'. Ἄκλιτα

59. Ἄκλιτα (*indeclinabilia*) εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, πλὴν αὐτῶν δὲ καὶ τὰ ὀνόματα *secus* (τὸ γένος,) *mane* (πρωία) καὶ *instar* (τὸ σχῆμα, δίκην τινός).

β'. Ἐλλιπῆ.

60. Ἐλλιπῆ (*defectiva*) κατὰ πτώσεις (*casibus*) εἶναι τὰ ἑξῆς:

nemo (οὐδεὶς), ὅπερ δὲν ἔχει τὴν γενικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ἀντὶ δὲ τούτων λέγεται *nullius*, *nullo* (ἐκ τοῦ *nullus*).

cor (καρδία) καὶ *pax* (εἰρήνη), ἅτινα δὲν ἔχουσι γενικὴν πληθυντικὴν.

vis (δύναμις) ἔχει μόνον τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ (*vim*, *vi*). πληθ. *vires*, *virium*, *viribus* (κατὰ μεταπλασμόν).

Τὸ *vicis* (τῆς ἐναλλαγῆς), ὅπερ δὲν ἔχει τὴν ὀνομαστικὴν καὶ

τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ οὐδὲ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (*vicis, vicem, vice, vices, vicibus*).

fas (ὄσιον) καὶ *nēfas* (ἀνόσιον) ἔχουσι μόνον τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

pondo εἶναι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀχρήστου *pondus* (βάρος) καὶ δὲν ἔχει ἄλλας πτώσεις· *uncia pondo*==τὸν σταθμὸν οὐγκία (μία οὐγκία κατὰ τὸ βάρος), *quinque pondo auri*==πέντε λίτραι χρυσοῦ.

61. Ἑλληνῆ κατ' ἀριθμὸν (*numēro*) εἶναι α') τὰ *singularia tantum* καὶ ταῦτα εἶναι τὰ σημαίνοντα ὕλην (*aurum, χρυσός, sabulum, ψάμαθος*), ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά· *meridies* (μεσημέρια), *vesper* (ἑσπέρα), *ver* (ἔαρ), *iustitium* (δικαιοσύνη), *letum* (θάνατος), *specimen* (δείγμα).

62. Πληθυντικὸν δὲν ἔχουσι καὶ τὰ κύρια ὀνόματα, δύνανται ὁμως νὰ ἐξενεχθῶσι κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν σημαίνωσι πολλοὺς ὁμώνυμους ἀνδρας· οἷον *duo Scipiōnes Africāni*. ὠσαύτως δὲ καὶ τροπικῶς, ἤτοι μεταφορικῶς ὅταν σημαίνωνται πολλοὶ ἀνδρες εἴδους τινός· *multi Cicerōnes* == πολλοὶ Κικέρωνες, ἔξοχοι δὲλαδὴ ῥήτορες, οἷος ἦτο ὁ Κικέρων.

63. Καὶ τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά, ἅτινα κυρίως ἔχουσι μόνον ἐνικὸν ἀριθμὸν, τίθενται ἐνίοτε καὶ κατὰ πληθυντικόν, ἵνα ἐντονώτερον ἐξαρθῆ ἡ ἔννοια αὐτῶν· οἷον *inimicitiae* (ἔχθραι), *odia* (μίση).

64. β') Πλεῖστα εἶναι τὰ ὀνόματα τὰ εὐχρηστα μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ (*pluralia tantum*), τούτων δὲ συνθηθέστατα εἶναι τὰ ἐξῆς· *arma* (ὄπλα), *divitiae* (πλοῦτος), *insidiae* (ἐνέδρα), *indutiae* (ἀνακωχή), *habēnae* (ἡνία), *valvae* (δικλίδες), *liberi* (τέκνα), *exsequiae* (ἐκφορά), *gemini* (δίδυμοι), *superi* (οἱ ἄνω θεοί), *inferi* (οἱ κάτω θεοί), *maiōres* (πρόγονοι), *posteri* (ἀπόγονοι), *preces* (δεήσεις), *fores* (τὰ φύλλα τῆς θύρας), *tenēbrae* (σκοτός), *excubiae* (φυλακή), *inferiae* (ἐναγίσματα), *fauces* (φάρυγγ), *cervices* (αὐχὴν), *moenia* (τεῖχην), *viscera*

(σπλάγχνα), reliquiae (λείψανα), manubiae (λεία), nuptiae (γάμος).

65. Τινὰ οὐσιαστικά ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ ἄλλην ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ· οἶον

aedes, is ναός	aedes, ium οἶκος
auxilium βοήθεια	auxilia ἐπικουρικὸν στρατεύμα
carcer, carceris εἰρακτὴ	carceres ἀφετηρία
castrum φρούριον	castra, castrorum στρατόπεδον
copia, ae ἀφθονία	copiae, arum στρατεύμα
opera ἔργον	operae ἔργατα
sal, salis ἄλας	sales ἀστεῖα
littera, ae γράμμα	litterae, arum γράμματα ἀλλὰ καὶ [ἐπιστολή]
pars, partis μέρος	partes πολιτικὴ μερὶς καὶ τὸ πρόσω- [πον, ὅπερ τις ὑποδύεται ἐν τῷ θεάτρῳ
fortuna τύχη	fortunae τὰ δῶρα τῆς τύχης, τὰ [ὑπάρχοντα
(ops) opis δύναμις	opes πλοῦτος.

γ'. Ἑτερόκλιτα.

66. Ἑτερόκλιτα (hētēroclīta) λέγονται τὰ ὀνόματα, ἅτινα τὴν αὐτὴν ἔχοντα ὀνομαστικὴν κλίνονται κατὰ διαφόρους κλίσεις, ὅπως τὸ domus, οἶκος (§ 54). Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὀνόματα ficus (συκῆ) καὶ laurus (δάφνη), ἅτινα κλίνονται μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, ἀλλὰ λαμβάνουσι καὶ ἐκ τῆς δ' τὰς εἰς -us καὶ -u ληγούσας πτώσεις, τὸ vas, vasis (ἀγγεῖον), ὅπερ κλίνεται ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν β' (vasā, vasōrum). Τοῦναντίον δὲ τὸ iugerum (πλέθρον) ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ εἶναι τῆς β' κλίσεως (iugerum, iugeri), ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ τῆς γ' (iugerum, iugeribus). Τὸ δὲ requies (ἀνάπαυλα, ἡσυχία) ἔχει τὴν μὲν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ requiētis, τὴν δὲ αἰτιατικὴν requiem καὶ requiētem, τὴν δὲ ἀφαιρετικὴν requiē.

δ'. Ἑτερογενῆ (ἡ μεταπλαστά)

67. Ἑτερογενῆ (heterogēnēa) λέγονται ὅσα ὀνόματα, χωρὶς νὰ μεταβάλωσι κλίσειν, ἔχουσιν ἄλλο γένος ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ καὶ ἄλλο ἐν τῷ πληθυντικῷ οἶον

iocus παιδιά	πληθ. ioci, ἀλλὰ καὶ ioca
locus τόπος	πληθ. loci, ἀλλὰ καὶ loca (τὸ loci [σημαίνει καὶ χωρία βιβλίων])
Tartarus	πληθ. Tartara (ὅπως καὶ ἑλληνιστί)
frenum (χαλινός)	πληθ. freni καὶ frena.

ε'. Abundantiā (ἀφθονοῦντα)

68. Abundantiā λέγονται ὅσα ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ, εἶναι δὲ τριῶν εἰδῶν·

α') τὰ ἔχοντα διάφορον γένος· οἶον

clipeus, i (ἀσπίς) καὶ clipeum, i

pileus, i (πέλος) καὶ pileum, i

β') τὰ κλινόμενα κατὰ διαφόρους κλίσεις, οἶον·

elephas, antis (ἐλέφας) καὶ elephantus, i

materia, ae (ὕλη) καὶ materies, materiēi

duritia (σκληρότης) καὶ durities

mollitia (μαλακότης) καὶ mollities

luxuria (τροφή) καὶ luxuries

barbaria (βαρβαρότης) καὶ barbaries·

γ') τὰ ἔχοντα διάφορον γένος καὶ διάφορον κλίσειν, οἶον·

alimonia, ae (τροφή) καὶ alimonium, i

tapetum, i (τάπητας) καὶ ἄρσ. tapes, etis

pēnus, us (θλ. τῆς δ') τροφή, τὰ ἐπιτήδεια καὶ pēnus, oris (οὐδ. τῆς γ') καὶ pēnum, i (οὐδ. τῆς β').

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἐπίθετα

Adiectiva (ἐν. adiectivum)

73. Τὰ ἐπίθετα, ὅπως εἶδομεν (κεφ. Β΄ § 10, κεφ. Γ΄ § 19, κεφ. Δ΄ §§ 40 ἐξ.), κλίνονται κατὰ τὴν α΄, τὴν β΄, καὶ τὴν γ΄ κλίσιν (ἢ δ΄ καὶ ἢ ε΄ δὲν ἔχουσιν ἐπίθετα).

74. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, τὰ ἐπίθετα εἶναι ἢ τρικατάληκτα ἢ δικατάληκτα ἢ μονοκατάληκτα.

75. Τρικατάληκτα ἐπίθετα·

α΄) λήγουσιν εἰς -us, a, um· οἷον bōnus, bōna, bōnum (ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν)·

β΄) εἰς -er, -(ē)ra -(ē)rum· οἷον liber, libēra, libērum (ἐλεύθερος, ἐλευθέρα, ἐλεύθερον), aeger, aegra, aegrum (νοσῶν)·

γ΄) εἰς -ur, -ūra, -ūrum τὸ μοναδικὸν sātūr, sātūra, sātūrum (πλήρης, πλήρες)·

δ΄) εἰς -er -(ē)ris, -(ē)re· οἷον cēler, cēleris, cēlere (ταχύς, ταχεῖα, ταχύ)·

acer, ācris, ācre (ὀξύς, ὀξεῖα, ὀξύ)·

ΣΗΜ. Τὰ ἐπίθετα τῆς κατηγορίας ταύτης ἦσαν κατ' ἀρχὰς δικατάληκτα (ācris ἄρσ. καὶ θηλ., -ācre οὐδέτ.), εἶτα δὲ τὰ ἄρσενικά ἀπέβαλον τὴν κατάληξιν -is, ἀνεπτύχθη δὲ ε μεταξὺ τῶν δύο τελικῶν συμφώνων (acr-ācer)·

Τὸ δὲ celer εἶχεν ἐν τῇ ρίζῃ τὸ e καὶ διὰ τοῦτο διετήρησεν αὐτὸ καὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου καὶ ἐν τῇ κλίσει·

76. Δικατάληκτα ἐπίθετα·

α΄) λήγουσιν εἰς -is ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ εἰς -e οὐδέτ.· οἷον fācīlis -fācīle (εὐκόλος-εὐκόλον)·

β΄) τὰ συγκριτικά, ἅτινα λήγουσιν εἰς -ior ἄρσ. καὶ θηλ., -ius οὐδέτ.· οἷον fācīlior-fācīlius (εὐκολώτερος-εὐκολώτερον)·

77. *Μονοκατάληκτα επίθετα.*

Τὰ μονοκατάληκτα επίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ τὸν αὐτὸν τύπον καὶ διὰ τὰ τρία γένη, μόνον δὲ ἰδίαν κατάληξιν (-ia) ἔχουσι τὰ οὐδέτερα αὐτῶν κατὰ τὰς τρεῖς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ· οἷον *dīvēs, dīvītis* (πλούσιος) -*dīvītia*· *fēlix, felicis* (εὐτυχής) -*fēlicia* κτλ.

Π α ρ α θ ε τ ι κ ᾶ .

78. Οἱ βαθμοὶ τῆς συγκρίσεως (*grādus comparatiōnis*) εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τρεῖς·

ὁ θετικὸς βαθμὸς *grādus pōsitivus*

ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς *grādus comparatīvus*

ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς *grādus superlativus*.

79. Τὰ συγκριτικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς κατάληξεως -*i* (ἐν τῇ β' κλίσει) ἢ -*is* (ἐν τῇ γ') τῆς γενικῆς τῶν ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν μετοχῶν, εἰς -*ior* διὰ τὸ ἄρσενικὸν γένος καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ εἰς -*ius* διὰ τὸ οὐδέτερον, κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα·

longus (μακρός) γεν. *longi* *long-ior, long-ius*·

cēler (ταχύς) γεν. *cēleris* *celēr-ior, celēr-ius*·

brēvis (βραχύς) γεν. *brēvis* *brēv-ior, brēv-ius*·

fēlix (εὐτυχής) γεν. *fēlicis* *fēlic-ior, fēlic-ius*·

ēgens (ἐνδεής) γεν. *ēgentis* *ēgent-ior, ēgent-ius*.

80. Τὰ ὑπερθετικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς κατάληξεως -*i* ἢ -*is* τῆς γεν. τοῦ θετικοῦ εἰς -*issimus, issima, issimum*, τῶν δὲ ἐπιθέτων τῶν ληγόντων εἰς -*er* προστιθεμένης εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ τῆς κατάληξεως -*rīmus, rīma, rīnum*·

longus γεν. *longi* *long-issimus, a, um*

cēler *cēler-rīmus, a, um*

brēvis γεν. *brēvis* *brēv-issimus, a, um*

fēlix γεν. *fēlicis* *fēlic-issimus, a, um*

ēgens γεν. *ēgentis* *ēgent-issimus, a, um*.

Τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα κλίνονται ὡς ἑξῆς·

Singularis

Nom., Voc.	longior	longius
Gen.	longioris	
Dat.	longiori	
Acc.	longiorem	longius
Abl.	longiore	

Pluralis

Nom., Voc.	longiores	longiōra
Gen.	longiorum	
Dat.	longioribus	
Acc.	longiores	longiōra
Abl.	longioribus	

81. Τὰ ἐπίθετα

fácilis (εύκολος),	diffícilis (δύσκολος),
similis (ὅμοιος),	dissimilis (ἀνόμοιος),
humilis (ταπεινός),	gracilis (ισχνός)

σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως
-is τῆς γενικῆς τοῦ θετικοῦ εἰς -limus, a, um·

fácilis	fácilior	fácil-limus,	a, um
diffícilis	diffícilior	diffícil-limus	a, um
similis	similior	simil-limus	a, um
dissimilis	dissimilior	dissimil-limus,	a, um
humilis	humilior	humil-limus,	a, um
gracilis	gracilior	gracil-limus,	a, um.

82. Τὰ εἰς -dícus, -fícus, -vólus, λήγοντα ἐπίθετα
(ἔχοντα ὡς δεύτερον συνθετικὸν μέρος τὰ ῥήματα dico=λέγω,
facio=ποιῶ, volo=βούλομαι), σχηματίζουν τὸν συγκριτικὸν
καὶ τὸν ὑπερθετικὸν μεταβάλλοντα τὴν κατάληξιν -i τῆς γενι-
κῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ εἰς -ent-ior, ent-ius, -ent-issi-
mus, ent-issima, ent-issimum.

maledícus (κακολόγος), maledicentior, maledicentissi-
[mus·

magníficus (μεγαλοπρεπής), magnificentior, magnificen-
tissimus·

benévólus (εὐνους), benévōlentior, benévōlentissimus.

83. Ἀνώμαλα παραθετικά (σχηματιζόμενα ὅχι ἐκ τῆς ρίζης τοῦ θετικοῦ ἀλλ' ἐξ ἄλλων ριζῶν, ὅμοια δὲ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ἀνώμαλα παραθετικά τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης).

bōnus	mēlior	optīmus
ἀγαθός	ἀμείνων	ἄριστος
mālus	pēior	pessīmus
κακός	χειρῶν	χειρίστος
parvus	mīnor	mīnīmus
μικρός	ἐλάσσων	ἐλάχιστος
magnus	māior	maxīmus
μέγας	μείζων	μέγιστος
multum (οὐδ.)	plus (οὐδ.)	plūrīmum
πολύ	πλέον	πλεῖστον
multi (πληθ.)	plūres, plūra	plūrīmi
	plūrīum	
πολλοί	πλείονες	πλεῖστοι.

84. Καθὼς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὁ συγκριτικὸς καὶ ὑπερθετικὸς βαθμὸς σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ περιφραστικῶς διὰ τῶν ἐπιρρημάτων magis (μᾶλλον), maxīme (μάλιστα) μετὰ τοῦ θετικοῦ βαθμοῦ, τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται πάντοτε, ὅταν ὁ θετικὸς βαθμὸς λήγῃ εἰς -us καὶ ἔχῃ πρὸ τοῦ -us φωνῆν οἶον

idōnē-us (ἀρμόδιος) -māgis idōnēus -maxime idōnēus
μᾶλλον ἀρμόδιος, ἀρμοδιώτερος, μάλιστα ἀρμόδιος, ἀρμοδιώτατος.
necessariūs (ἀναγκαῖος) -magis necessariūs -maxime
necessariūs

μᾶλλον ἀναγκαῖος, ἀναγκαιότερος, μάλιστα ἀναγκαῖος, ἀναγκαιότατος.

85. Συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἄνευ θετικοῦ.

—, extērior	extrēmus
ἐξώτερος	ἔσχατος
—, intērior,	intīmus
ὀ ἐνδοτέρω	ὀ ἐνδοτάτω

—, inferior,	κατώτερος	infimus καὶ imus
—, prior,	πρότερος	primus
—, proprior,	πλησιέστερος	proximus
—, superior,	υπέριτερος	supremus καὶ summus
—, ulterior,	ὁ πέραν	ultimus
—, deterior,	χείρων	detrerrimus
—, potior,	κρείττων	potissimus
—, ceterior,	ὁ ἐγγυτέρω	citimus
		ὁ ἐγγυτάτω.

Tò vetus (παλαιός) ἔχει μόνον ὑπερθετικὸν veterrimus.

ΣΗΜ. Πρὸς ταῦτα τὰ ἄνευ θετικοῦ λατινικὰ παραθετικὰ παρὰ βάλε τὰ ὅμοια ἑλληνικὰ. —, ὕστερος, ὕστατος, —, πλησιέστερος, πλησιέστατος, —, πρότερος, πρότος, —, —, ἔσχατος, ἄτινα ἐκφράζουσι παρεμφερεῖς ἐννοίας.

Σχηματισμὸς τῶν ἐπιθετικῶν ἐπιρρημάτων καὶ παραθετικῶν αὐτῶν.

86. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα σχηματίζουσιν ἐπιρρήματα μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -ī εἰς -ā -falsus (ψευδής), -falsē (ψευδώς), -miser (ἄθλιος), -misere (ἄθλιώς). Τῶν ἐπιρρημάτων τούτων ὡς συγκριτικὰ μὲν λαμβάνονται τὰ οὐδέτερα τῶν συγκριτικῶν τῶν ἐπιθέτων (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ), ὑπερθετικὰ δὲ σχηματίζονται ἐκ τῆς γεν. τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ θετικὰ ἐπιρρήματα ἐκ τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου.

ΣΗΜ. Τὸ ἐπίθετον bonus σχηματίζει ἐπιρρημα bene μετὰ βραχείας καταλήξεως (συγκρ. melius, ὑπερθ. optimē), ὡσαύ-

τως δὲ καὶ τοῦ *mālus* τὸ ἐπίρρημα *malē* ἔχει βραχεῖαν τὴν κατάληξιν (συγκρ. *pēius*, ὑπερθ. *pessimē*).

87. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα σχηματίζουσιν ἐπίρρηματα μεταβαλλομένης τῆς κατάληξεως τῆς γεν. -is εἰς -itēr· *cēlēr* (ταχύς) *cēlērītēr* (ταχέως), *fortis* (ἰσχυρός) *fortītēr* (ἰσχυρῶς), *fēlix* (εὐτυχής) *fēlicītēr* (εὐτυχῶς). Τὰ παραθετικά αὐτῶν σχηματίζονται ὅπως καὶ τὰ τῶν ἐπίρρημάτων τῶν παραγομένων ἐκ τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων·

<i>cēlērītēr</i>	<i>celerius</i>	<i>celerrimē</i>
<i>fortītēr</i>	<i>fortius</i>	<i>fortissimē</i>
<i>felicītēr</i>	<i>felicius</i>	<i>felicissimē</i> .

88. Τὰ μονοκατάκλητα ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -ns μεταβάλλουσι τὴν κατάληξιν -is τῆς γενικῆς πρὸς σχηματισμὸν ἐπίρρημάτων εἰς -er (ἔχ. *itēr*)· *prūdēns* (συνετὸς) γεν *prudent-is* *prudenter* (συγκρ. *prudentius*, ὑπερθ. *prudētissimē*). Ὅστω σχηματίζεται καὶ τοῦ ἐπιθέτου *audax* (τολμηρὸς) τὸ ἐπίρρημα· (γεν. *audāc-is*) *audactēr* (συγκρ. *audācius*, ὑπερθ. *audacissimē*).

89. Πολλῶν ἐπιθέτων λαμβάνονται ὡς ἐπίρρηματα τὰ οὐδέτερα αὐτῶν· οἷον *multum* (πολύ), *paulum* (ὀλίγον), *fācile* (εύκολως), *primum* (πρῶτον) κτλ.

90. Ἐνίοτε λαμβάνεται ὡς ἐπίρρημα ἡ ἐν. ἀφαιρ. τοῦ οὐδέτερου εἰς -ō· οἷον *crebrō* (συχνάκις), *falsō* (ψευδῶς), *fortuito* (τυχαίως) κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἀριθμητικὰ.

Nūmerālīa (ὁ ἐν. *nūmerāle*).

91. Τὰ ἀριθμητικὰ εἶναι διττά· ἐπίθετα ἀριθμητικὰ (*adiectiva numerālīa*), ὑποδιαίρουμένα α' εἰς ἀπόλυτα (*cardīnālīa*), β' εἰς τακτικά (*ordinālīa*) καὶ γ' εἰς διανεμητικὰ (*distribūtīva*), καὶ ἐπίρρηματα ἀριθμητικὰ (*adverbīa numerālīa*).

92. α') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ ἀπόλυτα

Adiectīva numerālīa cardinālīa (ὁ ἐν.κ. adiectivum numerale cardinale).

1 I unus, -a, -um εἷς, μία, ἓν	20 XX viginti
2 II duo, duae, duo δύο	30 XXX triginta
3 III tres, tria τρεῖς, τρία	40 XL quadraginta
4 IV quattuor	50 L quinquaginta
5 V quinque	60 LX sexaginta
6 VI sex	70 LXX septuaginta
7 VII septem	80 LXXX octoginta
8 VIII octo	90 XC nonaginta
9 IX novem	100 C centum
10 X decem	200 CC ducenti, ae, a
11 XI undĕcim	300 CCC trecenti, ae, a
12 XII duodĕcim	400 CCCC quadringenti, ae, a
13 XIII tredĕcim	500 D ἡ IO quingenti, ae, a
14 XIV quattuordĕcim	600 DC sexcenti, ae, a
15 XV quindĕcim	700 DCC septingenti, ae, a
16 XVI sedĕcim ἢ decem et sex	800 DCCC octingenti, ae, a
17 XVII decem et se- ptem ἢ septendĕcim	900 DCCCC nongenti, ae, a
18 XVIII duodeviginti (ἢ decem et octo)	1000 M ἢ CIO mille
19 XIX undeviginti (ἢ decem et novem)	2000 MM ἢ CIOCIO duo milia
	3000 MMM tria milia
	4000 MMMM quattuor milia
	5000 IOO quinque milia κτλ.

ΣΗΜ. Τὰ λατινικὰ σημεῖα πλὴν τοῦ M, ὅπερ εἶναι συντομία τοῦ mille, ἦσαν τὴν ἀρχὴν ἀυθαίρετα σημεῖα λαβόντα ὕστερον μορφήν γραμμάτων. Γραμμὴ τις μετὰ C ἀπαστραμμένον (δηλαδὴ IO) σημαίνει 500, πᾶν δὲ ἄλλο C ἀπαστραμμένον ἐκ τῶν δεξιῶν προστιθέμενον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 τῶν ἀραβικῶν σημείων· οἷον IOO=500, IOOO=5000. Ὁ ἀριθμὸς διπλασιάζεται, ὅταν ἐκ τῶν ἀριστερῶν προστεθῶσι τσαυτὰ C, ὅσα εἶναι καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν τῆς γραμμῆς· οἷον CIO=1000, CCIOO=10000, CCCIOOO=100000.

β') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ τακτικά

Adiectiva numeralia ordinalia (ὁ ἐν. ordinale).

1 primus πρώτος	50 quinquagesimus
2 secundus ἢ alter	60 sexagesimus
3 tertius	70 septuagesimus
4 quartus	80 octogesimus
5 quintus	90 nonagesimus
6 sextus	100 centesimus
7 septimus	200 ducentesimus
8 octavus	300 trecentesimus
9 nonus	400 quadringentesimus
10 decimus	500 quingentesimus
11 undecimus	600 sexcentesimus
12 duodecimus	700 septingentesimus
13 tertius decimus	800 octingentesimus
14 quartus decimus	900 nongentesimus
15 quintus decimus	1000 millesimus
16 sextus decimus	2000 bis millesimus
17 septimus decimus	3000 ter millesimus
18 duodevicesimus (ἢ octavus decimus)	4000 quater millesimus
19 undevicesimus (ἢ nonus decimus)	5000 quinquies millesimus
20 vicesimus (vigentesimus)	10000 decies millesimus
30 tricesimus (trigesimus)	100000 centies millesimus
40 quadragesimus	1000000 decies centies millesimus.

γ') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ διανεμητικά

Adiectiva numeralia distributiva (ὁ ἐν. distributivum)

1 singuli-ae-a=ἀνὰ ἕνα	10 deni
2 bini-ae-a=ἀνὰ δύο κ.τ.λ.	11 undeni
3 terni (trini) ae-a	12 duodeni
4 quaterni	13 terni deni
5 quini	14 quaterni deni
6 seni	15 quini deni
7 septeni	16 seni deni
8 octōni	17 septeni deni [cēni
9 novēni	18 octoni deni ἢ duodevi-

19 novēni deni $\frac{1}{2}$ undevī-	120 centēni vicēni
20 vicēni [cēni]	125 centeni viceni quini
21 vicēni singuli	200 duccēni
22 vicēni bini	300 trecēni
25 vicēni quini	400 quadrinēgni
28 duodetricēni	500 quingēni
29 undetricēni	600 sescēni
30 tricēni	700 septingēni
40 quadragēni	800 octingēni
50 quinquagēni	900 nongēni
60 sexagēni	1000 singūla milia
70 septuagēni	2000 bina milia
80 octogēni	3000 terna milia
90 nonagēni	5000 quina milia
100 centēni	10000 dena milia
101 centēni singūli	50000 quinquagēna milia
102 centēni bini	100000 centēna milia
110 centēni deni	

δ') Ἐπιρρήματα ἀριθμητικά

Adverbia numeralia (ὁ ἐν. adverbium numerale).

1 semel ἅπαξ	17 septies decies [decies
2 bis δίς	18 duodevicies $\frac{1}{2}$ octies
3 ter τρίς	19 undevicies $\frac{1}{2}$ novies de-
4 quater τετράκις	20 vicies [cies
5 quinquies	30 tricies
6 sexies	40 quadrages
7 septies	50 quinquages
8 octies	60 sexages
9 novies	70 septuages
10 decies	80 octoges
11 undecies	90 nonages
12 duodecies	100 centies
13 ter decies $\frac{1}{2}$ tredecies	200 ducenties
14 quater decies $\frac{1}{2}$ quattuor	300 trecenties
decies	400 quadringenties
15 quinquies decies $\frac{1}{2}$ quin-	500 quingenties
decies	600 sexcenties
16 sexies decies $\frac{1}{2}$ sedecies.	700 septingenties

800 octingenties	6000 sexies millies
900 nongenties	7000 septies millies
1000 millies	8000 octies millies
2000 bis millies	9000 novies millies
3000 ter millies	10000 decies millies
4000 quater millies	100000 centies millies
5000 quinquies milies	1000000 millies millies.

93. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων κλιτὰ εἶναι μόνον τὰ ἑξῆς·

α') τὸ unus, a um, ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ, τὸ duo, ae, o καὶ τὸ tres, tria ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ.

β') ἀπὸ τοῦ ducenti μέχρι τοῦ nongenti (200-900)

γ') τὸ milia (πληθ. τοῦ mille = 1000).

Nom. unus-una-unum	duo-duae-duo	trēs-tria	milia
Gen. unius-unius-unius	duorum-ārum-ōrum	trium	milium
Dat. uni-uni-uni	duobus-duābus-ōbus	tribus	milibus
Acc. unum-unam-unum	duo ἢ duos-duas-duō	trēs-tria	milia
Abl. uno-una-uno	duobus-duabus-obus	tribus	milibus

94. Κατὰ τὸ unus, a, um κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα solus (μόνος), καὶ totus (ὅλος)· γεν. solius, totius καὶ δοτ. soli, toti (ιδ. καὶ § 113).

95. Κατὰ τὸ duo, duae, duo κλίνεται καὶ τὸ ambo (ἄμφω), ambae, ambo.

96. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ μέχρι μὲν τοῦ 100 δηλοῦνται κατὰ δύο τρόπους, ἢ προτασσομένου τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου μετὰ τοῦ συνδέσμου et, ἢ προτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ et· εἴκοσι καὶ πέντε (πέντε καὶ εἴκοσι) λέγεται quinque et viginti ἢ viginti (et) quinque.

Πέρα δὲ τοῦ 100 προτάσσεται πάντοτε ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος· καί, ἂν μὲν οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, τότε ὁ σύνδεσμος et ἢ τίθεται ἢ παραλείπεται· centum (et) viginti=120, ducenti (et) octo=208, tria milia (et) trecenti milites=3300 στρατιῶται (τρισχιλίοι + τριακοσίοις).

Ἄν δὲ οἱ ἀριθμοὶ εἶναι πλείους, παραλείπεται ὁ et· centum viginti quinque=125, (annus) millesimus nongentesimus nonus=(ἑτος) 1909ον.

97. Το mille (=1000) είναι ἄκλιτον ἐπίθετον· mille militēs=χιλιοὶ στρατιῶται, mille militum=χιλίων στρατιωτῶν κτλ.

Τὸ milia εἶναι οὐσιαστικὸν ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ, γένους οὐδετέρου· tria milia militum=τρεῖς χιλιάδες στρατιωτῶν.

ΣΗΜ. Ἀρχικῶς καὶ τὸ mille ἦτο οὐσιαστικὸν (=χιλιάς) καὶ δὴ ἐνικός ἀριθμὸς τοῦ milia (καὶ παλαιότερον millia), ἐλέγετο δὲ (unum) mille militum=μία χιλιάς στρατιωτῶν, duo milia militum=δύο χιλιάδες στρατιωτῶν κτλ. Ὅπως δηλαδὴ τὸ οὐδέτ. mare (θάλασσα) ἔχει πληθυντικὸν maria, οὕτω καὶ τὸ mille milia.

98. Τὰ τακτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ κλίνονται ὅπως τὰ εἰς -us, a, um ἐπίθετα (κατὰ τὴν β' καὶ τὴν α' κλίσιν), τὰ διανεμητικὰ ὅμως (πλὴν τοῦ singuli) σχηματίζουν τὴν γεν. πληθ. τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδέτ. εἰς -um καὶ ἔχει εἰς -orum (binum, binarum, binum).

99. Οἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ (18, 19—28, 29—38, 39 κτλ.) ἐκφέρονται καὶ δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἐπομένης δεκάδος. Ἀντὶ δηλαδὴ νὰ εἴπωσιν οἱ Ῥωμαῖοι 18, λέγουσι συνηθέστερον 20 παρὰ 2, ἀντὶ 29, συνηθέστερον 30 παρὰ 1. Ἀντὶ λοιπὸν octodēcim (18) συνηθέστερον λέγουσι *duodeviginti* (ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες· *δυοῖν δέοντα εἴκοσιν*), ἀντὶ novem et viginti (29) *undetriginta* (ἐνὸς δέοντα τριάκοντα).

100. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἰδίαν κατάληξιν πρὸς δήλωσιν τῶν διανεμητικῶν. Τὸ bini τῶν Ῥωμαίων λέγεται ἑλληνιστὶ *σύνδυο* ἢ *ἀνά δύο* ἢ *κατὰ δύο*, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ γλῶσσῃ δύο δύο-τρεῖς τρεῖς κτλ.

101. Τὰ διανεμητικὰ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων, ὅταν τὰ οὐσιαστικά· μεθ' ὧν συνάπτονται, εἶναι ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐχόντων μόνον πληθυντικὸν ἀριθμὸν (*pluralia tantum* ἰδ. § 64)· οἷον *бина castra* (δύο στρατόπεδα), *бинае littērae* (δύο ἐπιστολαί). *Unum castrum* σημαίνει ἐν φρούριον, διότι τὸ castrum ἐν τῷ ἐν. ἔχει ταύτην τὴν

σημασίαν, *duae littērae*==δύο γράμματα τοῦ ἀλφα-βήτου, διότι *littēra* ἐν τῷ ἐν. σημαίνει γράμμα (τοῦ ἀλφαβήτου). Μετὰ τῶν τοιούτων δὲ ὀνομάτων τίθεται καὶ τὸ *unus, a, um* κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν (*una castra*==ἐν στρατόπεδον).

102. Τῶν διανεμητικῶν γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ· οἷον *bis bīna sunt quattuor*== $2 \times 2 = 4$.

103. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων ἔχομεν καὶ τὰ λεγόμενα πολλαπλασιαστικά (*multiplicatīva*)· *simplex, tūplex, rtiplex, quadruplex, quincuplex, semtemplex, decemplex* κτλ.=ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς κλπ., καὶ τὰ ἀναλογικά (*proportionālīa*)· *simpulus, duplus, triplus, quadruplus, octapulus* κτλ.=ἀπλοῦς, διπλάσιος, τριπλάσιος κτλ. Τὰ πολλαπλασιαστικά κλίνονται ὅπως τὰ μονοκατάληκτα ἐπιθ. τῆς γ' κλίσεως, τὰ δὲ ἀναλογικά κατὰ τὸ *bonus, a, um*.

104. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

$$\frac{1}{2} = \text{dimidiā pars}, \frac{2}{3} = \text{duae (tertīae) partes}$$

$$\frac{1}{3} = \text{tertīa pars}, \frac{3}{4} = \text{tres (quartae) partes}$$

$$\frac{1}{4} = \text{quarta pars}, \frac{9}{10} = \text{novem (decimae) partes}$$

$$5\frac{3}{5} = \text{quinque et tres quintae partes.}$$

Ὅπως δηλαδὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὁ μὲν ἀκέραιος ἀριθμὸς καὶ ὁ ἀριθμητὴς τοῦ κλάσματος δηλοῦνται διὰ τῶν ἀπολύτων, ὁ δὲ παρονομαστὴς διὰ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν, ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμητὴς εἶναι ἡ μονάς, λέγεται μόνον ὁ παρονομαστὴς μετὰ τοῦ *pars*

($\frac{1}{10} = \text{decīma pars} = \text{ἑλλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἐν δέκατον}$), ἐὰν

δὲ ὁ παρονομαστὴς εἶναι μείζων τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα μόνον, τότε τίθεται ὁ ἀριθμητὴς μετὰ τοῦ *pars* καὶ παρα-

λείπεται συνήθως ὁ παρονομαστὴς ($\frac{3}{4} = \text{tres partes}$).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἄντωνυμίαι.

Prōnōminā (ἐνικ. pronōmen)

105. Αἱ ἄντωνυμίαι διακρίονται εἰς

1. προσωπικάς (pronomina personalia, ἐν. pr. personalē) καὶ αὐτοπαθεῖς (pr. reflexiva, ἐν. -vum)
2. κτητικάς (pr. possessiva, ἐν. -vum)
3. δεικτικάς (pr. demonstrativa, ἐν. -vum)
4. ὀριστικάς (pr. determinativa, ἐν. -vum)
5. ἀναφορικάς (pr. relativa, ἐν. -vum)
6. ἐρωτηματικάς (pr. interrogativa, ἐν. -vum)
7. ἀορίστους (pr. indefinita, ἐν. -tum).

106. Προσωπικαὶ ἄντωνυμίαι.

Singularis

	prima persōna	secunda persōna
Nom.	ἐγὼ ἐγώ	τῦ σοῦ
Gen.	μεῖ ἐμοῦ (μοῦ)	τού σου
Dat.	μιῖ ἐμοί (μοί)	τίβι σοί
Acc.	μέ ἐμέ (μέ)	τέ σέ
Abl.	μέ —	τέ —

Pluralis

Nom.	νοῦ ἡμεῖς	νοῦ ὑμεῖς
Gen.	νοστρί, nostrum ἡμῶν	νοστρί, vestrum ὑμῶν
Dat.	νοβίς ἡμῖν	νοβίς ὑμῖν
Acc.	νοῦ ἡμᾶς	νοῦ ὑμᾶς
Abl.	νοβίς —	νοβίς —

tertia persōna

ἐπὶ ἑτεροπαθείας

ἐπὶ αὐτοπαθείας

Singularis

Nom.	is	-eä	-id (αὐτός-ή-αυτό)	—
Gen.		eius		sui οὗ (ἑαυτοῦ)
Dat.		eī		sibi οἱ (ἑαυτῶ)
Acc.	eum-eam		-id	sē ἑ (ἑαυτόν)
Abl.	eō	-eā	-eō	sē — —

Pluralis

Nom.	ii(eī)	-eae	-eä	—
Gen.	eōrum-eārum-eōrum			sui σφῶν (ἑαυτῶν)
Dat.		iis	(eīs)	sibi σφίσι (ἑαυτοῖς)
Acc.	eōs	-eās	-eä	sē σφᾶς, σφέα (ἑαυτούς)
Abl.		iis	(eīs)	sē —

Παράδειγμα τῆς ἑτεροπαθοῦς καὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου·

amat sē	=	ἀγαπᾷ ἑαυτόν
amant sē	=	ἀγαπῶσιν ἑαυτούς
amat eum	=	ἀγαπᾷ αὐτόν
amatis eos	=	ἀγαπᾶτε αὐτούς.

ΣΗΜ. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (πλὴν τῆς tu καὶ τῆς γεν. τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου) προσλαμβάνουσι πρὸς ἔμφασιν τὴν συλλαβὴν —met· egōmet (ἔγωγε), nosmet, tibimet, sēmet. Ἡ ἀντ. tu προσλαμβάνει πρὸς τοῦτο τὴν συλλαβὴν —te· tute (σύγε). Ἡ ἀντ. sē πρὸς ἔμφασιν διπλασιάζεται sese. Τὴν κατάληξιν —met προσλαμβάνουσι καὶ αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι meāmet facta (τὰ ἐμὰ γε κατορθώματα).

107. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι παράγονται ἐκ τῶν θεμάτων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (me-, tu-, nos-, ves-, su-) καὶ εἶναι αἱ ἑξῆς πάντε·

1. meus-a-um ἐμός, ἡ, ὄν.
2. noster-tra-trum ἡμέτερος, α, ὄν.
3. tuus-a-um σός, ἡ, ὄν.

4. vester -tra -trum ὑμέτερος, α, ον.

5. suus -a -um ὄς, ἑός (ιδιικός του)

suus -a -um σφέτερος (ιδιικός των).

ΣΗΜ. Ἐπὶ ἑτεροπαθείας ἀντὶ τοῦ suus -a -um λέγεται eius-eōrum, eārum, eōrum.

108. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὅπως τὰ εἰς -us, a, um καὶ -er, a, um ἐπίθετα. Ἡ κλητ. τοῦ meus εἶναι ἄλλοτε μὲν ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ, ἄλλοτε δὲ mī.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα τὴν πατρίδα, τὸν τόπον τῆς προελεύσεως nostras (ἡμεδαπός), γεν. nostrātis vestras (ὕμεδαπός), γεν. vestrātis. Τούτων ἀντίστοιχόν ἐρωτηματικὸν εἶναι τὸ cuias (ποδαπός), γεν. cuiātis.

108. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

1. hīc, haec, hōc ὅδε, ἧδε, τόδε.

2. istē, istā, istud οὗτος, αὕτη, τοῦτο ἢ οὗτοςί.

3. illē, illā, illud ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο.

Singularis

Nom.	hic, haec, hoc	iste, ista, istud	ille, illa, illud
Gen.	hūius	istius	illius
Dat.	huīc	istī	illī
Acc.	hunc, hanc,	istum, istam,	illum, illam,
	[hoc	[istud	[illud
Abl.	hōc, hāc, hōc	istō, istā, istō	illō, illā, illō.

Pluralis

Nom.	hī, hae, haec	istī, istae, istā	illī, illae, illā
Gen.	hōrum, hārum,	istōrum, istā-	illōrum, ārum
	[hōrum	[rum, istōrum	[ōrum
Dat.	his	istīs	illis
Acc.	hōs, hās, haec	istōs, istās, istā	illōs, illās, illā
Abl.	his	istīs	illis. -

ΣΗΜ. Εἰς τοὺς τύπους τοὺς λήγοντας εἰς -s δύναται νὰ προσ-
αρθῆται πρὸς ἐπίρρωσιν ἢ συλλαβὴ ce· huiŭ'sce, hōsce,
hāsce.

109. Ὅριστικά ἀντωνυμῖαι.

1. *is, eā, id* οὗτος, αὕτη, τοῦτο, αὐτός, αὐτή, αὐτό (καὶ ὡς
προσωπ. ἀντων. γ' προσώπου).
2. *idem, eādem, idem* ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό.
3. *ipse, ipsā, ipsum* αὐτός, αὐτή, αὐτό (*ipse rex*==αὐτὸς ὁ
βασιλεύς, *idem rex*==ὁ αὐτὸς βασιλεύς).

Singularis

Nom.	<i>is, eā, id</i>	<i>ipse, ipsā, ipsum</i>
Gen.	<i>eius</i>	<i>ipsius</i>
Dat.	<i>ei</i>	<i>ipsi</i>
Acc.	<i>eum, eam, id</i>	<i>ipsum, ipsam, ipsum</i>
Abl.	<i>eō, eā, eō</i>	<i>ipsō, ipsā, ipsō.</i>

Pluralis

Nom.	<i>iī (ei), eae, eā</i>	<i>ipsī, ipsae, ipsā</i>
Gen.	<i>eōrūm, eārum, eō-</i>	<i>ipsōrum, ipsārum, ipsō-</i>
	<i>[rum]</i>	<i>[rum]</i>
Dat.	<i>iīs (eis)</i>	<i>ipsīs</i>
Acc.	<i>eōs, eās, eā</i>	<i>ipsōs, ipsās, ipsā</i>
Abl.	<i>iīs (eis)</i>	<i>ipsīs.</i>

Ἡ ἀντωνυμία *idem, eādem, idem* (*is+dem, ea+dem, id+dem*) κλίνεται ὡς ἐξῆς:

Singularis

Nom.	<i>idem, eādem, idem</i>
Gen.	<i>eiusdem</i>
Dat.	<i>eīdem</i>
Acc.	<i>eundem, eandem, idem</i>
Abl.	<i>eōdem, eādem, eōdem</i>

Pluralis

Nom.	eīdem (iīdem) eaedem,	eādem
Gen.	eorundem, earundem, eorundem	
Dat.	eisdem (iisdem) καὶ	isdem
Acc.	eosdem, easdem, eādem	
Abl.	eisdem (iisdem) καὶ	isdem

110. Ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι.

quī, quae, quōd, ὅς, ἥ, ὅ (ὁ ὅποιος, ἡ ὅποια, τὸ ὅποιον).

Singularis *

Nom.	quī, quae, quōd
Gen.	cūius
Dat.	cūi
Acc.	quēm, quām, quōd
Abl.	quō, quā, quō

Pluralis

Nom.	quī, quae, quae
Gen.	quōrum, quārum, quōrum
Dat.	quībus
Acc.	quōs, quās, quae
Abl.	quībus.

ΣΗΜ. Ὑπάρχει καὶ ἄλλος παλαιὸς τύπος ἀφαιρ. quī (=quō) ὅστις εὐρίσκεται συνημμένος μετὰ τῆς cum προθέσεως, quicum (=μεθ' οὗ), λαμβάνεται δὲ καὶ ἀντὶ τροπικοῦ ἐπιρρήματος· quī fit? (πῶς γίνεται ;).

111. Εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν προστιθεμένου τοῦ μορίου —cumque προσδίδεται γενικώτερος ἢ ἀόριστος χαρακτήρ· quīcu'mquē, quaecu'mque, quodcu'mque=ὅστισδήποτε, ἥτισδήποτε, ὅτιδήποτε. Ὁμοίαν ἔννοιαν ἔχει καὶ ἡ ἀντωνυμία quisquīs (quīdquīd).

112. Ἑρωτηματικά ἄντωνυμίας.

1. *quīs, quīd* ? τίς, τί ; (οὐσιαστικά)· γεν. *cūius*, δοτ. *cūi*, κίτ. *quem, quīd*, ἀφαιρ. *quō*.
2. *quī, quae, quōd* ? ποῖος ; (ἐπιθετικά). Κλίνεται ὅπως ἡ ἀναφορική ἄντωνυμία.
3. *ūter, ūtra, ūtrum* ? πότερος ; (οὐσιαστ. καὶ ἐπιθετικά)· γεν. *utrius*, δοτ. *ūtrī*. Παρὰ ποιηταῖς καὶ *utrius* ὅπως καὶ *alterius* ἰδ. § 114.

113. Ἀόριστοι ἄντωνυμίας.

Οὐσιαστικά.

Ἐπιθετικά.

1. <i>quīs, quīd</i> (τίς)	<i>quī, quae (qua), quod</i>
2. <i>āliquis, āliquīd</i> (γεν. <i>ali-cūius rei</i>)	<i>āliqui, āliquā, āliquōd</i>
3. <i>quīspīam, quīdpiam</i>	<i>quīspīam, quae-pīam, quod-pīam</i>
4. <i>quīsquā, quīdquā</i>	<i>ullus, ulla, ullum</i>
5. <i>quīdam, quaedam, quīd-dam</i>	<i>quīdam, quaedam, quōd-dam</i>
6. <i>quīsqūe, quīdquē</i> (ἐκάστος)· γεν. <i>cuiusque</i>	<i>quīsqūe, quaeque, quod-que</i>
7. <i>ūnusquīque, ūnumquī-que</i>	<i>ūnusquīque, unaquae-que, unumquodque</i>
8. <i>quīvīs, quaevīs, quīd-vīs</i> (ὅστις δῆποτε)	<i>quīvīs, quaevīs, quod-vīs</i>
9. <i>quīlibet, quaelibet, quīd-libet</i>	<i>quīlibet, quaelibet quod-libet</i>
10. <i>ūterque, utraque, ūtrumque</i> (ἐκάτερος, ἐκάστος, ἀμφότεροι)· γεν. <i>utriusque</i> · δοτ. <i>ūtrīque</i>	—
11. <i>ūtervīs</i> κλ.	—
12. <i>ūterlibet</i> κλ.	—

13. nēmō [ne + hōmo] (οὐδείς) nullus, a, um
γεν. nullius
δοτ. nēmīnī
αιτ. nēmīnem
ἀφ. nullō
γεν. nullius
δοτ. nulli
14. — (οὐδέτερος) neuter, neūtra, neū-
γεν. neutrīus [trum
δοτ. neutrī
15. nihīl (οὐδέν)
γεν. nullius rei
δοτ. nulli rei
αιτ. nihīl
ἀφ. nullā rē

114. Ἀντωνυμικά ἐπίθετα ὀνομάζονται πάντα τὰ ἐπίθετα, ἅτινα καὶ κατὰ τρία γένη ἔχουσιν ἐν τῇ γενικῇ — iūs καὶ ἐν τῇ δοτικῇ — ī. ūnus (εἷς), ullus (τίς), uter (πότερος, ὀπότερος), alter (ἕτερος), neūter (οὐδέτερος), nullus (οὐδείς), aliūs (γεν. aliūs, δοτ. aliī, ἄλλος) ἰδ. καὶ § 94.

115. Συσχετικαὶ ἀντωνυμῖαι (Prōnōmīna correllatīva, ὁ ἐν. prōnōmen correllatīvum)

Δεικτικαί	Ἀναφορικαί	Ἐρωτηματικαί	Ἀόριστοι
talis, e (τοιούτος)	qualis (οἶος) qualiscumque (οἷοσδῆποτε)	qualis, e? (ποιός; δηλ. ποιὰς λογῆς)	
tantus, a, um (τόσος, τοσοῦτος) tantum (τόσον, τοσοῦτον) tandundem (ἕτερον τοσοῦτον)	quantus (ὅσος, ἡλίκος) quantuscum- que (ὅσοσδῆποτε) quantum (ὅσον, ἡλίκον) quantumcum- que (ὅσονδῆποτε)	quantus, a, um ? (πόσος, πηλί- κος ;) quantum ? (πόσον ;)	ālīquan- tum (τί, ποσῶς).
tōt (τοσοῦτοι, τσαῦ- ται, τσαῦτα) totīdem (ἕτεροι τοσοῦτοι κτλ.)	quōt (ὅσοι, ὅσαι, ὅσα) quotcumque καὶ quōtquōt (ὅσοιδῆποτε κτλ.)	quōt? (πόσοι, πόσαι, πόσα ;)	ālīquōt (τινές, ἔνιοι)

116. Συσχετικὰ ἀντωνυμικὰ ἐπιρρήματα (adverbia pronōminālīa correlātīva, ὁ ἐν. adverbium pronōmināle correlatīvum).

α' Τόπου δηλωτικά.

Quis ? τίς;	ūbi ? ποῦ ;	quō ? ποῖ ;	unde ? πόθεν;
hic (ἔδε)	hīc (ἐνθάδε)	hūc (εἰς τόνδε τὸν τόπον)	hinc (ἐνθένδε)
iste (οὗτος)	istic (αὐτόθι, αὐτοῦ)	istō, istūc (αὐτόσε)	istinc (αὐτόθεν)
ille (ἐκεῖνος)	illic (ἐκεῖ)	illō, illūc (ἐκεῖσε)	illinc (ἐκεῖθεν)
is (οὗτος, αὐτός)	ībi (ἐνταῦθα)	eō (εἰς τοῦτον τὸν τόπον)	inde (ἐντεῦθεν)
īdem (ὁ αὐτός)	ībīdem (ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ)	eōdem (εἰς τὸν αὐτὸν τόπον)	īndīdem (ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου)
quī (ὁς)	ūbi (οὗ, ὅπου)	quō (ποῖ, εἰς τίνα τόπον)	undē (πόθεν)
quīcum- que (ὅστισδήποτε)	ūbīcumque (ὅπουδήποτε)	quocumque (ὅπουδήποτε, εἰς οἷονδήποτε τόπον)	undecumque (ὅπουθενδήποτε, ἐξ οἷουδήποτε τόπου)
alīquis (τις)	alīcūbi (πού, ἐν τινι τόπῳ)	alīquō (εἰς τίνα τόπον)	alīcunde (ποθέν, ἐκ τινος τόπου)
quīquam (τίς)	usquam (πού, ἐν τινι τόπῳ)		utrimque (ἀμφότερωθεν, ἐξ ἀμφότερων τῶν μερῶν)
(quīque) (ἐκαστος, πᾶς τις).	nusquam (οὐδαμοῦ)		undīque (πανταχόθεν)
	ubīque (πανταχοῦ)		
alīus (ἄλλος)	alībi (ἄλλοθι, ἐν ἄλλῳ τόπῳ)	alīō (ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον)	alīunde (ἄλλοθεν, ἐξ ἄλλου τόπου).

Ἡ διὰ τόπου διάβασις (qua ? πῆ ;) δηλοῦται διὰ τῶν θηλ. ἀφαιρ. eā, hāc, quā, rectā, dextrā κλ. (δηλ. viā).

6' Χρόνου δηλωτικά.

Quandō? (πότε);, aliquandō (ένίοτε), quondam (ποτέ),
olim (ποτέ, πάλαι), umquam (ποτέ, πώποτε), numquam
(οὐδέποτε), aliās (ἄλλοτε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Ῥ ἤ μ α

Verbum.

117. Αἱ διαθέσεις τῶν ῤημάτων (gēnōra verbi, ὁ ἐν. gēnus) εἶναι δύο· ἐνεργητική (actīvum) καὶ παθητική (passīvum). Τὸ ἐνεργητικὸν ῤημα (verbum actīvum) εἶναι ἢ μεταβατικὸν (transitīvum) ἢ ἀμετάβατον (intransitīvum). Τὰ ἀμετάβατα ῤήματα λέγονται καὶ οὐδέτερα (neūtra· ὁ ἐν. neūtrum). Κλίνονται δὲ τὰ μὲν κατὰ τὸν ἐνεργητικὸν τύπον (forma actīva), τὰ δὲ κατὰ τὸν παθητικὸν (forma passīva). Ἡ μέση διάθεσις ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται ἢ περιφραστικῶς, διὰ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ῤημάτων μετὰ τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (lavo me=λούω ἐμαυτὸν, λούομαι) ἢ διὰ τῆς παθητικῆς φωνῆς (lavor=λουομαι).

118. Μόνον τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουσι καὶ παθητικὸν τύπον πλήρη· amō filium=ἀγαπῶ τὸν υἱόν, amōr ā filio=ἀγαπῶμαι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Τὰ ἀμετάβατα ἤτοι οὐδέτερα δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον· saltō=ὄρχομαι· σχηματίζουσι δὲ μόνον γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ ἀπροσώπως· saltatur=ὄρχησις γίνεται, ὄρχοῦνται (Ἠρβλ. τὰ ἑλληνικά· ἀγωνίζεται, ἠγωνίσθη λαμπρῶς παρ' ἀμφοτέρων κλ.).

119. Οἱ χρόνοι (tempōra, ἐν. tempus) εἶναι ἕξ·

1. ἐνεστώς (χρόνος)—praesens (tempus)
2. παρατατικός—imperfectum
3. μέλλον—futūrum
4. παρακείμενος (καὶ ἄριστος)—perfectum

5. ὑπερσυντέλικος—plusquamperfectum

6. τετελεσμένος μέλλον—futurum exactum.

ΣΗΜ. Οἱ τρεῖς πρώτοι δηλοῦσι τὴν πράξιν ἐν διαρκείᾳ ἢ κατὰ παράτασιν γινομένην, οἱ δὲ τρεῖς τελευταῖοι δηλοῦσι τὴν πράξιν συντετελεσμένην.

Ὁ παρατακτικός, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος καλοῦνται ὁμοῦ παρωχημένοι χρόνοι (tempora praeterita, ἐν. tempus praeteritum).

120. Αἱ ἐγκλίσεις (modi, modus) εἶναι τρεῖς καὶ ἀντιστοιχοῦσι καθ' ὅλα πρὸς τὰς τῆς ἑλληνικῆς·

1. Indicativus ὀριστική

2. Coniunctivus ὑποτακτική καὶ εὐκτική

3. Imperativus προστακτική.

Ἡ εὐκτική τῶν Ἑλλήνων (modus optativus) ἀναπληροῦται ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς.

121. Τὰ πρόσωπα (personae) εἶναι τρία·

1. πρῶτον (πρόσωπον) prima (persona)

2. δεύτερον secunda

3. τρίτον tertia

122. Οἱ ἀριθμοὶ (numeri, numerus) εἶναι δύο·

1. ἐνικός (ἀριθμὸς) (numerus) singularis

2. πληθυντικός » pluralis

123. Πᾶς ῥηματικός τύπος κλινόμενος κατὰ χρόνον, ἐγκλίσιν, πρόσωπον καὶ ἀριθμόν, λέγεται παρεμφατικὸν ῥῆμα (verbum finitum).

124. Πλὴν τῶν κυρίως ῥηματικῶν τύπων ἔχουσι τὰ ῥήματα ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καὶ πέντε ὀνομαστικούς τύπους, μετέχοντας καὶ τῆς ῥηματικῆς καὶ τῆς ὀνομαστικῆς φύσεως, οἵτινες λέγονται ἀπαρέμφατοι ἢ ἀόριστοι, μὴ παρεμφαίνοντες δηλαδή ἐν ὀρισμένῳ προσώπῳ τὴν ἐνέργειαν ἢ τὸ πάθος τοῦ ῥήματος (verbum infinitum), εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς·

α' ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχή —infinitivus καὶ participium·

β') τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεῦτερον θετικὸν (γερούνδιον καὶ γερούνδιακόν)—*gërundium* καὶ *gërundivum*, καὶ τὸ ὑπτιον (σουπίνον)—*supinum*.

ΣΗΜ. Τὰ δύο θετικὰ καὶ τὸ ὑπτιον εἶναι τύποι ἴδιοι τῆς λατινικῆς γλώσσης μὴ ὑπάρχοντες ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Καὶ τὸ μὲν *gërundium* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς πλαγίαις πτώσεις τοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου (*tempus legendi*—καιρὸς τοῦ ἀναγινώσκειν), τὸ δὲ *gerundivum* πρὸς τὰ εἰς-τέος ῥηματικά (*legendus est Homërus*—ἀναγνώστεός ἐστίν ὁ Ὅμηρος)¹ τὸ δὲ ὑπτιον ἔχει δύο καταλήξεις, εἰς *-um* καὶ εἰς *-u* (αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς) καὶ τὸ μὲν εἰς *-um* ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν τελικὴν μετοχὴν τῶν Ἑλλήνων (*venio spectatum*—ἔρχομαι θεασόμενος, διὰ τὴν ἰδῶ), τὸ δὲ εἰς *-u* μετ' ἐπιθέτων συντασσόμενον περιορίζει κατὰ τι τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (*mirabile visu*—θαυμαστόν ἰδεῖν, οὐχὶ δηλαδὴ ἀπολύτως θαυμαστόν, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο μόνον, κατὰ τὸ ἰδεῖν).

125. Οἱ κύριοι τύποι παντὸς ῥήματος εἶναι·

α') ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς

β') ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς

γ') τὸ ὑπτιον (σουπίνον)

Τούτους ὅταν γινώσκη τις εὐκολύνεται εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν τύπων πάντων τῶν χρόνων καὶ πασῶν τῶν ἐγκλίσεων. Τὴν ἀπαρέμφατον δὲ πρέπει νὰ γινώσκωμεν πρὸς καθορισμὸν τῆς συζυγίας, καθ' ἣν τὸ ῥῆμα δέον νὰ κλιθῇ.

1) Τὸ γερούνδιακόν λαμβάνεται καὶ ὡς παθητ. μετοχὴ τοῦ μέλλοντος.

126. Προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ῥημάτων.

	Ὅριστικὴ καὶ Ὑποτακτικὴ		Προστακτικὴ	
	ἐνεργητικὴ	παθητικὴ	ἐνεργητικὴ	παθητικὴ
Ἐνικὸς	1 πρόσ. -m, -ō (παρακείμεν.)	-r, -or	ἐνεστῶς ἀνευ	μέλλων
»	2 πρόσ. -s (παρακείμεν.-stī)	-ris	καταλή- ξεως ¹	-to (μέλ.-tor)
»	3 πρόσ. -t	-tur		-to (μέλ.-tor)
Πληθ.	1 πρόσ. -mus	-mur		
»	2 πρόσ. -tis (παρακ.-stis)	-mīni	-te	-tōte (μέλ.-mini)
»	3 πρόσ. -nt (παρακ.-runt)	-ntur		-nto (μέλ.-ntor)

127. Αἱ συζυγίαι (coniugatiōnes, coniugatio) εἶναι τέσσαρες, διακρίνονται δὲ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς ἀπκρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος·

Ἀπαρέμφατος	Χαρακτήρ	Θέμα τοῦ ἐνεστῶτος	Κατάληξις	Συζυγία
amāre	ā	ama-	ō (= amō)	A' ἢ εἰς -a
debere	ē	debe-	ō	B' ἢ εἰς -e
audire	ī	audi-	ō	Δ' ἢ εἰς -i
lēg-ē-re ιδ. σημ. γ'	σύμφωνον + ē	lēg-	ō	Γ' συμφωνικὴ ἢ βραχέος φωνήεντος

1) Τὸ β' πρόσ. τοῦ ἐνικ. τῆς προστ. τοῦ ἐνεστ. εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστ. τῆς ὀριστικῆς, ἐν τῇ α', β' καὶ δ' συζυγίᾳ (ama debe, audi), ἐν δὲ τῇ γ' συζυγίᾳ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα ē (lēg-ē). Τρία ὅμως ῥήμ. τῆς γ' συζυγίας· dūco dūcere (ἀγεῖν), facio, facere (ποιεῖν), dico, dicere (λέγειν) σχηματίζουσι τὴν προστ. διὰ τοῦ ἀπλοῦ θέματος (ἀνευ τοῦ e)· duc, fac, dic, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀνώμαλον ferro, ferre (φέρειν) ἔχει τὴν προστακτ. fer. Τὰ ἐκ τοῦ facio σύνθετα τὰ μεταβάλλοντα τὸ ā τῆς ῥίζης εἰς ī (οἶον conficō) ἔχουσι τὴν προστακτικὴν μετὰ τοῦ e (confice).

ΣΗΜ. α'. Τὰ μακρὰ φωνήεντα a, e, i, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸν χαρακτῆρα τῆς α', ε' καὶ δ' συζυγίας, συστέλλονται εἰς βραχέα πρὸ φωνήεντος ἢ πρὸ τῶν τελικῶν συμφώνων t καὶ r ὅϊον delēo (δελέω, ἐξαλείφω), audio (ἀκούω), amat (ἀγαπᾷ), audit (ἀκούει), amōr (ἀγαπῶμαι).

ΣΗΜ. β'. Εἰς τὴν γ' συζυγίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα u' minū-ĕ-re (ἐλαττοῦν), acū-ĕ-re (ὀξύνειν), καθὼς καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς ὀριστικῆς χαρακτῆρα ĩ' cāpiō (λαμβάνω) ἀπαρέμφ. cāpĕre (λαμβάνειν).

ΣΗΜ. γ'. Τὸ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως παρεμβαλλόμενον φωνῆεν ἐν τῇ γ' συζυγίᾳ εἶναι συνδετικὸν μόνον (συνδέει δηλαδὴ τὸ θέμα πρὸς τὴν κατάληξιν) ἐν τῷ ἐνεστ. τῆς ὀριστ. lĕg-i-s (ἀναγινώσκεις), leg-i-t, leg-i-mus, leg-u-nt, leg-ĕ-ris κτλ., ἐν τῷ παρατατ. τῆς ὀριστ. καὶ ὑποτ. leg-ĕ-bam, leg-ĕ-rem, leg-ĕ-bar, leg-ĕ-rer, ἐν ταῖς ὀνομαστικαῖς τύποις leg-ĕ-re κτλ.

ΣΗΜ. δ'. Ἀπὸ τοῦ συνδετικοῦ τούτου φωνήεντος πρέπει νὰ διαστέλληται τὸ φωνῆεν a καὶ e, τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐγκλίσεως καὶ δι' οὗ διακρίνεται ὁ ἐνεστ. τῆς ὑποτακτ. ἀπὸ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστ. (lĕg-a-m, lĕg-a-t, lĕg-ā-mus, lĕg-ē-mus).

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος esse (εἶναι)

128. Τὸ οὐσιαστικὸν ῥῆμα esse καλεῖται καὶ βοηθητικὸν (verbum auxiliāre), ἐπειδὴ τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ σχηματίζονται τύποι τινὲς τῶν ἄλλων ῥημάτων, διὰ τοῦτο δὲ καὶ προτάσσεται τῶν παραδειγμάτων τῶν τεσσάρων ὀμαλῶν συζυγιῶν τὸ ῥῆμα τοῦτο ἢν καὶ ἔχει ἀνώμαλον τὸν σχηματισμόν.

INDICATIVUS

CONIUNCTIVUS

Praesens

Sing.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{sum εἰμὶ} \\ \text{es εἶ} \\ \text{est ἐστί} \end{array} \right.$	sim ὦ, εἶην
		sis ἦς, εἶης
		sit ἦ, εἶη
Plur.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{sumus ἐσμέν} \\ \text{estis ἐστέ} \\ \text{sunt εἰσὶ} \end{array} \right.$	simus ὦμεν, εἶημεν
		sitis ἦτε, εἶητε
		sint ᾧσι, εἶησαν

Imperfectum

Sing.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{eram ἦν} \\ \text{eras ἦσθα} \\ \text{erat ἦν} \end{array} \right.$	essem (ἵνα) ἦμην
		esses (ἵνα) ἦσο
		esset (ἵνα) ἦτο
Plur.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{erāmus ἦμεν} \\ \text{erātis ἦτε} \\ \text{erant ἦσαν} \end{array} \right.$	essēmus (ἵνα) ἦμεθα
		essētis (ἵνα) ἦσθε
		essent (ἵνα) ἦσαν

F u t ū r u m

Sing.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ero ἔσομαι} \\ \text{eris ἔσει} \\ \text{erit ἔσται} \end{array} \right.$	futurus	$\left\{ \begin{array}{l} \text{sim} \\ \text{-a} \\ \text{-um} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{sis} \\ \text{sit} \end{array} \right.$
Plur.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{erimus ἐσόμεθα} \\ \text{eritis ἔσεσθε} \\ \text{erunt ἔσονται} \end{array} \right.$	futuri	$\left\{ \begin{array}{l} \text{simus} \\ \text{-ae} \\ \text{-a} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{sitis} \\ \text{sint} \end{array} \right.$

P e r f e c t u m

Sing.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{fui γέγονα ἢ ἐγενόμην} \\ \text{fuisti ἐγένου} \\ \text{fuit ἐγένετο} \end{array} \right.$	fuërim
		fuëris
		fuërit
Plur.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{fuimus ἐγενόμεθα} \\ \text{fuistis ἐγένεσθε} \\ \text{fuërun(t) (fuëre) ἐγένοντο} \end{array} \right.$	fuerimus
		fueritis
		fuërint

Plusquamperfectum

Sing.	{	fuëram εἶχον γίνη	fuissem
		fuëras εἶχες γίνη	fuissets
		fuërat εἶχε γίνη	fuisset
Plur.	{	fuerāmus εἶχομεν γίνη	fuissemus
		fuerātis εἶχετε γίνη	fuissetis
		fuërant εἶχον γίνη	fuisserent

Futurum exactum

Sing.	{	fuëro θὰ ἔχω γίνη	} Ἐλλείπει
		fuëris θὰ ἔχης γίνη	
		fuërit θὰ ἔχη γίνη	
Plur.	{	fuerimus θὰ ἔχομεν γίνη	}
		fueritis θὰ ἔχητε γίνη	
		fuerint θὰ ἔχωσι γίνη	

III. IMPERATIVUS

Praesens

Sing. 2. es ἔσθι
Plur. 2. este ἔσθε

Futurum

Sing. 2. esto 3. esto ἔστω
Plur. 2. estote 3. suntο ἔστωσαν

IV. INFINITIVUS

Praesens esse εἶναι
Perfectum fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι
Futurum futurum, -am, -um esse ἢ fore futuros, -as, -a esse ἢ fore ἔσεσθαι.

V. PARTICIPIUM

Futurum futurus -a -um ἐσόμενος -η -ον.

Παρατηρήσεις.

α' Τὸ ῥῆμα sum εἶναι ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ στερεῖται σουπίνου καὶ γερονδίου.

β' Ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος εἶναι εὐχρηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις. ab-sens (ἀπών), prae-sens (παρών).

γ' Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ essem, esses, es-set, essent εἶναι οὐχὶ σπαργίως καὶ forem, fores, foret, forent.

δ' Ὁ μέλλον ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ ἀντὶ furturum, futuram, futurum esse κλ. εἶναι καὶ fore μόνον.

ε' Ὁ ἐνεστώτης τῆς ὑποτακτικῆς ἀρχαιότερον ἐσχηματίζετο ὧδε: siem, sies, siet, sīmus, sitis, sient. Πλὴν τούτου ἐσχηματίσθη ἐνεστώτης τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἐκ τῆς ρίζης fu- (ἐξ ἧς καὶ ὁ παρακείμενος fui κλ.) fuam, fuas, fuat, fuant.

129. Τύποι τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

Α' συζυγία· amo (συναίρ. ἐκ τοῦ ama-o), παρακ. amāvī, ὑπτ. amātum, ἀπαρεμφ. amāre (ἀγαπᾶν).

Β' συζυγία· delēo, delēvi, delētum, delēre (καταστρέφειν).

Γ' συζυγία· lēgo, lēgi, lectum, lēgere (ἀναγινώσκειν).

Δ' συζυγία· audīo, audīvi, auditum, audīre (ἀκούειν).

130. Παραδείγματα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

Α'. Ἐνεργητικὴ φωνή.

I. INDICATIVUS

Praesens

amo	delē-o	leg-o	audī-o
ἀγαπῶ	καταστρέφω	ἀναγινώσκω	ἀκούω
ama-s	dele-s	leg-i-s	audi-s
ama-t	dele-t	leg-i-t	audi-t
amā-mus	dele-mus	leg-ī-mus	audī-mus
amā-tis	dele-tis	leg-ī-tis	audī-tis
ama-nt	dele-nt	leg-u-nt	audī-unt

Imperfectum

amā-bam ἤκουον	delē-bam κατέστρεφον	leg-ē-bam ἀνεγίνωσκον	audi-ē-bam ἤκουον
amā-bas	delē-bas	leg-ē-bas	audi-ē-bas
amā-bat	delē-bat	leg-ē-bat	audi-ē-bat
ama-bāmus	dele-bāmus	leg-e-bāmus	audi-e-bāmus
ama-bātis	dele-bātis	leg-e-bātis	audi-e-bātis
amā-bant	delē-bant	leg-e-bant	audi-ē-bant.

Futurum

amā-bo θὰ ἀγαπήσω	delē-bo θὰ καταστρέψω	leg-am θὰ ἀναγνώσω	audi-am θὰ ἀκούσω
ama-bis	dele-bis	leg-es	audi-es
ama-bit	dele-bit	leg-et	audi-et
ama-bīmus	dele-bīmus	leg-ēmus	audi-ēmus
ama-bītis	dele-bītis	leg-ētis	audi-ētis
ama-bunt	dele-bunt	leg-ent	audi-ent

Perfectum

amāv-i ἠγάπηκα ἢ ἠγάπησα	delēv-i ἔχω καταστρέψῃ ἢ κατέστρεψα	leg-i ἔχω ἀναγνώσῃ ἢ ἀνέγνωσα	audiv-i ἔχω ἀκούσῃ ἢ ἤκουσα
amāv-isti	delev-isti	leg-isti	audiv-isti
amāv-it	delev-it	leg-it	audiv-it
amāv-īmus	delev-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
amāv-istis	delev-istis	leg-istis	audiv-istis
amāv-ērunt (amāv-ēre)	delev-ērunt (delev-ēre)	leg-ērunt (leg-ēre)	audiv-ērunt (audiv-ēre)

Plusquamperfectum

amāv-eram εἶχον ἀγαπήσῃ	delev-eram εἶχον καταστρέψῃ	leg-eram εἶχον ἀναγνώσῃ	audiv-eram εἶχον ἀκούσῃ
amāv-eras	delev-eras	leg-eras	audiv-eras
amāv-erat	delev-erat	leg-erat	audiv-erat
amāv-erāmus	delev-erāmus	leg-erāmus	audiv-erāmus
amāv-erātis	delev-erātis	leg-erātis	audiv-erātis
amāv-ērunt	delev-ērunt	leg-ērunt	audiv-ērunt

F u t u r u m e x a c t u m

amav-ĕro θα ἔχω ἀγαπήσῃ	delev-ĕro θα ἔχω κατα- στρέψῃ	leg-ĕro θα ἔχω ἀναγνώσῃ	audiv-ĕro θα ἔχω ἀκούσῃ
amav-ĕris	delev-ĕris	leg-ĕris	audiv-ĕris
amav-ĕrit	delev-ĕrit	leg-ĕrit	audiv-ĕrit
amav-erĭmus	delev-erĭmus	leg-erĭmus	audiv-erĭmus
amav-erĭtis	delev-erĭtis	leg-erĭtis	audiv-erĭtis
amav-ĕrint	delev-ĕrint	leg-ĕrint	audiv-ĕrint

II. C O N J U N C T I V U S

P r a e s e n s

am-em (ἵνα ἀγαπῶ)	delĕ-am (ἵνα) καταστρέφω	leg-am (ἵνα) ἀναγνώσκω	audi-am (ἵνα) ἀκούω
am-es	delĕ-as	leg-as	audi-as
am-et	delĕ-at	leg-at	audi-at
am-ĕmus	delĕ-amus	leg-amus	audi-amus
am-ĕtis	delĕ-atis	leg-atis	audi-atis
am-ent	delĕ-ant	leg-ant	audi-ant.

I m p e r f e c t u m

amā-rem (ἵνα) ἠγάπων	delĕ-rem ...κατέστρεφον	leg-ĕ rem ...ἀναγνώσκον	audi-rem (ἵνα) ἤκουον
amā-res	delĕ-res	leg-ĕ-res	audi-res
amā-ret	delĕ-ret	leg-ĕ-ret	audi-ret
ama-rĕmus	dele-rĕmus	leg-e-rĕmus	audi-rĕmus
ama-rĕtis	dele-rĕtis	leg e-rĕtis	audi-rĕtis
amā-rent	delĕ-rent	leg-ĕ-rent	audi-rent

F u t u r u m

amatūrus -a	deletūrus -a	lectūrus -a	auditurus -a
-um sim	-um sim, sis,	-um sim, sis,	-um sim, sis,
sis, sit	sit	sit	sit
amatūri -ae	deletūri ae-a	lecturi -ae -a	audituri ae a
-a simus, sitis	simus, sitis,	simūs, sitis,	simus, sitis,
sint	sint	sint	sint.

P e r f e c t u m

amav-ërim (ἐάν) ἀγαπήσω	delev-ërim (ἐάν) καταστρέψω	leg-ërim (ἐάν) ἀναγνώσω	audiv-ërim (ἐάν) ἀκούσω
amav-ëris	delev-ëris	leg-ëris	audiv-ëris
amav-ërit	delev-ërit	leg-ërit	audiv-ërit
amav-erim ^{us}	delev-erim ^{us}	leg-erim ^{us}	audiv-erim ^{us}
amav-eritis	delev-eritis	leg-eritis	audiv-eritis
amav-ërint.	delev-ërint	leg-ërint	audiv-ërint

P l u s q u a m p e r f e c t u m

amav-issem (ἐάν) εἶχον ἀγαπήση	delev-issem ... εἶχον καταστρέψη	leg-issem ... εἶχον ἀναγνώση	audiv-issem (ἐάν) εἶχον ἀκούση
amav--isses	delev-isses	leg-isses	audiv-isses
amav-isset	delev-isset	leg-isset	audiv-isset
amav-issēmus	delev-issēmus	leg-issēmus	audiv-issēmus
amav-issētis	delev-issētis	leg-issētis	audiv-issētis
amav-issent	delev-issent	leg-issent	audiv-issent

III. IMPERATIVUS

P r a e s e n s

Sing. 2. ama ἀγάπα	dele κατάστρεφε	leg-e ἀναγίνωσκε	audi ἄκουε
Plur. 2. amā-te	delē-te	leg-ī-te	audi-te

F u t u r u m

Sing. 2. amā-to ἀγάπησον	delē-to κατάστρεψον	leg-ī-to ἀναγνώθι	audi-to ἄκουσον
3. amā-to	delē-to	leg-ī-to	audi-to
Plur. 2. ama-tōte	dele-tōte	leg-i-tōte	audi-tōte
3. ama-nto	dele-nto	leg-u-nto	audi-u-nto

IV. INFINITIVUS

P r a e s e n s

amāre ἀγαπᾶν	delē-re καταστρέφειν	leg-ē-re ἀναγινώσκειν	audi-re ἀκούειν
-----------------	-------------------------	--------------------------	--------------------

Perfectum

amatūrum	deletūrum	lectūrum	auditūrum
-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse
amatūros -as	deletūros -as	lectūros -as	auditūros -as
-a esse	-a esse	-a esse	-a esse

Αγαπήσει καταστρέψει αναγνώσει ακούσει

Perfectum

amav-isse	delev-isse	leg-isse	audiv-isse
ἀγαπήσαι	καταστρέψαι	ἀναγνώσαι	ἀκούσαι

V. GERUNDIUM

Gen. ama-ndi τοῦ ἀγαπᾶν	dele-ndi τοῦ καταστρέ- φειν	leg-e-ndi τοῦ ἀναγινώ- σκειν	audi-e-ndi τοῦ ἀκούειν
Dat. ama-ndo	dele-ndo	leg-e-ndo	audi-e-ndo
Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl. ama-ndo	dele-ndo	leg-e-ndo	audi-e-ndo

VI. SUPINUM

Acc. amat-um	delet-um	lect-um	audit-um
Abl. amat-u	delet-u	lect-u	audit-u

VII. PARTICIPIUM

Praesens

ama-ns	dele-ns	leg-e-ns	audi-e-ns
ama-ntis...	dele-ntis...	leg-e-ntis...	audi-e-ntis...
ἀγαπῶν	καταστρέφων	ἀναγινώσκων	ἀκούων

Futurum

amat-ūrus	delet-ūrus	lect-ūrus	audit-ūrus
-ura -urum	-ura -urum	-ura -urum	-ura -urum
μέλλον να ἀγα- πήση	μέλλον να κατα- στρέψη	μέλλον να ἀνα- γνώση	μέλλον να ἀ- κούση

B' Παθητική φωνή.

131. Ὁ παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλον τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τοῦ οἰκείου ῥήματος καὶ τοῦ βοηθητικοῦ *sum, eram, ero...* Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔχοντες καταλήξεις ἀντὶ τῆς -o, -or ἀντὶ τῆς -bam, -bar, ἀντὶ τῆς -am, -ar καὶ ἀντὶ τῆς -em -er).

I. INDICATIVUS

P r a e s e n s

amor ἀγαπῶμαι	dele-or καταστρέφωμαι	leg-or ἀναγινώσκωμαι	audi-or ἀκούωμαι
amā-ris	dele-ris	leg-ē-ris	audi-ris
amā-tur	dele-tur	leg-ī-tur	audi-tur
amā-mur	dele-mur	leg-i-mur	audi-mur
ama-mīni	dele mīni	leg-i-mīni	audi-mīni
ama-ntur	dele-ntur	leg-u-ntur	audi-u-ntur

I m p e r f e c t u m

amā-bar ἠγαπῶμην	dele-bar καταστρεφόμην	leg-ē-bar ἀνεγινώσκόμην	audi-ē-bar ἠκούόμην
ama-bāris	dele-bāris	leg-e-bāris	audi-e-bāris
ama-bātur	dele-bātur	leg-e-bātur	audi-e-bātur
ama-bāmur	dele-bāmur	leg-e-bāmur	audi-e-bāmur
ama-bamīni	dele-bamīni	leg-e-bamīni	audi-e-bamīni
ama-bantur	dele-bantur	leg-e-bantur	audi-e bantur

F u t u r u m

amā-bor ἀγαπηθήσομαι	dele-bor καταστραφήσομαι	leg-ar ἀναγνωσθήσομαι	audi-ar ἀκουσθήσομαι
ama-bēris	dele-bēris	leg-ēris	audi-ēris
ama-bītur	dele-bītur	leg-ētur	audi-ētur
ama-bīmur	dele-bīmur	leg-ēmur	audi-ēmur
ama-bimīni	dele-bimīni	leg-emīni	audi-emīni
ama-buntur	dele-buntur	leg-entur	audi-entur

Perfectum

amātus-a-um sum, es, est ἠγαπήθην, -ης, -η	delētus-a-um sum, es, est καταστράφημ, -ης, -η	lectus -a -um sum, es, est ἀναγνώσθην, -ης, -η	auditus-a-um sum, es, est ἠκούσθην, -ης, -η
amāti -ae -a sumus, estis, sunt.	delēti -ae -a sumus, estis, sunt.	lecti -ae -a sumus, estis, sunt.	audīti -ae -a sumus, estis, sunt.

Plusquamperfectum

amātus-a-um eram, eras, erat εἶχον ἀγαπήθῃ	delētus-a-um eram, eras, erat εἶχον καταστραφῃ	lectus -a -um eram, eras, erat εἶχον ἀναγνώσθῃ	auditus-a-um eram, eras, erat, εἶχον ἀκούσθῃ
amāti -ae -a erāmus, erātis, erant.	delēti -ae -a eram, eratis, erant.	lecti -ae -a eram, eratis, erant.	audīti -ae -a eram, eratis, erant.

Futurum exactum

amātus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀγαπήθῃ	delētus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω καταστραφῃ	lectus -a -um ero -eris, erit θὰ ἔχω ἀναγνώσθῃ	auditus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀκούσθῃ
amāti -ae -a erīmus, erītis erunt.	delēti -ae -a erīmus, erītis erunt.	lecti -ae -a erīmus, erītis erunt.	audīti -ae -a erīmus, erītis erunt.

II. CONIUNCTIVUS

Præsens

ame-r (ἵνα) ἀγαπῶμαι	dele-ar ...καταστρέφωμαι	leg-ar ...ἀναγινώσκωμαι	audiar (ἵνα) ἀκούωμαι
amē-ris	dele-āris	leg-āris	audi-āris
amē-tur	dele-ātur	leg-ātur	audi-ātur
amē-mur	dele-āmur	leg-āmur	audi-āmur
ame-mīni	dele-amīni	leg-amīni	audi-amīni
ame-ntur	dele-antur.	leg-antur.	audi-antur.

Imperfectum

amā-rer (ἵνα) ἡγχοπώμεην	delē-rer ... καταστρεφόμεην	leg-ē-rer ... ἀνεγνωσκόμεην	audī-rer (ἵνα) ἡκούόμεην
ama-rēris	dele-rēris	leg-e-rēris	audi-rēris
ama-rētur	dele-rētur	leg-e-rētur	audi-rētur
ama-rēmur	dele-rēmur	leg-e-rēmur	audi-rēmur
ama-remīni	dele-remīni	leg-e-remīni	audi-remīni
ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur

Perfectum

amātus-a-um sim, sis, sit (ἐάν) ἀγαπηθῶ	delētus-a-um sim, sis, sit (ἐάν) καταστραφῶ	lectus -a -um sim, sis, sit (ἐάν) ἀναγνωσθῶ	audītus-a-um sim, sis, sit (ἐάν) ἀκουσθῶ
amati -ae -a simus, sitis, sint	delēti -ae -a simus, sitis, sint	lecti -ae -a simus, sitis, sint	audīti -ae -a simus, sitis, sint

Plusquamperfectum

amātus-a-um essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον ἀγαπηθῆν	delētus-a-um essem, esses, esset ... καταστραφῆν	lectus -a -um essem, esses, esset ... ἀγνωσθῆν	audītus a-um essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον ἀκουσθῆν
amāti -ae -a essēmus essētis, essent	delēti -ae -a essēmus essētis, essent	lecti -ae -a essēmus essētis, essent	audīti -ae -a essēmus essētis, essent

III. IMPERATIVUS

Præsens

Sing. 2. amā-re	delē-re	leg-ē-re	audī-re
Plur. 2. ama-mīni	dele-mīni	leg-i-mīni	audi-mīni

Futurum

Sing. 2. ama-tor	delē-tor	leg-ī-tor	audī-tor
3. ama-tor	delē-tor	leg-ī-tor	audī-tor
Plur. 3. ama-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-untor

IV. INFINITIVUS

Praesens

amā-ri ¹ ἀγαπᾶν	delē-ri καταστρέφεται	leg-i ἀναγινώσκειται	audī-ri ἀκούεται
-------------------------------	--------------------------	-------------------------	---------------------

Im Perfectum

amatum -am um esse	delētum -am -um esse	lectum -am -um esse	auditum -am -um esse
amātos -as -a esse.	delētos -as -a esse.	lectos -as -a esse.	auditos -as -a esse.
ἠγαπήσθαι	κατεστράφηται	ἀνεγνώσθηται	ἠκούσθαι

Futurum

amatum iri ἀγαπηθήσεται	delētum iri καταστραφήσεται	lectum iri ἀναγνωσθήσεται	auditum iri ἀκουσθήσεται
----------------------------	--------------------------------	------------------------------	-----------------------------

Futurum exactum

amatum -am -um fore	deletum -am -um fore	lectum -am -nm fore	auditum -am -um fore
amatos -as -a fore.	delētos -as -a fore.	lectos -as -a fore.	auditos -as -a fore.

V. PARTICIPIUM

Perfectum

amāt-us, -a -um.	delēt-us, -a -um	lect-us, -a -um	audit-us, -a um
ἠγαπημένος. ἀγαπηθείς.	κατεστραμμένος, καταστραφείς.	ἀνεγνωσμένος ἀναγνωσθείς	ἠκουσμένος ἀκουσθείς.

1) Ἀρχαιότερος τύπος τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφράτου εἰς ier (amarier legier κτλ.).

VI. GERUNDIVUM

ama-ndus ἀγαπητέος	dele-ndus καταστρεπτέος	leg-e-ndus ¹ ἀναγνωστέος	audi-e-ndus ἀκουστέος
ama -nda	dele-nda	leg-e-nda	audi-e-nda
ama -ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum

132. Κατὰ τοὺς ἀνωτέρω τύπους κλίνονται τὰ ῥήματα·

α' συζυγίας

arāre γεωργεῖν
clamāre βοᾶν
damnāre καταγι-
γνώσκειν
donāre δωρεῖσθαι
erārre πλανᾷσθαι
jurāre ὀμνῶναι
nārrare διηγείσθαι
nunciāre ἀγγέλειν
optāre εὐχέσθαι
ornāre κοσμεῖν
sperāre ἐλπίζειν
vocāre καλεῖν.

β' συζυγίας.

flēre κλαίειν
nēre νήθειν
implēre πληροῦν
exercēre ἀσκεῖν
habēre ἔχειν
jacēre κείσθαι
nocēre βλάπτειν
parēre ὑπακούειν
placēre ἀρέσκειν
praebēre παρέχειν
tacēre σιωπᾶν
valēre ἰσχύειν

γ' συζυγίας.

acuēre ὀξύνειν
arguēre αἰτιάσθαι
emēre ὠνεῖσθαι
minuēre ἐλαττοῦν
statuēre ἰδούεσθαι
tribuēre νέμειν
scribēre γράφειν
dicēre λέγειν
ducēre ἄγειν.

δ' συζυγίας.

custodire φυλάττειν
dormire καθεύδειν
erudire ἐκπαιδεύειν
impedire ἐμπαδίζειν

lenire πραΰνειν
mollire μαλάσσειν
mugire μυκάσθαι
nutrīre τρέφειν

punire τιμωρεῖν
scire εἰδέναι
servire δουλεῖν
vestire ἐνδύειν

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

133. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, τοῦ πα-
ρακειμένου τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ὑπτίου σχηματίζονται διὰ
τῆς προσθήκης τῶν ἀρμοδίων καταλήξεων πάντες οἱ χρόνοι πα-
σῶν τῶν ἐγκλίσεων.

1) Ἀρχαιότερα κατάληξις -undus (ἀντὶ -endus) ἐν τῇ γ' καὶ τῇ δ'
συζυγίᾳ (legundus, audiundus).

134. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός τῆς ὀριστ. καὶ τῆς ὑποτ., ὁ μέλλων τῆς ὀριστ., ἡ προστακτική, ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ ἐνεστώτος (ἐνεργ. καὶ παθητ.), προσέτι δὲ ἡ ἐνεργ. μετοχή τοῦ ἐνεστ. καὶ τὰ δύο θετικά.

135. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστ. καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος.

136. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου σχηματίζεται τὸ ὑπτιον (ἐξ οὗ καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀπαρεμφάτου ἸΓΙ σχηματίζεται ὁ παθητ. μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου), ὁ παθητ. παρακείμενος τῆς μετοχῆς (ἐξ οὗ καὶ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήμ. *esse* σχηματίζονται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστ. καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς καὶ ὁ παρακείμ. τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητ. ῥήματος), ὁ ἐνεργ. μέλλων τῆς μετοχῆς καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ σύνθετοι χρόνοι (ὁ ἐνεργ. μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς εἰς *-urus sim*, ὁ ἐνεργητικὸς μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου εἰς *-urus, am, um esse*).

137. Πίναξ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῆς α' συζυγίας.

Θέμ. x ama-	}	am(a'-o (amōr)	}	Θέμ. amat-	amat-um
		amā-bam (amābar)			(amatum iri)
		am(a)-em (amer)			amat-us
		ama-bo (amābor)			(amātus sum)
		ama (amāre)			(amātus eram)
		amāre (amari)			(amātus sim)
		amans			(amātus essem)
		amandum, amandus			(amātus ero)
		amāv-i			(amatum esse)
		amāv-eram			amat-ūrus
Θέμ. amav-	}	amāv-erim	}	Θέμ. amat-	(amatūrus sim)
		amāv-issem			(amatūrum esse)
		amāv-ero			
Θέμ.	}	amāv-isse	}	Θέμ. amat-	

ΣΗΜ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τῶν θεμάτων *dele- delev- delet-* τῆς β' συζ., *lĕg-lĕg-lect-* τῆς γ', καὶ *audi-audiv-audit-* τῆς τετάρτης, σχηματίζονται πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων.

Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῆς κλίσεως τῶν ῥημάτων.

138. Οἱ παρακείμενοι εἰς *avi*, *evi* καὶ *ivi* μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων τύπων πάσχουσιν ἐνίοτε συναίρεσιν.

α') οἱ μὲν εἰς *avi*, ἐπομένου *s* ἢ *r*: οἶον *amāsti*, *amāstis*, *amārunť* ἀντὶ *amavisti*, *amavistis*, *amavērunt*: *amāram* κτλ. ἀντὶ *amavĕram* κτλ., *amāro* κτλ. ἀντὶ *amavĕro* κτλ., *amārim* κτλ. ἀντὶ *amavĕrim* κτλ., *amāssem* κτλ. ἀντὶ *amavissem* κτλ., *amāsse* ἀντὶ *amavisse*.

β') οἱ δὲ εἰς *evi* ὡσαύτως, ἐπομένου *s*: οἶον *nĕsti*, *nĕstis*, *nĕrunť* ἀντὶ *nevisti*, *nevistis*, *nevērunt*: *decrease* ἀντὶ *decrevisse* κτλ.

γ') οἱ δὲ εἰς *ivi* ὡσαύτως, ἐπομένου *s*: οἶον *audisti*, *audistis*. *audissem*, *audisse* ἀντὶ *audivisti*, *audivistis*, *audivissem*, *audivisse*. Ἐπομένου δὲ τοῦ *r*, ἀποβάλλεται μόνον τὸ *v*: οἶον *audiĕram*, *audiĕro*, *audiĕrim*, ἀντὶ *audiĕram*, *audiĕro*, *audiĕrim*.

139. Ἀντὶ τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου τῆς ὀριστικῆς καὶ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου εἰς *erunt* ὑπάρχει ἕτερος τύπος ἥττον εὐχρηστος εἰς *ĕre*: οἶον *amavĕre*, *docuĕre* κτλ. ἀντὶ *amavērunt*, *docuērunt* κτλ.

140. Ἐν τῷ β' ἐν. προσώπῳ τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς, τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ῥήματος πλὴν τῆς καταλήξεως *-ris* γίνεται χρῆσις καὶ τῆς καταλήξεως *-re*.

141. Περιφραστικὴ συζυγία (*coniugatio periphrastica*). Ἐκ τῆς ἐνεργ. μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (*-urus*) καὶ τοῦ ῥήμ. *esse* σχηματίζεται ἡ λεγομένη περιφραστικὴ συζυγία: *scriptūrus sum* (κατὰ λέξιν γράψων εἰμι) = μέλλω γράψειν (ἢ γράψειν), *scriptūrus ĕram* = ἔμελλον γράψειν (ἢ γράψειν), *scriptūrus ero* = ἢ μέλλω γράψειν (ἢ γράψειν) κτλ. Ἐκ τῆς περι-

φραστικῆς ταύτης συζυγίας παραλαμβάνονται ἐν τῷ συνήθει σχηματισμῷ τῶν ῥημάτων οἱ τύποι *scripturus sim* (παθητ. μέλ. ὑποτ.) καὶ *scripturum esse* (μέλ. ἐνεργ. ἀπαρεμφ.). Καὶ ἐκ τοῦ β' θετικοῦ ἢ γερουδιακοῦ, ὅπερ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ παθητ. μετοχ. τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται ὡσαύτως περιφραστικὴ συζυγία παθητικὴ (*coniugatio periphrastica passiva*): *docendi erant* = ἔμελλον διδάσκεισθαι (ἢ διδάχθηναι).

Ῥήματα εἰς ἰο τῆς γ' συζυγίας.

142. Εἰς τὴν γ' συζυγίαν ὑπάγονται καὶ 15 ῥήματα ἔχοντα χαρακτηριστῆρα Ἰ· οἷον *capī-ō* (σελ. 68 σημ. β'): τὰ ῥήματα ταῦτα ἀποβάλλουσι τὸ Ἰ ἐν τῇ κλίσει, ὅταν ἀκολουθῇ ἄλλο ἰ ἢ ἡ συλλαβὴ *er-* οἷον *capī-o, cap-is* (ὄχι *capiis*), *cap-erem* (ὄχι *capi-erem*), καὶ ἐν τῷ παθητικῷ *capī-or, cap-eris* (ὄχι *capī-eris*), ἀλλ' ἐν τῷ παθητικῷ μέλλοντι *capī-ar, capi-eris*, διατηρεῖται τὸ ἰ τοῦ θέματος, διότι ἡ προστιθεμένη κατάληξις *-eris* ἔχει τὸ *e* μακρόν. Οὕτω καὶ *morī-or* (ἀποθετικὸν ῥήμα = ἀποθνήσκω), *mor-eris* (ὄχι *morī-eris*), *mor-itur* (ὄχι *morī-itur*). Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς:

capīo (λαμβάνω), *facīo* (ποιῶ), *iacīo* (ρίπτω), *cupīo* (ἐπιθυμῶ), *fodīo* (ὀρύττω), *fugīo* (φεύγω), *lacīo* (ἐρέλω), *parīo* (γεννῶ), *quatīo* (τείω), *rapīo* (ἀρπάζω), *sapīo* (ἔχω χυμόν), *specīo* (σκοπῶ), *morīor* (ἀποθνήσκω), *patīor* (πάσχω), *gradīor* (βαδίζω).

Ῥήματα ἀποθετικά.

143. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουσι ῥήματα ἀποθετικά (*verbum depōnens*, ὁ πληθ. *verba deponentia*), ῥήματα δηλαδή, ἅτινα ἀπέθευτο ἤτοι ἀπέβαλον τὸν ἐνεργητικὸν τύπον καὶ ἔχουσι μόνον τὸν παθητικὸν μετὰ ἐνεργητικῆς ἢ καὶ οὐδετέρας σημασίας.

144. Σχηματίζονται δὲ ταῦτα κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

Α' <i>hort-or</i> παραινῶ	Β' <i>verē-or</i> αἰδοῦμαι	Γ' <i>sequ-or</i> ἕπομαι	Δ' <i>blandī-or</i> κολάκεύω.
------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	----------------------------------

I. INDICATIVUS

P r a e s e n s

hort-or	verē-or	sequ-or	blandi-or
hortā-ris	verē-ris	sequ-ē-ris	blandi-ris
hortā-tur	verē-tur	sequ-ī-tur	blandi-tur
hortā-mur	verē-mur	sequ-ī-mur	blandi-mur
horta-mīni	vere-mīni	sequ-i-mīni	blandi-mīni
horta-ntur	vere-ntur	sequ-u-ntur	blandi-u-ntur

I m p e r f e c t u m

hortā-bar	verē-bar	sequ-ēbat	blandi-ēbar
horta-bāris	vere-bāris	sequ-ebāris	blandi-ebāris
horta-bātur	vere-bātur	sequ-ebātur	blandi-ebātur
horta-bāmur	vere-bāmur	sequ-ebāmur	blandi-ebāmur
horta-bāmīni	vere-bāmīni	sequ-ebāmīni	blandi-ebāmīni
horta-bantur	vere-bantur	sequ-ebantur	blandi-ebantur

F u t ū r u m

hortā-bor	verē-bor	sequ-ar	blandi-ar
horta-bēris	vere-bēris	sequ-ēris	blandi-ēris
horta-bītur	vere-bītur	sequ-ētur	blandi-ētur
horta-bīmur	vere-bīmur	sequ-ēmur	blandi-ēmur
horta-bimīni	vere-bimīni	sequ-emīni	blandi-emīni
horta-buntur	vere-buntur	sequ-entur	blandi-entur

P e r f e c t u m

hortātus -a -um	verītus-a -um	secūtus-a-um	blandītus -a-um
sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est
hortāti -ae -a	verīti -ae -a	secūti -ae -a	blandīti-ae -a
sumus, estis, sūnt	sumus, estis, sūnt	sumus, estis, sūnt	sumus, estis, sūnt

Plusquamperfectum

hortatus -a -um	veritus-a-um	secutus-a-um	blanditus -a -um
eram, eras, erat	eram, eras, erat	eram, eras, erat	eram, eras, erat
hortati -ae -a erāmus, erā- tis, erant	veriti -ae -a erāmus, erā- tis, erant	secuti -ae -a erāmus, erā- tis, erant	blanditi -ae -a erāmus, erā- tis, erant

Futurum exactum

hortatus -a -um	veritus -a-um	secutus-a-um	blanditus -a -um
ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit
hortati -ae -a erimus, eritis, erunt	veriti -ae -a erimus, eritis, erunt	secuti -ae -a erimus, eritis, erunt	blanditi -ae -a erimus, eritis, erunt

II. CONIUNCTIVUS

Praesens

hort-er	verē-ar	sequ-ar	blandi-ar
hort-eris	vere-aris	sequ-aris	blandi-aris
hort-etur	vere-atur	sequ-atur	blandi-atur
hort-emur	vere-amur	sequ-amur	blandi-amur
hort-emini	vere-amini	sequ-amini	blandi-amini
hort-entur	vere-antur	sequ-antur	blandi-antur

Imperfectum

horta-rer	verē-rer	sequ-ē-rer	blandi-rer
horta-reris	vere-reris	sequ-e-reris	blandi-reris
horta-rētur	vere-rētur	sequ-e-rētur	blandi-rētur
horta-rēmur	vere-rēmur	sequ-e-rēmur	blandi-rēmur
horta-remini	vere-remini	sequ-e-remini	blandi-remini
horta-rentur	vere-rentur	sequ-e-rentur	blandi-rentur

F u t ū r u m

hortatūrus -a -um	veritūrus -a -um	secutūrus -a -um	blanditūrus-a -um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortatūri-ae-a	veritūri-ae-a	secutūri-ae-a	blanditūri-ae -a
simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis sint,

P e r f e c t u m

hortatus -a -um	veritus -a-um	secutus-a-um	blanditus -a -um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortati -ae -a	veriti -ae -a	secuti -ae -a	blanditi -ae-a
simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint

P l u s q u a m p e r f e c t u m

hortatus -a -um	veritus-a-um	secutus-a-um	blanditus, -a -um
essem, esses, esset	essem, esses, esset	essem, esses, esset	essem, esses, esset
hortati -ae -a	veriti -ae -a	secuti -ae -a	blanditi-ae -a
essēmus, essē- tis, essent	essēmus, es- sētis, essent	essēmus, es- sētis, essent	essēmus, es- sētis, essent

III. IMPERATIVUS

Sing. 2. hortā-re (hortā-tor)	verē-re (verē-tor)	sequ-ĕ-re (sequ-ĭ-tor)	blandī-re (blandī-tor)
3.(hortā-tor)	(verē-tor)	(sequ-ĭ-tor)	(blandī-tor)
Plur 2. hortā-mīni	verē-mīni	sequ-i-mīni	blandi-mīni
3.(horta-ntor)	(verē-ntor)	(sequ-u-ntor)	(blandi-u-ntor)

IV. INFINITIVUS

P r a e s e n s

horta-ri	verē-ri	séqu-i	blandī-ri
----------	---------	--------	-----------

Im Perfectum

hortatum	veritum	secutum	blanditum
-am -um esse	am -um esse	-am -um esse	-am -um esse
hortatos	veritos	secutos	blanditos
-as -a esse	-as -a esse	-as -a esse	-as -a esse

Futurum

hortaturum	veriturum	secuturum	blanditarum
-am -um esse	-am -um esse	-am -um esse	-am -um esse
hortaturos	verituros	secuturos	blandituros
-as -a esse	-as -a esse	-as -a esse	-as -a esse

4000 Futurum exactum

hortatum	veritum	secutum	blanditum
-am -um fore	-am -um fore	-am -um fore	-am -um fore
hortatos -as -a fore	veritos -as -a fore	secutos -as -a fore	blanditos -as -a fore

V. SUPINUM

hortat-um	verit-um	secut-um	blandit-um
hortat-u	verit-u	secut-u	blandit-u

VI. GERUNDIUM

Gen. horta ndi	vere ndi	sequ-e ndi	blandi-e ndi
Dat. horta ndo	vere ndo	sequ-e ndo	blandi e ndo
Acc. horta ndum	vere ndum	sequ-e ndum	blandi-e ndum
Abl. horta ndo	vere ndo	sequ e ndo	blandi-e ndo

VII GERUNDIVUM

horta ndus,	vere ndus,	sequ-e ndus,	blandi-e ndus
-nda, -ndum	-nda, -ndum	-nda, -ndum	-nda, -ndum

VIII. PARTICIPIUM

Praesens

horta-ns | vere-ns | sequ-e-ns | blandī-e-ns

Perfectum

hortātus, -a, -um | verit̄us, -a, -um | secūtus, -a, -um | blandītus, -a, -um

Futurum

hortatūrus, -a, -um | veritūrus, -a, -um | secutūrus, -a, -um | blanditūrus, -a, -um

ΣΗΜ. Πλὴν τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς τὰ ἀποθετικά ῥήματα ἔχουσι καὶ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, τὸ ὑπτιον, τὸ γερούδιον καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος. Δὲν ἔχουσι δ' ὅμως ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου.

145. Πλὴν τῶν καθ' ὄλου ἀποθετικῶν ὑπάρχουσι καὶ τινὰ ἡμιοποθετικά ῥήματα (semidepōnentia)· τούτων ἄλλα μὲν ἔχουσι μόνον τὸν παρακείμενον τοῦ παθητ. τύπου (καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους), ἄλλα δὲ τοῦναντίον ἔχουσι τὸν παρακείμ. τοῦ ἐνεργ. τύπου, τὸν δὲ ἐνεστ. τῆς ὀριστικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου (καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένους χρόνους) παθητικούς·

audēo, ausus sum, audēre (τολμᾶν)

gaudēo, gavisus sum, gaudēre (χαίρειν)

solēo, solitus sum, solēre (εἰωθέσθαι)

confido, confisus sum, confidēre (πεποθέσθαι)

revertor, reverti, reverti (ἐπιστρέφω)

assentior, assensi, assentiri (συγκινῶ)

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ μεμνημένα μετοχαὶ τοῦ παθητ. παρακείμ. ἔχουσι ἐνεργητικὴν σημασίαν· coenatus, pransus τῶν ῥήμ. coenāre (δειπνεῖν), prandēre (ἀριστᾶν),

iurātus τοῦ β. **iurāre** (ὀμνύναι). Αἱ δὲ μετοχαὶ **pōtus** καὶ **tacītus** ἔχουσι ἄλλοτε μὲν ἐνεργ. καὶ ἄλλοτε παθητ. σημασίαν (ἐκ τοῦ **potāre** πίνειν καὶ **tacēre** σιωπᾶν).

Τυπικαὶ ἀνωμαλίαι τῶν ῥημάτων.

146. Ῥήματά τινα εἰς -εο κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν (καὶ ὄχι κατὰ τὴν β')· **beo** (ποιῶ τινα εὐδαίμονα), **beāvi**, **beātum**, **beāre** -**crēo** (πλάττω), **creāvi**, **creātum**, **creāre** -**mēo** (πορεύομαι), **meāvi**, **meātum**, **meāre**.

147. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τοῦ παρακειμένου εἶναι -**vī** (-**ui**),* πολλὰ ὅμως ῥήματα σχηματίζουσιν ἄλλως τὸν παρακείμενον.

Καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχουσι ῥήματα, ἅτινα, πλὴν ἄλλων καταληκτικῶν μεταβολῶν, περὶ ὧν κατωτέρω, προσλαμβάνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ ἀναδιπλασιασμόν (παρεμφερῆ πρὸς τὸν ἀναδιπλασιασμόν τῶν ἑλληνικῶν ῥημάτων)· οἷον

do, **dēdi**, **dātum**, **dare** (δίδωμι).

pendo, **pēpendi**, **pensum**, **pendere** (σταθμῶμαι)

cāno, **cēcīni**, **cantum**, **canere** (ᾄδω)

sto, **stēti**, **statum**, **stare** (ἵσταμαι)

spondēo, **spōpōndi**, **sponsum**, **spondere** (σπένδομαι)

curro, **cucurri**, **cursum**, **currere** (τρέχω)

mordēo, **momordi**, **morsum**, **mordere** (δάκνω).

148. Ῥήματά τινα σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον διὰ χρονικῆς αὐξήσεως τοῦ ῥηματικοῦ θέματος καὶ τῆς προσθήκης τῆς ἀπλῆς καταλήξεως -**i**· οἷον

vidēo (ὄρω) -**vīdi**

venīo (ἔρχομαι) -**veni**

movēo (κινῶ) -**mōvi**

lavō (λούω) -**lāvi**

1) Τὸ **v** καὶ τὸ **u** εἶναι τὸ αὐτὸ γράμμα (ἰδ. σελ. 7 § 7), ἄρα καὶ ἡ κατάληξις -**vī** καὶ -**ui**. Καὶ ἡ μὲν -**vī** τίθεται, ὅταν προηγῆται φωνῆεν (**de-le-vi**), ἡ δὲ **ui**, ὅταν προηγῆται σύμφωνον (**mon-ui**).

149. Ἄλλα ῥήματα σὺν τῇ χρονικῇ αὐξήσει μεταβάλλουσι καὶ τὸ θεματικὸν φωνήεν οἶον

fācĭo (ποιῶ)—fēci

iācĭo (ρίπτω)—iēci

cāpĭo (λαμβάνω)—cēpi

frāngo (ῥήγγυμι)—frēgi.

ΣΗΜ. α'. Ῥήματά τινα σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον εἰς -ī ἄνευ οἰασδῆποτε μεταβολῆς τοῦ ῥηματικοῦ θέματος.

ΣΗΜ. β'. Τὴν κατάληξιν -ī ἔχουσι καθ' ὅλου ἐν τῷ παρακειμένῳ τὰ ῥήματα τῆς γ' συζυγίας.

150. Τινῶν ῥημάτων ὁ παρακείμενος σχηματίζεται διὰ τῆς καταλήξεως -si (ἀντιστοίχου πρὸς τὴν κατάληξιν -σα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀορίστου) προσαρτωμένης εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα·

dīc-o (λέγω)—dīc-si (dixi)

vīnc-ĭ-o (δέω)—vīnc-si (vinxi)

scrib-o (γράφω)—scrib-si (scripsi)

151. Ἐνίοτε ἡ κατάληξις -ui (-vi) δὲν προσαρτᾶται ἀμέσως εἰς τὸ πληρὲς θέμα (amā-vi, delē-vi), ἀλλ' εἰς τὸ συμφωνόληκτον θέμα (mon-ui καὶ ὄχι· mone-vi) οἶον

(crepāre): crep(a)-o-(crepo)—crep-ui (ὄχι· crepāvi) κροτῶ

(secāre): sec(a)-o (seco)—sec-ui (ὄχι· secāvi) τέμνω

(docēre): docē-o —doc-ui (ὄχι· docēvi) διδάσκω

(aperīre): aperĭ-o —aper-ui (ὄχι· aperīvi) ἀνοίγω.

152. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τοῦ ὑπτιοῦ εἶναι -tum, ἥτις μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ἢ μετὰ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος, γίνεται -atum, -etum, -itum, -utum. Ἐνίοτε δὲ ἡ κατάληξις -tum προσαρτᾶται ἀμέσως καὶ ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος εἰς τὸ συμφωνικὸν θέμα τοῦ ῥήματος οἶον sec-tum (ἐκ τοῦ secare, θέμα seca-), doc-tum (ἐκ τοῦ docēre, θέμα doce-).

153. Τὰ εἰς -itum ὑπτια ἔχουσι βραχὺ μὲν τὸ *i*, ὅταν ὁ

παρακείμενος λήγει· εις *ui* (*monüi—monitum*, ἐκ τοῦ *monēre*, παραινεῖν), μακρὸν δέ, ὅταν εις-*vi* (*audīvi—auditum* ἐκ τοῦ *audire*, ἀκούειν). Ἐξαιροῦνται τὰ ἐξῆς ὑπτια·

<i>ĕo</i>	(πορεύομαι)	<i>īvi</i>	<i>itum</i>
<i>ciĕo</i>	(κινῶ)	<i>cīvi</i>	<i>cītum</i>
<i>līno</i>	(ἀλείφω)	<i>līvi</i>	<i>lītum</i>
<i>quĕo</i>	(δύναμαι)	<i>quīvi</i>	<i>quītum</i>
<i>sīno</i>	(ἀφίνω)	<i>sīvi</i>	<i>sītum</i>

154. Τὰ εις *-atum* ὑπτια ἔχουσι μακρὸν τὸ *a* πλὴν τῶν ὑπτίων *datum*, τοῦ *dāre* (διδόναι), *ratum*, τοῦ *rerī*, *rĕor* (νομίζειν), *satum*, τοῦ *sĕrĕre* (σπείρειν).

155. Τὰ εις *-atum* ἔχουσι μακρὸν τὸ *u*, πλὴν τοῦ *rutum*, τοῦ *rŭĕre* (καταρρέειν).

156. Ἀντὶ τῆς κανονικῆς καταλήξεως *-tum*, τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ὀδοντόφωνον (*d, t*) σχηματίζουσι τὸ ὑπτιον εις *-sum*, τοῦτο δὲ προέρχεται, διότι ἐκ τῆς συνδρομῆς τοῦ *d* ἢ *t* τοῦ θέματος καὶ τοῦ *t* τῆς καταλήξεως τοῦ ὑπτίου (*d-t, t-t*) παράγονται δύο *s* (πρόβλ. *θάλαττα—θάλασσα*), τὸ δὲ ὑπτιον λαμβάνει τότε τὸν τύπον *-sum*· οἷον *concut-ĭ-o* (συγκρούω), *concut-tum* (*concussum*). Τὰ δύο *s* περιστέλλονται εις ἓν· ὅταν προηγῆται σύμφωνον, μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγοσ·

ardĕo (φλέγομαι), *ard-tum*, *ars-sum*, *arsum*
ridĕo (γελῶ), *rid-tum*, *ris-sum*, *risum*

claudo (κλείω), *claud-tum*, *claus-sum*, *clausum*.

157. Ἐκ ψευδοῦς ἀναλογίας προσλαμβάνουσι *-sum* ἐν τῷ ὑπτίῳ (ἀντὶ *-tum*) καὶ ἄλλα ῥήματα μὴ ἔχοντα χαρακτῆρα *d* ἢ *t*· οἷον, *fallo* (σφάλλω) *fal-sum*, *manĕo* (μένω) *man-sum*.

Μάλιστα δὲ σχηματίζουσι τὸ ὑπτιον εις *-sum* τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὸν παρακείμενον εις *-si*, ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ παρακειμένου· οἷον

figo (πήγνυμι) *fig-si*, *fixi-fig-sum*, *fixum*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Κατάλογος τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων

Παρακείμενοι καὶ ὑπτια τῆς πρώτης συζυγίας.¹

158. Α΄. Ῥήματα σχηματίζοντα τὸν παρακείμενον εἰς *ui*, τὸ δὲ ὑπτιον εἰς *itum*, ἢ ἀποβαλλομένου τοῦ *i* εἰς *tum*.

1. *crepo, crepui, crepitum, crepare* κροτῶ. Ὡσαύτως τὰ σύνθετα· οἷον *discrepo* δυσφωνῶ, *diafoponō*, *increpo* ἐπιτιμῶ.

2. *cubo, cubui, cubitum, cubare* κείμεναι, κατακέκλιμαι. Σύνθετα· *incubo* ἐγκοιμῶμαι, *epikeimai*, *recubo* ἀνακέκλιμαι. Ὅταν δὲ ἐν τοῖς συνθέτοις εἶναι *m* πρὸ τοῦ *b*, τότε ταῦτα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· *incumbo, incumbere* ἐπερείδομαι.

3. *domo, domui, domitum, domare* δαμάζω. Σύνθετα· *edomo, perdomo* καταδαμάζω.

4. *sono, sonui, sonitum, sonare* ἤχῶ. Μετοχή τοῦ μέλλοντος *sonaturus*. Σύνθετα· *consono* συνηχῶ, *symphonō*, *dissono* διαφωνῶ. Τοῦ *resono* ὁμοῦς (ἀντηχῶ) ὁ παρακ. *resonavi*.

5. *tono, tonui, tonitum, tonare* βροντῶ. Σύνθετα· *attono* ἐμβροντῶ, *intono* ἀναβροντῶ = βροντῶ ἰσχυρῶς. Μετοχή τοῦ παρακειμένου *intonatus*.

6. *veto, vetui, vetitum, vetare* κωλύω, ἐνίσταμαι.

7. (*plico* πτύσσω) μόνον ἐν συνθέτοις κείμενον, ἄπερ ἔχουσι παρακ. καὶ ὑπτ. *avi, atum* καὶ σπανιότερον παρὰ τοῖς δοκίμοις *ui, itum*· οἷον *complico* συμπτύσσω, *explico* ἀναπτύσσω. Τὰ ἀπὸ ὀνομάτων ὁμοῦς εἰς *plex* παραγόμενα ἔχουσι μόνον *avi, atum*· οἷον *duplico* διπλασιάζω, *triplico* τριπλασιάζω, *multiplico* πολλαπλασιάζω, *supplico* ἰκετεύω.

(1) Τῇ ὑποδείξει τοῦ καθηγητοῦ θὰ ἐκμανθάνωνται δι' ἀποστηθίσεως τὰ συνηθέστατα τῶν ῥημάτων τούτων μετ' ἐφαρμογῆς τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις παραγράφοις κανόνων.

8. frīco, fricūi, frictum καὶ fricatum, fricare τρίβω. Συμβ. defrīco ἀποτρίβω, perfrīco περιτρίβω, refrīco ἀναξάινω, ἀνανεῶ (μετοχὴ τοῦ μέλλοντος refrīcatūrus).

9. sēcō, secūi, sectum, secāre τέμνω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος sēcātūrus. Συμβ. desēcō ἀποτέμνω, insēcō ἐντέμνω.

10. enēcō, enecūi καὶ enecāvi, enectum καὶ enecātum, enecāre ἀποκτείνω, ἐνῶ τὸ neco ἔχει κανονικῶς āvi, ātum.

11. mīco, micūi, ζνεῶ ὑπτίου, micare στίλβω. Συμβ. emīco, emicūi, emicatum ἀποστίλβω, ἐκλάμπω. Ἄλλ' ὅμως dimīco, dimicāvi, dimicatum διαμάχομαι.

159. Β'. Τὰ ἐπόμενα ἐκτείνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸ θεματικὸν φωνῆεν.

1. iūvo, iūvi, iūtum, iuvare βοηθῶ. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος iuvatūrus. Συμβ. adiūvo ἐπικουρῶ. Ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος βέλτιον adiutūrus ἢ adiuvatūrus.

2, lāvo, lāvi, lavatum (lautum, lōtum) lavāre λούω.

160. Γ'. Δι' ἀναδιπλασιασμοῦ σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον τὰ ἐξῆς·

1. do, dēdi, dātum, dāre δίδωμι. Συμβ. circumdo περιβάλλω, satisdo ἐγγύην παρέχω, pessumdo ἀφανίζω, venumdo πωλῶ.—Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ σύνθετα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (indo, indēre—reddo, reddēre).

2. sto, stēti, stātum (statūrus ὅμως), stāre ἵσταμαι. Τὰ μὲν μετὰ δισυσλλάβου προθέσεως σχηματιζόμενα σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ ὡσαύτως ἔτι, οἷον circumsto περιστάμαι, παρακ. circumstēti, τὰ δὲ μετὰ μονοσυσλλάβου, ἴτι· οἷον adsto παρίσταμαι, adstīti. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα δὲν ἔχουσιν ὑπτίον καὶ μέλλοντα τῆς μετοχῆς, τὰ δὲ δευτέρα, τὰ μετὰ μονοσυσλλάβου προθέσεως, δὲν ἔχουσι μὲν ὑπτίον, ἔχουσι δὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέλλοντος, οἷον adstatūrus. Τὸ δὲ disto διέστηκα οὔτε παρακείμενον οὔτε ὑπτίον ἔχει.

ΣΗΜ. Τὸ potāre πίνειν κλίνεται ὀμαλῶς, ἔχει ὁμῶς ὕπτιον συννηθέστερον τὸ potum ἢ τὸ potatum.

Παρακείμενοι καὶ ὕπτια τῆς δευτέρας συζυγίας.

161. Α'. Παρακείμενοι εἰς ui, ὕπτια εἰς itum.

1. monēō, monui, monitum, monēre παραινώ

2. habēō, habui, habitum, habēre, ἔχω. Σύνθ. adhibēō, prohibēō, debēō (de-habēō), praebēō (prae-habēō).

3. Παρακείμενοι εἰς vi, ὕπτιον εἰς itum.

4. abolēō, abolēvi, abolitum, abolēre καταλύω, ἀφαιρίζω, ἀπὸ τοῦ ἀχρήστου olēō, οὗ τὰ λοιπὰ σύνθετα, εἰς esco σχηματιζόμενα, κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν.

162. Β'. Παρακείμενοι εἰς si (xi), ὕπτια εἰς sum (tum).

1. ardēō, arsi, arsum, ardēre καίομαι.

2. haerēō, haesi, haesum, haerēre ἔχομαι τινος. Σύνθ. adhaerēō προσέρχομαι, προσκολλῶμαι.

3. iubēō, iussi, iussum, iubēre κελεύω.

4. māneo, mansi, mansum, manēre μένω. Σύνθ. permānēō διαμένω, remānēō ὑπομένω (μένω ὀπίσω).

5. mulcēō, mulsi, mulsum, mulcēre ψῶ, θέλω.

6. mulgēō, mulsi, mulsum (καὶ mulctum), mulgēre ἀμέλω.

7. rīdeo, risi, risum, ridēre γελῶ. Σύνθ. arrīdeo προσγελῶ, subrīdeo ὑπομειδιῶ.

8. suādēō, suasi, suasum, suadēre πείθω, συμβουλεύω. Σύνθ. persuādēō καταπείθω.

9. tergēō, tersi, tersum, tergēre μύσσω, σπογγίζω.

Ἦπτια εἰς tum.

10. indulgēō, indulsi, (indultum), indulgēre χαρίζομαι, συγχωρῶ.

11. torquēō, torsi, tortum, torquēre στρέφω. Σύνθ. contorquēō συστρέφω.

ἄνευ ὑπτίου·

12. algĕo, alsi, algĕre ῥιγῶ.
13. fulgĕo, fulsi, fulgĕre ἀστράπτω.
14. turgĕo, (tursi), turgĕre οἰδῶ, σφριγῶ.
15. urgĕo, ursi, urgĕre ὠθῶ.

Παρακείμενος εἰς xi, ὑπτιον εἰς tum·

16. augĕo, auxi, auctum, augĕre ἀυξάνω.

ἄνευ ὑπτίου·

17. lūceo, luxi, lucĕre λάμπω, φέγγω. Σύνθ. elūcĕo ἐκλάμπω.

18. lūgeo, luxi, lugĕre πευθῶ, θρηνῶ.

19. frīgeo, (frixi) frigĕre ῥιγῶ, ψυχρός εἰμι.

163. Γ'. Τὰ ἐξῆς ἐκτείνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸ θεματικὸν φωνῆεν·

1. cāveo, cāvi, cautum, cavĕre φυλάττομαι.

2. fāveo, fāvi, fautum, favĕre εὐνοῶ.

3. pāveo, pāvi, ἄνευ ὑπτ., pavĕre πτοοῦμαι.

4. fōveo, fōvi, fōtum, fovĕre θεραπεύω.

5. mōveo, mōvi, mōtum, movĕre κινῶ. Σύνθ. com-mōvĕo συγκινῶ, remōvĕo ἀποκινῶ.

6. vōveo, vōvi, vōtum, vovĕre εὐχομαί τι. Σύνθ. de-vōveo καθιερῶ, καταρῶμαι.

Τούτοις προσθετέον τὰ συγγενῆ·

7· connivĕo, (connivi ἢ connixi), ἄνευ ὑπτίου, connivĕre συμμύω.

8. fervĕo, fervi (ferbui), ἄνευ ὑπτίου, fervĕre ζέω.

164. Δ'. Δι' ἀναδιπλασιασμοῦ σχηματίζουσι τὸν παρακ. εἰς di, τὸ δὲ ὑπτιον εἰς sum τὰ ἐξῆς·

1. mordĕo, mōmordi, morsum, mordĕre δάκνω.

2. pendĕo, pĕpendi, (pensum), pendĕre κρέμαμαι. Σύνθ. impendĕo, ἐπικρέμαμαι, ἐπίκειμαι (ἄνευ παρακειμένου καὶ ὑπτ.) .

3. spondĕo, spōndi, sponsum, spondĕre ἐγγυῶ.
Σύνθ. respondĕo ἀποκρίνομαι.

4. tondĕo, tōtondi, tonsum, tondĕre κείρω.

ΣΗΜ. Ἐν τοῖς συνθέτοις τούτων δὲν γίνεται ἀναδιπλασιασμός.

Ἄνευ δὲ ἀναδιπλασιασμοῦ τὰ ἐξῆς·

5. prandĕo, prandi, pransum, prandĕre ἀριστῶ.

6. sedĕo, sēdi, sessum, sedĕre κάθημαι. Σύνθ. assidĕo παρακάθημαι, obsidĕo πολιορκῶ, possidĕo κέκτημαι. Τὰ δὲ μετὰ δισυλλάβου προθέσεως ἔχουσι sedĕo· οἷον circumsedĕo.

7. vīdeo, vīdi, visum, vidĕre ὀρῶ. Σύνθ. invīdĕo φθονῶ, providĕo προορῶ, προνοῶ.

8. strīdĕo, strīdi, ἄνευ ὑπτ., stridĕre τρίζω.

165. Ε'. Ἡμισποθετικά (semideponentia).

1. audĕo, ausus sum, audĕre τολμῶ.

2. gaudĕo, gavisus sum, gaudĕre χαίρω.

3. solĕo, solitus sum, solĕre εἴωθα.

166. Σ'. Ὁμαλοὶ παρακείμενοι εἰς υἷ, ὑπτια δὲ ὀλίγον τι ἀνώμαλα·

1. dōceo, docui, doctum, docĕre διδάσκω. Σύνθ. edōcĕo ἐκδιδάσκω.

2. miscĕo, miscui, mixtum (μεταγ. mistum), miscĕre μίγνυμι. Σύνθ. admiscĕo προσμίγνυμι, immiscĕo συμμίγνυμι.

3. tenĕo, tenui, (tentum) tenĕre κατέχω. Σύνθ. abstīnĕo ἀπέχομαι, attinĕo προσήκω, obtinĕo κατέχω, ἀντέχομαι, retinĕo ἐπέχω, καλύω.

4. torrĕo, torrui, tostum, torrĕre φρύγω.

5. censĕo, censui, censum, censĕre ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι. Σύνθ. recensĕo ἀναλογίζομαι, (ὑπτ. συνηθέστερον recensitum ἢ recensum), succensĕo ὀργίζομαι, χαλεπαίνω.

6. languĕo, languui, ἄνευ ὑπτ., languĕre ἀσθενῶ, ἀπέιρηκα.

7. liquĕo, liquui (liqui), ἄνευ ὑπτ., liquĕre λείβω, ῥευστός εἰμι.

8. *cieo, cīvi, cītum, ciēre* κινῶ. Τὰ σύνθετα σχεδὸν πάν-
τοτε σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ ἤττον εὐχρήστου *cio, cire* κατὰ
τὴν δ' συζυγίαν.

167. Ζ'. Πολλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀμετάβατα ῥήματα τῆς
δευτέρας συζυγίας δὲν ἔχουσι ὑπτιον· οἷον *calleo* τετύλωμαι,
ἐμπείρως ἔχω πρὸς τι, *floreo* ἀνθῶ. Ἄλλα δὲ ὡσαύτως ὡς ἐπὶ
τὸ πλείστον ἀμετάβατα ῥήματα οὔτε παρακείμενον οὔτε ὑπτιον
ἔχουσι· οἷον *hebeo* ἀμβλύς εἰμι, *maereo* μύρομαι, ἀνιῶμαι.

Παρακείμενοι καὶ ὑπτια τῆς τρίτης συζυγίας.

Παρακείμενοι μετὰ τοῦ χαρακτῆρος *u* ἢ *v*.

168. Α'. Παρακείμενοι εἰς *ui*, ὑπτια εἰς *tum*·

1. *ālo, alui, altum (alītum), alēre* τρέφω.

2. *cōlo, colui, cultum, colēre* γεωργῶ, θεραπεύω. Σύνθ.
excōlo, ἐξεργάζομαι, incolo κατοικῶ.

3. *consūlo, consului, consultum, consulēre* βουλευό-
μαι, συμβουλευόμαι.

4. *depso, depsui, depstum, depsēre* δεψῶ.

5. *occūlo, occului, occultum, occulēre* κρύπτω.

6. *rāpio, rapui, raptum, rapēre* ἀρπάζω. Σύνθ. (ὑπτ.
-*reptum*)· *abripio* ἀφαρπάζω, *arripio* ἀναρπάζω, *drātto*μαι.

7. *sēro, (serui, sertum), serēre* εἴρω. Παρακείμενος καὶ
ὑπτιον κεῖνται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις. Σύνθ. *desēro* ἀπολείπω,
dissēro διαλέγομαι, *insēro* ἐνείρω.

8. *texo, texui, textum, texēre* ὑφαίνω. Σύνθ. *intexo*
ἐνυφαίνω, *praetexo* παρυφαίνω, *prophasίζομαι*.

Ἰπτια εἰς *ītum*.

9. *elicō, elicui, elicītum, elicēre* ἐξάγω, ἐπάγω, σύν-
θετον τοῦ *lacio* (§ 174, 3).

10. *frēmō, fremui, fremitum, fremēre* βρέμω·

11. *gēmō, gemui, gemitum, gemēre* στένω.

12. *mōlo, molui, molitum, molēre* μύλλω, ἀλήθω.

13. pinso, pinsui (pinsi), pinsitum (pinsum, pistum) pinsere *πίσσω, κοπανίζω*. Μετοχή τοῦ μέλλ. pinsurus.

14. strepo, stepui, (strepitum), stepere *θροῶ, θορυβῶ*.

15. vomo, vomui, vomitum, vomere *ἐμῶ*.

**Άνευ ὑπτίου*.

16. compesco, compescui, compescere *κατέχω*.

17. sterto, stertui, stertere *ρέγχο*.

18. tremo, tremui, tremere *τρέμω*.

19. vōlo, volui, velle *βούλομαι, θέλω*. Σύνηθ. mālo, malui, malle *προτιμῶ, nolo, nolui, nolle οὐ βούλομαι*.

169. Β'. Παρακείμενοι εις ui, ὑπτια εις itum, μεταβαλλομένου τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος.

1. (cumbo, cubui, cubitum, cumbere *κλίνομαι*). Σύνηθ. incumbo *ἐπικλίνω* (ἀμετάβ.), *ἐγκύπτω*, occumbo *ὑποκύπτω, ἀποθνήσκω*.

2. gigno, genui, genitum, gignere *γεννῶ*.

3. pōno, pōsui, pōsitum, ponere *τίθημι*. Σύνηθ. com-pōno *συντίθημι*, dispōno *διατάττω*, expōno *ἐκτίθημι*.

170. Γ'. Παρακείμενοι εις i, ὑπτια εις utum συνηρημένα ἐκ τοῦ uitum ἢ vitum).

1. acūo, acui, acūtum, acuere *ἀκονῶ, ὀξύνω*.

2. exuo, exui, exūtum, exuere *ἐξαιρῶ, ἀποδύω*.

3. induo, indui, indūtum, induere *ἐνδύω*.

4. imbuo, imbui, imbūtum, imbuere *βάπτω*.

5. luo, lui, lūtum, luere *τίνω*. Μετοχή τοῦ μέλλ. luiturus, Σύνηθ. abluo *ἀποπλύνω*, polluo *μολύνω*.

6. minuo, minui, minūtum, minuere *ἐλαττώ*.

7. (nuo, nui, nūtum, nuere *νεύω*). Σύνηθ. ἄνευ ὑπτ. abnuo *ἀπονεύω* (μετοχή τοῦ μέλλ. abnuiturus), adnuo *ἐπινεύω*.

8. spuo, spui, spūtum, spuere *πτύω*. Σύνηθ. respuo *ἀποπτύω*.

9. *stātuo, statui, statūtum, statuēre* ἵστημι, ἰδρύομαι. Σύνηθ. *constituo* διατάττω, *diagignōskō*, *instituo* καθίστημι, *paideūō*, *restituo* ἀποκαθίστημι, *substituo* ἀντικαθίστημι.

10. *suo, sui, sūtum, suēre* κασσύω, ῥάπτω.

11. *tribuo, tribui, tribūtum, tribuēre* νέμω. Σύνηθ. *at-tribuo* προσνέμω, *distribuo* διανέμω.

12. *solvo, solvi, solūtum, solvēre* λύω. Σύνηθ. *absolvo* ἀπολύω, *dissolvo* διαλύω.

13. *volvo, volvi, volūtum, volvēre* κυλινδῶ, ἐλίσσω. Σύνηθ. *convolvo* συνελίσσω, *evolvo* ἀνελίσσω, *involvo* ἐνελίσσω.

14. *arguo, argui, (argūtum), arguēre* ἐλέγχω, αἰτιῶμαι. Μετοχή τοῦ μέλλ. *arguitūrus*. Σύνηθ. *coarguō* ἐξελέγχω, *anaskeuázō*, ἄνευ ὑπτίου.

Μετὰ συνεσταλμένου τοῦ ὑπτίου.

15. *ruo, rui, (ῥπτ. μόνον ἐν συνθ. -rūtum), ruēre* καταρρέω, ἐρείπομαι. Μετοχή τοῦ μέλλ. *ruiturus*. Σύνηθ. *diruo* καταβάλλω, κατασκάττω, *obruo* καταχώννυμι.

Ἐνευ ὑπτίου·

16. (*gruo, grui, gruēre*). Σύνηθ. *congruo* συνάδω, *ingruo* ἐμπίπτω.

17. *metuo, metui, metuēre* δέδια.

18. *pluo, plui (pluvi), pluēre* ὕω συνήθως ἀπρόσωπον.

19. *sternuo, sternui, sternuēre* πταίρω, πταρνύζομαι.

20. *batuo, (batui), batuēre* κόπτω.

171. Δ'. Παρρακείμενοι εἰς ἰνί, ῥπτια εἰς ἰτῦμ·

1. *arcesso, arcessīvi, arcessītum, arcessēre* μεταπέμπομαι.

2. *capesso, capessīvi capessītum, capessēre* δράττομαι.

3. *facesso, (facessīvi), facessītum, facessēre* ποιῶ, παρασκευάζω, ἐκποδῶν γίγνομαι.

4. *incesso, incessīvi, άνευ ύπτ., incessēre όρμώ.*
5. *laccio, laccio, laccio, laccio, έρεθίζω.*
6. *cūpio, cupīvi, cupitum, cupēre έπιθυμώ.*
7. *pēto, petīvi, petitum, petēre ζητώ, αίτούμαι. Σύνθ. expēto έξαιτούμαι, repeto άπαιτώ, έπαναλαμβάνω.*

8. *quaero, quaesīvi, quaesitum, quaerēre ζητώ, έρω τώ. Σύνθ. acquirō κτώμαι, πορίζομαι, disquirō διερευνώ, inquirō άναζητώ, έξετάζω, άνακρίνω.*

9. *rūdo, rudīvi, ruditum, rudēre μωκώμαι.*

10. *tēro, trīvi (άποβληθέντος του e), tritum, terēre τείρω, τρίβω. Σύνθ. detēro άποτρίβω, contēro, συντρίβω, κατατρίβω.*

11. *sāpio, sapi, (ui) άνευ ύπτ., sapēre χυμόν, γεύσιν έχω, συνετός είμι. Σύνθ. desīpio, άνευ παρακ., παραφρονώ, resīpio χυμόν τινος παρέχω.*

172. *Ε'. Παράκειμενοι εις vi, ύπτια εις tum, μεταβαλλομένου του θέματος.*

1. *līno, lēvi (līvi), lītum, linēre άλείφω χρίω. Σύνθ. oblīno έπιχρίω (μετοχή του παθ. παρακ. oblītus διάφορος του oblītus του ρήματος obliviscor έπιλανθάνομαι).*

2. *sīno, sīvi, sītum, sinēre έώ. Σύνθ. desīno παύομαι, παρακ. desīvi και desii.*

3. *sēro, sēvi, sātum, serēre σπείρω. Σύνθ. insēro ένσπείρω, έμφυτεύω, consēro κατασπείρω, καταφυτεύω. Ταύτα έχουσιν έν τῷ ύπτίῳ sītum· οίον insītum.*

4. *cerno, (crēvi, crētum), cernēre κρίνω (όρώ). Ό παρακ. crevi και τῷ ύπτ. cretum ούδέποτε κείνται μετά τῆς σημασίας του όρᾶν. Σύνθ. decerno διαγιγνώσκω, ψηφίζομαι, discerno, διακρίνω, decerno διακρίνω, άποκρίνω.*

5. *sperno, sprēvi, sprētum, spernēre άποβάλλω, όλιγωρώ.*

6. *sterno, strāvi, strātum, sternēre στρώννυμι. Σύνθ. sterno, prosterno καταστορέννυμι, καταβάλλω.*

173. Παρακείμενοι εις si, ὕπτια εις tum.

1. carpo, carpsi, carptum, carpĕre καρπούμαι, δρέπτομαι. Σύνθ. discerpo διασπῶ, σπαράσσω, excerpo ἐκλέγω, ἐκκρίνω.

2. rĕpo, repsi, reptum, repĕre ἔρω. Σύνθ. arrĕpo προσέρπω, irrepo εἰσέρπω, ὑφέρπω, obrĕpo ἐφέρπω, ἐπέρχομαι.

3. serpo, serpsi (serptum) serpĕre ἔρω, ἐπινέμομαι.

4. scalpo, scalpsi, scalptum, scalpĕre σκάλλω, γλάφω.

5. sculpo, sculpsi, sculptum, sculpĕre γλύφω.

6. glubo, (glupsi), gluptum, glubĕre ἀπολεπίζω.

7. nūbo, nupsi, nuptum, nubĕre (νυμφεύομαι).

8. scribo, scripsi, scriptum, scribĕre γράφω. Σύνθ. adscribo προσγράφω, ἀπογράφω, conscribo συγγράφω, inscribo ἐπιγράφω.

9. cōmo, cōmsi, comtum, comĕre κομμῶ, κοσμῶ.

10. dĕmo, demsi, demtum, demĕre ἀφαιρῶ.

11. prōmo, promsi promptum, promĕre ἐξαιρῶ.

12. sūmo, sumsi, sumtum, sumĕre λαμβάνω. Σύνθ. absūmo ἀναλίσκω, ἀπόλλυμι, consūmo καταναλίσκω, δαπανῶ.

13. contemno, contemsi, contemtum, contemnĕre καταφρονῶ.

Συνήθως μετὰ τὸ m τοῦ παρακ. καὶ ὕπτ. τῶν 5 τελευταίων ῥημάτων παρεμβάλλεται εὐφωνίας χάριν p· οἷον compsi, contempsi, sumptum· Εἶναι δὲ ἡ γραφή αὕτη τοῦ παρακ. καὶ ὕπτ. ἢ μετὰ τοῦ p ὀρθότερα παρὰ τὴν ἄνευ τοῦ p.

14. gĕro, gessi, gestum, gerĕre φέρω. Σύνθ. aggĕro προσκομίζω, σωρεύω, congĕro συμφορῶ, σωρεύω.

14. ūro, ussi, ustum, urĕre καίω· Σύνθ. combūro κατακαίω.

Ἐν ἀμφοτέροις τὸ τοῦ θέματος r μεταβάλλεται εις s.

174. Ῥήματα, ὧν ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si μετὰ τοῦ χαρακτηῆρος μεταβάλλεται εἰς xi·

1. dico, dixi, dictum, dicere λέγω. Σύνηθ. edico κηρύττω ἐπιτάττω, interdico ἀπαγορεύω.

2. dūco, duxi, ductum, ducere ἄγω. Σύνηθ. abduco ἀπάγω, adduco προσάγω, reduco ἐπανάγω.

3. (lacio, laxi, lactum, lacere ἐφέλκω). Σύνηθ. allicio, allexi, allectum, allicere· illicio, illexi, illectum, illicere· pellicio, pellexi, pellectum, pellicere ἐπάγομαι, ἐφέλκω.

4. (spēcio, spexi, spectum, specere σκοπῶ). Σύνηθ. adspicio προσβλέπω, despicio ὑπερορῶ, perspicio διορῶ, prospicio προορῶ, respicio εἰς τὰ ὀπίσω ὀρῶ.

5. cōquo, coxi, coctum, cōquere ἔψω. Σύνηθ. concōquo καταπέσσω.

6. ango, anxī, ἀνευ ὑπτ., angere ἄγχω, πνίγω.

7. cingo, cinxi, cinctum, cingere ζώννυμι. Σύνηθ. accingo περιζώννυμι, discingo ἀποζώννυμι.

8. (fligo, flixī, flictum, fligere κρούω). Σύνηθ. affligo προσαράσσω, καταβάλλω. Ἄλλὰ τὸ profligare καταβάλλειν κατὰ τὴν ἀ' συζυγίαν.

9. frigo, frixi, frictum (frixum), frigere φρύγω.

10. jungo, junxi, junctum, jungere ζεύγνυμι. Σύνηθ. adjungo προστίθημι, conjungo συζεύγνυμι, συνάπτω.

11. lingo, linxi, linctum, lingere λείγω.

12. (mungo, munxi, munctum, mungere). Σύνηθ. emungo ἀπομύττω.

13. ningo, ninxi, ἀνευ ὑπτ., ningere χιονίζω, συνήθως ἀπρόσωπον.

14. plango, planxi, planctum, plangere κόπτομαι, θρηνώ.

15. rego, rexi, rectum, regere εὐθύνω, διοικῶ. Σύνηθ. corrigo διορθῶ, erigo ἀνεγείρω, porrigo ὀρέγω, pergo, per-

rexi, perrectum, pergere χωρῶ, surgo, surrexi, sur-
rectum, surgere ἐγείρομαι.

16. stinguo, (stinxi, stinctum), stinguere σβέννυμι.
Σύνθ. distinguo χωρίζω, extinguo ἀποσβέννυμι.

17. sūgo, suxi suctum, sugere μυζῶ, θηλάζω.

18. tēgo, texi, tectum, tegere στέγω. Σύνθ. detēgo
ἀποστεγάζω, protēgo προστατῶ.

19. tingo, (tinguo), tinxi, tinctum, tingere τέγω,
βάπτω.

20. ungo (unguo), unxi, unctum, ungere ἀλείφω, χρίω.

21. trāho, traxi, tractum, trahere ἔλκω. Σύνθ. ab-
strāho ἀφελκῶ, ἀφαιρῶ, contrāho συστέλλω, subtrāho
ὑφαιρῶ.

22. vēho, vexi, vectum, vehere ὀχῶ, φέρω. Σύνθ. ab-
vēho προσκομίζω, invehō εισκομίζω. Τὸ ἀποθετικὸν vehor,
vectus sum, vehi σημαίνει μετὰ τοῦ equo ἵππεύειν, μετὰ
τοῦ curru ὀχεῖσθαι (ἐφ' ἄρματος), μετὰ τοῦ navī πλεῖν.

23. strūo, struxi, structum, struere σωρεύω, οἰκοδομῶ.
Σύνθ. constrūo κατασκευάζω, destrūo καταστρέφω, instrūo
ἐξαρτύω, extrūo κατασκευάζω.

24. vivo, vixi, victum, vivere βιω.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ τρία σύνθετα τοῦ lego, σχημα-
τίζοντα τὸν παρακείμενον ἄλλως ἢ τὸ πρωτότυπον·

25. dilīgo, dilexi, dilectum, diligere φιλῶ· ὡσαύτως
neglēgo ἀμελῶ καὶ intellēgo ἐννοῶ.

Τὰ ἐξῆς δὲ ῥήματα ἀποβάλλουσιν ἐν τῷ ὑπτ. τὸ η τοῦ θέ-
ματος.

26. fingo, finxi, fictum, fingere πλάττω.

27. mingo, minxi, mictum, mingere οὐρῶ.

28. pingo pinxi, pictum, pingere γράφω, ζωγραφῶ.
Σύνθ. depingo ἀπεικονίζω.

29. stringo, strinxi, strictum, stringere στράγγω,
σφίγγω. Σύνθ. constringo συσφίγγω, perstringo διασφίγγω,
καθάπτομαι, διασύρω, destringo σπῶμαι (gladium).

175. Ῥήματα, ὧν ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si καὶ ἡ τοῦ ὑπτίου sum μετὰ τοῦ χαρακτῆρος μεταβάλλονται εἰς xi καὶ xum·

1. figo, fixi, fixum, figĕre πῆγνυμι. Σύνθ. affīgo προσπῆγνυμι, προσάπτω, transfigo διαπεύρω, διελαύνω.

2. flecto, flexi, flexum, flectĕre κάμπτω. Σύνθ. deflecto ἀποκάμπτω, inflecto ἐπικάμπτω, περισπῶ.

3. plecto, ἄνευ παρακ., plexum, plectĕre πλέκω.

4. necto, nexi (καὶ συνηθέστερον μετὰ τοῦ παρεμβεβλημένου u nexui), nexum, nectĕre πλέκω, συνάπτω. Τὰ σύνθετα ἔχουσι τὸν παρακ. μόνον εἰς ui· annecto προσπλέκω, ἐπισυνάπτω, connecto συμπλέκω, συνάπτω.

5. pecto, pexi, pexum, pectĕre (πεκτώ), κτενίζω.

6. fluo, fluxi, fluxum, fluĕre ῥέω.

176. Παρακείμενοι εἰς si, ὑπτια εἰς sum·

1. claudio, clausi, clausum, claudĕre κλείω. Σύνθ. conclūdo συγκελείω, κατακλείω, exclūdo ἀποκλείω, inclūdo ἐγκλείω, interclūdo διακλείω, ἀποκλείω, occlūdo κατακλείω.

2. divīdo, divīsi, divīsum, dividĕre διαιρῶ.

3. frendo, ἄνευ παρακ., fresum ἢ fressum, frendĕre βρύχω, καταθλῶ. Ὁ παρακ. frendui ἐκ τοῦ frendeo.

4. laedo, laesi, laesum, laedĕre λυμαίνομαι, βλάπτω, ὑβρίζω. Σύνθ. allīdo προσκρούω, elīdo ἐκκρούω.

5. lūdo, lusi, lusum, ludĕre παίζω. Σύνθ. allūdo προσπαίζω, αἰνίττομαι, illūdo ἐμπαίζω.

6. plaudo, plausi, plausum, plaudĕre κροτῶ, ἐπαινῶ. Σύνθ. applaudo ἐπικροτῶ, explōdo ἐκκροτῶ, πτερνοκοπῶ.

7. rādo, rasi, rasum, radĕre ξύω, ξυρῶ.

8. rōdo, rosi, rosum, rodĕre τρώγω. Σύνθ. arrōdo περιτρώγω, corrodo διαβιβρώσκω.

9. trūdo, trusi, trusum, trudĕre ὠθῶ. Σύνθ. abstrūdo ἀπωθῶ, ἀποκρύπτω, extrūdo ἐξωθῶ.

10. vādo, ἄνευ παρακ. καὶ ὑπτ., vadĕre βαδίζω. Σύνθ.

circumnādo περιέρχομαι, invādo ἐμπίπτω, ἄνευ ὑπτίου.
evado ἐκβαίνω, διαφεύγω.

Ἐποβαλλομένου τοῦ g·

11. mergo, mersi, mersum, mergĕre βαπτίζω, κατα-
δύω. Σύνθ. emergo ἀναδύομαι, submergo καταδύω.

12. spargo, sparsi, sparsum, spargĕre σπείρω, πάσσω.
Σύνθ. aspergo προσραίνω, conspergo καταπάσσω, dispergo
διασπείρω·

13. tergo, tersi, tersum, tergĕre μάσσω. Τὰ σύνθετα
συνήθως κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν συζυγίαν.

14. cĕdo, cessi, cessum, cedĕre χωρῶ. Σύνθ. accĕdo
προσιγίνομαι, antecĕdo προβαίνω, πρόεχω, concĕdo συγ-
χωρῶ, incĕdo εἰσέρχομαι, βαδίζω, discĕdo ἀποχωρῶ.

15. mĕto, messui (παρεμβληθέντος u), messum, metĕre
ἀμῶ, θερίζω. Σύνθ. demĕto ἀπαμῶ, ἀποδρέπω.

16. prĕmo, pressi, pressum, premĕre πιέζω. Σύνθ.
comprĕmo συμπιέζω, exprimo ἐκπιέζω, imprimo ἐντυπῶ,
opprimo καταπιέζω.

17. quātio, (quassi), quassum, quatĕre σείω, τινάσσω.
Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cutio· concūtio, concussi,
concussum, concutĕre κατασειώ. Ὡσαύτως discūtio δια-
σειώ, διαρρήγνυμι, excūtio ἐκσειώ, ἐκτινάσσω, percūtio πα-
τάσσω, καταβάλλω.

18. mitto, mīsi, missum, mittĕre πέμπω. Σύνθ. ad-
mitto παρίημι, ἐῶ, amitto ἀποβάλλω, committo συμβάλλω,
συνάπτω, παραδίδωμι, dimitto διαπέμπω, ἀφήμι, omitto
ἀφήμι, παραλείπω, permitto ἐπιτρέπω, promitto ὑπι-
σχνούμαι.

19. vello, velli (σπκνίω; vulsi), vulsum, vellĕre τίλλω.
Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μό-
νον velli, divello διασπῶ, διαλύω, convello ἀποσπῶ.

177. Παρακείμενοι σχηματιζόμενοι δι' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὕπτια εἰς tum·

1. āgo, ēgi, actum, agēre ἄγω, πράττω. Σύνθ. abīgo ἀπάγω, ἀπελαύνω, adīgo προσάγω, cōgo (coēgi, coactum) συνάγω, ἀναγκάζω, dēgo (degi, ἄνευ ὕπτ.) διάγω (vitam), exīgo διανύτω, perāgo διαπράττομαι, ἐπιτελῶ, redīgo ἐπαυάγω.—ambīgo ἀμφισβητῶ καὶ satāgo πράγματα ἔχω, πολυπραγμονῶ οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον.

2. cāpio (κάπτω), cēpi, captum, capēre λαμβάνω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ -ceptum· οἷον accīpio, accēpi, acceptum, accipēre δέχομαι, incipio ἄρχομαι (ἐνεργ.), percipio καταλαμβάνω, praecipio ὑφηγοῦμαι, ἐπιτάττω, recipio ἀναλαμβάνω, suscipio ἀναδέχομαι, ἐπιχειρῶ. Οὕτω πάντα τὰ σύνθετα πλὴν τοῦ antecapio, antecēpi, anteceptum (captum), antecapēre προλαμβάνω.

3. ēmo, ēmi, emptum, emēre ὠνοῦμαι. Σύνθ. adīmo ἀφαιρῶ, dirīmo διαιρῶ, χωρίζω, exīmo ἐξαιρῶ, interīmo ἀναιρῶ, διεφθείρω, coēmo συνωνοῦμαι.

4. faciō, fēcī, factum, facēre ποιῶ, παθ. fio. Τὰ σύνθετα μετὰ προθέσεων καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου μεταβάλλουσι τὸ a εἰς i, ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ -fectum καὶ σχηματίζουν τὸ παθητικὸν κανονικῶς εἰς ficīor· οἷον afficiō διατίθημι, affēcī, affectum, afficere, παθητ. afficīor. Ὡσαύτως conficiō ἀποτελῶ, deficiō ἀφίσταμαι, ἀπολείπω, efficiō καταπράττω, interficiō κτείνω, perfeciō διαπράττω, praeficiō προϊστήμι, ἐφίστημι, sufficiō ἐπαρκῶ, refeciō ἀνορθῶ. Τὰ δὲ μετ' ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου σχηματιζόμενα σύνθετα τηροῦσι τὸ a καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ παθητικῷ fio· οἷον calefaciō θερμαίνω, calefecī, calefactum, calefacēre παθ. calefio. Ὡσαύτως tepefaciō χλιαίνω, patefaciō ἀνοίγω, satisfaciō ἰκανόν τινα ποιῶ, ἐξαρκῶ.

5. fūgiō, fūgi, ἄνευ ὕπτ. (μετοχὴ ὅμως τοῦ μέλλ. fugitū-

rus), fugere φεύγω. Σύνθ. aufugio ἀποφεύγω, confugio, καταφεύγω, effugio διαφεύγω.

6. iacio, iēci, iactum, jacere ἵημι, βάλλω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ -iectum· οἷον abiicio, abiēci, abiectum, abiicere ἀποβάλλω, adiicio προστίθημι, conicio συμβάλλω, deiicio καταβάλλω, eiicio ἐκβάλλω, reicio εἰς τὰ ὀπίσω βάλλω. Οὕτω πάντα τὰ σύνθετα πλὴν τοῦ surperjacio ὑπερβάλλω, superiēci, superiectum (iactum), superjacere. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ σύνθετα ἐν τοῖς παλαιοτέροις χρόνοις ἐλέγοντο καὶ ἐγράφοντο δι' ἐνὸς ἰ· οἷον abicio, disicio.

7. lēgo, lēgi, lectum, legere ἀναγιγνώσκω. Σύνθ. perlēgo διαναγιγνώσκω, colligo συλλέγω, deligo αἰροῦμαι, διαλέγω, eligo ἐξαιροῦμαι, ἐκλέγω. Περί τῶν συνθέτων diligo, intellēgo, neglēgo ἰδ. ἄνωτ. § 174, 25.

8. scābo, scābi, ἄνευ ὑπτ., scabere κνῶ.

Ἀποβαλλομένου τοῦ η (m) τοῦ θέματος.

9. frango, frēgi, fractum, frangere ρήγνυμι, θραύω. Σύνθ. confringo κατάγνυμι, infringo κατακλῶ, perfringo διαρρήγνυμι.

10. (linquo, liqui, lictum, linquere λείπω). Σύνθ. relinquo ἀπολείπω, derelinquo ἐγκαταλείπω.

11. pango, pēgi ἢ panxi, pactum (panctum), pangere πήγνυμι. Μετὰ δὲ τῆς σημασίας τοῦ συντίθεσθαι (συνθήκας ποιεῖσθαι) ὁ παρακείμενος εἶναι πάντοτε pepigi καὶ ὁ ἐνεστώδης βέλτιον paciscor. Τὰ σύνθετα ἔχουσι· μόνον pegi, pactum· οἷον compingo συμπήγνυμι, impingo ἐμπήγνυμι.

12. vinco, vici, victum, vincere νικῶ. Σύνθ. convinco ἐξελέγχω, devinco κατανικῶ.

13. rumpo, rūpi, ruptum, rumpere ῥήγνυμι, λύω. Σύνθ. corrumpo διαφθείρω, perrumpo διαρρήγνυμι.

Τούτοις προσθετέον καὶ τὸ

13. īco, (īci), ictum, icere πλήττω (foedus icere ὄρκια τέμνειν, ὁ πινδὰς ποιεῖσθαι = ferire foedus).

178. Παρακείμενοι σχηματιζόμενοι δι' ἀναδιπλασιασμοῦ.

Ἔπτια εἰς tum·

1. cano, cecīni, cantum, canēre ᾄδω. Σύνθ. concīno, concinui, concentum, concinēre συνᾄδω, συμφωνῶ· prae-cīno, praecinui, praecentum προσᾄδω· occīno, occinui, occentum (ἐπὶ ὀρνίθων κακὰ οἰωνιζομένων). Τὰ δὲ λοιπὰ σύνθετα, οἷον τὸ accīno προσᾄδω, δὲν ἔχουσι παρακείμενον καὶ ὕπτιον.

2. p̄ario, p̄ep̄eri, partum, par̄ere γεννῶ. Μετοχή τοῦ μέλλοντος pariturus.

3. tendo, tetendi, tentum (tensum), tendēre τείνω. Σύνθετα· α') τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ὑπτίῳ μόνον tum· attendo προσέχω, contendo διατείνομαι, ἀγωνίζομαι, distendo διατείνω, διασπῶ, obtendo προτείνω, protendo προσημαίνω, praetendo προτείνω, προφασίζομαι, subtendo ὑποτείνω. β') τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ὑπτίῳ μόνον sum· detendo καθαιρῶ (τι ἀνατεταμένον), ostendo δείκνυμι. γ') τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ὑπτίῳ tum καὶ sum· ostendo προτείνω, δείκνυμι, extendo ἐκτείνω, protendo προτείνω, retendo ἀνίημι, χαλῶ.

4. pango, p̄ep̄igi, pactum, panḡere συντίθεμαι (πρὸ βλ. § 177, 11).

5. tango, t̄et̄igi, tactum, tanḡere θιγγάνω. Σύνθ. attingo ἐφάπτομαι, contingo ἄπτομαι. Ἀπρόσωπα· obtingit, ob̄tigit καὶ contingit, cont̄igit συμβαίνει, συνέβη.

6. pungo, p̄up̄ugi, punctum, punḡere νύττω, κεντῶ, στίζω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ punxi· compungo κατανύττω, expungo διαγράφω, interpungo διαστίζω.

Ἔπτια εἰς sum·

7. c̄ado, c̄ec̄idi, c̄asum, cadēre πίπτω. Σύνθ. occ̄ido, occ̄idi, occ̄asum, occidēre δύω· rec̄ido, rec̄idi, rec̄asum, recidēre ὀπίσω πίπτω, μεταπίπτω· inc̄ido, inc̄idi, inc̄asum (σπχν.), incidēre ἐμπίπτω.—Πάντα τὰ λοιπὰ σύνθετα

δὲν ἔχουσιν ὑπτιον· οἶον accidere προσπίπτειν, συμβαίνειν, concidere συμπίπτειν.

8. caedo, cecidi, caesum, caedere κόπτω, καίνω. Σύνθ. occido, occidi, occisum, occidere κατακόπτω, κατακαίνω. Ὡσαύτως abscido ἀποκόπτω, incido ἐγκόπτω κτλ.

9. (cello, ceculi, celsum καὶ culsum, cellere). Σύνθ. percello, perculi, perculsum, percellere καταβάλλω, καταπλήττω. — Τὰ δὲ λοιπὰ σύνθετα, antecello καὶ praecello προέχω, καὶ excello ἐξέχω, οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὑπτιον. Τὸ excelsus ἐξέχων, ὑψηλὸς εἶναι ἐπίθετον.

10. curro, cucurri, cursum, currere τρέχω. Τὰ σύνθετα σπανίως φυλάττουσι τὸν ἀναδιπλασιασμὸν· accurro προστρέχω, concurro συντρέχω, excurro ἐκτρέχω, occurro ἀπαντῶ, succurro ὑποτρέχω, βοηθῶ.

11. fallo, fefelli, falsum, fallere σφάλλω, ἀπατῶ, λανθάνω. Σύνθ. reffello, refelli, ἄνευ ὑπτ., refellere διελέγχω, ἀνασκευάζω.

12. pello, pēpuli, pulsum, pellere ἐλαύνω, ὠθῶ. Σύνθ. appello προσελαύνω, compello συνελαύνω, βιάζομαι, dispello διωθῶ, διασκεδάννυμι, expello ἐξωθῶ, impello ἐλαύνω, παρορμῶ, repello ἀπωθῶ.

13. pendo, pēpendi, pensum, pendere σταθμῶμαι. Σύνθ. dependo ἀποτίνω, impendo ἀναλίσκω, perpendo ἐπισταθμῶμαι, διεξετάζω.

15. parco, pēperci (σπανιώτερον parsi), parsum, parcere φείδομαι.

15. tundo, tūtūdi, tūsum καὶ tunsum, tundere κρούω, ἀράσσω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτ. μόνον tūsum· οἶον contundo, contūdi, contūsum συντρίβω.

Ἔπτια εἰς tum·

16. credo, credidi, creditum, credere πιστεύω. Κατὰ τὸ credo κλίνονται πάντα τὰ δισύλλαβα σύνθετα τοῦ do, abdo

κρύπτω, addo προστίθηναι, condo κτίζω, dedo παραδίδωμι, ēdo ἐκδίδωμι, perdo ἀπόλλυμι (παθητ. pereo), prodo προσδίδωμι, reddo ἀποδίδωμι, vendo πωλῶ (παθ. veneo).

17. sisto, stīti (ἀντι sistīti), stātum, sistere ἵστημι. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτίῳ stitum· assisto παρίσταμαι, desisto ἀφίσταμαι, exsisto γίγνομαι, resisto ἀνθίσταμαι. Τὸ circumstisto περίσταμαι (ἄνευ ὑπτ.) ἔχει παρακκ. circumstati.

* Ἄνευ ὑπτίου·

18. disco (διδάσκομαι), didici, discere μανθάνω. Σύνθ. adisco προσμανθάνω, dedisco ἀπομανθάνω, edisco ἐκμανθάνω, perdisco καταμανθάνω.

19. posco, pōposci, poscere αἰτῶ. Σύνθ. deposco ἀπαιτῶ, exposco ἐξαιτοῦμαι.

179. Ῥήματα μετὰ χαρακτήρος d ἔχοντα ἐν μὲν τῷ παρακειμένῳ di, ἐν δὲ τῷ ὑπτίῳ sum·

1. accendo, accendi, accensum, accendere ἀνακαίω, ἀνάπτω (σύνθετον τοῦ ἀχρήστου cando). Ὠσαύτως incendio ἐνάπτω, ἀνάπτω καὶ succendo ὑφάπτω·

2. cūdo, (cūdi, cūsum) cudere τύπτω, κόπτω.

3. defendo, defendi, defensum, defendere ἀποκρούω, ὑπερασπίζω (σύνθ. τοῦ ἀχρήστου fendo). Ὠσαύτως offendo προσκρούω.

4. ēdo, ēdi, ēsum, edere ἐσθίω. Σύνθ. comēdo καταβιβρώσκω, ὑπτ. comēsum καὶ comestum.

5. mando, mandī, mansum, mandere μασσῶμαι.

6. pando, pandi, passum (σπανιώτερον pansum), pandere πετάννυμι. Σύνθ. dispando, ἄνευ παρακκ., dispansum διαπετάννυμι, expando ἐκπετάννυμι, ἀναπτύσσω.

7. prehendō, prehendi, prehensum, prehendere λαμβάνομαι, δράττομαι. Σύνθ. comprehendo συλλαμβάνω, reprehendo ἐπιλαμβάνομαι, καθάπτομαι.

8. scando, scandi, scansum, scandere *ἀναβαίνω*. Σύνη. ascendo *ἀναβαίνω*, conscendo *ἐπιβαίνω*, descendo *καταβαίνω*.

9. fundo, fūdi, fūsum, fundere *χέω*. Σύνη confundo *συγχέω*, effundo *ἐκχέω*, infundo *ἐγχέω*, perfundo *καταχέω*, profundo *προχέω*.

10. strīdo, strīdi, *ἄνευ ὑπτ.*, stridere *τρίζω*.

11. fōdio, fōdi, fossum, fodere *ὀρύττω*. Σύνη. confōdio *διασκάπτω*, effōdio *ἐξορύττω*, perfōdio *διορύττω*.

12. findo, fīdi, fissum, findere *σχίζω*.

13. scindo, scīdi, scissum, scindere *σχίζω*, *διασπῶ*. Σύνη. abscindo *ἀποσχίζω*, discindo *διασχίζω*, excscindo *ἐκκόπτω*, ἐξολοθρεύω, inscindo *ἐγκόπτω*. Ἀντι abscissus, excscissus *ὀρθότερον abscīsus*, excīsus *ἀπὸ τοῦ abscīdo*, excīdo.

14. sīdo, sēdi (*σπανιώτερον sīdi*), sessum, sidere *καθίζω*, *καθέζομαι*. Σύνη. assīdo *παρακαθέζομαι*, consīdo *καθέζομαι*, insīdo *ἐγκαθέζομαι*, ἐπικαθέζομαι.

180. Ἰδίᾳ δὲ σημειωτέον τὰ ἐπόμενα.

1. bibo, bībi (*bibitum*), bibere *πίνω*. Σύνη. ebībo *ἐκπίνω*, imbībo *ἐμπίνω*.

2. lambo, lambi, *ἄνευ ὑπτ.*, lambere *λείχω*.

3. vīso, vīsī, *ἄνευ ὑπτ.*, visere *ἐπισκέπτομαι*.

4. psallo, psalli, *ἄνευ ὑπτ.*, psallere *ψάλλω*.

5. verro, verri, versum, verrere *σαίρω*, *κορῶ*. Σύνη. everro *ἐκσαρῶ*, ἐκκορῶ.

6. verto, verti, versum, vertere *στρέφω*. Σύνη. adverto *στρέφω πρὸς*, προσέχω, avertto *ἀποστρέφω*, convertto *μεταστρέφω*, praevertto *προφθάνω*, revertto *ὑποστρέφω*.

7. Τὸ ῥῆμα fero ἔχει παρακείμενον καὶ ὑπτιον ἐξ ἄλλων θεμάτων, fero, tūli, latum, ferre *φέρω*. Ἐκ τοῦ συνθέτου suffero *δανείζεται* τὸ tollo *παρακείμενον* καὶ ὑπτιον· tollo, sus-

tuli, sublātum, tollĕre *αἴρω*. Τὸ δὲ attollo *ἐπαίρω* καὶ extollo *ἐξαίρω* οὔτε παρακειμένον ἔχουσιν οὔτε ὑπτιον.

Ἔνια ῥήματα τῆς τρίτης συζυγίας οὔτε παρακειμένον ἔχουσιν οὔτε ὑπτιον· οἷον *glisco* *αὐξάνομαι*, *ἐκτείνομαι*, *plecto* *κολάζω*, *vergo* *ρέπω* κ.τ.λ.

Εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν ἀνήκει ἐν ἡμιαποθετικόν·

fido, *fisus sum*, *fidĕre* *πέποιθα*. Σύνθ. *confido* *καταπιστεύω*, *tharrō*, *diffido* *δυσπιστῶ*.

Παρακειμένοι καὶ ὑπτια τῆς τετάρτης συζυγίας.

181. Παρακειμένοι εἰς *si*, ὑπτια εἰς *tum*·

1. *farcĭo*, *farsi*, *fartum* (σπανιώτερον *fartum*), *farcĭre* *σάπτω*, *φράπτω*. Σύνθ. *confercio*, *confersi*, *confertum*, *confercĭre* *στοιβάζω*, *ἀθροίζω*, *effercio* *ἐκπληρῶ*, *refercio* *ἀναπίπλημι*.

2. *fulcĭo*, *fulsi*, *fultum*, *fulcĭre* *ἐρείδω*.

3. *haurĭo*, *hausi*, *haustum*, *haurĭre* *ἀρύω*, *ἀντλῶ*. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος *hausturus* καὶ *hausurus*. Σύνθ. *exhaurio* *ἐξαντλῶ*.

4. *saepĭo* (*sĕpio*), *saepsi*, *saeptum*, *saepĭre* *φράπτω*. Σύνθ. *circumsaepĭo* *περιφράπτω*.

5. *sarcĭo*, *sarsi*, *sartum*, *sarcĭre* *ἀκέομαι*, *ἐπισκευάζω*.

Ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις *si* μετὰ τοῦ χαρακτηῆρος, συμφώνου ὄντος, μεταβάλλεται εἰς *xi* ἐν τοῖς ἐπομένοις·

6. *sancĭo*, *sanxi*, *sanctum* καὶ *sancĭtum*, *sancĭre* *κυρῶ*.

7. *vincĭo*, *vinxi*, *vinctum*, *vincĭre* *δέω*. Σύνθ. *devincĭo* *καταδέω*, *revincĭo* *ἀναδέω*.

8. *amicĭo*, (*amixi* καὶ *amicui*), *amicum*, *amicĭre* *ἀμφιέννυμι*.

Ἔπτιον εἰς *sum*·

9. *sentĭo*, *sensi*, *sensum*, *sentĭre* *αἰσθάνομαι*. Σύνθ. *consentio* *συμφωνῶ*, *dissentio* *διαφωνῶ*, *assentio* *συναίνῶ*, *ὁμολογῶ* (συνηθέστερον ὡς ἀποθετικόν).

182. Παρακείμενοι εις *ui*, ὕπτια εις *tum*.

1. *aperio*, *aperui*, *apertum*, *aperire* ἀνοίγω.

2. *operio*, *operui*, *opertum*, *operire* καλύπτω.

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα *comperio*, *reperio*, σύνθετα ἐπίσης ἐκ τοῦ *pario* (§ 178, 2) σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον μόνον δι' ἀποβολῆς τοῦ διπλασιασμοῦ, *compēri*, *repēri* (*reppēri*).

3. *salio*, *salui* (*salii* σπανίως), *saltum*, *salire* ἄλλομαι.

Σύνθ. *exsilio* ἐξάλλομαι, *transsilio* διάλλομαι.

183. Παρακείμενος δι' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὕπτιον εις *tum*.

vēnio, *vēni*, *ventum*, *venire* ἔρχομαι, ἀφικνούμαι. Σύνθ.

advenio, προσέρχομαι, παραγίγνομαι, *antevenio* προλαμβάνω, *convenio* συνέρχομαι, *invenio* εὐρίσκω.

184. Ῥήματα μεθ' ὁμαλοῦ μὲν παρακ., ἀνωμάλου δὲ ὕπτιου.

1. *eiō*, *eīvi*, *eītum*, *eīre* κινῶ. Σύνθ. *excīō* ἐκκινῶ, ἐξάγω, *conciō* συγκαλῶ, *accīō*, προσκαλῶ (*accēitus*).

2. *eo*, *īvi*, *ītum*, *ire* εἶμι (σελ. 126).

3. *queo*, *quīvi*, *quītum*, *quire* δύναμαι (σελ. 128).

4. *sepelio*, *sepelivi*, *sepultum*, *sepelire* θάπτω.

185. Ῥήματά τινα τῆς τετάρτης συζυγίας οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν οὔτε ὕπτιον· οἷον *ferio* πλήττω, τύπτω (*ferio foedus*—σπένδομαι), *superbio* ὑπερηφανεύομαι κτλ. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐφετικά εις *-urio*· οἷον *dormitūrio* ὑπνώττω.

Παρακείμενα καὶ ὕπτια τῶν ἐναρκτικῶν.

(*verba inchoativa*)

186. Ἐναρκτικά ῥήματα λέγονται ὅσα ἔχουσι τὴν παραγωγικὴν κατάληξιν *-SCO* καὶ δηλοῦσι πράξιν τινα ἐν τῷ ἀρχεσθαι ἢ γίγνεσθαι. Κλίνονται δὲ ἅπαντα κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν καὶ εἶναι τριτά·

α') ἀπλοὶ ἐναρκτικοὶ τύποι, ὧν τὸ πρωτότυπον εἶναι ἄχρηστον.

β') inchoatīva verbalīa ῥηματικά ἐναρκτικά, παραγόμενα ἐκ ῥημάτων.

γ') inchoatīva nominalīa ὀνοματικά ἐναρκτικά, παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων.

α') Ἀπλοῖ ἐναρκτικοὶ τύποι.

187. Ταῦτα ἔχουσιν ἐν μὲν τῷ παρακειμένῳ νί, ἐν δὲ τῷ ὑπτίῳ tum, αἴτινες καταλήξεις συνήθως προσαρτῶνται εἰς τὸ θέμα, ἀποβαλλομένης τῆς καταλήξεως -SCO.

1. *adolesco, adolēvi, (adultum), adolescēre* ἀδρύνομαι, αὐξάνομαι.

2. *abolesco, abolēvi, (abolitum), abolescēre* φθίνω, ἀφανίζομαι.

3. *exolesco, exolēvi, (exolētum), exolescēre* φθίνω, ἀπαρχαιούμαι.

4. *obsolesco, obsolēvi, obsolētum, obsolescēre* παλαιούμαι, ἀπαρχαιούμαι¹.

5. *cresco, crēvi, crētum, crescēre* αὐξάνομαι. Σύνθ. *accresco* ἐπαυξάνομαι, *decreasco* ἐλαττοῦμαι, φθίνω.

6. *nosco, nōvi, nōtum, noscēre* γιγνώσκω. Σύνθ. *agnosco*, ὑπτ. *agnitum* ἀναγνωρίζω, *congnosco*, ὑπτ. *cognitum* καταμανθάνω, *recognosco*, ὑπτ. *recognitum* ἀναγνωρίζω, ἐξετάζω, *ignosco*, ὑπτ. *ignōtum* συγγιγνώσκω. — Ἄνευ παρακ. καὶ ὑπτ. *dignosco, internosco* διαγιγνώσκω, *praenosco* προγιγνώσκω.

7. *quiesco, quiēvi, quiētum, quiescēre* ἡσυχάζω. Σύνθ. *acquiesco* ἀναπαύομαι, *conquiesco* καθησυχάζω.

8. *scisco, scīvi, scītum, sciscēre* ἱστορῶ (πυνθάνομαι), κυρῶ. Σύνθ. *adscisco* παραδέχομαι, *conscisco* καταγιγνώσκω.

9. *suesco, suēvi, suētum, suescēre* ἐθίζομαι. Σύνθ. *assuesco* προσεθίζομαι, *mansuesco* ἡμερῶ, ἡμεροῦμαι.

1) Τὰ πρῶτα τέσσαρα ἔχουσι μὲν πρωτότυπα, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ὅλως ἀπρηχαιωμένα πλὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ *abolēo* (§ 161, 4).

Φυλαττομένου τοῦ s ἐν τῷ ὑπτίῳ·

10. pascō, pāvi, pastum, pascere βόσκω, τρέφω. Σύνηθ.
compasco συμβόσκω, depasco καταβόσκω.

Ἐνευ παρακειμένου καὶ ὑπτίου.

11. hisco χάσκω.

12. fatisco χαίνω, καταπονοῦμαι.

β') Inchoatīva verbālīa.

188. Μετὰ παρακειμένου καὶ ὑπτίου τῶν πρωτοτύπων·

1. inveterasco (inveterāre), inveterāvi, inveterā-
tum, inveterascere ἐγγηράσκω (inveterātus ἐρριζωμένος).

2. convalesco (valere), convalui, (convalitum), con-
valescere ἀναρρώννυμαι.

3. exardesco (ardere), exarsi, exarsum, exardescere
ἐκκαίομαι.

4. coalesco (alere), coalui, coalitum, coalescere συμ-
φύομαι.

5. concupisco (cupere), concupivi, concupitum, con-
cupiscere ὀρέγομαι.

6. revivisco (vivere), revixi, revictum, reviviscere
ἀναβιώ.

7. obdormisco (dormire), obdormivi, obdormitum,
obdormiscere καταδαρθάνω, κατακοιμῶμαι.

ΣΗΜ. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ inchoatīva verbālīa ἔχουσι
μόνον τὸν παρακειμένον τοῦ πρωτοτύπου αὐτῶν, λείπει δὲ τὸ
ὑπτίον· οἷον ingemisco (gemere), ingemui στενάζω.

γ') Inchoatīva nominālīa.

189. Ἄπαντα ἄνευ ὑπτίου παρακειμένον, καὶ τοῦτον εἰς ui,
ἔχουσι μόνον τὰ ἐπόμενα δώδεκα·

1. crebresco (creber), crebrui, crebrescere πυκνὸς γί-
γνομαι, αὐξάνομαι, θρυλοῦμαι (καὶ crebesco, crebui κτλ.) Σύνηθ.
increbresco καὶ percrebresco ἐπαυξάνομαι, διαθρυλοῦμαι.

2. *duresco* (*durus*), *durui*, *durescere* σκληροῦμαι.
 Σύμφ. *obduresco* ἀποσκληροῦμαι.

3. *evanesco* (*vanus*), *evanui*, *evanescere* ἀφανίζομαι.

4. *innotesco* (*notus*), *innotui*, *innotescere* γνωρίζομαι.

5. *macresco* (*macer*), *macrui*, *macrescere* ισχυραίνομαι.

6. *maturesco* (*maturus*) *maturui*, *maturescere* ἀδρούμαι, πεπαίνομαι.

7. *nigresco* (*niger*) *nigrui*, *nigrescere* μελαινοῦμαι.

8. *obmutesco* (*mutus*), *obmutui*, *obmutescere* ἄφωνος γίγνομαι.

9. *obsurdesco* (*surdus*), *obsurdui*, *obsurdescere* ἐκκωφοῦμαι.

10. *recrudesco* (*crudus*), *recrudui*, *recrudescere* πάλιν ἐλκοῦμαι (ἐπὶ τραυμάτων), ἀνανεοῦμαι.

11. *consanesco* (*sanus*), *consanui*, *consanescere* θγαίζομαι.

12. *villesco* (*vilis*), *vilui*, *villescere* φαῦλος, εὐτελής γίγνομαι. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ *inchoativa nominalia* οὔτε παρακείμενον ἔχουσιν, οὔτε ὑπτιον· οἷον *puerascō* (*puer*) παῖς γίγνομαι, *meirakioῦμαι*, *ignescō* (*ignis*) πυροῦμαι κτλ.

Παρακείμενοι καὶ ὑπτια τῶν ἀποθετικῶν.

190. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀποθετικῶν σχηματίζουσι τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὑπτιον, ὅπερ σπανίως κείται, κανονικῶς κατὰ τὴν συζυγίαν, εἰς ἣν ἀνήκουσι.

Πρώτη συζυγία.

191. Εἰς τὴν πρώτην συζυγίαν ἀνήκουσι πολλὰ ἀποθετικά· ἔχουσι δὲ κανονικῶς πάντα ἐν τῷ παρακειμένῳ *atus sum*· οἷον *cunctor*, *cunctatus sum*, *cunctari* ὀκνῶ, μέλλω· *contemplor*, *contemplatus sum*, *contemplari* θεωρῶ· *miror*, *miratus sum*, *mirari* θαυμάζω κτλ. Ἐνια δὲ ἀποθετικά τῆς πρώτης συζυγίας ἔχουσι καὶ ἐνεργητικόν· οἷον *altercor* καὶ *alterco* ἐρίζω, *luctor* καὶ *lucto* παλαίω.

Δευτέρα συζυγία.

192. Εἰς τὴν δευτέραν συζυγίαν ἀνήκουσιν ὀκτὼ ἀποθετικά, πέντε ἁμαλὰ καὶ τρία ἀνόμαλα·

1. *liceor, licitus sum, licēri* ὠνεῖσθαι (ἐν δημοπρασίᾳ). Σύνθ. *polliceor* ὑπισχνούμαι.

2. *mēreor, meritus sum, merēri* ἀξιός τινός εἰμι, κερδαίνω. Ὡσαύτως τὰ σύνθετα *commerēor, demerēor, promerēor*.

3. *miserēor, miseritus sum* (σπανιώτερον *misertus sum*), *miserēri* οἰκτίρω. Ἀπρόσωπον *misēret* ἢ *miserētur me* οἰκτίρω.

4. *tueor, (tuītus καὶ tutus sum), tuēri* τηρῶ. Ἀντί δὲ τοῦ σπανίου *tuītus sum* τὸ *tutatus sum*. Μετοχὴ τοῦ μέλλ. *tuiturus*. Σύνθ. *contuēor* καθορῶ, *intuēor* προσβλέπω.

5. *vēreor, veritus sum, verēri* εὐλαβοῦμαι, δέδια. Σύνθ. *reverēor*, εὐλαβοῦμαι.

6. *fāteor, fassus sum, fatēri* ὁμολογῶ. Σύνθ. *confitēor, confessus sum, confitēri* καθομολογῶ, ἐξομολογῶ, *profitēor, professus sum, profitēri* ἐξομολογῶ, ἐπαγγέλλομαι, *diffitēor* ἀπαρνοῦμαι, ἄνευ παρκαειμένου.

7. *reor, rātus sum, rēri* νομίζω, ἄνευ μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος.

8. *medēor, medēri* ἰῶμαι, ἄνευ παρκαειμένου, ἀνθ' οὗ ἐν χρήσει τὸ *medicatus sum*.

Τρίτη συζυγία.

193. 1. *fruor, fruītus* (ἢ *fructus*) *sum, frui* καρποῦμαι. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος *fruiturus*. Σύνθ. *perfrūor, perfructus sum, perfrūi* ἐκκαρποῦμαι.

2. *fungor functus sum, fungi* ἐκτελῶ, πράττω ἀρχῆν. Σύνθ. *defungor* ἀποτελῶ, ἀπαλλάττομαι.

3. *vēhor, vectus sum, vehi* ὀχοῦμαι. Σύνθ. *invēhor* ἐπιφέρομαι (ἐφορμῶ), καθάπτομαι.

4. loquor, locutus (loquutus) sum, loqui λόγους ποιούμαι. Σύnth. alloquor προσαγορεύω, colloquor διαλέγομαι, eloquor εκφράζω, agoρεύω, obloquor αντιλέγω.

5. morior, mortuus sum, mori αποθνήσκω. Μετοχή τοῦ μέλλοντος moriturus.

6. pascor, pastus sum, pasci νέμομαι (ούδ.)

7. quæror, questus sum, queri μέμφομαι. Σύnth. con-quæror καταμέμφομαι.

8. sequor, secutus (sequutus) sum, sequi ἔπομαι. Σύnth. assëquor, consëquor καθικνούμαι, τυγχάνω, καταλαμβάνω, insëquor διώκω, obsëquor πείθομαι, χαρίζομαι, persëquor διώκω, ἐπιτελώ.

9. ringor, ἔνευ πρκακ., ringi σαίρω, γογγύζω.

10. gradior, gressus sum, gradi βαδίζω. Σύnth. aggrëdior, aggressus sum, aggrëdi προσβάλλω, congrëdior συναντῶ, συμβάλλω, egrëdior εκβαίνω, ingrëdior ἐμβαίνω, transgrëdior ὑπερβαίνω.

11. labor, lapsus sum, labi ὀλισθαίνω, σφάλλομαι, ἐρείπομαι. Σύnth. collabor συμπίπτω, κατερείπομαι, delabor κατολισθαίνω, elabor ἐκπίπτω.

12. nitior, nisus ἢ nixus sum, niti ἐρείδομαι. Σύnth. in-nitor ἐπερείδομαι, obnitor ἀντερείδομαι, διατείνομαι.

13. patior, passus sum, pati πάσχω. Σύnth. perpëtior, perpessus sum, perpëti ἀνέχομαι, ὑπομένω.

14. amplector, amplexus sum, amplecti περιβάλλω καὶ complector περιβάλλω, σύνθετα τοῦ plecto (§ 175, 3).

15. utior, usus sum, uti χρῶμαι. Σύnth. abutor καταχρῶμαι.

16. Τὰ τρία σύνθετα, devertor κατάγομαι, καταλίω, praevertor προφθάνω, πρὸ πάντων τρέπομαι πρὸς τι, revertor (σπανιώτατα revento) ἐπανέρχομαι, ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸν ἐνεργητικὸν τύπον, deverti, praeverti, reverti. Μόνον δὲ τὸ reversus (ἐπανελθὼν) εἶναι ἐν χρήσει ὡς μετοχή.

Εἶτα δὲ οἱ ἐπόμενοι ἐναρκτικοὶ τύποι.

17. (apiscor, aptus sum, apisci τυγχάνω εἶναι ἀπρω-
χαιωμένον). Σύνθ. adipiscor, adeptus sum, adipisci ἐξι-
κνοῦμαι, καταπράττω, indipiscor, indeptus sum, indipisci,
ἐφικνοῦμαι, ἐπιτυγχάνω.

18. defetiscor, defessus sum, defetisci καταπονοῦμαι.

19. expergiscor, experrectus sum, expergisci ἐξεργεί-
ρομαι.

20. irascor, (iratus sum), irasci ὀργίζομαι = εἰς ὀργὴν
πίπτω. Ὁ παρακειμένος iratus sum σημαίνει ὀργὴ ἔχει με ἢ
ἐν ὀργῇ (δι' ὀργῆς) ἔχω τινά (ἢ ὀργὴν ἔχω πρὸς τινά). Ὀργίσθην
δὲ λέγεται succensui.

21. Τὰ σύνθετα comminiscor, commentus sum, com-
minisci ἐπινοῶ καὶ reminiscor, reminisci ἀναμιμνήσκομαι,
ἄνευ παρακειμένου, ἀνθ' οὗ τὸ recordatus sum.

22. nanciscor, nactus (καὶ nactus) sum, nancisci
τυγχάνω, λαγχάνω.

23. nascor, natus sum, nasci γεννῶμαι. Μετοχὴ τοῦ
μέλλοντος nasciturus. Σύνθ. innasci ἐμπεφυκέναι.

24. obliviscor, oblitus sum, oblivisci ἐπιλανθάνομαι.

25. paciscor, pactus sum, pacisci συντίθεμαι. Ὡς πα-
ρακειμένος χρησιμεύει καὶ τὸ pepigi ἐκ τοῦ pango. Σύνθ.
compaciscor (compeciscor) συντίθεμαι, depaciscor (de-
peciscor) διομολογοῦμαι.

26. proficiscor, profectus sum, proficisci ἀπέρχομαι,
ὀρμῶμαι, πορεύομαι.

27. ulciscor, ultus sum, ulcisci τιμωροῦμαι, ποινὴν
λαμβάνω.

28. vescor, vesci ἐσθίω, ἄνευ παρακειμένου ἀναπληρου-
μένου διὰ τοῦ edi.

Τετάρτη συζυγία.

194. Εἰς τὴν τετάρτην δὲ συζυγίαν ἀνήκουσι δεκατέσσαρα ἀποθετικά, ὅκτῳ μὲν ὁμαλά, ἕξ δὲ ἀνώμαλα.

1. blandior, blanditus sum, blandiri *κολακεύω*.

2. largior, largitus sum, largiri *ἐπιδαφιλεύομαι*.

3. mentior, mentitus sum, mentiri *ψεύδομαι*. Σύνθ. ementior *πλάττω*, ψεύδομαι.

4. molior, molitus sum, moliri *βία κινῶ*, μηχανῶμαι. Σύνθ. amolior, ἀποσκευάζομαι, ἐκποδῶν ποιῶμαι, demolior *καθαίρω*, κατασκάπτω.

5. partior, partitus sum, partiri *μερίζω*, μερίζομαι, διανέμομαι. Σύνθ. dispertior *διανέμω*, διανέμομαι, impertior *μεταδίδωμι*.—Οἱ ἐνεργητικοὶ τύποι dispertio καὶ impertio εἶναι ἐν πλείονι χρήσει.

6. potior, potitus sum, potiri *κύριος γίγνομαι*. Ἐνίοτε κεῖνται τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ οἱ ἐπόμενοι τύποι κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν potitur, potimur, poteretur, poteremur.

7. punior, punitus sum, puniri *τιμωροῦμαι*. Ὁ ἐνεργητικὸς τύπος punio εἶναι ἐν πλείονι χρήσει.

8. sortior, sortitus sum, sortiri *κληροῦμαι*.

9. assentior, assensus sum, assentiri *ὁμολογῶ* (συναινῶ).

10. experior, expertus sum, experiri *πειρῶμαι*.

11. metior, mensus sum, metiri *μετρῶ*. Σύνθ. emetior *ἐκμετρῶ*, permetior *διαμετρῶ*.

12. opperior, oppertus (καὶ oppertus) sum, opperiri *περιμένῶ*.

13. ordior, orsus sum, ordiri *ἄρχομαι*. Σύνθ. exordior *ἐξάρχομαι*, κατάρχομαι.

14. orior, ortus sum, oriri *ἀνατέλλω*, φύομαι. Μετοχή τοῦ μέλλοντος oriturus, δεύτερον θετικὸν oriundus=γεγονός.

— Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἐνεστώτος κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (*orēris, oritur, orīmur*)· ἡ δὲ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατακτικοῦ κανονικῶς, *orīret* κτλ., σπανίως δὲ *orēret* κτλ.— Τὸ αὐτὸ δὲ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν συνθέτων, καίτοι τὸ *adorior* ἐν τῷ ἐνεστώτι μόνον *adoriris, adoritur* ἔχει. Σύνθ. *adorior* προσβάλλω, *coorior* συναίσταμαι, *ekrōgnumai*, *exorior* ἀνατέλλω, *epifainomai*, *oborior* ἐπέρχομαι, *anaifainomai*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ἀνώμαλα ῥήματα.

195. Ἀνώμαλα ῥήματα (*verba anomala*) ὀνομάζονται κατ' ἐξοχὴν ὅσα δὲν σχηματίζουσι μόνον τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὑπτιον ἀνωμάλως, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τύποις ἀποκλίνουσι τοῦ ὀμαλοῦ σχηματισμοῦ. Τοιαῦτα δὲ εἶναι ἐκτὸς τοῦ *sum* τὰ ἐπόμενα· 1. *possum* δύναμαι 2. *edo* ἐσθίω 3. *volo* βούλομαι, *nolo* οὐ βούλομαι, *malo* προτιμῶ 4. *eo* εἶμι 5. *queo* δύναμαι, *nequeo* οὐ δύναμαι 6. *fero* φέρω 7. *fiō* γίγνομαι.

A') *Possum* δύναμαι.

196. Τὸ ῥῆμα *possum*, σύνθετον ὄν ἐκ τοῦ *pot* (*potis* δυνατός) καὶ *sum*, κλίνεται ὡς τὸ *sum* μετὰ τῶν ἐπομένων μόνον μεταβολῶν· α') ἐκ τοῦ *potesse* ἐγένετο *posse* β') ἐκ τοῦ *potsum* ἐγένετο *possum* καὶ γ') ἐκ τοῦ *potfui* ἐγένετο *potui*.

INDICATIVUS

CONIUNCTIVUS

Præsens

S.	<i>pos-sum</i> <i>pot-ēs</i> <i>pot-est</i>
P.	<i>pos-sūmus</i> <i>pot-estis</i> <i>pos-sunt</i>

<i>pos-sim</i> <i>pos-sis</i> <i>pos-sit</i> <i>pos-sīmus</i> <i>pos-sītis</i> <i>pos-sint</i>

Imperfectum

S.	pot-ĕram pot-ĕras pot-ĕrat		pos-sem pos-ses pos-set
P.	pot-ĕrāmus pot-ĕrātis pot-ĕrant		pos-sēmus pos-sētis pos-sent

Futurum

S.	pot-ĕro pot-ĕris pot-ĕrit		
P.	pot-ĕrīmus pot-ĕrītis pot-ĕrunt		λείπει

Perfectum

S.	pot-uī pot-uisti pot-uit		pot-uĕrim pot-uĕris pot-uĕrit
P.	pot-uīmus pot-uistis pot-uĕrunt (ĕre).		pot-uĕrīmus pot-uĕrītis pot-uĕrint.

Plusquamperfectum

S.	pot-uĕram pot-uĕras pot-uĕrat		pot-uissēm pot-uisses pot-uisset
P.	pot-uĕrāmus pot-uĕrātis pot-uĕrant.		pot-uissēmus pot-uissētis pot-uissent.

Futūrum exactum

S.	pot-uĕro pot-uĕris pot-uĕrit		ὁμοία τῇ τοῦ παρακειμένου
P.	pot-uērĭmus pot-uērĭtis pot-uĕrint		

INFINITIVUS

Praesens

Perfectum

pos-se.

pot-uisse.

Ἡ προστακτικὴ λείπει. Ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος potens εἶναι ἐν χρήσει μόνον ὡς ἐπίθετον=δυνατός¹.

B') *ĕdo* (ἔδω· ἐσθίω)

197. Τὸ *ĕdo*, *ĕdi*, *ĕsum*, *edĕre* κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν, ἔχει ὅμως ἐνιαχοῦ καὶ δευτέρους συγκεκριμένους τύπους, οἵτινες εἶναι ὅμοιοι πρὸς τοὺς ἀναλόγους τοῦ *esse* ἔκτος τῆς συλλαβικῆς ποσότητος, διότι τὸ *e* τῶν τύπων τοῦ *sum* εἶναι βραχύ, ἐν ᾧ τὸ *e* τῶν τύπων τοῦ *edo* εἶναι μακρόν, -*ēs* -*ēs*, -*ēst* -*ēst* κτλ. Κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ *ĕdo* κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

Praes. Ind. Act.

Imp. Coniunct. Act.

S.	<i>ĕdo</i> , <i>ĕdis</i> , <i>ĕdit</i> <i>ēs</i> , <i>ēst</i>		<i>edĕrem</i> , <i>edĕres</i> , <i>edĕret</i> <i>ĕssem</i> , <i>ĕsses</i> , <i>ĕsset</i>
P.	<i>edĭmus</i> , <i>edĭtis</i> , <i>edunt</i> <i>ēstis</i> ,		<i>ederĕmus</i> , <i>ederĕtis</i> , <i>edĕrent</i> <i>ĕssĕmus</i> , <i>ĕssĕtis</i> <i>ĕssent</i> .

Imperativus

Infinit. Praes.

S.	<i>edĕ</i> , (<i>edĭto</i>) <i>ēs</i> , (<i>ĕsto</i>)		<i>edere</i> <i>ĕsse</i>
P.	<i>edĭte</i> (<i>editōte</i>) <i>ēste</i> , (<i>ĕstōte</i>) (<i>edunto</i>)		

1) Ἀρχαῖοι καὶ ποιητικοὶ τύποι εἶναι *potis es, est, sunt* (τοῦ *potis* κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν μένοντες ἀμεταβλήτου) ἀντὶ *potes, potest, pos-*

Τοῦ δὲ παθητικοῦ μόνον τοῦ edītur κεῖται δεύτερος τύπος τὸ ēstur, καὶ τοῦ ederētur τὸ ēssētur.

᾿Ωσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· οἶον comēdo κατεσθίω, exēdo ἐξέδω.

2) Γ') *Volo* βούλομαι, *nolo* οὐ βούλομαι, *malō* προτιμῶ.

198. Τὸ μὲν *nolo* εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ *non* καὶ *volo*, τὸ δὲ *malō* ἐκ τοῦ *magis* καὶ *volo* (*ma*volo, *malō*).

INDICATIVUS.

P r a e s e n s

S. vōlo	nōlo	mālo
vīs	non vis	mavīs
vult	non vult	mavult
P. volūmus	nolūmus	malūmus
vultis	non vultis	mavultis
volunt	nolunt	malunt

I m p e r f e c t u m.

S. volēbam, as, at	nolēbam, as, at	malēbam, as, at
P. volebāmus κτλ.	nolebāmus κτλ.	malebāmus κτλ.

F u t ū r u m

S. volam, es, et	(nolam), es, et	(malam), es, et
P. volēmus κτλ.	nolēmus κτλ.	malēmus κτλ.

P e r f e c t u m

S. volui, isti κτλ.	nolui, isti κτλ.	malui, isti κτλ.
---------------------	------------------	------------------

P l u s q u a m p e r f e c t u m

S. voluēram, as κτλ.	nolūēram, as κτλ.	maluēram, as κτλ.
----------------------	-------------------	-------------------

sunt. Ἐν δὲ τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ καὶ pote μόνον ἀντὶ potest. Ἀντὶ δὲ possim, possis, possit ἀρχαϊκῶς ἐλέγετο καὶ possiem κτλ. (siem) καὶ potesse ἀντὶ posse.

F u t ū r u m e x a c t u m

S. voluĕro, is κτλ. | noluĕro, is κτλ. | maluĕro, is κτλ.

CONIUNCTIVUS

P r a e s e n s

S.	vĕlim	nĕlim	mālim
	velis	nolis	malis
	velit	nolit	malit
P.	velĭmus	nolĭmus	malimus
	velĭtis	nolĭtis	malitis
	velint	nolint	malint

I m p e r f e c t u m

S.	vellem, es, et	nollem, es, et	malle, es, et,
P.	vellĕmus, ĕtis, ent	nollĕmus, ĕtis, ent	mallĕmus, ĕtis ent

P e r f e c t u m

S.	voluĕrim, is, it	noluĕrim, is, it	maluĕrim, is, it
P.	voluĕrĭmus κλ.	noluĕrĭmus κτλ.	maluĕrĭmus κτλ.

P l u s q u a m p e r f e c t u m

S.	voluissĕm, es, et	noluissem, es, et	maluissĕm, et, et
P.	voluissĕmus κλ.	noluissemus κτλ.	maluissĕmus κτλ.

· I M P E R A T I V U S

	S. 2. noli (nolĭto)	
	3. (nolĭto)	
λείπει	P. 2. nolite καὶ (nolĭtōte) (nolunto)	λείπει

I N F I N I T I V U S

P r a e s e n s

velle	nolle	malle
-------	-------	-------

P e r f e c t u m

voluisse | noluisse | maluisse

P A R T I C I P I U M

P r a e s e n s

volens | nolens | λείπει

Δ') *EO* είμι.

199. Τὸ ἔο, ἴνι, ἴtum, ἴre κλίνεται τὸ πλείστον κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν· μόνον δὲ ὁ ἐνεστώς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ παράγωγοι τύποι εἶναι ἀνώμαλοι.

INDICATIVUS

CONIUNCTIVUS

P r a e s e n s

S. ἔο, ἴs, ἴt | eam, eas, eat
P. ἴmus, ἴtis, eunt | eāmus, eātis, eant

I m p e r f e c t u m

S. ἴbam, ἴbas, ἴbat | ἴrem, ἴres, ἴret
P. ἴbāmus, ἴbātis, ἴbant | ἴrēmus, ἴrētis, ἴrent

F u t ū r u m

S. ἴbo, ἴbis, ἴbit | ἴtūrus, a, um, sim κλπ.
P. ἴbīmus, ἴbītis, ἴbunt

IMPERATIVUS

INFINITIVUS

S.	2. ἴ (καὶ ἴto)		Praes.	ἴre
	3. (ἴto)		Perf.	ἴvisse ἢ ἴsse
P.	2. ἴte (καὶ ἴtōte)		Fut. S	ἴtūrum, am, um
	3. (euntō)			esse
			P.	ἴtūros, as, a esse

PARTICIPIUM

SUPINUM

Praes. iens, euntis, eunti,
euntem κτλ.
Fut. itūrus, a um

itum, itu

GERUNDIUM

GERUNDIVUM

eundi κτλ.

eundus, a, um

200. Ὡσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα abēo ἄπειμι, adēo πάρειμι, exēo ἔξειμι, inēo εἴσειμι, perēo ἀπόλλυμαι, praeterēo παρέρχομαι, prodēo πρόειμι, redēo ἐπάνειμι, subēo ὑπέρχομαι, ἐπιχειρῶ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ταῦτα ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τοῖς ἀπὸ τούτου παραγώγοις τύποις ἀποβάλλουσι συνήθως τὸ ν· οἶον abīi, abiēram κτλ. — Ἔνια δὲ τούτων (adēo, coēo, inēo, praeterēo) λαμβάνουσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ σχηματίζουσι πλήρες τὸ παθητικόν. *Indic. praes.* adēor, adīris, aditur, adimur, adimīni, adeuntur. *Imperf.* adībar κτλ. *Fut.* adībor, adibēris κτλ. *Coniunct. praes.* adēar κτλ. *Imperf.* adīrer κτλ. *Imperat. sing.* adire, aditor, *plur.* adeuntor. *Infinīt. praes.* adiri. *Partic. perf.* adītus. *Gerundivum* adeundus, a, um. — Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἐνεργ. μὲν τύπου, ἀλλὰ παθητ. σημασίας ῥῆμα venēo, venīi, ἄνευ ὑπτιῶ, venīre πωλεῖσθαι, σύνθετον ἐκ τοῦ venum καὶ eo διάφορον τοῦ venīre ἔρχεσθαι. Μόνον δὲ τὸ ambīo περίειμι κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν.

Ε') Queo δύναμαι, nequeo οὐ δύναμαι.

201. Ἀμφότερα τὰ ῥήματα ταῦτα κλίνονται ὡς τὸ eo, ἐκτὸς δὲ τῆς ὀριστ. καὶ ὑποτ. τοῦ ἐνεστῶτος οἱ ἄλλοι τύποι κεῖνται οὐχὶ συχνά.

INDICATIVUS

Praesens

S. queo, quis, quit.	nēquĕō, nequis, nequit
P. quīmus quītis queunt	nequīmus, nequītis, nequeunt

Imperfectum

S. quībam, as κτλ.	nequībam, as κτλ.
--------------------	-------------------

Futurum

S. quībo, is κτλ.	nequībo, is κτλ.
-------------------	------------------

Perfectum

S. quīvi—quivit	nequīvi, nequisti, nequivit
P. — —quivērunt	— — nequivērunt (ēre)

Plusquamperfectum

λείπει	S. — — nequierat
	P. — — nequierant

CONIUNCTIVUS

Praesens

S. queam, queas, queat	nequĕam, nequeas, nequeat
P. queāmus, queātis, queant	nequeāmus, nequeātis, nequeant

Imperfectum

S. quīrem—quiret	nequīrem — nequiret
P. — —quirent	nequīrēmus— nequirent

Perfectum

S. — — quivĕrit	nequivĕrim—nequierit
P. — — —	— — nequierint,

Plusquamperfectum

S.	—	—	—		—	—	nequisset
P.	—	—	quissent		—	—	nequissent

INFINITIVUS

<i>Praes.</i>	quīre.		nequīre
<i>Perf.</i>	quivisse, quisse.		nequivisse, nequisse

PARTICIPIUM.

<i>Praes.</i>	quiens, Gen. queun-		nequiens, Gen. nequeuntis
	tis κτλ.		κτλ.

ΣΗΜ. Quis καὶ quit ἐν τῇ ὀριστικῇ τοῦ ἐνεστώτος εἶναι ἐν χρήσει μόνον μετὰ τοῦ non (non quis, non quit ἀντι nequis, nequit). Καθ' ὅλου δὲ τὸ queo εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ἀρνητικαῖς λόγοις καὶ πολλῶ σπανιότερον τοῦ possum.

3/ 5) *Fēro, tuli, latum, ferre φέρω.*

202. Τὸ ῥῆμα *fēro* ἔχει παρακ. *tūli* καὶ ὑπτ. *lātum* ἐξ ἄλλων θεμάτων, ἄλλως δὲ κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων· δηλαδὴ τὸ συνδετικὸν φωνῆεν *i* καὶ ἐν τῷ ἀνεργητικῷ καὶ ἐν τῷ παθητικῷ ἀποβάλλεται ἐν τῇ ὀριστικῇ τοῦ ἐνεστώτος καὶ ἐν τῇ προστακτικῇ πρὸ τοῦ *s* καὶ *t* ὅθεν ἀντι *feris—fers*, ἀντι *feritur—fertur*, ἀντι *ferite—ferte*, ἀντι *feritor—fector* Ὡσαύτως δὲ ἀποβάλλεται τὸ συνδετικὸν φωνῆεν *e* ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ *ferre* ἀντι *ferere* καὶ ἐν ταῖς ἀπὸ ταύτης παραγώγοις τύποις, ἐν τῇ προστακτικῇ *fer* ἀντι *fere*, ἐν ταῖς παρατατικοῖς *ferrem* ἀντι *fererem* καὶ *ferrer* ἀντι *fererer*, καὶ ἐν τῷ *e'* ἐνικῷ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς *ferris* ἀντι *fereris*.

ACTIVUM

PASSIVUM

Praesens Indicat.

S.	fero	fers,	fert		fēror,	ferris,	fertur
P.	ferimus,	fertis,	ferunt		ferimur,	ferimini,	feruntur

Imperfect. Coniunct.

S ferrem, ferres, ferret		ferrer, ferrēris, ferretur
P. ferrēmus, ferrētis, fer-		ferrēmur, ferremīni, fer-
		rentur

Imperativus

S. 2. fer (ferto)		S. 2. ferre (fector)
3. (ferto)		3. (fector)
P. 2. ferte (καὶ fertōte)		P. 2 ferimīni
3. (ferunto)		3. (feruntor)

Infinit. Praes.

ferre		ferri
-------	--	-------

Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ τύποι παράγονται κανονικῶς ἀπὸ τῶν πρωτοτύπων καὶ κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· οἶον ἀπὸ τοῦ *fero fut. feram, es ferar, ēris. coni. praes. feram, as ferar, āris* ἀπὸ τοῦ *tuli plusquam. tulēram, tulissem* ἀπὸ τοῦ *latum partic. perfecti καὶ fut. latus, latūrus* (ιδ. καὶ § 180, 7).

203. Ὡσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· οἶον *circumfēro περιφέρω, antefēro προφέρω, προτιμῶ* κτλ.—Τὸ *aufēro ἀφαιρούμαι* ἐγένετο ἐκ τοῦ *ab (abs)* καὶ *fero* καὶ ἔχει *abstuli ablatum, auferre*.—Τοῦ *suffēro ὑποφέρω, ὑπομένω*, γενόμενου ἐκ τοῦ *sub* καὶ *fero*, ὁ παροκείμενος καὶ τὸ ὑπτιον εἶναι σπανίως ἐν χρήσει· οἱ δὲ τύποι *sustūli, sublātum* ἀνήκουσι συνήθως εἰς τὸ *tollo*· ὡς παρακείμενος δὲ χρησιμεύει τὸ *sustinui*.—Τὸ *diffēro διαφέρω* (διασκεδάννυμι), ἀναβάλλομαι, γενόμενον ἐκ τοῦ *dis* καὶ *fero*, ἔχει *distūli, dilātum, differre*· μετὰ δὲ τῆς σημασίας εἰμὶ διάφορος οὔτε παρακείμενον ἔχει οὔτε ὑπτιον.—Τὸ *offēro προσφέρω*, γενόμενον ἐκ τοῦ *ob* καὶ *fero*, ἔχει *obtūli, oblatum, offerre*.—Τὸ *affēro προσφέρω*, ἐκ τοῦ *ad* καὶ *fero*, ἔχει *attūli, allātum, afferre*. ✓ *confēro*,

confēro.

contūli, collatum, conferre *συμφέρω* efféro, extūli, elatum, efferre *ἐκφέρω* inféro, intūli, illatum, inferre *εἰσφέρω*.

4) Z') *Fio γίγνομαι*.

204. Τὸ ῥῆμα *fio*, *factus sum*, *fiōri εἶναι* ὡς ἐκ τῆς σημασίας αὐτοῦ παθητικὸν τοῦ *facio*, *feci*, *factum*, *facere* ποιῶ (ιδ. καὶ § 177, 4).

INDICATIVUS

CONIUNCTIVUS

Praesens

S.	<i>fio</i> ,	<i>fis</i> ,	<i>fit</i>		<i>fiam</i> ,	<i>fias</i> ,	<i>fiat</i>
P.	<i>fimus</i> ,	<i>fitis</i> ,	<i>fiunt</i>		<i>fiāmus</i> ,	<i>fiātis</i> ,	<i>fiant</i>

Imperfectum

S.	<i>fiēbam</i> ,	<i>as</i> ,	<i>at</i>		<i>fiērem</i> ,	<i>es</i> ,	<i>et</i>
P.	<i>fiēbāmus</i> ,	<i>ātis</i> ,	<i>ant</i>		<i>fiērēmus</i> ,	<i>ētis</i> ,	<i>ent</i>

Futurum

S.	<i>fiam</i> ,	<i>fies</i> ,	<i>fiet</i>		
P.	<i>fiēmus</i> ,	<i>fiētis</i> ,	<i>fient</i>		<i>λείπει</i>

IMPERATIVUS

S. 2. *fi*
P. 2. *fite*

INFINITIVUS

Praes. *fiēri* | Perf. *factum*, *am*, *um esse* | Fut. *factum iri*

205. Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου *factus* καὶ τὸ δεύτερον θετικὸν *faciendus* παρελήφθησαν ἐκ τοῦ *facio*. Ἀπὸ τοῦ *factus* δὲ σχηματίζονται οἱ παράγωγοι τύποι ὅλως ὁμαλῶς: *factus sum*, *eram*, *ero*, *sim*, *essem*.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ εἶναι παρὰ τὸν κανόνα (πρὸς σελ. 6 § 5) τὸ φωνήεν *i* πρὸ ἄλλου φωνήεντος μακρόν, ἐκτὸς ἐν τῷ *fiōri, fiērem, fiēres...*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΥ

Ἑλληπῆ ῥήματα.

(verba defectiva)

206. Ἑλληπῆ ῥήματα ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα τὰ ἐπόμενα—
 α') *coepi* ἠρξάμην, β') *memini* μέμνημαι, γ') *nōni oīda*, δ') *ōdi* μισῶ, ε') *aiō* κατάφημι, λέγω, ἀντίθετον τοῦ *nego* ἀριούμαι, ς') *inquam* φημί. ζ') *fari* ἠπύειν (μὴ νήπιον εἶναι), λέγειν, η') τὰς προστακτικὰς *ap̄age* ἄπαγε, *salve, ave* (have) χαῖρε, *vale* χαῖρε, ὑγίαине, ἔρρωσο (ἐν ἐπιστολαῖς), θ') *cōdo* δός, εἰπέ, ι') *quaeso* τὸ τῆς συνθεσίας παρακαλῶ, συνήθως ἐν παρενθέσει, ια') *fōrem=esem*.

A') *Coepi, memini, novi, odi.*

207. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι παρακείμενοι ἔχοντες (πλὴν τοῦ *coepi*) ἐνεστώτος σημασίαν. Καὶ τὸ *novi* δὲ κυρίως εἶναι παρακείμενος τοῦ *nosco* καὶ σημαίνει: ἔγνωκα, οἶδα.

INDICATIVUS

Perfectum

S. <i>coepi,</i> <i>coepisti</i> κτλ.	<i>memini</i> <i>meministi</i> κτλ.	<i>nōni</i> <i>novisti</i> κτλ. (<i>nosti</i>)	<i>ōdi</i> <i>odisti</i> κτλ.
--	--	--	----------------------------------

Plusquamperfectum

S. <i>coepēram</i> <i>coepēras</i> κτλ.	<i>meminēram</i> <i>meminēras</i> κτλ.	<i>novēram</i> <i>novēras</i> κτλ.	<i>odēram</i> <i>odēras</i> κτλ.
--	---	---------------------------------------	-------------------------------------

Futūrum exactum

S. coep̄ero		memin̄ero		nov̄ero		od̄ero
coep̄eris κλ.		memin̄eris κλ.		nov̄eris κτλ.		od̄eris κτλ.

CONIUNCTIVUS

Perfectum

S. coep̄erim		memin̄erim		nov̄erim		od̄erim
coep̄eris κλ.		memin̄eris κλ.		nov̄eris κτλ.		od̄eris κτλ.

Plusquamperfectum

S. coep̄issem		memin̄issem		nov̄issem		od̄issem
coep̄isses κλ.		memin̄isses κλ.		(nossem) nov̄isses κλ.		od̄isses κλ.

IMPERATIVUS

λείπει		S. 2. memento		λείπει		λείπει
		P. 2. mementōte				

INFINITIVUS

Perf. coep̄isse		memin̄isse		nov̄isse (nosse)		od̄isse
Fut. coept̄urum		λείπει		λείπει		osūrum, am
am, um esse						um esse

PARTICIPIUM

Perf. coeptus						(osus, a, um)
a, um		λείπει		λείπει		
Fut. coepturus						osūrus, a,
a, um						um.

ΣΗΜ. Τὸ ἀπρηχαιωμένον OSUS εἶναι ἐν χρήσει ἐν τοῖς συνθέτοις, exōsus καὶ perōsus σφόδρα μισᾶν μετ' ἐνεργητικῆς διαθέσεως.—Τοῦ δὲ coepi ὦ; ἐνεστῶ; χρησιμεύει τὸ incip̄io

(incēpi, inceptum) καὶ (σπανιώτερον) τὸ occip̄io (occēpi, oceptum)· οἶον incip̄io facere ἄρχομαι ποιεῖν, coepi facere (σπανιώτερον incēpi) ἤρξάμην ποιεῖν.

B) Aio κατάφημι, λέγω.

208. Τοῦ aio κεῖνται μόνον οἱ ἐπόμενοι τύποι·

Praes. Indic.			Praes. Coniunct.		
S.	aio,	ais, ait	—	aias,	aiat
P.	—	— aiunt	—	—	aiant
Imperf. Indic.			Perf. Indic.		
S.	aiēbam,	as, at	—	—	ait
P.	aiēbamus,	atis, ant	—	—	—
Imperat			Particip. Praes.		
S.	2. ai		aiēns		

209. Ἐντὶ aisne ? λέγεις ; νομίζεις ; τί daί ; ἐν συχνῇ χρήσει εἶναι τὸ ain'. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ μὲν προστακτικὴ ai εἶναι ἀπηρχαιωμένη, ἡ δὲ μετοχὴ aiēns καταφάσις ἐγένετο ἐπίθετον.

Γ') Inquam φημί.

210. Τοῦ inquam κεῖνται οἱ ἐπόμενοι τύποι·

Praes. Indic.			Imperf. Indic.		
S.	inquam,	inquis, inquit	—	—	inquēbat (inquibat)
P.	inquāmus,	inquitis, inquiunt	—	—	—
Futurum			Perf. Indic.		
S.	—	inquies, inquiet	—	inquisti, inquit	
Imperat.					
S.	inque (σπάν.).	2. 3. inquīto (σπάν.).			

211. Τὸ ῥῆμα τοῦτο μεταχειρίζονται οἱ Λατινοὶ παρεμβολοῦντες εἰς ὁρθὸν λόγον, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸ ἔφην ἢ τὸ ἦν δ' ἐγὼ

κτλ. οἶον· *tum ille, «nego», inquit, «verum esse»* εἶτα ἐκεῖνος, «οὐ φημι», ἔφη, «ἀληθές εἶναι».

Δ') *Fari* λέγειν.

212. Τὸ ῥῆμα *fari* εἶναι ἀργαῖκόν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τοῖς ποιηταῖς μόνον ἐν χρήσει. Οἱ δὲ ἐντὸς τῶν παρενθέσεων τύποι κεῖνται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις, *affari* προσαγορεύειν, *prae-fari* προλέγειν, *effari* ἐκφωιεῖν, ἐξαιρεῖν, *profari* ἀποφθέγγεσθαι (ἐξαιρεῖν), προλέγειν προφητεῖν. Κεῖνται δὲ οἱ ἐπόμενοι τύποι·

P r a e s. I n d i c.		I m p e r f e c t.	
S. — —	fatur	Indic.	Coniunct.
P (famur, famini, fantur)		(fabar)	(farer)
F u t u r u m		Perf. καὶ Plusquamperf.	(πλήρον)
S. fabor (fabēris), fabitur		fatus, sum, sim, eram, essem	
I m p e r a t.		I n f i n i t.	
S. 2. fare		fari	
P a r t i c i p.		S u p i n u m	
Praes. fans		fatu	
Perf. fatus		Gerundivum.	
G e r u n d i u m		fandus, a, um	
Gen. fandi			
Abl. fando			

ΣΗΜ. Συνήθης εἶναι ἡ φράσις *fando audire ἀκοῇ εἶδέναι*.—
fanda atque nefanda ῥητὰ καὶ ἄρητα.

9) E) Αἱ προστακτικαὶ *ar̄ge, ave (have), salve, vale*.

213. Τὸ μὲν *ar̄ge* συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς οἶον *ar̄ge te ἄπαγε σεαυτὸν*· ἢ κεῖται μόνον ἄνευ αἰτιατικῆς τῶν

δὲ ave (have), salve χαῖρε καὶ vale χαῖρε, ὑγίαινε, ἔρρωσο
(ἐν ἐπιστολαῖς) κεῖνται οἱ ἐπόμενοι τύποι.

Imperativus

S. 2. ave (avēto)	salve (salvēto)	vale (valēto)
P. 2. avēte	salvēte	valēte

Indicativ. Fut.

λείπει	salvēbis	valēbis
--------	----------	---------

Infinitivus

avēre	salvēre	valēre
-------	---------	--------

214. Αἱ ἀπαρέμφατοι κεῖνται μόνον μετὰ τοῦ ῥήματος iubō· οἷον *iubeo vos salvēre, valēre te iubō* κελεύω ὑμᾶς (σε) χαίρειν, λέγω ὑμῖν (σοι) χαίρειν.

Γ' Cōdo δός, εἰπέ.

215. Ὁ μοναδικὸς τύπος cōdo μετὰ σημασίης προστακτικῆς ἢ κεῖται μετ' αἰτιατικῆς οἷον *cedo tuum consilium* εἰπέ τῆν σὴν βουλήν, *cedo dextram* δός τὴν δεξιάν· ἢ μόνος. Ὁ δὲ πληθυντικὸς ceteri εἶναι ἀπηρχαιωμένος.

Z') Quaeso.

216. Πλὴν τοῦ quaeso κεῖται ἔτι μόνον τὸ τοῦ πληθυντικοῦ quaesumus. Ἐκάτερον δὲ παρεμβίλλεται εἰς τὸν λόγον τοῦ λέγοντος οἷον *tu, quaeso, scribe* σύ μοι γράφε (= τῷ τῆς συνηθείας γράφε σύ, παρακαλῶ).

H) Fōrem.

217. Πλὴν τοῦ πρώτου προσώπου fōrem (=essem) κεῖται ἔτι τὸ fōres, fōret, fōrent. Τὸ δὲ fōre = futurum, futūram, futurum (os, as, a) esse ἰδ. καὶ § 28 γ' καὶ δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἀπόσωπα ῥήματα.

(verba impersonalia)

218. Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων τὰ συνθέττατα εἶναι τὰ ἐπόμενα·

Α') Τὰ κατάστασιν τοῦ περιέχοντος ἀέρος σημαίνοντα· οἶον pluit ὕει, ningit χιονίζει, grandinat πίπτει χάλαζα, fulgurat, fulminat ἀστράπτει, tonat βροντᾷ.

Β') Ῥήματά τινα τῆς δευτέρας συζυγίας·

libet ἀρέσκει, libuit καὶ libitum est.

licet ἔξεστι, licuit καὶ licitum est.

miscret καὶ miseretur οἰκτίρω, miseritum est.

oportet δεῖ, oportuit.

piget δυσχεραίνω, piguit καὶ pigitum est.

poenitet μεταμέλει, poenituit.

puget αἰδοῦμαι, puduit καὶ puditum est.

taedet ἀηδιζομαι (ἀηδιάζω), pertaesum est.

decet πρέπει, decuit.

dedecet οὐ πρέπει, dedecuit.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπόσωπα κλίνονται κανονικῶς καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρακειμένου παραγώγοις τύποις, δὲν ἔχουσι δὲ οὔτε προστακτικὴν, οὔτε ὑπιτιον, οὔτε μετοχὴν. Αἱ δὲ μετοχαί τινων ῥημάτων, libens πρόθυμος, licens ἐλεύθερος, ἀχαλίωτος, pudens αἰδήμων, pudibundus αἰσχυντηλός, ἀμβλύς κτλ. ἐγένοντο ἐπίθετα. Ἡ δὲ προστακτικὴ τῶν ἀπροσώπων ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς· οἶον pudeat te αἰδέσθητι.

Γ') Ῥήματά τινα ἐν ὠρισμένη τινὶ σημασίᾳ εἶναι ἀπόσωπα ἄλλως προσωπικὰ ὄντα· οἶον interest καὶ refert μέλει μοι,

διαφέρει μοι, apparet δῆλόν ἐστι, constat ὁμολογεῖται, exprēdit συμφέρει, conducit συντελεῖ, praestat κρείττον ἐστι, restat ὑπολείπεται, accēdit προστίθεται, προσέτι, καὶ δῆ, iuvat καὶ delectat εὐφραίνει, liquet σαφές ἐστι.

Δ') Ὡς ἀπὸ ὁμοῦ χροσσιμεύει καὶ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ ἡ παθητικὴ ἀπαρέμρατος ἀμεταβάτων ῥημάτων, ἅπερ ἄλλως ἔνεκα τῆς σημασίας αὐτῶν δὲν ἔχουσι πθητικὸς τύπος· οἷον itur πορεύεται τις, itum est ἐπορεύθη τις, eundum est χρῆ (δεῖ) πορεύεσθαι, vivitur ζῆ τις, vivi ζῆν τινα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ ῥημάτων μεταβατικῶν· οἷον clamatur βοᾷ τις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

*Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου ἢ μόρια.

(particulae)

219. *Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ·

α') τὰ ἐπιρρήματα (adverbium-adverbia)

β') αἱ προθέσεις (praepositio-praepositiones)

γ') οἱ σύνδεσμοι (coniunctio-coniunctiones)

δ') τὰ ἐπιφωνήματα (interiectio-interiectiones)

α') Ἐπιρρήματα.

220. Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι διττά·

A'. Πρωτότυπα (*adverbia primitiva*)· οἷον cur διὰ τί; fere σχεδόν, vix μόλις, satis ἢ sat ἰκανῶς, sic καὶ ita οὕτως, tum τότε, nunc νῦν, saepe πολλάκις, cras αὔριον.

B'. Παράγωγα (*adverbia derivata*), σχηματιζόμενα ἀπὸ ἄλλων λέξεων διὰ τινων ὠρισμένων καταλήξεων ὡς ἐξῆς·

α') Ἐπιρρήματα εἰς -ē ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν εἰς us,

a, um καὶ ἀπὸ ἐπιθέτων εἰς er, a, um, τιθεμένου μακροῦ εἰς ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -i. (ιδ. σελ. 48 § 86).

β') Ἐπιρρήματα εἰς -iter ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν τῆς τρίτης κλίσεως, τῶν καταλήξεων τούτων τιθεμένων ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -is. — Τὰ δὲ μονοκατάληκτα εἰς -ns λήγοντα συγματίζουσι τὰ ἐπιρρήματα αὐτῶν εἰς -er (ιδ. σελ. 49 § 87 καὶ 88).

γ') Ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ ιδ. σελ. 52 δ'.

δ') Ἐπιρρήματα εἰς -im ἀπὸ ῥημάτων, ἀντὶ τῆς τοῦ ὑπτίου καταλήξεως um τιθεμένης τῆς καταλήξεως im· οἶον

caedo (caesum)	caesim	μετὰ κοπῆς, ἐκ καταφορᾶς
pungo (punctum)	punctim	λύγδην
carpo (carpum)	carptim	ἀκροβιγῶς, κατὰ μέρος
+ rapio (raptum)	raptim	ἀρπάγην, ταχέως
traho (tractum)	tractim	μεθ' ἔλξεως, ἡρέμα
+ pando (passum)	passim	σποράδην, ἔνθα καὶ ἔνθα
+ sto (statum)	statim	σταδην, εὐθύς
+ cito (citatum)	citatim	μετὰ σπουδῆς
+ nomino (nominatum)	nominatim	ὀνομαστί
+ privo (privatum)	privatim	ἰδίᾳ.

ΣΗΜ. Καὶ ἀπὸ ὀνομάτων συγματίζονται ἐπιρρήματα εἰς -tim, καὶ μάλιστα εἰς ātim· οἶον fur-furtim κλεπτικῶς, λάθρα· grex-gregatim, ἀγγελδόν· vicus-vicatim κωμηδόν, κατὰ τὸς τῆς πολέως ῥύμης· uber-ubertim ἀφθόνως· gradus-gradatim βαθμηδόν· oppidum-oppidatim κατὰ πόλεις· tribus-tributim κατὰ φυλάς· vir-viritim κατ' ἄνδρα, καθ' ἕκαστον.

ε') Ἐπιρρήματα εἰς itus ἀπὸ ὀνομάτων, τῆς καταλήξεως ταύτης, τιθεμένης ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς σημαί-

νουσι δὲ κίνησιν ἀπὸ τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου· οἶον

† caelum	caelītus	οὐρανόθεν
penum	penītus	ἐξ οὐθεν
† fundus	fundītus	θεμελιόθεν
radix	radicītus	} ῥιζόθεν
stirps	stirpītus	
† antiquus	antiquītus	παλαιόθεν
divinus	divinītus	θεόθεν
humanus	humanītus	ἀνθρωπίνως.

ΣΗΜ. Πολλὰ ἐπιρρήματα ἐγένοντο δι' ἐπιρρηματικῆς χρήσεως τινῶν τύπων, ἢ διὰ συνθέσεως μερῶν τινῶν τοῦ λόγου· οἶον *recens νεωστί*, *sublime* διὰ τοῦ ἀέρος, *facile* ῥαδίως, *impūne* νηποινί, *cet̄orum* τὰλλα, ἀλλά, *plerumque* καὶ *plurimum* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, *potissimum* μάλιστα εἶναι τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων *recens*, *sublimis*, *facilis* κτλ. μετ' ἐπιρρηματικῆς σημασίας.

Ἀφαιρετικά δὲ ἐπιρρηματικά εἶναι αἱ ἐπόμενοι· *noctu* νύκτωρ, *rectā* εὐθύ (ἀναπληρ. *viā*), *tempore* ἢ *tempōri* καὶ *tempēri* ἐγκαίρως, *paucis* διὰ βραχέων (ἀναπληρ. *verbis*), *gratis* δωρεάν (ἀπὸ τοῦ *gratiis*), *crebro* πυκνῶς, *subito* αἰφνης, *merito* ἀξίως, *falso* ψευδῶς, *sedulo* σπουδῆ, *tuto* ἀσφαλῶς, *manifesto* προδήλως καὶ ἄλλαι.

Αἰτιατικά δὲ ἐπιρρηματικά εἶναι αἱ ἐπόμεναι· *partim* μέρος ἢ κατὰ μέρος (ἀντι *partem*), *alias* ἄλλοτε (ἀναπληρωτέον *vices*) καὶ ἄλλαι.

Διὰ συνθέσεως δὲ μερῶν τινῶν τοῦ λόγου ἐγένοντο τὰ ἐπόμενα· *denūo* ἐκ νέου, *aū* (ἀπὸ τοῦ *de-novo*), *quemadmōdum* καθ' ὃν τρόπον, ὅπως, *imprimis* ἐν πρώτοις, μάλιστα (*in-primis*), *hactenus* μέχρις ἐνταῦθα (*hac parte tenus*), *obvīam* εἰς ὑπάντησιν, ἀντίον, *magnopore* μεγάλως κτλ.

Γ'. Ἐπιρρήματα ἀντωνυμικὰ συσχετικὰ *adverbīa pronominalia correlativa*. Ἰδ. σελ. 63 § 116.

Σύγκρισις τῶν ἐπιρρημάτων.

221. Σύγκρισιν ἐπιδέχονται μόνον τὰ ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν παραγόμενα ἐπιρρηματα εἰς *e* καὶ *ter* (ιδ. σελ. 48 § 86).

ΣΗΜ. Ὅταν δὲ τὰ ἐπίθετα δὲν ἔχωσι συγκριτικὸν ἢ ὑπερθετικὸν ἢ μηδέτερον τούτων, τότε καὶ τὰ ἐπιρρηματα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν· οἷον τοῦ *pie* τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν ἐκφράζεται περιφραστικῶς, *magis pie*, *maxime pie*. Ἐκ δὲ τῶν εἰς *o* ἐπιρρημάτων ττροῦσιν ἐν τῷ ὑπερθετικῷ τὸ *o* τὸ *meritissimo* καὶ τὸ *tutissimo* μόνον, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἔχουσιν *e*.

222. Πάντων τῶν λοιπῶν ἐπιρρημάτων ἐπιδέχονται σύγκρισιν μόνα τὰ ἐπόμενα·

<i>diu</i> πολὺν χρόνον	<i>diutius</i>	<i>diutissime</i>
<i>saepe</i> πολλάκις	<i>saepius</i>	<i>saepissime</i>
<i>nuper</i> νεωστὶ	ἄνευ συγκριτικοῦ	<i>nuperrime</i>
<i>satis</i> ἄλις = <i>συνεπῶς</i>	<i>satius</i> μάλλον	ἄνευ ὑπερθετικοῦ
<i>temperi</i> ἐγκαίρως	<i>temperius</i>	ἄνευ ὑπερθετικοῦ

223. Τῶν δὲ μὴ ἐχόντων θετικὸν τὰ συνθέστατα εἶναι τὰ ἐπόμενα· *deterius* *deterrime*, *potius* *potissimum* (*potissime*), *ocius* *ocissime*, *prius primum*, *magis maxime*.

β' Προθέσεις.

224. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι πολλαὶ καὶ συντάσσονται τινὲς μὲν πρὸς αἰτιατικὴν, ἄλλαι πρὸς ἀφαιρετικὴν, καὶ ὀλίγισται ἄλλοτε μὲν πρὸς αἰτιατικὴν καὶ ἄλλοτε πρὸς ἀφαιρετικὴν.

Α' Προθέσεις πρὸς αἰτιατικὴν συντασσόμεναι·

ante (*portas*) : πρὸ τῶν πυλῶν.

- apud (Caesārem) : παρὰ τῷ Καίσαρι.
 ad (Caesārem) : πρὸς τὸν Καίσαρα.
 { adversus (urbem) : ἀντικρὺ τῆς πόλεως.
 { adversus (hostes) : κατὰ τῶν πολεμίων (ἐχθρικῶς).
 { adversus (deos) : πρὸς τοὺς θεοὺς (φιλικῶς).
 circum { (castra) : περὶ τὸ στρατόπεδον.
 circa {
 citra { (Rubicōnem) : ἐπὶ τάδε τοῦ Ῥουβίκωνος (ποταμοῦ).
 cis {
 Ἄν-θ. ultra (Rubicōnem) : πέραν τοῦ Ῥουβίκωνος (ποταμοῦ)
 contra (Italīam) : ἀντικρὺ τῆς Ἰταλίας.
 contra (rem publicam) : κατὰ τῆς πολιτείας.
 erga (deos) : πρὸς τοὺς θεοὺς.
 erga (malos malus) : πρὸς τοὺς κακοὺς κακός.
 extra (urbem) : ἔξω τῆς πόλεως.
 intra (muros) : ἔσω, ἐντὸς τῶν τειχῶν.
 inter (omnes) : μεταξὺ πάντων.
 infra (lunam) : ὑπὸ τὴν σελήνην (ὑποκάτω).
 iuxta (murum) : ἐγγὺς τοῦ τείχους.
 ob (ocūlos) (συνών. ante oculos) : πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν.
 ob (eam rem) : διὰ τοῦτο.
 penes (praetōrem) : ἐπὶ τῷ προϊτάτῳ (εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρ.).
 praeter (urbem) : παρὰ τὴν πόλιν.
 praeter (te) : πλὴν σοῦ.
 praeter (ceteros) : ὑπὲρ τοὺς λοιπούς.
 praeter (spem) : παρ' ἐλπίδα.
 praeter (modum) : ὑπὲρ τὸ μέτρον.
 post (tergum) : ὀπισθεν.
 post (cenam) : μετὰ τὸ δεῖπνον.
 post (hominum memoriam) : ἐφ' ὅσον (ἐφ' ὅτου) οἱ ἄνθρωποι ἐνθυμοῦνται.
 prope (urbem) : ἐγγὺς τῆς πόλεως.
 propter (Siciliam) : ἐγγὺς τῆς Σικελίας.

propter (me) : ἕνεκα ἐμοῦ.

per (medios hostes ire) : διὰ μέσων (ἢ διὰ μέσου) τῶν πολεμίων ἰέναι.

per (manus tradere) : ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα παραδιδόναι, διαβιβάζειν.

per (urbem) : ἀνὰ τὴν πόλιν.

per (idem tempus) : κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.

per (fraudem) : δι' ἀπάτης, μὲ ἀπάτην.

per (deos iurare) : ὁμνῖναι εἰς θεοὺς.

per (aetatem) : ἕνεκα τῆς ἡλικίας.

secundum (flumen ire) : κατὰ τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολάς).

contra (flumen ire) : κατὰ (ἀντιθέτως) τοῦ ῥοῦ τοῦ ποταμοῦ ἰέναι (ἐκ τῶν ἐκβολῶν πρὸς τὰς πηγάς).

secundum (natūram) : κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως (ἀντίθ. contra natūram).

supra (lunam omnia aeterna sunt) : ὑπὲρ τὴν σελήνην (ὑπεράνω) τὰ πάντα αἰώνιὰ εἰσι.

versus (πρὸς) : domum versus abiit : ἀπῆλθεν ἐπ' οἴκου.

ultra (Rubicōnem) : πέραν τοῦ Ῥουβίκωνος.

ultra (vires) : ὑπὲρ τὸ μέτρον, συνών. praeter modum.

trans (Rhenum) : πέραν τοῦ Ῥήνου.

trans (mare) : πέραν τῆς θαλάσσης, ὑπὲρ τὴν θάλασσαν.

B'. Προθέσεις ἀφαιρετικῆ συντασσόμεναι.

a ἢ ab ἢ abs :

ab (urbe fugit) : ἐκ τῆς πόλεως ἔφυγε.

ab (urbe condita) : ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης (urbs κατ' ἐξοχὴν ἢ P.).

ab (aliquo sto) : εἰμι μὲ τὴν πολιτικὴν μερίδα τινός.

a (cena dormitare) : εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνον κατακλίνεσθαι.

ΣΗΜ. **a** λέγεται μόνον πρὸ συμφώνου, **ab** συνήθως πρὸ φωνήεντος, **abs** μόνον μετὰ τοῦ **te** (**abs te**) καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ **c** καὶ **t** : **abs-cedo**, **abs-tūli**.

cum (Poenis populus Romanus bellum gerēbat) : πρὸς
(μὲ) τοὺς Καρχηδονίους ὁ Ῥωμ. δῆμος ἐπολέμει.

Ἡ πρόθ. cum συντασσομένη τῇ ἀφαιρετικῇ τῶν προσωπικῶν
ἀντωνυμιῶν (me, te, se, nobis, vobis) ἐπιτάσσεται προσαρτωμένη εἰς τὴν ἀντωνυμίαν οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται ὡς μία λέξις : mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει συνήθως, καὶ ὅταν συντάσσεται τῇ ἀφαιρετικῇ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας : quocum, quacum, quibuscum.

de (provincia decedēre) : ἐκ τῆς διοικήσεως ἀπέρχεται.

de (vita cedēre) : ἐκ τοῦ παρόντος βίου ἀποδημεῖν (ἀποθνήσκειν).

(homo) de (plebe) : ἄνθρωπος ἐκ τῆς πλεθῆος.

de (sententia mea) : κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.

de (industria aliquid facēre) : ἀπὸ σκοποῦ ποιεῖν τι.

de (improviso) : ἀπρονοήτως.

de (aliqua re dicēre) : λέγειν περὶ τινος.

de (die, de nocte, de tertia vigilia aliquid facēre) : ὅτε ἀκόμη εἶναι ἡμέρα, νύξ, τρίτη νυκτοφυλακὴ ποιεῖν τι.

coram amico) : ἐνώπιον τοῦ φίλου.

ex καὶ e :

ex (regno pellēre) ἐκ τῆς βασιλείας ἐκβάλλειν.

ex (illo die) : ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

ex (capite laborāre) : ἀλγεῖν (κατὰ) τὴν κεφαλὴν.

e (re publica) : πρὸς ὄφελος τῆς πολιτείας,

ex (tempore dicēre) : ἐξ ὑπογίου λέγειν.

ΣΗΜ. ex πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου, e μόνον πρὸ συμφώνου.

sine (ulla spe) : ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐλπίδος.

pro (castris aciem instruēre) : πρὸ τοῦ στρατοπέδου τὸν στρατὸν τάττειν.

pro (rostris dicēre) : ἀπὸ τοῦ βήματος λέγειν.

(dulce est) pro (patria mori) : ἡδὺ τὸ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνήσκειν.

(unus Cato est) pro (centum milibus) μόνος ὁ Κάτων ἀξίζει διὰ ἑκατὸν χιλιάδας.

pro (beneficiis reddere) gratiam ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν ἀποδιδόναι χάριν.

pro (tempore) κατὰ τὰς περιστάσεις.

pro (mea parte) ἐν τῷ ἐμῷ μέρει (σειρᾷ, τάξει)

prae (se ferre) προφέρειν πρὸ ἑαυτοῦ εἰς ὄψιν (τῶν ἄλλων).

(omnia humana) prae (divitiis spernere) πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἀπέναντι (ἐνώπιον) τοῦ πλούτου παρορᾷν.

prae (se omnes contemnere) ἐνώπιον ἑαυτοῦ (ἐν συγκρίσει πρὸς ἑαυτὸν) πάντα τοὺς ἄλλους περιφρονεῖν.

Γ'. Προθέσεις συντασσόμεναι ὅτε μὲν αἰτιατικῇ,
ὅτε δὲ ἀφαιρετικῇ

Συνήθως αἰτιατικῇ συντασσόμεναι δηλοῦσι κίνησιν, ἀφαιρετικῇ δὲ στάσιν.

1. sub· α' μετ' αἰτιατικῆς·

sub (iugum mittere) ὑπὸ τὸν ζυγὸν πέμπειν.

sub (murum succedere) ὑπὸ τὸ τεῖχος ὑποχωρεῖν.

sub (lucem) μικρὸν πρὸ τοῦ φωτός (τῆς ἡμέρας), πρὶν φέξῃ.

sub (occasum solis) μικρὸν πρὸ τῶν ἡλίου δυσμῶν.

β' μετ' ἀφαιρετικῆς·

sub monte considere) ὑπὸ τῷ ὄρει· καθίξασθαι (στρατοπεδεύειν), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους...

2. super· α' μετ' αἰτιατικῆς·

super (Suntium navigans) ὑπὲρ τὸ Σούνιον πλέων (ὅταν τις πλέων περάσῃ τὸ Σούνιον).

β' μετ' ἀφαιρετικῆς·

(ensis) super (cervice pendet) ξίφος ὑπὲρ τὸν τράχηλον κρέματαί.

super (aliqua re scribere) περὶ τινος γράφειν (συνών. de aliqua re scribere).

3. in α' μετ' αιτιατικῆς·

in (Graeciam proficisci) εἰς Ἑλλάδα ἀπιέναι.

in (postērum diem invitāre alíquem) εἰς (διὰ) τὴν ἐπο-
μένην ἡμέραν προσκαλεῖν τινα.

in (dies) ὁσημέραι.

(odium) in (malos cives) μῖσος κατὰ τῶν κακῶν πολιτῶν.

(amor) in (patriam) ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα.

β' μετ' ἀφαιρετικῆς·

in (urbe habito) ἐν τῇ πόλει οἰκῶ.

in (flumīne pontem facēre) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν ποιεῖν.

in (consulātu): ἐν τῇ ὑπατείᾳ (ἢ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπα-
τείας).

(quantum) in (me est) ὅσον ἐν ἐμοί ἐστι (ὅσον δύναμις).

in (ocūlis civīum esse) πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν πολιτῶν εἶναι.

4. tenus·

(Tauro) tenus μέχρι τοῦ Ταύρου.

(Tanāin) tenus μέχρι τοῦ Τανάϊδος.

ΣΗΜ. Τοῦτο εὔρηται καὶ μετὰ γεν. συντεταγμένον ὡς καταχρ.
πρόθεσις· *Coreyrae tenus* (μέχρι· Κερκύρας).

Πολλὰι πρόθεσις ἐπιτάσσονται τῇ πτώσει, ἣ συντάσσονται,
μάλιστα δέ, ἂν αὕτη εἶναι ἀνφορικὴ ἀντωνυμία· συνηθεστάτη δὲ
εἶναι παρεμβολὴ τῆς πρόθεσεως μεταξὺ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ
ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ του, ἂν ἔχη τοιοῦτον· *saxa inter et aliā
loca periculōsa* (ἀντὶ *inter saxa*)· *quam ob rem· qua
de causa· quibus de rebus.*

Καταχρηστικαὶ πρόθεσις.

225. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ
πτώσεις τινὲς οὐσιαστικῶν μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι ἐκ τῆς
πολλῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως καταντῶσι πρόθεσις· π.χ.

1. *causā* (ἄφικρ. τοῦ *causā*)· *consūlis causā* ἕνεκα ἣ χά-
ριν τοῦ ὑπάτου.

2. gratiā (ὁμοίως ἀφαιρ. τοῦ gratiā) χάριν· Cicerōnis gratiā χάριν τοῦ Κικέρωνος.

3. ergo· virtūtis ergo ἀρετῆς ἕνεκα· honōris ergo τιμῆς χάριν.

4. instar δίκην· instar montis ὄρους δίκην (ὡσάν βουλό).

5. tenus urbium Corecyrae tenus μέχρι τῶν πόλεων τῆς Κερκύρας.

226. Ἀχώριστα μόρια (praepositiones inseparabiles) ὀνομάζονται μόριά τινα, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι μόνον ἐν συνθέσει, οὐδέποτε δὲ καθ' ἑαυτὰ ὡς χωρίζονται λέξεις. Ταῦτα εἶναι:

1. ambi- (ἑλλ. ἀμφί), amb- (πρὸ φωνήεντος), am- (πρὸ τοῦ p) καὶ an- (πρὸ τοῦ c, f, q)· ambi-farius (ambi-for, ἀμφίλογος)· amb-ēdo (περι-τρῶγω)· am-plector (περι-βάλλω, ἐναγκαλιζομαι)· an-cilla (ὑποκορ. τοῦ an-cula ἀντι ambicula ἢ ambi-cola)¹ ἢ θεράπαινα· an-fractus (περικαμπή), an-qui-ro (ἀναζητῶ), an-ceps γεν. an-cipitis (ambi-caput) ἀμφικέφαλος.

2. dis- διά· dis-cerno (δια-κρίνω), dis-cēdo (χωρῶ εἰς διάφορον μέρος, ἀποχωρίζομαι). Ἐν τοῖς ἐπιθέτοις dis-par (ἕνιστος), dis-similis, (ἀν-ὁμοιος) κτλ. ἔχει ἀρνητικὴν δύναμιν. Ἐν τῷ dis-perō, ἀπόλλυμαι τελείως, dis-cupio (σφόδρα ἐπιθυμῶ) καὶ ἄλλοις ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν.

Τὸ s τοῦ dis- πρὸ τοῦ b, d, g, l, m, n, r, v καὶ πρὸ τοῦ s+ συμφ. ἀποβάλλεται di-dūco (δια-σπῶ, δια-λύω), di-gēro (δια-σκεδάννυμι), di-lacēro (δια-σπαράττω), di-mitto (δια-πέμπω), di-numēro (δι-αριθμῶ, δια-λογίζω), di-rumpo (δια-ρρήγνυμι), di-vello (δια-σπῶ, δια-σχίζω), di-scindo (δια-σχίζω), di-spicio (δι-ορῶ, δια-σκοπῶ), di-sto (δι-ίσταμαι, δι-έστηκα, δι-έχω).

Πρὸ τοῦ i ἢ μένει, dis-iicio (δια-ρ-ρίπτω), ἀνθ' οὗ γράφεται μὲν disicio, ἀλλὰ προφέρεται disiicio, ἢ ἀποβάλλεται, di-iu-dico (δια-γιγνώσκω).

1) Ἑλλην. ἀμφί-πολος.

Πρὸ τοῦ f τρέπεται εἰς f (ἀφομοιοῦται)· *difficilis* (*dis-facilis*). Μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενον γίγεται r· *dir-imo* ἀντὶ *dis-imo* (ἐκ τοῦ *dis-emo*)· *dir-ibĕo* ἀντὶ *dis-hibĕo* (ἐκ τοῦ *dis-* καὶ *habĕo*· διότι τὸ h ἀπλοῦν πνεῦμα δν' ἐξασθενοῦται μέχρι τελείας ἀποσιωπήσεώς του (*havĕo-avĕo*, *humidus-umidus*).

3. *por-* (προ-)· *porrigo* (προτείνω), *por-tendo* (προλέγω, προσημαίνω).

4. *re-* ἢ *red-* ἀπο-, ὀπίσω, πάλιν· *re-mitto* (πέμπω ὀπίσω), *red-ĕo*, (ἐπανέρχομαι), *red-do* (ἀποδίδωμι).

5. *se-* (πρὸ φωνηέντος) *sed-* χωρίζ, ἀνευ, *se-iungo* = χωρίζω, διαζεύγνυμι· *se-cūrus* (*se-cura*): ἀνευ φροντίδων, ἄφροντις.

Ἄχώριστα εἶναι καὶ τὰ ἀρνητικὰ *in-* (ἑλλ. ἀ- ἢ ἀν-), *ne-* καὶ *ve-*· *in-utilis* (ἀν-ωφελής), *ne-queo* (οὐ δύναμαι), *ne-fas* (ἀν-όσιον)· *ve-sānus*, *in-sānus* (ἀνόητος, ἄφρων)· *ve-cors* (ἄφρων, φρενοβλαβής).

γ') Σύνδεσμοι.

227. Οἱ σύνδεσμοι εἶναι διττοί, παρατακτικοὶ καὶ ὑποτακτικοί. Καὶ οἱ μὲν παρατακτικοὶ συνδέουσι προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων· οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ προσθέτουσιν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ἄλλην ἀπὸ ταύτης ἐξηρητημένην.

Α') Παρατακτικοὶ σύνδεσμοι.

1. Συμπλεκτικοὶ (*coniunctiōnes copulativae*)· *et*, *ac*, *atque* καί, *que* τε· *etiam*, *quoque* (ὁ ἐπιδοτικός) καί, *nec* *neque* οὔτε.

ΣΗΜ. α'. *et*—*et* καὶ—καί· *et*—*que* καὶ—τε, *que*—*et* τε—καί· *cum*—*tum* καὶ—καί· *tam*—*quam* τοσοῦτον—ὅσον.

ΣΗΜ. β'. Ὁ μὲν *ac* οὐδέποτε κεῖται πρὸ φωνηέντων ἢ τοῦ h, ὁ δὲ *atque* κεῖται πρὸ φωνηέντων, ἀλλὰ καὶ πρὸ συμφώνων.

ΣΗΜ. γ'. Ὁ μὲν *etiam* τίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸ τῆς

λέξεως, εἰς ἣν ἀνήκει, ἐνίοτε δὲ καὶ μετ' αὐτήν, ὁ δὲ quoque πάντοτε μετ' αὐτήν.

ΣΗΜ. δ'. neque—neque, nec—nec οὔτε—οὔτε· et—neque καὶ—καὶ οὐ· neque—et οὔτε—καὶ (τε).

2. Διαζευκτικοί (*coniunctiōnes disiunctivae*) aut, vel καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν ve ἢ· sive, seu εἶτε, ἢ.

ΣΗΜ. α'. Ὁ μὲν aut σημαίνει διαφορὰν τοῦ πράγματος, ὁ δὲ vel διαφορὰν τῆς ἐκφράσεως.

ΣΗΜ. β'. aut—aut, vel—vel ἢ (ἦτοι)—ἢ· sive—sive εἶτε—εἶτε, ἢ—ἢ.

3. Ἐναντιωματικοί (*coniunctiōnes adversativae*)· sed, verum, ceterum ἀλλά, autem, vero δέ (αὐτε)· at ἀλλά (ἀτάρ)· atqui (ἀπὸ τοῦ at-quoī=cui) ἀλλά τοι· tamen μὴν, ὁμως· at-tamen, verumtamen, ἀλλ' ὁμως· non solum (non modo, non tantum)—sed etiam οὐ μόνον (οὐχ ὅπως, οὐχ ὅτι) —ἀλλὰ καί.

ΣΗΜ. Οἱ σύνδεσμοι sed, verum καὶ at κεῖνται ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, οἱ δὲ autem καὶ vero μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

4. Αἰτιολογικοί (*coniunctiōnes causales*)· nam, enim γάρ· namque, etēnim καὶ γάρ.

ΣΗΜ. Οἱ μὲν σύνδεσμοι nam, namque καὶ etēnim κεῖνται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὁ δὲ enim μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

5. Συλλογιστικοί (*coniunctiōnes conclusivae*)· itaque ὅθεν· igitur οὖν, ergo ἄρα· eo, idēo, idcirco, propterēa, proinde τούτου (τούτων) ἔνεκα.

ΣΗΜ. Ὁ μὲν itaque κεῖται σχεδὸν πάντοτε ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὁ δὲ ergo καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου καὶ μετὰ μίαν λέξιν, ὁ δὲ igitur συνήθως μὲν μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου.

Β') Ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι.

1. Συγκριτικοὶ (*coniunctiōnes comparativae*)· ut, uti ὡς· sicut, sicūti, velut, velūti καθώς, ὡςπερ· prout καθάπερ· — quam ὅσον· quemadmōdum, quomōdo ᾧ τρόπῳ, ὅπως·—tamquam, quasi, ac si, ut si ὡσεὶ, ὡςπερανεὶ.

ΣΗΜ. Τοῦ ut ἀνταποδοτικὸν εἶναι τὸ sic ἢ ita οὕτω, τοῦ δὲ quam τὸ tam τοσοῦτον. Τὸ δὲ ceu ὡςπερ, κεῖται παρὰ ποιηταῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῦσι.

2. Συλλογιστικοὶ (*coniunctiōnes conclusivae*)· quare, quamobrem, qua de causa, quapropter, quocirca ἦ, οὐ ἔνεκα.

3. Συμπερασματικοὶ (*coniunctiōnes consecutivae*)· ut ὥστε· ut non, quin ὥστε μὴ.

4. Τελικοὶ (*coniunctiōnes fināles*)· ut ὡς, ἵνα· ne ἵνα μὴ· neve, neu καὶ ἵνα μὴ, ἵνα μὴ· quo ὅπως, ὡς· quomīnus ἵνα μὴ.

5. Χρονικοὶ (*coniunctiōnes temporāles*)· quando ὅτε, cum ἐπεὶ· ut, uti, ubi ὡς· ut primum, cum primum, (simul), simūlac, simulatque ὡς πρῶτον, ἅμα (μετὰ μετοχῆς), antēquam, priusquam πρίν, πρίν ἢ, postquam, posteaquam ἐπεὶ (τὸ τῆς συνηθείας ἀφ' οὗ)· quamdiū ὅσον χρόνον, ἐφ' ὅσον, dum ἐν ᾧ, ἕως, ἐφ' ὅσον· dum, donec, quōad ἕως ἄν, μέχρι ἄν· quoties ὁσάκις.

6. Αἰτιολογικοὶ (*coniunctiōnes causales*)· quia, quod διότι, ἐπεὶ· cum ἐπεὶ· quoniam ἐπειδὴ· quando ἐπεὶ ποτε· quandoquidem ἐπειδὴ ποτε, ἐπεὶ γέ ποτε· siquidem εἴ γε.

7. Ὑποθετικοὶ (*coniunctiōnes conditionales*)· si εἰ, εἰάν· sin εἰ δέ, εἰάν ὁμως· nisi (ni) πλὴν εἰ, εἰ μὴ, ὅτι μὴ, ἢ· si non εἰ μὴ· dum, modo, dummodo εἴγε, εἰ μόνον, μόνον εἰ· dumno, modōne, dummodōne εἴγε μὴ, εἰ μὴ μόνον, μόνον εἰ μὴ.

8. Ὁμολογητικοὶ (*coniunctiōnes concessivae*)· etsi,

etiamsi, tametsi καὶ εἰ, καὶ ἐάν (ǎν), εἰ καί· quamquam εἰ καί, καίτοι licet, quamvis, quantumvis, quamlibet, cum καίτοι ut θῶμεν.

9. Ἑρωτηματικοί (*coniunctiōnss interrogatīvae*)· utrum, utrumne, an, anne, τὸ ἐγκλιτικὸν ne, an non, necne, num, numne, nonne.

δ') Ἐπιφωνήματα.

228. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι ἢ ἀρχικαί τινες τοιαῦται λέξεις, ἢ ἄλλαι λέξεις ἢ φράσεις λαβοῦσαι καὶ ἐπιφωνημάτων σημασίαν.

Α'. Κυρίως ἐπιφωνήματα παραστατικά

1. χαρᾶς io, iu, ha, he, hahahe, euōe, euax.
2. λύπης· vae, heu, eheu, ohe, au, hei, pro.
3. θαυμασμοῦ· o, eu, ecce, hem, hui, aha, atat, papae
4. ἀποστροφῆς· phui.
5. εὐφημίας· eĩa, euge.
6. κλητικά· heus, o, eho, ehōdum.

Β'. Τοῦ δευτέρου δὲ εἴδους εἶναι τὰ ἐπόμενα· τὰ μὲν *paх σίγα*, *indignum αἰσχος*, *nefas*, *misērum*, εἶναι ὀνόματα· τὰ δὲ *quaeso*, *oro*, *precor*, *obsēcro*, *age*, *agīte*, *apāge* εἶναι ῥήματα. Συχνὰ δὲ ὀνόματα θεῶν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἐπιφωνήματα· οἷον *hercūles*, *hercūle*, *hercle*, *mehercūles*, *mehercūle*, *mehercle* Ἑράκλεις, πρὸς Ἑρακλέους, *per deum*, *per deos* πρὸς θεοῦ, πρὸς θεῶν, *per Iovem*, *pro Iupīter*, *medius fidius*, *mecastor*, *ecastor*, *pol*, *edēpol*, *ecēere* (*ecēere*) πρὸς Δήμητρος, νῆ τὴν Δήμητρα, *equirine* (= *per Quirīnum*) πρὸς Κυρίνου, *pro deum atque homīnum fidem*, *pro deum immortalium* (ἀναπληρωτέον *fidem*).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Παραγωγή (*derivatio*).

229. Αἱ λέξεις εἶναι ἢ πρωτότυποι (*verba primitiva*), σχηματιζόμεναι δηλαδὴ ἀμέσως ἐκ τῆς ρίζης καὶ τῶν ὀνομαστικῶν ἢ ῥηματικῶν καταλήξεων, οἷον *reg-s*, *rex* = βασιλεύς, *dāo*, *dō* = δίδωμι, ἢ παράγωγοι (*verba derivata*), παραγόμεναι δηλαδὴ ἐκ τῶν πρωτότυπων· οἷον *os*, γεν. *oris* (στόμα) - *orāre* (λέγειν), καὶ ἐκ τοῦ *orare orātor* (ῥήτωρ) κτλ.

230. Παράγωγα οὐσιαστικά.

2) Ἐκ ῥημάτων μετὰ διαφόρων καταλήξεων·

α') ἀφηρημένα

(lego)	—	lec-tio (ἀνάγνωσις)
(ludo)	—	(lud-tio) lusio (παιδιά)
(rogo)	—	rogā-tus (παράκλησις)
(scribo)	—	scrip-tūra (γραφὴ)
(amo)	—	am-or (ἀγάπη)
(odi)	—	od-ium (μῖσος)
(queror)	—	quer-ēla (μέμψις)
(orior)	—	or-igo (ἀρχή, καταγωγή)
(cupio)	—	cup-ido (πόθος).

β') συγκεκριμένα

(amo)	—	amā-tor (ἐρωδῶν)
(curro)	—	cur-sor (δρομέυς)

(volvo)	—	volū-men (περιτύλιγμα, τόμος)
(orno)	—	orna-mentum (κόσμημα)
(pasco)	—	pa-būlum (βοσκή)
(fari)	—	fa-būla (μῦθος, λόγος)
(cubo)	—	cub-i-cūlum (χοιτών)
(aro)	—	ara-trum (ἄροτρον)

2) Ἐξ ἐπιθέτων (ἀφρημένα θηλυκά).

(insanus)	—	insan-īa (μανία)
(malus)	—	mal-i-tīa (κακία)
(levis)	—	lev-ītas (κουφότης)
(fortis)	—	forti-tūdo (ισχύς)
(segnis)	—	segni-tīes (νωθρότης)
(liber)	—	liber-tas (ἐλευθερία)
(varius)	—	vari-ētas (ποικιλία)
(acer)	—	acri-monīa (δριμύτης)
(honestus)	—	hone-stas (τιμή)
(salvus)	—	salus, salūtis (σωτηρία).

3) Ἐξ οὐσιαστικῶν (συγκεκριμένα καὶ ἀφρημένα).

(columba)	—	columb-arīum (περιστερῶν)
(olīva)	—	oliv-ētum (ἐλαιών)
(ovis)	—	ov-ile (μάνδρα προβάτων)
(medicus)	—	medic-īna (ιατρική)
(sacerdos)	—	sacerdot-īum (ιερωσύνη).

4) Ἐν τούτοις τοῖς ἐξ οὐσιαστικῶν παραγώγοις καταλέγονται καὶ τὰ ὑποκοριστικά (deminutiva), ἅτινα λαμβάνουσι τὰς καταλήξεις, -lus, -la, -lum ἢ -culus, -cula, -culum, καὶ τηροῦσι σχεδὸν πάντοτε τὸ γένος τῶν πρωτοτύπων.

Αἱ ὑποκοριστικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἢ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἢ παρεμβαλλομένου τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ὕ.

lapis (θέμα lapid-), ὑποκ. lapid-lus, lapillus (λιθίδιον)
vox (θέμα voc-), ὑποκ. voc-ū-la, (μικρὰ φωνή)
caput (θέμα capit-), ὑποκ. capit-ū-lum (κεφάλαιον).

ΣΗΜ. α'. Εἰς τὰ ὀνόματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως, ἂν τὸ θέμα τελευτᾷ εἰς *i* ἢ *o*, τὸ συνδετικὸν εἶναι *o* (καὶ ὄχι *u*).

gloria (θέμα glori-) ὑπ. glori-*o*-la (δοξάριον)

filius (θέμα fili-) ὑπ. fili-*o*-lus (μικρὸς υἱός).

ΣΗΜ. β'. Ὄταν τὸ θέμα λήγῃ εἰς *r*, προστιθεμένης ἀμέσως τῆς ὑποκοριστικῆς κατάληξης ἀφομοιοῦται τὸ *r* πρὸς τὸ *l* τῆς καταλήξεως:

(puer) puēr-a ὑποκ. puer-la, puella (κόρη)

ager ὑποκ. ager-lus, agellus (ἀγρίδιον)

Ἐνίοτε ἀφομοιοῦται καὶ τὸ ληκτικὸν *n* τοῦ θέματος:

coron-a ὑποκ. coron-la, corolla (στεφάνη).

ΣΗΜ. γ'. Κατὰ τὰ κανονικὰ ὑποκοριστικὰ agellus (ager-), puella (puer-) κτλ. ἐσχηματίσθησαν ἐκ ψευδοῦς ἀναλογίας καὶ ἄλλα· asellus (ἐκ τοῦ asinus, ὄνος), ocellus (ἐκ τοῦ oculus, ὀφθαλμός), labellum (ἐκ τοῦ labrum, χεῖλος) κτλ.

5) Ἄλλη παραγωγικὴ ὑποκοριστικὴ κατάληξις εἶναι: -culus, -cūla, -cūlum προστιθεμένη ἀμέσως εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν ὀνομάτων τῆς γ', καὶ σπανιώτερον τῆς δ' καὶ τῆς ε' κλίσεως:

(frater) frater-cūlus (ἀδελφίδιον)

(mater) mater-cūla (μητρίδιον)

(opus) opus-cūlum (μικρὸν ἔργον)

(res) res-cūla (πραγματίον)

Ἐνίοτε ὅμως ἡ ὑποκοριστικὴ κατάληξις προστίθεται ὄχι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, ἀλλ' εἰς τὸ θέμα, παρεμβαλλομένου καὶ συνδετικοῦ φωνήεντος, ἂν τὸ θέμα εἶναι συμφωνόληκτον:

ignis, igni-cūlus (μικρὸν πῦρ)

pons, pont-i-cūlus (γεφυρίδιον)

ΣΗΜ. α'. Ἐν τῇ δ' κλίσει ὁ χαρακτήρ *u*- τοῦ θέματος μεταβάλλεται ἐν τοῖς ὑποκοριστικαῖς εἰς *i*:

versus (versu-), versiculus (στιχίδιον)

ΣΗΜ. β'. Τὸ codex ἔχει ὑποκοριστικὸν codicillus (κω-
δικελλος), τὰ δὲ εἰς -ο ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως (γεν. ὄνις ἢ
īnis) προσλαμβάνουσι τὴν κατάληξιν -unculus, -uncula·

homo, homuncūlus (ἄνθρωπάριον)
quaestio, quaestiuncūla (ζητημάτιον).

6) Ἐκ τῶν ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται νέα παράγωγα ὑπο-
κοριστικά·

(puera)—puella—puell-ū-la. 16
16

231. Παράγωγα ἐπίθετα (adiectiva derivata).

1) Ἐκ ῥημάτων·

valĕo	—	val-īdus (ἰσχυρός)
docĕo	—	doc-īlis (εὐδιδάκτος)
audĕo	—	aud-ax (τολμηρός)
credo	—	cred-ūlus (εὐπιστος)
irascor	—	ira-cundus (ὀργίλος)
moriōr	—	mori-bundus (ἀποθνήσκων)
amo	—	am-īcus (φίλος)

ΣΗΜ. Τὴν εἰς īcus παραγωγικὴν κατάληξιν λαμβάνουσι καὶ
ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα· (ante) antīcus=πρόσ-
θιος. Καὶ τούτων δὲ ὅπως καὶ τῶν ῥηματικῶν παραγῶγων ἐπιθέ-
των τὸ i εἶναι μακρόν, ἐν ᾧ τῶν ἐξ οὐσιαστικῶν εἶναι βραχύ·
(civis) civīcus (πολιτικός, ἐμφίλιος). Τούναντίον δὲ τὰ εἰς
-ilis ῥηματικά ἐπίθετα ἔχουσι τὸ i βραχύ (docīlis, εὐμαθής),
ἐν ᾧ τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἔχουσιν αὐτὸ μακρόν (civīlis
=civīcus).

2) Ἐκ προσηγορικῶν ὀνομάτων·

aurum	aur-ĕus (χούσεος, χρυσοῦς)	24 16
lana	lan-ĕus (ἑρέεος, ἑσοῦς)	
ilex	(γεν. ilīcis)—(ilic-nus) ilignus (πρίνινος)	

ΣΗΜ. α' Ἐπίθετά τινα ἔχουσιν εἰς τὴν κατάληξιν -eus καὶ
τὴν κατάλ. -nus συμπεφυρμένως εἰς -neus·

aes (γεν. aeris) — ahenĕus (χάλκινος)

ΣΗΜ 6' Τὰ ἐκ προσηγορικῶν παράγωγα ἐπίθετα λαμβάνουσι καὶ ἄλλας καταλήξεις ποικίλων ἐννοιῶν δῆλωτικάς·

(civis)	—	civ-īcus (πολιτικός)
»	—	civ-īlis »
(rex)	—	reg-īus (βασιλεύς, βασιλικός)
(navis)	—	nav-ālis (ναυτικός)
(familia)	—	famili-āris (οἰκεῖος)
(urbs)	—	urb-ānus (ἀστικός)
(equus)	—	equ-īnus (ἵππειος)
(aestas)	—	aest-īvus (θερμός)
(forum)	—	for-ensis (ἀγοραῖος)
(caelum)	—	cael estis (οὐράνιος)
(grex)	—	greg-ārius (ἀγελαῖος)
(mulier)	—	muli-ō-bris (γυναϊκεῖος)
(pericūlum)	—	pericul-ōsus (κινδυνόδης)
(fraus)	—	fraud-ulentus (ἀπατηλός)
(barba)	—	barb-ātus (ὁ ἔχων πώγωνα)
(auris)	—	aur-ītus (ὁ ἔχων μεγάλα ὦτα)
(cornu)	—	corn-ūtus (ὁ ἔχων κέρατα).

3) Ἐκ κυρίων ὀνομάτων·

(Caesar)	—	Caesar-iānus (Καισαριανός)
(Sulla)	—	Sull-ānus (Συλλανός)
(Verres)	—	Verr-īnus (ἀνήκων εἰς τὸν Οὐέρρη)
(Latium)	—	Lat-īnus (Λατῖνος)
(Roma)	—	Rom-ānus (Ῥωμαῖος)
(Athēnae)	—	Atheni-ensis (Ἀθηναῖος)

4) Ἐξ ἐπιθέτων, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ὑποκοριστικά·

parvus (μικρός)	—	parvūlus
longus (μακρός)	—	longūlus, longiuscūlus.

5) Ἐξ ἐπιρρημάτων·

α') τοπικῶν (post)	—	posticus (ὀπίσθιος)
β') χρονικῶν (cras)	—	crastinus (τῆς αὔριον, αὔρινός).

24 $\frac{2}{16}$

Παράγωγα ῥήματα (*verba derivāta*).

232. Παράγωγα ῥήματα εἶναι·

α') τὰ ἐναρκτικά (*verba inchoatīva*), περὶ ὧν διελάβομεν ἐν σελ. 113 § 186 ἐξ.

β') τὰ θαμιστικά (*frequentatīva*) ἢ ἐπιτατικά (*intensi-tīva*) δηλοῦντα ἢ συχρῆν ἐπανάληψιν τῆς πράξεως ἢ ἐπίτασιν τῆς πράξεως. Τὰ ῥήματα ταῦτα παράγονται ἐκ τοῦ ὑπτίου καὶ εἶναι τῆς α' συζυγίας·

curro (τρέχω), ὑπτ. curs-um, θαμιστ. cursāre (curso)
trāho (ἔλκω), ὑπτ. tract-um, θαμιστ. tractāre (tracto)
cāno (ᾄδω), ὑπτ. cant-um, θαμιστ. cantare (canto)

ΣΗΜ. α') Ὄταν τὸ ὑπτίον λήγῃ εἰς -ātum τὰ θαμιστικά σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως ταύτης εἰς -ītāre· οἶον

clamo (βοῶ), ὑπτ. clamātum, θαμιστ. clamītare (clamito)
rōgo (ἑρωτῶ), ὑπτ. rogātum, θαμιστ. rogītare (rogito)

ΣΗΜ. β') Ἐνίοτε ἐκ τοῦ θαμιστικοῦ παράγεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ δεῦτερον θαμιστικόν·

curro (cursum)—curso (cursātum)—cursito

γ') τὰ ἐφετικά (*desideratīva*), τὰ σημερινὰ δηλαδή ἔφεισιν, ἐπιθυμίαν (πρὸβλ. τὰ ἑλληνικά γελασεῖω, κλαυσιῶω=ἔχω ἐπιθυμίαν γὰ γελάσω, γὰ κλάψω). Τὰ ῥήματα ταῦτα παράγονται ἐπίσης ἐκ τοῦ ὑπτίου προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τῆς καταλήξεως -urīo, εἶναι δὲ πάντα τῆς δ' συζυγίας·

edo ἐσθίω (ὑπτ. es-um) θαμιστ. esurīo (βρωσεῖω)
emo ὠνοῦμι (ὑπτ. empt-um) θαμιστ. empturīo (ὠνησεῖω)

δ') τὰ ὑποκοριστικά ῥήματα (*verba deminutīva*), ἅτινα λήγουσιν εἰς -illo, τῆς καταλήξεως προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ σουπίνου καὶ εἶναι τῆς α' συζυγίας·

cano ᾄδω —cantillo (ὑπάδω)
conserībo καταγράφω —conseribillo (συγκαταγράφω)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Σύνθεσις (*compositio*).

233. Κατὰ διαφόρους τρόπους συντίθενται πρὸς ἀλλήλας αἱ λέξεις ἢ τὰ θέματα τῶν λέξεων·

α΄) πρόθεσις μετὰ ῥήματος·

(per-mitto) permitto (συγχωρῶ)

β΄) πρόθεσις μετὰ ἐπιθέτου·

(per-magnus) permagnus (λίαν μέγας)

γ΄) πρόθεσις μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(inter-rex) interrex (μεσοβασιλεύς)

δ΄) πρόθεσις μετὰ ἐπιρρηματος·

(per-saepe) persaepe (συχνότατα)

ε΄) ἐπίθετον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(magnus-animus) magnanimus (μεγάλθυμος)

ς΄) ἀριθμητικὸν ἀπόλυτον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(tres-annus) triennium (τριετία)

ζ΄) ἀριθμητικὸν τακτικὸν μετὰ ῥήματος·

(primus-capitō) princeps (πρῶτος, πρόκριτος)

η΄) οὐσιαστικὸν μετὰ ῥήματος·

(aedes-facitō) aedificō (οικοδομῶ)

θ΄) ἀχώριστον μῦρον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(se-cura) securus (ἀσφαλής)

ι΄) ἀχώριστον μῦρον μετὰ ἐπιθέτου·

(in ἀρνητ. -probus) improbus (φάυλος)

ια΄) ἀχώριστον μῦρον μετὰ ῥήματος·

(dis-cedere) discedere (ἀναχωρεῖν).

ΣΗΜ. Κατὰ τὰς ἀνωτέρω συνθέσεις ἀμφότερα τὰ συνθετικά, ἢ τοῦλάχιστον τὸ ἕτερον, ὑφίστανται μεταβολήν. Ὑπάρχουσι ὅμως καὶ σύνθετα, ὧν εἶναι καταχρηστικὴ οὕτως εἰπεῖν ἢ σύν-

θεσις, παράθεσις μάλλον οὔσα, τότε δὲ μένουσιν ἀμφοτέρω τὰ συνθετικά ἀμετάβλητα·

(res-publica) respublica (πολιτεία)

(in-primis) imprimis (ἐν πρώτοις).

234. Αἱ κυριώταται καὶ συνηθέσταται τῶν μεταβολῶν, ἃς ὑφίστανται αἱ λέξεις κατὰ τὴν σύνθεσιν, εἶναι·

235. Ἡ προθέσις cum λαμβάνει τὴν μορφήν com- ἢ con-, καὶ πρὸ φωνήεντος (ἢ h) co-· οἶον

(cum-movĕo) commovĕo (εἰς κίνησιν τίθημι).

(cum-tendo) contendo (συντείνω).

(cum-eo) coĕo (συμπορεύομαι).

(cum-habĕo) cohĭbeo (συνέχω).

236. Συχνὴ εἶναι ἡ ἀφομοίωσις (assimilatĭo) τοῦ συμφώνου τῆς προθέσεως πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς δευτέρας συνθετικῆς λέξεως·

cum+laudo ἐπαινῶ—conlaudo—collaudo

ad+facĭo (ποιῶ)—adfacĭo—afficĭo

in+mortālis (θνητός)—inmortālis—immortālis

Ἡ ab λαμβάνει τὰς ἐξῆς μορφάς·

ab-rumpo (ἀποθραύω)

abs-cĕdo (ἀποχωρῶ)

a-mitto (ἀποπέμπω)

au-fĕro (ἀποφέρω)

Ἡ ex·

ex-ĕo (ἐξέρχομαι)

ef-fĕro (ἐκφέρω)

ĕ-lĭgo (lĕgo, ἐκλέγω).

237. Τὰ μετὰ προθέσεων συντιθέμενα ῥήματα ἢ μένουσιν ἀμετάβλητα (ad-scribo, adscribo) ἢ πάσχουσι μεταβολὴν τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς πρώτης αὐτῶν συλλαβῆς.

Τὸ *ǎ* μεταβάλλεται εἰς *ĩ*

cǎdo (πίπτω) — *concido*

ǎgo (ἄγω) — *abigo*

Τὸ *ě* μεταβάλλεται εἰς *ĩ*.

prěmo (πιέζω) — *comprimo*

ěmo (ἀγοράζω) — *redimo*.

Ἡ δίφθογγος *ae* μεταβάλλεται εἰς *ĩ*.

laedo (βλάπτω) — *inlido* (*illido*)

caedo (κόπτω) — *incido* *

Ἡ δίφθογγος *au* τρέπεται εἰς *ũ*.

clauo (κλείω) — *inclũdo*.

238. Τὸ *ǎ* τρέπεται ὅχι εἰς *ĩ*, ἀλλὰ εἰς *ě*, ὅταν ἀκολουθῶσι δύο σύμφωνα ἢ ὅταν προηγῆται ἢ ἀκολουθῆ *r*.

spargo (σπείρω, ρίχνω)—*adspargo* (ἀντὶ *adspirgo*)

specio (σκοπέω)— *adspicio*—*adspectum* (ἀντὶ *adspictum*)

facio (ποιῶ)—(*conficio*)—*confectum*(ἀντὶ *confictum*)

arceo (εἴρω) — *coerceo* (ἀντὶ *coirceo*)

gradior (βαδίζω) *ingredior* (ἀντὶ *ingridior*)

tremo (τρέμω) — *contrẽmo* (ἀντὶ *contrĩmo*)

239. Λέγεται ὁμῶς

praecaveo (ἐκ τοῦ *caveo*, φυλάττομαι)

remaneo (ἐκ τοῦ *maneo*, μένω)

distraho (ἐκ τοῦ *traho*, ἔλκω),

μένει δὲ ἀμετάβλητον τὸ *ě* ἐν τοῖς συνθέτοις τῶν ῥημάτων *pěto* (ζητῶ), *těgo* (στέγω), *gěro* (πράττω), *těro* (τρίβω), *sěro* (*sěvi, sĕtum, serěre*—σπείρω), *sěro* (*sěrii, sertum, sěre*—εἴρω).

Τὸ *lěgo* εἰς ἄλλα μὲν ἐκ τῶν συνθέτων τρέπει τὸ *ě* (*colligo, diligo*), εἰς ἄλλα δὲ διατηρεῖ αὐτὸ ἀμετάβλητον (*perlěgo*,

neglĕgo, intellĕgo) ιδ. σ. 103, 107. Καὶ τὸ haerĕo (ἔχομαι τινος, προσκολλῶμαι) διατηρεῖ τὴν δίφθογγον ἀμετάβλητον (inhaerĕo), ὅπως καὶ τὸ ἀπρόσωπον pertaesum est τοῦ pertaedet (ἀηδῶς ἔχω πρὸς τι).

240. Ὅμοίαν ἐξασθένησιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς δίφθογγου) ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ τῆς δευτέρας συνθετικῆς λέξεως πάσχουσι καὶ ἄλλα σύνθετα (πλὴν τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων μετὰ προθέσεως) οἷον

cāput (κεφαλή) — occīput (ὀπισθοκράνιον).

tībīa (αὐλός) + cāno (ἄδω) — tībīcĕn (αὐλητής)

καὶ γενικὴ tibicīnis.

ΣΗΜ. Τοιαύτη τοῦ φωνήεντος ἐξασθένησις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων·

nōmĕn (ὄνομα) γεν. nomīnis,

homō (ἄνθρωπος) γεν. homīnis.

princĕps (πρόκριτος) γεν. princīpis.

241. Ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι κλιτὸν μέρος λόγου, παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τὸ μέρος μόνον τοῦ θέματος, τὸ ὅποσον ἐν τῇ κλίσει μένει ἀμετάβλητον, προσκολλᾶται δὲ ἀμέσως εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἀν τοῦτο ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, ἀν δὲ ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, παρεντίθεται τὸ συνθετικόν ἱ·

(magnus + animus) magn-animus (μεγάθυμος).

(arma + gero) arm-ī-ger (ὀπλοφόρος).

242. Ἡ σύνθετος λέξις ἢ ἐξακολουθεῖ οὔσα οἷον μέρος λόγου εἶναι τὸ β' αὐτῆς συνθετικόν· οἷον·

mitto (ῥῆμα) : permitto (ῥῆμα),

rex (οὐσιαστικόν) : interrex (οὐσιαστικόν),

ἢ μεταβάλλεται εἰς ἄλλο μέρος λόγου· οἶον,

anĭmus, ψυχὴ (οὐσιαστικόν) : magnanĭmus, μεγάλθυμος (ἐπίθετον)

fero, φέρω (ῥῆμα) : frugĭfer, καοποφόρος (ἐπίθετον)

cūra, φροντίς (οὐσιαστικόν) : sēcūrus ἀσφαλής (ἐπίθετον)

cōr γεν. cōrdis, καρδία (οὐσιαστικόν) : excoōrs, ἄνευ καρδίας, μωρός (ἐπίθετον)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Ὅροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνίαι αὐτῶν.

243. Τὸ ὑποκείμενον λέγεται λατινιστὶ *subiectum*, τὸ κατηγορούμενον *praedicatum*. Οἱ περὶ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου κανόνες τοῦ ἑλληνικοῦ συντακτικοῦ ἰσχύουσι καὶ ἐν τῷ λατινικῷ.

244. Ἄν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἄλλο μέρος λόγου πλὴν ῥήματος (*verbum finitum*), συνάπτεται πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώττῃ, διὰ τοῦ συνδετικοῦ ῥήματος *esse* (*verbum auxiliare* ἢ *copula*).

245. Ἡ συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει οἷα καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ· *arbor virescit* (τὸ δένδρον θάλλει)· *homines sunt mortales* (οἱ ἄνθρωποι εἰσι θνητοί)· *verae amicitiae sempiternae sunt* (οἱ ἀληθεῖς φιλίαι εἰσιν αἰώνιοι). *Pompeius, Lentulus, Scipio foede perierunt* (ὁ Πομπήϊος, ὁ Λέντλος, ὁ Σκιπίων αἰσχροῶς ἀπώλοντο)· *natura inimica sunt inter se libera civitas et rex* (φύσει ἐχθρά εἰσι πρὸς ἄλληλα ἐλευθέρᾳ πολιτεία καὶ βασιλεὺς) κτλ.

246. Καὶ οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (*adiectiva epitheta*) συμφωνοῦσι πρὸς τὸ ὑποκείμενον καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ κατηγορούμενον· *preteritum tempus numquam revertitur* (ὁ πάροψημένος χρόνος οὐδέποτε ἐπανέρχεται)· *hominis utilitati agri omnes et (omnia) maria parent* (τῇ τοῦ ἀνθρώπου ὠφελείᾳ οἱ ἀγροὶ πάντες καὶ αἱ θάλασσαί ὑπακούουσι).

247. Τῶν λεγομένων οὐσιαστικῶν προσδιορισμῶν ἡ παραθέσεως (παρθεσις = appositio) γίνεται ὡσαύτως· ἐν τῇ λατινικῇ ἢ αὐτῇ χοῆσις ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ· *urbs Athēnae, urbis Athenārum* (ἡ πόλις Ἀθῆναι, τῆς πόλεως Ἀθηνῶν)· *apud Hērodōtum, patrem historīae, sunt innumerabīles fabūlae* (παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, πατρὶ τῆς ιστορίας, ἀναρίθμητοι εἰσι μῦθοι).

248. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι, ὅταν μὲν ἀναφέρωνται εἰς ὄνομα, συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ὅταν δὲ εἰς ῥῆμα ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν, τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος· ἡ πτώσις αὐτῶν κανονίζεται ἐκ τῆς προτάσεως, ἐν ἣ ἐύρिσκονται. Ἀντὶ τοῦ οὐδετέρου *quod* τίθεται συνήθως *id quod* ὅταν προσδιορίζεται ὀλόκληρος πρότασις· *tam modestus ille puer est, quem vidisti, de quo audivisti, cuius tutor es, ut omnes eum diligant* (οὕτω σώφρων ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ παῖς, ὃν εἶδες, περὶ οὗ ἤκουσας, οὗ κηδεμὼν εἶ, ὥστε πάντες αὐτὸν ἀγαπῶσιν)· *Timolēon, id quod difficilīus putātur, multo sapientīus tulit secundam quam adversam fortunam* (Ἰ Τιμολέων, ὃ δυσχερέστερον νομίζεται, πολλῶ συνετώτερον ὑπέμεινε τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν δυστυχίαν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Σύνδεσις τῶν προτάσεων.

249. Αἱ λατινικαὶ προτάσεις συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἢ κατὰ παράταξιν (σύνταξις παρατακτικῇ) ἢ καθ' ὑπόταξιν. Αἱ μὲν κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἶναι ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας, αἱ δὲ καθ' ὑπόταξιν οὐχί, ἀλλ' αἱ μὲν προσδιοριζόμεναι ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὡς δυνάμεναι νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄνευ ἐκείνων ἐν τῷ λόγῳ, λέγονται κύρια ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ δὲ ταύτας προσδιορίζουσαι καὶ μὴ δυνάμεναι ἄνευ ἐκείνων νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ λόγῳ λέγονται δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρημέναι προτάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ὀνομαστικῆς.

250. Τῆς ὀνομαστικῆς γίνεται ὡσαύτως ἡ αὐτὴ χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ συντάξει. Τίθεται δηλαδή ἡ ὀνομαστικὴ ὡς ὑποκειμένον τῶν παρεμφατικῶν ῥημάτων καὶ ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου. Ὅπως δὲ καὶ ἑλληνιστί, πλὴν τοῦ ῥήματος *esse* καὶ ἄλλα ῥήματα τίθενται ὡς συνδετικά καὶ δέχονται κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν, α') τὰ ῥήματα *fiēri, evadēre, nasci* κτλ. (γίγνεσθαι, ἀποβαίνειν, φῦναι κτλ.), β') τὰ παθητικά τῶν μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν (*appelāri, nomināri* = καλεῖσθαι, λέγεσθαι κτλ.), δοξαστικῶν (*iudicāri, existimāri* = κρίνεσθαι, νομίζεσθαι κτλ.), προχειριστικῶν (*elīgi, creāri* = αἰρεῖσθαι, χειροτονεῖσθαι κτλ.) ἢ ἄλλων ὁμοίων ῥημάτων ὡς *factus est magnus* (ἐγένετο μέγας), *Scipio appellātus est Africānus* (ὁ Σκιπίων ἐκλήθη Ἀφρικανός), *Aristides existimabatur iustus* (ὁ Ἀριστείδης ἐνομίζετο δίκαιος), *Themistocles electus est dux* (ὁ Θεμιστοκλῆς ἤρεθη στρατηγός).

251. Τὸ ῥῆμα *vidēor, vidēri* (δοκῶ, δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε προσωπικῶς· *felicissimus fuisse vidēor* (εὐδαιμονέστατος γενέσθαι δοκῶ), *felicissimus fuisse vidēris* (εὐδαιμονέστατος γενέσθαι δοκεῖς κτλ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς γενικῆς.

252. Ἐποκειμενικὴ γενικὴ (*genetivus subiectivus*)· *hominum facta* (*homines faciunt*) = τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα· *hortus patris* (*pater possidet hortum*) = ἡ τοῦ πατρὸς κῆπος.

253. Δὲν λέγεται λατινιστὶ *liber mei* (τὸ βιβλίον μου), ἀλλὰ *liber meus* (τὸ ἐμὸν βιβλίον), *causā mei* (ἐξ αἰτίας

μου), ἀλλὰ *meā causā* (ἐξ ἐμῆς αἰτίας). Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναρθεῖ καὶ γενικὴ τοῦ προσώπου εἰς ὃ ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται· *meā solius causā* (ἐξ ἐμῆς μόνου αἰτίας), ὡς εἰ ἔκειτο *mei solius* (ἐμοῦ μόνου), ὅπως καὶ ἑλληνιστί· ταμὰ δυστήνου κακὰ (=τὰ κακὰ ἐμοῦ τοῦ δυστήνου). Σοφ.

254. Ἀντικειμενικὴ γενικὴ (*genetivus obiectivus*)· *amor dei* (*amo deum*) = ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ· *odium servitutis* (*odi servitūtem*) = τὸ μῖσος τῆς δουλείας.

ΣΗΜ. α' Τῆς ἀντικ. γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται νὰ ἀποδοθῆ καὶ διὰ τῶν προθέσεων *in, erga, adversus* (μετὰ τῆς ἀκομωδίας πτώσεως)· οἷον *Hannibal multa de fide suā et odio in Romanos commemoravit* (ὁ Ἀννίβας πολλὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ πίστεως καὶ περὶ τοῦ μίσους ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων ὑπέμνησε). Τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται πρὸς ἀπιφυγὴν τῆς ἀμφιλογίας, διότι, ἂν ἐτίθετο *de odio Romanorum* (περὶ τοῦ μίσους τῶν Ῥωμαίων), θὰ ἦτο ἀμφίβολον ἂν ἡ γενικὴ εἶναι ἀντικειμενικὴ ἢ υποκειμενικὴ, ἂν ὁ Ἀννίβας ἐμίσει τοὺς Ῥωμαίους ἢ ἂν οἱ Ῥωμαῖοι ἐμίσουν τὸν Ἀννίβαν.

ΣΗΜ. β' Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, ὅπως καὶ ἀντὶ τῆς υποκειμενικῆς, τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, γίνεται πολλάκις χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν.

Ὅσακις δὲ ἐν τῇ φράσει πρόκειται δι' ἀντωνυμιῶν νὰ δηλωθῶσιν ἀμφοτέραι αἱ σχέσεις, τότε πρὸς δήλωσιν μὲν τῆς υποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, πρὸς δήλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας· *grata mihi est vehementer memoria nostri* (γεν. ἀντικειμ.) *tua* (κτητ. ἀντων.) = σφόδρα μοι εὐάρεστος ἐστὶν ἡ ὑπὲρ ἡμῶν σὴ ἀνάμνησις (τὸ νὰ ἐνθυμῆσαι σὺ ἡμᾶς).

ΣΗΜ. γ' Ἐνίοτε ἐν τῇ φράσει εὐρίσκονται ἀμφοτέραι αἱ γενικαί, καὶ ἡ υποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ· *pro veteribus Helvetiorum* (γεν. υποκειμ.) *iniuriis populi Romani* (γεν. ἀντικειμ.) = ἀντὶ τῶν παλαιῶν τῶν Ἑλουετιῶν ἀδικημάτων τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων (=πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων)-

255. Γενική τῆς ιδιότητος (genetivus qualitatis) homo magni ingenii = ἄνθρωπος μεγάλης εὐφυΐας (οὐδέποτε ὁμως λέγεται homo ingenii, ἀνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ homo ingeniosus).

ΣΗΜ. Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιροτικήν.

256. Γενική διαιρετική (genetivus paritivus) πρὸς δήλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου τίθεται, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

α') μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων Galbarum omnium fortissimi sunt Belgae τῶν Γαλατῶν πάντων ἀνδρειοτατοὶ εἰσιν οἱ Βέλγαι) — Poeni in minorum Balearum insulam traiecerunt (οἱ Φοίνικες εἰς τὴν ἐλάσσονα τῶν Βελεαρίδων νῆσον ἐπεραιώθησαν).

β') Μετὰ λέξεων (ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν) ἐχουσῶν ἀριθμητικήν ἔννοιαν· οἶον multi hominum (πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων), nemo eorum (οὐδεὶς αὐτῶν), nihil omnium rerum melius quam omnis mundus administratur (οὐδὲν πάντων τῶν πραγμάτων ἄμεινον ἢ τὸ σύμπαν διοικεῖται).

ΣΗΜ. α' Λέγεται ὁμως καὶ multi homines, nemo ex iis, nemo inter eos.

ΣΗΜ β'. Ὡς διαίροιστικά γενικαὶ τίθενται καὶ λέξεις ἐνικοῦ ἀριθμοῦ aliquid falsi (ψευδοῦς τι) = aliquid falsum (ψευδές τι), parum sapientiae (ὀλίγον συνέσεως) κτλ.

ΣΗΜ. γ' Γενικὴν διαιρετικὴν δέχονται καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα· οἶον ubi terrarum (ποῦ γῆς), eo furoris progressus est (εἰς τοῦτο μανίας ἤλθε).

257. Γενική μετὰ ἐπιθέτων τίθεται, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ὡς συμπληρωτικὴ τῆς ἐννοίας τῶν ἐπιθέτων (ἢ ἐπιθετικῶν μετοχῶν) τῶν δηλούντων ἐπιθυμίαν, μετοχὴν, πλησμονήν, ἐμπειρίαν, μνήμην, ἐπιμέλειαν φεδῶ καὶ τὰ ἐναντία τούτοις· οἶον appetens gloriae (ἐπιθυμητικὸς δοξῆς), particeps sceleris (μέτοχος τοῦ κακούργηματος), terrae sunt plenissimae medicamentorum (αἱ γαῖαι εἰσι πλήρεις φαρμάκων), homo multarum rerum peritus (ἄνθρωπος πολλῶν πραγ-

μάτων ἔμπειρος), *memor officii, immemor officii* (μνήμων, ἀμνήμων τοῦ καθήκοντος), *diligens litterarum veterum* (ἐπιμελής τῶν παλαιῶν γράμμάτων), *parcus pecuniae, profusus sui* (φειδωλὸς χρημάτων, ἀφειδὺς τῶν ιδίων).

ΣΗΜ. Τινὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων τούτων ἐνίοτε συντάσσονται καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν.

258. Γενικὴ τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων μνήμην ἢ λήθην, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι πρόσωπον *vivorum meminī, nec tamen Epicūri licet oblivisci* (τῶν ζώντων μέμνημαι, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔξεστι τοῦ Ἐπικούρου ἐπιλαθέσθαι). Ὅταν δὲ τὸ ἀντικείμενον εἶναι πράγμα τίθεται ἢ κατὰ γενικὴν *meminī beneficiōrum, oblitus sum iniuriarum* (μέμνημαι τῶν εὐεργετημάτων, ἐπελαθόμην τῶν ἀδικημάτων), ἢ (συχρότερον) κατ' αἰτιατικὴν *recordāri diligentiam maiōrum* (μέμνημαι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν προγόνων). Ἑλληνιστὶ τὸ μέμνημαι συντάσσεται καὶ πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου· μέμνημαι *Τυδέα* ("Ὀμηρ.).

259. Τὰ ἀναμνηστικὰ ῥήματα (τὰ σημαίνοντα ὑπενθυμίζω τι εἰς τινα) δέχονται ὡσαύτως γενικὴν τοῦ πράγματος ἢ τοῦ προσώπου ὅπερ τις ἀναμιμνήσκει, οἷον *admonēre aliquem aliquius rei* (ἢ *aliquius hominis*)=ἀναμιμνήσκειν τινά τινος (πράγματος) ἢ τινά (ἄνθρωπον). *Catilina admonēbat alium cupiditatis suae* (Ὁ Κατιλίνας ὑπεμίμνησκεν ἄλλον μὲν τῆς αὐτοῦ ἀπληστίας).

ΣΗΜ. α' Ἑλληνιστὶ συντάσσεται τὸ ἀναμιμνήσκειν πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς γενικὴν πράγματος.

ΣΗΜ. β' Τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων μνήμην ἢ λήθην καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν, τίθεται πάντοτε κατ' αἰτιατικὴν, ὅταν εἶναι ἀντωνυμία οὐδετέρου γένους ἢ ἐν ἐκ τῶν ἀορίστων ἐπιθέτων, *multa, omnia* κτλ., οἷον *illud semper memento* (ἐκεῖνο πάντοτε μέμνησο), *multa meminisse* (πολλὰ μεμνήσθαι).

260. Γενική τίθεται ὡπαύτως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος ἢ τῆς ἀξίας (*genetivus pretii*), ἀλλὰ μόνον αἱ γενικαὶ *tanti, tantidem, quanti, pluris, minōris* (μετὰ παντὸς ῥήματος, ὅπερ λαμβάνει ἀνάγκην προσδιορισμοῦ τῆς ἀξίας) καὶ αἱ γενικαὶ *magni, permagni, parvi, plurimi, minimi, nihili* (ἀλλὰ μόνον μετὰ τοῦ *esse* = ἕξιον εἶναι, ἀξιίζειν, *putare, facere, aestimare, ducere, habere* = λογίζεσθαι, νομίζειν ἄξιον, ἐκτιμᾶν κτλ. καὶ τῶν ἀπροσώπων *refert, interest*· οἷον *magis illa iuvant quae pluris emuntur* (ἐκεῖνα μᾶλλον εὐαρεστοῦσιν, ἅτινα πλείονος ἀγοράζονται). — *quanti docet Chysogonus?* (πόσου διδάσκει ὁ Χρυσόγονος;) — *voluptatem virtus minimi facit* (τὴν ἡδονὴν ἢ ἀρετὴ ἐλαχίστου λογίζεται). — *tantidem emere aliquid* (τοῦ ἴσου, τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἀγοράζειν τι).

ΣΗΜ. Τὰ ἐξῆς ἐπίθετα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος: *magno, plurimo, parvo, minimo*. Καθ' ὅλου δέ, ὅταν ἐκφράζεται τὸ τίμημα δι' οὐσιαστικοῦ, τότε τίθεται ὄχι γενική, ἀλλ' ἀφαιρετική· τὸ ἑλληνικὸν παράδειγμα, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγαθ' οἱ θεοί, λατινιστὶ ἐκφράζεται *laboribus vendunt nobis omnia bona dei*.

261. Γενική τίθεται προσέτι πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας (*genetivus causae*), δι' ἣν τις κατηγορεῖται, καταδικάζεται κτλ. μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν ἐχόντων τοιαύτην ἔννοιαν, εἶναι δὲ καὶ ἡ σύνταξις αὕτη ἑλληνική· *Miltiades proditiōnis accusatus est* (ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη προδοσίας). Ἐνίοτε συνάπτεται μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine* (ἐγκλήματι), *nomine* (ὀνόματι), *indicio* (κρίσει)· οἷον *multi damnati sunt crimine repetundarum* (*pecuniarum*) = πολλοὶ κατεδικάσθησαν ἐγκλήματι παρανόμου εἰσπράξεως χρημάτων.

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς ταύτης τίθεται ἐνίοτε ἢ *de* μετ' ἀφαιρετικῆς· *de proditiōne* (ἐπὶ προδοσίᾳ).

262. Ἡ ποινὴ, εἰς ἣν τις καταδικάζεται, δηλοῦται δι' ἀφαι-

ρετικῆς· *Miltiades pecuniā multatus est* (ὁ Μιλτιάδης ἀργυρίῳ ἐζημιώθη). Ἄν δὲ ἡ ποινὴ ὀρίζεται διὰ τῆς λέξεως *caput* (κεφαλικὴ ποινὴ), τότε τίθεται ἢ ἡ ἀφαιρετικὴ *capite*, ἢ, πολὺ συνικθέστερον, ἡ γενικὴ *capitis*· οἷον *Miltiades accusatus capitis absolvitur, multatur tamen pecuniā* (ὁ Μιλτιάδης περὶ θανάτου κατηγορηθεὶς ἀπολύεται, ἀλλ' ὅμως ζημιοῦται ἀργυρίῳ).

263. Γενικὴ κτητικὴ (*Genetivus possessivus*) τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων *esse* (εἶναι), *fiēri* (γίγνεσθαι)· οἷον *improbi hominis est mendacium fallere* = φαύλου ἀνθρώπου ἰδιὸν ἔστι διὰ τοῦ ψεύδους νὰ ἀπατᾷ. Πρβλ. ὁμοίαν ἑλληνικὴν χρῆσιν· Πενίαν φέρειν οὐ παντός, ἀλλ' ἀνδρὸς σοφοῦ.

ΣΗΜ. Ὡς κτητικαὶ γενικαὶ ὑπὸ τινῶν λαμβάνονται καὶ τινες τῶν ὑποκειμενικῶν γενικῶν (*hortus patris* ἰδ. § 252).

264. Τὸ τοιτοπρόσωπον ῥῆμα *intērest* (μέλει μοί τινος) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλούσης τὸ πρόσωπον, ᾧ μέλει τις, τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ μέλει τινί, ἐκφέρεται δι' ὀνομαστικῆς οὐδετέρου ἀντωνυμίας (*hoc, illud, quod*) ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (μετὰ ἢ ἄνευ ὑποκειμένου) ἢ δι' ἐξηρητημένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπκνίως δὲ καὶ διὰ τοῦ *ut*, οἷον·

1) *Imperatoris hoc intērest* (τῷ στρατηγῷ μέλει τούτου ἢ τούτου).

2) *Imperatoris intērest vincēre* (τῷ στρατηγῷ μέλει νικᾶν).

3) *Imperatoris intērest milites fortes esse* (τοὺς στρατιώτας ἀνδρείους εἶναι).

4) *Imperatoris intērest milites fortes sint, necne* (εἰ οἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοί εἰσιν ἢ οὐ).

5) *Imperatoris intērest, ut milites fortes sint* (ἵνα οἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοί ᾦσιν).

ΣΗΜ. α' Πάσας τὰς συντάξεις ταύτας λαμβάνει καὶ τὸ ἑλλ. ῥῆμα μέλει.

ΣΗΜ. β' Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τί-

θενται αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν θηλυκῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἀντὶ δηλαδὴ τοῦ mei (tui, sui, nostri, vestri) int̄rest, λέγεται int̄rest meā, tuā, suā, nostrā, vestrā· meā int̄rest ut te vid̄am (μέλει μοι ἵνα σὲ ἴδω).

Ἡ σύνταξις αὕτη προήλθεν ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ συνωνύμου rēfert (διαφέρει μοι).

265. Το rēfert (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ res, rē καὶ fert, ὄχι rēfert ἐκ τοῦ rēfero) ἢ συντάσσεται πρὸς τὰς θηλυκὰς ἀφαιρετικὰς meā, tuā κτλ. ἢ τίθεται ἀπολύτως καὶ ἄνευ συμπληρώματος· hoc meā rēfert (τοῦτο διαφέρει μοι, μὲ ἐνδιαφέρει)· quid rēfert? (τί ἐνδιαφέρει;)

ΣΗΜ. Αἱ ἀφαιρετικαὶ meā, tuā κτλ. συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν rē τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον συνθετικὸν τοῦ ῥήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς δοτικῆς.

266. Ἡ δοτικὴ εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ·

α') τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου, β') χαριστικὴ ἢ ἀτιχαριστικὴ (dativus commōdi, incommōdi), γ') κτητικὴ (possessivus)· οἶον dedi puēro librum (ἔδωκα τῷ παιδί τὸ βιβλίον). — Pissistrātus sibi non patr̄ae Megarenses vicit (ὁ Πεισίστοατος ἑαυτῷ, χάριν ἑαυτοῦ, ο'χὶ τῇ πατρίδι τοὺς Μεγαρεῖς ἐνίκησε) — est mihi amicus (ἔστι μοι φίλος).

267. Ὡσαύτως καὶ τὴν δοτικὴν τῆς ἀναφορᾶς (dativus relationis) ἔχει ἡ λατινικὴ γλώσσα ὅπως καὶ ἡ ἑλληνική, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῆς δοτικῆς ταύτης εἶναι σπανία· Gomphos pervēnit, quod est opp̄idum primum Thessaliae venientibus ab Epiro (εἰς Ἰομφους ἀφίκετο, ἧτις ἐστὶν ἡ πρώτη τῆς Θεσσαλίας πόλις τοῖς ἐξ Ἠπείρου ἐρχομενοῖς, ὡς πρὸς τοὺς ἐξ Ἠπείρου ἐρχομένους).

268. Ἐπίσης σπανία εἶναι ἡ χρῆσις καὶ τῆς ἠθικῆς λεγομέ-

νης δοτικῆς (*dativus ethicus*)· quod *mihi* Celsus agit ?
(τί μοι ὁ Κέλσος πράττει ; πῶς μοι ὁ Κέλσος ἔχει ;).

269. Πρὸς δοτικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ἀμοιβαίαν σχέσιν ὅπως καὶ ἑλληνιστὶ τὰ τούτοις ἰσοδύναμα· οἷον *similis, dissimilis* (ὅμοιος, ἀνόμοιος), *par, impar* (ἴσος, ἄνισος), *communis* (κοινός), *proximus* (πλησιέστατος) κτλ. *Canis lupο similis* (ὁ κύων τῷ λύκῳ ὅμοιος)· *Diomedes superis par* (Διομήδης τοῖς θεοῖς ἴσος)· *ius omnibus hominibus commune* (δίκαιον πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις κοινόν)· *Belgae proximi sunt Germanis* (οἱ Βέλγαι πλησιέστατοὶ εἰσι τοῖς Γερμανοῖς).

270. Ἐπίσης δὲ τὰ ἐπίθετα *utilis* (ὠφέλιμος), *aptus* (ἄρμόδιος, ἐπιτήδειος), *amicus* (φίλος), *fidus* (πιστός), καθὼς καὶ τὰ ἔχοντα ἐναντίαν σημασίαν· οἷον *res utilis hominibus* (πράγμα ὠφέλιμον τοῖς ἀνθρώποις)· *Miltiades amicior erat omnium libertati quam suae dominatiōni* (ὁ Μιλτιάδης φίλτερος ἦν τῇ ἐλευθερίᾳ πάντων ἢ τῇ ἰδίᾳ δεσποτείᾳ).

ΣΗΜ. α' Ὅπως ἑλληνιστὶ λέγεται φίλος τινὶ καὶ φίλος τίνος, οὕτω καὶ λατινιστὶ *amicus Caesaris* καὶ *amicus Caesari*, ὅπως ὅμοιός τινι καὶ ὅμοιός τινος, οὕτω καὶ *somnus similis est mortis* ἢ *morti* (ὁ ὕπνος ὅμοιός ἐστι τοῦ θανάτου ἢ τῷ θανάτῳ).

ΣΗΜ. β' Ἐπειδὴ ἡ πρόθεσις *prope* (πλησίον) συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν (*prope Italiam*), συντάσσονται κατ' ἀναλογίαν πρὸς αἰτιατικὴν συχνότερον ἢ πρὸς δοτικὴν καὶ τὰ παραθετικὰ *propius* καὶ *proxime*. Καὶ τὰ ἐπίθετα δὲ *propior, proximus* συντάσσονται ἐπιότε πρὸς αἰτιατικὴν ἀντὶ δοτικῆς. Οὕτω λέγεται *sedebam* (ἐκαθήμην) *proxime Pompeium* (ἀντὶ *proxime Pompeio* = πλησιέστατα τῷ Πομπηίῳ).

271. Πρὸς δοτικὴν συντάσσονται πολλὰ λατινικὰ ῥήματα, ὧν τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν ἢ λαμβάνουσιν ἄλλην σύνταξιν, οἷον *nocēo agricolis* =

βλάπτω τοὺς γεωργούς, *blandior amicis* = κολακεύω τοὺς φίλους.

ΣΗΜ. α' Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι *medeor* (ἰωμαί τινα), *studēo* (σπουδάζω περί τι), *parco* (φείδομαι τινος), *persuadēo* (καταπαίθω τινά), *obtrecto* (διαβάλλω τινα), *invidēo* (φθονῶ τινα), *maledico* (κακολογῶ τινα), *nubo* (ὑπανδρεύομαι τινα), *supplīco* (ικετεύω τινα). Ταῦτα δὲ μόνον ἀπρόσωπον παθητικὸν τύπον σχηματίζουσι· δὲν λέγεται *persuadēor ab aliquo* (καταπαίθεσθαι ὑπό τινος), ἀλλὰ *mihī persuadetur* (καταπαίθεται μοι ὑπό τινος).

272. Ὅπως ἑλληνιστὶ συντάσσονται πρὸς δοτικὴν τὰ ῥήματα τὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σύν, ἐπί, παρά, περί (ἐμ- μένω, συμμαχῶ, ἐπιβουλεύω, παρίσταμαι, περιπίπτω), οὕτω καὶ λατινιστὶ τὰ μεταβατικά ἢ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεως *ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub* συντάσσονται πρὸς δοτικὴν. *Stipendium victis victores impōnunt* (φόρον τοῖς ἡττηθείσιν οἱ νικηταὶ ἐπιβάλλουσι). *Caesar praefecit Labienum exercitūi* (ὁ Καῖσαρ ἐπέστησε τὸν Λαβινιὸν τῷ στρατεύματι). Ἀντὶ τῆς δοτικῆς τίθεται πολλάκις πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς.

In hac vitā (ἢ *huic vitae*) *nihil inest nisi miserīa* = Ἐν τῷδε τῷ βίῳ (τῷδε τῷ βίῳ) οὐδὲν ἐνυπάρχει (ἔνεστιν) εἰμὴ ἀθλιότης—*obicere se morti* ἢ *ad mortem* (προϊέναι ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ ἢ εἰς τὸν θάνατον).

273. Λέγεται *donare alicui aliquam rem* = δωροῦμαι τινί τι, καὶ *donare aliquem aliquam rem* = δωροῦμαί τινά τινι· πᾶράγματι.

ΣΗΜ. Ὅμοίως λαμβάνουσι τὰς δύο ταύτας συντάξεις τὰ ῥήματα *circumdare* (περιβάλλειν), *circumfundere* (περιχεῖν), *impertire* (μεταδιδόναι), *induere* καὶ *exuere* (ἐνδύειν καὶ ἐκδύειν).

274. Ῥήματά τινα ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν, ὅταν συντάσσονται πρὸς δοτικὴν καὶ ἄλλην, ὅταν πρὸς αἰτιατικὴν.

consūlo medicum= συμβουλεύομαι τῷ ἰατρῷ· consūlo patriæ= φροντίζω περὶ τῆς πατρίδος· timēo inimicum = φοβοῦμαι τὸν ἐχθρόν· timēo amico= φοβοῦμαι περὶ τοῦ φίλου (μὴ ὁ φίλος πάθῃ τι).

275. Καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται ἐνίοτε κατὰ δοτικὴν μετὰ τῶν συνθέτων χορόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος. Ὅπως δὲ ἑλληνιστὶ λέγεται: Ἰλιάς πεποιήται Ὀμήρῳ (ὑπὸ Ὀμήρου), τὰ ὑμῖν πεπραγμένα (τὰ ὑφ' ὑμῶν), οὕτω λέγεται καὶ λατινιστὶ *captum est mihi consilium* (ἀντὶ α me)= ἐλήφθη ὑπ' ἐμοῦ ἀπόφασις (εἴληπται μοι).

276. Ὅπως δὲ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ποιητικὸν αἴτιον μετὰ τῶν εἰς -τέος ῥηματικῶν τίθεται πάντοτε κατὰ δοτικὴν, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ μετὰ τῶν λεγομένων θετικῶν ἦτοι τῶν γερονδίων· *scribendum mihi est*= γραπτέον μοί ἐστιν.

277. Λέγεται ἑλληνιστὶ· ἐστιν αὐτῷ ὄνομα Ἀγάθων, τὸ κύριον ὄνομα δηλαδὴ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν δοτικὴν (αὐτῷ), ἀλλὰ πρὸς τὴν λέξιν ὄνομα. Λατινιστὶ λέγεται καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· *est ei nomen Agathon*, ἀλλὰ δύναται τὸ κύριον ὄνομα νὰ συμφωνήσῃ καὶ πρὸς τὴν δοτικὴν· *est ei nomen Agathōni* (Ἀγάθωνι). Ἐπὶ δὲ τῶν παρωνυμίων τὸ κύριον ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν συντακτικὴν εἰς τὸ *nomen*· οἶον, Q. Metello cognōmen Macedonīci inditum est (τῷ Κοῖντῳ Μετέλλῳ τὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐπίκλημα ἐπετέθη).

ΣΗΜ. Ἐν τῇ φράσει *dare* ἢ *dicere* *alicui nomen* (διδόναι ἢ λέγειν τιθέναι ὄνομά τινι) τὸ κύριον ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ ἢ κατὰ δοτικὴν (ὡς ἀνωτέρω) ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν αἰτιατικὴν *nomen filius, cui Ascanium parentes dixere nomen* (υἱός, ᾧ Ἀσκανίων οἱ γονεῖς ἔθεντο ὄνομα), ἢ *cui Ascanio* (ᾧ Ἀσκανίῳ).

278. Ῥήματά τινα συντάσσονται μετὰ δύο δοτικῶν. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι· *dare* (διδόναι), *ducere* (ἄγειν), *tribuere*

(νέμειν), *venire* (ἐρχεσθαι), *mittere* (πέμπειν), *relinquere* (ἀφιέναι) καὶ ἄλλα ὅμοια. Ἡ μία ἐκ τῶν δύο δοτικῶν δηλοῖ τίνι δίδει τις, ἄγει νέμει κλ., ἡ ἄλλη τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν τις δίδει, ἄγει, νέμει κλ. *Caesar quinque cohortes castris praesidio reliquit* (ὁ Καῖσαρ πέντε κοόρτες τῷ στρατοπέδῳ πρὸς φρούρησιν ἀφήκε). Ὁμοίως μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* λέγεται: *virtutes hominibus decōri et gloriāe sunt* (αἱ ἀρεταὶ εἰσι τοῖς ἀνθρώποις, δηλαδή οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὰς ἀρετὰς πρὸς κόσμον καὶ πρὸς δόξαν)—*hoc est mihi curae* (τοῦτο ἔστι μοι εἰς φροντίδα, διὰ φροντίδος).

ΣΗΜ. Τὴν δοτικὴν ταύτην τοῦ σκοποῦ, ἣτις εἶναι κυρίως κατηγορούμενον τῆς ἐτέρας δοτικῆς, δὲν ἔχει ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς.

279. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἀντικείμενον (*obiectum*) τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλλην. γλώσσῃ: *pater amat filium* (ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν)—*Caesar vicit Pompeium* (ὁ Καῖσαρ ἐνίκησε τὸν Πομπηίου). Παθητ. *filius amatur a patre*—*Pompeius victus est a Caesare*.

280. Ὅπως ἑλληνιστὶ λέγεται *θρηῶ* (ἀμεταβάτως), ἀλλὰ καὶ *θρηῶ τὸν θάνατον τοῦ πατρός* (μεταβατικῶς), οὕτω καὶ λατινιστὶ ῥήματα σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως: οἷον *dolere* (ἀλγεῖν), *lugere* (πενθεῖν), *flere* (κλαίειν), *lamentari* (δύδρεσθαι) κτλ., ἀμετάβατα καθ' ἑαυτὰ ὄντα, λαμβάνουσιν ἐνίοτε μεταβατικὴν σημασίαν καὶ δέχονται αἰτιατικὴν ἀντικείμενον: οἷον *lamentari mortem amici* (θρηγεῖν τὸν θάνατον τοῦ φίλου).

281. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ δύναται μετὰ παντὸς σχεδὸν ῥήματος, καὶ τῶν ἀμεταβάτων

ἀκόμη, νὰ τεθῆ ἡ λεγομένη *αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἢ συνωνύμου ἀντικειμένου* καὶ δὴ κανονικῶς μετὰ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ· *servitūtem durissimam servīre* (δουλείαν σκληροτάτην δουλεύειν)· *ter populus crepuit laetum sonum* = τρεῖς ὁ δῆμος ἐπατάγησε γηθόσυνον κρότον, ἐχειροκρότησε ('Ορατ. φδ. 2, 17, 26).

282. Ὅπως ἐλληνιστὶ τὰ ἀμετάβατα ῥήματα (πλέω, βαίνω) συντιθέμενα μετὰ προθέσεως γίνονται μεταβατικά (περιπλέω τὴν νῆσον, διαβαίνω τὸν ποταμόν), οὕτω καὶ λατινιστὶ τὰ ἀμετάβατα *fluo* (ῥέω), *eo* (πορεύομαι) κτλ. γίνονται συντιθέμενα μετὰ προθέσεων (*circum*, *trans* κτλ.) μεταβατικά· *Oceanus circumfluit terram* (ὁ Ὠκεανὸς περιρρεῖ τὴν γῆν)—*Hannibal Alpes transiit* (Ὁ Ἀννίβας διῆλθε τὰς Ἀλπεῖς).

ΣΗΜ. Τὰ μετὰ τῆς *trans* σύνθετα μεταβατικά (*transduco* διχρυσιάζω—*transporto* μετακομίζω) λαμβάνουσι δύο αἰτιατικάς, τὴν τοῦ ἀντικειμένου, καὶ τὴν δηλοῦσαν τὸν τόπον, ἣτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς *trans*· *Dux equitum magnam partem flumen tαῑcit* (*ic̄it trans flumen*) = ὁ στρατηγὸς μέγα μέρος τῶν ἰππέων διεβίβασε πέρα τοῦ ποταμοῦ.

283. Τὰ τριτοπρόσωπα *piget* (λυπεῖ ἢ ἀνῆ̄ μέ τι), *pudet* (αἰσχύνομαι), *paenitet* (μεταμέλει μοί τινος), *taedet* (ἀηδῶς ἔχω πρὸς τι) καὶ *mis̄eret* (οἰκτίρω, ἐλεῶ τινα) λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου καὶ γενικὴν τῆς αἰτίας· οἷον *pudet me facti* = αἰσχύνη ἔχει με τοῦ γεγονότος (αἰσχύνομαι διὰ τὸ γεγονός).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας δύναται νὰ τεθῆ καὶ ἀπαρέμφατον, ἐὰν δὲ ἡ αἰτία σημαίνηται δι' οὐδετέρας ἀναφορικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται ἡ αἰτία κατ' αἰτιατικὴν ἐνικῶ· *pudet me haec fac̄ere*—*hoc me pudet*.

284. Τὸ *d̄ecet* (πρέπει τινί) ἢ *ded̄ecet* (οὐ πρέπει) λαμβάνει αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου καὶ ὀνομαστικὴν τοῦ πράγματος (προσωπικὴ σύνταξις), οἷον *parvum parva d̄ecent* = τῷ ταπεινῷ ταπεινὰ πρέπει. Τὸ πρᾶγμα ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀπαρέμφατον

(*minime decet irasci oratorem*—ἥμιστα πρέπει τῷ ῥήτορι ἐργίζεσθαι).

285. Ὅπως λέγεται Ἑλληνιστὶ διδάσκω τὸν παῖδα γραμματικῆν, οὕτω διὰ δύο αἰτιατικῶν λέγεται καὶ λατινιστὶ *docēo puerum grammaticam* (παθητ. *puer docētur ἢ discit a me grammaticam*). Οὕτω λέγεται ἑλληνιστὶ καὶ κρύπτω τὸν φίλον (ἀπὸ τοῦ φίλου) τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ λατινιστὶ *celo amicum mortem patris* (τὸ παθητ. *amicus celatur a me de morte patris*).

286. Κατὰ τὸ αἰτῶ τινὰ τι λέγεται καὶ λατινιστὶ *posco aliquem aliquam rem*. Ὅπως δὲ ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου ἑλληνιστὶ λέγεται καὶ παρὰ τινος, οὕτω καὶ λατινιστὶ *ab aliquo*. Οὕτω συντάσσεται καὶ τὸ *flagito* (ἐπιμόνως ἀπαιτῶ). *Caesar Aeduos frumentum flagitat ἢ ab Aeduis*—ὁ Καῖσαρ τοὺς Αἰδούους ἢ παρὰ τῶν Αἰδούων σίτον ἐπιμόνως ἀπαιτεῖ.

ΣΗΜ. Λέγεται *postulare ab aliquo* (ἀπαιτεῖν παρὰ τινος), *interrogare (rogare) aliquem aliquid ἢ de aliqua re* (ἐρωτᾶν τινὰ τι ἢ περὶ τινος). Τυπικὴ εἶναι ἡ φράσις *rogare aliquem sententiam* (παθητ. *rogatus sententiam*) κελύσειν τινὰ (ἐν τῇ συγχλήτῳ) τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφῆνασθαι.

287. Πολλὰ ῥήματα λαμβάνουσιν ἑλληνιστὶ δύο αἰτιατικὰς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου), αἵτινες ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τρέπονται· εἰς δύο ὀνομαστικὰς (ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου)· οἷον τοὺς φιλοσόφους θεῖους προσαγορεύω. Τοῦτο λέγεται καὶ λατινιστὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· *philosophos divinos appello* (πκθ. *philosophi appellantur a me divini*).

288. Ἡ αἰτιατικὴ δηλοῖ εἰς ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου· οἷον *aggērem latum pedes trecentos et triginta extruxerunt*—ἐπίχωμα πλατὺ τριακοσίου καὶ τριάκοντα πόδας ἐπεσώρευσαν· *Decem quondam annos Troia oppugnata est*—δέκα ποτὲ ἔτη ἡ Τροία ἐπολιορκήθη.

ΣΗΜ. α' Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη ἐνίοτε λαμβάνει καὶ τὴν πρόθεσιν *per* (ἐπί), *per triennium* (ἐπὶ τριετίαν), *per decem annos* (ἐπὶ δέκα ἔτη).

ΣΗΜ. β' *Viginti annos natus*—εἴκοσιν ἔτη γεγονώς.

289. Ἡ εἰς μετὰ αἰτιατικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως (ἔρωτ. ποῖ; *quo* ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς *in* μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον εἰς τὸν κήπον—*in hortum*, εἰς τὴν πόλιν—*in urbem*, εἰς τὴν Ἰταλίαν—*in Italiam*. Τίθεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ ἀπλῆ, ἄνευ τῆς *in*, ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων (ὄχι χωρῶν)· οἷον *eo Romam*—*eo Athenas*—πορεύομαι εἰς τὴν Ῥώμην—εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΣΗΜ. Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφράζεται καὶ ἑλληνιστὶ δι' ἀπλῆς αἰτιατ. ἄνευ τῆς εἰς, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς· οἷον μνηστῆρας ἀρίκετο—ἀνέβη μέγαν οὐρανόν—τὸ κοῖλον Ἄργος βὰς φυγὰς.

290. Ἡ ἐν μετὰ δοτικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ποῦ, *ubi* ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς *in* μετ' ἀφαιρετικῆς· οἷον ἐν τῷ κήπῳ—*in horto*, ἐν τῇ πόλει—*in urbe*, ἐν Ἰταλίᾳ—*in Italia*. Τίθεται δὲ ἡ ἀφαιρ. ἀπλῆ, ἄνευ τῆς *in*, ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων (ὄχι χωρῶν), ἐὰν ταῦτα εἶναι ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως, ἢ τῆς γ' κλίσεως (ἐν. ἢ πληθ.). οἷον *Athenis*—ἐν Ἀθήναις, *Carthagine*—ἐν Καρχηδόνι.

Ἐὰν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως εἶναι α' ἢ β' κλίσεως ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τίθεται ἀπλῆ γενικὴ (ἥτις εἶναι κυρίως τοπικὴ πτώσις, *casus locativus*)· οἷον *Romae*—ἐν Ῥώμῃ, *Clusii* (ὄνομ. *Clusium*)—ἐν Κλουσίῳ (πόλει τῆς Ἰταλίας).

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ἐν τόπῳ στάσις ἐκφράζεται ἑλληνιστὶ ἄνευ τῆς ἐν προθέσεως δι' ἀπλῆς δοτικῆς, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς· Ἐλλάδι ναίων—τόξ' ὤμοισιν ἔχων—*vñ* ἀγροῖσι τυγχάνει.

291. Ἡ ἐκ (ἢ ἀπὸ) μετὰ γενικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς ἐκ (ἢ ἀπὸ) τόπου κινήσεως (πόθεν; *unde* ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς *ex* (ἢ *ab*) μετ' ἀφαιρετικῆς· οἷον ἐκ τοῦ κήπου—*ex horto*, ἐκ

τῆς πόλεως—*ex urbe*,—ἐξ Ἰταλίας—*ex Italiā*, ἀπὸ τῆς νήσου—*ab insulā*. Ἡ *ex* ἔχει τὴν αὐτὴν διαφορὰν ἀπὸ τῆς *ab*, οἷαν καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ἢ ἐκ ἀπὸ τῆς ἀπό. Τίθεται δὲ ἡ ἀφαιρετικὴ ἀπλῆ, ἄνευ τῆς *ab* (*ex*), ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων (ὄχι χωρῶν)· οἷον *venio Romā*=ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, *venio Athenis*=ἔρχομαι ἐξ Ἀθηνῶν.

ΣΗΜ. α'. Δύναται νὰ λεχθῇ *ab Athenis*—*ad Athēnas* (ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, πρὸς τὰς Ἀθήνας) ὅταν σημαίνωνται τὰ περιχώρα ἢ ἡ διεύθυνσις.

ΣΗΜ. β'. Μετὰ ἐπιθετικῶν προσδιορισμῶν ἢ χρῆσις ἔχει ὡς ἐξῆς· *ipsā Romā* ἢ *in ipsā Romā*, *totā Corintho* (ἄνευ προθέσεως), *eo doctas Athēnas* (ἄνευ προθέσεως), *ex ipsā Romā*.

ΣΗΜ. γ'. Μετὰ τῶν προσχηγορικῶν *urbs*, *oppidum* ὡς ἐξῆς· *Cimon in oppido Citio* (ἄλλως θὰ ἐτίθετο *Citii*) *mortuus est* (ὁ Κίμων ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ).

Consul pervenit in oppidum Cirtam (ὁ ὕπατος ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν Κίρταν).

Vercingetōrix expellitur ex oppido Gergoviā (ὁ Οὐερκιγγέτοριξ ἐκδιώκεται ἐκ τῆς πόλεως Γεργοβίας).

Archias Antiochiae (γεν.) *natus est*, *celebri quondam urbe* (ἀφαιρ.) *et copiōsā* (ὁ Ἀρχίας ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ, πολυανθρώπῳ ποτὲ πόλει καὶ πλουσίᾳ).

292. Τὰ προσχηγορικὰ *domus* (οἶκος), *rus* (ἀγρός), *humus* (χῶμα, χθών) τίθενται πρὸς δήλωσιν τῶν σχέσεων τοῦ τόπου ἀπρόθετα, ὅπως τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, καὶ λαμβάνουσι τύπον ἐπιροημάτων·

domum=οἶκαδε, *rus*=ἀγρόνδε

domo=οἶκοθεν, *rure*=ἀγρόθεν, (*ab*) *humo*=χαμόθεν

domi=οἶκοι, *ruri* (*rure*)=ἀγρόθι, *humī*=χαμαί.

293. Τὸ *domi*, *domo*, *domum* (ιδ. § 54) μετὰ κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ κτητικῶν γενικῶν ἀκολουθοῦσι τὴν ἐξῆς χρῆσιν·

domi meae—*domi tuae*—*domi suae*

domi Caesāris ἢ in domo Caesāris
domō meā—domō tuā—domō suā
domō Caesāris ἢ e domō Caesāris
domum meam—domum tuam—domum suam
domum Caesāris ἢ in domum meam κτλ.

Πάντοτε ὁμοῦς in domo illa (καὶ ὄχι· domi illius), in domum vetērem κτλ., μόνον δὲ κατ' ἐξαιρέσειν λέγεται domi aliēnae ἀντὶ in domo aliēna.

ΣΗΜ. Καθ' ἑλξιν τίθενται αἱ γενικαὶ belli καὶ militiāe (=in bello, iu militiā) ὅταν συνάπτωνται πρὸς τὸ domi (domi bellique, domi militiāeque=οἴκοι καὶ ἐν πολέμῳ, οἴκοι καὶ ἐν στρατείᾳ)· saepe imperatōrum sapientiā constitūta est salus civitātis aut belli aut domi (πολλάκις τῇ τῶν στρατηγῶν συνέσει κατεστάθη ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας εἴτε ἐν εἰρήνῃ εἴτε ἐν πολέμῳ).

294. Δι' ἀπλῆς ἀφαιρ. ἐκφέρεται ἡ διὰ τόπου διάβασις (ἔρωτ. quā ? δηλ. viā), ὅταν ὁ λόγος περὶ ὁδοῦ, οἷον viā Appiā, ἄλλως δύναται νὰ τεθῆ ἢ ἀπλῆ ἀφαιρ. ἢ ἡ per μετ' αἰτιατικῆς· mediā urbe ἢ per mediām urbem (διὰ μέσης τῆς ὁδοῦ).

295. Τὰς προθέσεις τὰς συντασσομένας πρὸς αἰτιατικὴν ἰδ. ἐν σελ. 141, § 224.

296. Ἡ λατινικὴ αἰτιατικὴ τίθεται καὶ ἐπιφωνηματικῶς· οἷον heu me miserum ! (οἴμοι τῷ ἀθλίῳ !), ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ· τὸν κακοῦργον ! τὸν ἄθλιον ! τὸν ταλαίπωρον !

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς ἐν ταῖς ἐπιφωνήσεσι· τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν !

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς. γενικῆς

297. Ἡ ἀφαιρετικὴ (ablativus), τῆς ὁποίας στερεῖται ἡ ἑλλην. γλῶσσα, δηλοῖ κυρίως χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν, ἀλλὰ προσ-

λαμβάνει καὶ ἄλλας ἐννοίας, μάλιστα δὲ τοπικὴν, χρονικὴν, καὶ ὀργανικὴν, ὅθεν διαιρεῖται εἰς

κυρίως ἀφαιρετικὴν (ablativus separativus) καὶ

καταχρηστικὴν ἀφαιρετικὴν, ἥτις κατὰ τὰς τρεῖς κυρίας αὐτῆς ἐννοίας δύναται νὰ ὀνομασθῇ

ἀφαιρετικὴ τοπικὴ (ablativus locativus)

ἀφαιρετικὴ χρονικὴ (ablativus temporalis)

καὶ ἀφαιρετικὴ ὀργανικὴ (ablativus instrumentalis).

298. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἡ μὲν κυρίως ἀφαιρετικὴ ἀποδίδεται διὰ τῆς γενικῆς, ἡ δὲ καταχρηστικὴ διὰ τῆς δοτικῆς.

A') Κυρίως ἀφαιρετικὴ.

299. Κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς ab προθέσεως ἐκφέρεται τὸ ποιητικὸν αἷτιον (εἴτε εἶναι πρόσωπον εἴτε πρᾶγμα). omnia a deo facta sunt = πάντα ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐποιήθησαν (ἐνεργ. omnia deus fecit), hostes victi sunt a consule = οἱ πολέμιοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπάτου (consul vicit hostes), corpōra a feris laniata = σώματα ὑπὸ τῶν θηρίων σπαρχθέντα, ab his virtutibus tot vitia superantur = ὑπὸ τούτων τῶν ἀρετῶν τοσαῦται κακίαι ὑπερβάλλονται.

ΣΗΜ. Πᾶσα ἀφαιρετικὴ ἄνευ τῆς ab μετὰ παθητικοῦ ῥήματος δὲν εἶναι δηλωτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἀλλὰ τοῦ ὀργανικοῦ, περὶ οὗ, ἀποδιδόμενου ἑλληνιστὶ διὰ δοτικῆς, θὰ εἰπώμεν κατωτέρω.

300. Ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς (ablativus originis) τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων nascor (γεννῶμαι), gignor (γίγνομαι, γεννῶμαι), orior (ἀνατέλλω, γίγνομαι), παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ τῶν μετοχῶν editus, satus, cretus (συνωνύμους τῆς μετοχῆς natus). Mercurius Iove et Maïa natus est (ὁ Ἑρμῆς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας ἐγεννήθη)

Ἐνίοτε ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς λαμβάνει τὴν πρόθεσιν

ex· οἶον *ex fratre et sorore nati erant* (ἐξ ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς ἐγεννήθησαν).

ΣΗΜ. Κανονικῶς προσλαμβάνεται ἡ ex πρόθεσις, ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ ἢ δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν εἶναι ἀντωνυμία· *liberi ex eo nati* (παιδες ἐκ τούτου γεννηθέντες).—Πρὸς δὴλώσειν δὲ τῶν ἀπωτέρων προγόνων τίθεται ἡ πρόθεσις ab· οἶον *Cato Uticensis a Censorio ortus erat* (Κάτων ὁ Ἰτυκαῖος ἀπὸ Κάτωνος τοῦ Τιμητικοῦ κατήγετο).

301. Ὅπως ὁ δεῦτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ κατὰ γενικὴν ἢ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου ἢ καὶ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν πρῶτον ὅρον (Πλάτων σοφώτερος Ξενοφῶντος, Πλάτων σοφώτερος ἢ Ξενοφῶν), οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ κατὰ δύο τρόπους ἐκφέρεται ἡ σύγκρισις, ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν (*ablativus comparativus*), ἃν ὁ πρῶτος ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς ὑποκειμενικῆς (εἰς τὰς ἀπαρεμφατικὰς συντάξεις), ἢ διὰ τοῦ *quam* καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ ὁ πρῶτος ὅρος πτώσιν· *Plato sapientior Xenophonte, Plato sapientior quam Xenophon—Ego te magis amo quam fratrem tuum*, οὐχὶ δὲ *fratre tuo* (ἐγὼ σὲ μᾶλλον ἀγαπῶ ἢ τὸν ἀδελφόν σου).

302. Πάντα τὰ ῥήματα, ἅτινα σημαίνουσι ἀπομάκρυνσιν, χωρισμόν, ἀπαλλαγὴν κτλ., πλήρωσιν ἢ στέρησιν κτλ., καὶ συντάσσονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ γενικῆς, δέχονται ἐν τῇ λατινικῇ ἀφαιρετικὴν· *liberare cives incommōdis* = ἐλευθεροῦν τοὺς πολίτας τῶν κακῶν. Ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη προσλαμβάνει πάντοτε καὶ τὴν πρόθεσιν ab, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων· *liberare civitatem a tyrannis* (ἐλευθεροῦν τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων). Οὕτω καὶ *implere dolium vino* (πληροῦν τὸν πίθον οἴνου) κτλ.

ΣΗΜ. Ὅμοίως πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ παρεμφερῆ ἔννοιαν ἔχοντα ἐπίθετα· *homo vacuus timore* (ἄνθρωπος κενός, ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος φόβου).

303. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ἀποθετικὰ *utor*

(*χρῶμαι*), *fruor* (*καρπῶμαι*), *fungor* (*ἐπιτελῶ*), *vescor* (*τρέφομαι*), *potior* (*κύριος γίνομαι*).

304. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσεται καὶ ἡ ἀπρόσωπος φράσις *opus est* (*χρεία ἐστί, δεῖ*) καθὼς καὶ ἡ ταύτη ἰσοδύναμος *usus est*· οἷον *opus est pecuniā* (*δεῖ χρημάτων*). Ἀντὶ τῆς ἀφαιρετικῆς τίθεται καὶ ὀνομαστικῆ, ἀν μάλιστα ἐκεῖνο οὐ εἶναι χρεία ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας (*multā, eā* κτλ.), ἀλλὰ τότε ἡ φράσις δὲν εἶναι πλέον ἀπρόσωπος (δι' ὅ καὶ τὸ ῥῆμα τίθεται καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατ' ἄλλο πρόσωπον πλὴν τοῦ γ')· οἷον *libri opus sunt mihi* (*βιβλία χρειάζονται εἰς ἐμέ, χρεία ὑπάρχει εἰς ἐμὲ βιβλίων*), *multā opus sunt* (*πολλῶν ἐστί χρεία, πολλῶν δεῖ*).

305. Καὶ ἡ γενικὴ τοῦ τιμήματος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀποδίδεται λατινιστὶ δι' ἀφαιρετικῆς (*ablativus pretii*)· οἷον *viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit* (*εἴκοσι ταλάντων ἓνα λόγον ὁ Ἰσοκράτης ἐπώλησε*).

ΣΗΜ. α'. Τὸ τίμημα ἐκφέρεται καὶ κατὰ γενικὴν (§ 260). Παράδειγμα. *Quantum (gen.) constat liber?* (*πόσου τιμᾶται τὸ βιβλίον;*)—*tribus denariis* (*ἀφαιρ.*) *est* (*τριῶν δηναρίων τιμᾶται*)—*magno* (*ἀφαιρ.*) *stat* (*πολλοῦ πωλεῖται, ἀκριβὸν εἶναι*).

ΣΗΜ. β'. Καὶ ἡ ιδιότης δὲν ἐκφέρεται μόνον κατὰ γενικὴν (§ 255), ἀλλὰ καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (*ablativus qualitatis*)· οἷον *Caesar fuit magno ingenio* (*ὄχι ὁμῶς fuit ingenio ἕνευ ἐπιθέτου*)=ὁ Καίσαρ ἦτο (ἐγένετο) μεγάλης εὐφυίας.

306. Τὰς προθέσεις τὰς συντασσομένας πρὸς ἀφαιρετικὴν ἰδ. ἐν σελ. 143.

307. Ἡ ἀφαιρετικὴ μετὰ τῆς *ex* ἢ ἄνευ αὐτῆς δηλοῖ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν (*ἀπομάκρυνσιν*), ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω § 291, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἑλλην. γενικὴν μετὰ τῆς ἐκ· οἷον *ex Italiā* = ἐξ Ἰταλίας.

308. Ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ ὡσαύτως τὴν ἀπόστασιν· *legionem Caesar passibus ducentis ab eo tumulo consti-*

tuit=τὴν λεγεῶνα ὁ Καῖσαρ εἰς ἀπόστασιν 200 βημάτων ἀπὸ τούτου τοῦ λόφου κατέστησε.

B') Καταχρηστικὴ ἀφαιρετικὴ.

309. Ἀφαιρετικὴ τοπικὴ (abl. locatīvus) ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, in urbe = ἐν τῇ πόλει, Athēnis = ἐν Ἀθήναις, ἰδ. ἀνωτέρῳ § 290.

ΣΗΜ. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν καὶ τινες ἄλλαι λέξεις: hoc loco—multis locis—tertio libro (ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, διότι in tertio libro σημαίνει ἐν τινι ὠρισμένῳ χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου)—hac parte κτλ.

310. Ἀφαιρετικὴ περιοριστικὴ ἢ τοῦ κατὰ τι (abl. limitationis). οἷον Agesilāus fuit claudus altēro pede==Ἀγησίλαος ἦν χωλὸς κατὰ τὸν ἕτερον πόδα.

311. Ἀφαιρετικὴ χρονικὴ (abl. temporālis) τίθεται ὅπως ἡ ἑλληνικὴ δοτικὴ (Παναθηναίους, Διονυσίους) εἰς δῆλωσιν τοῦ πότε τι συνέβη: illo tempore==τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, secundo anno belli Peloponnesiāci==τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

312. Λέγεται λατινιστὶ ἢ

tribus annis ante (ἢ post),

tertio annō ante (ἢ post),

κατ' ἀφαίρ. δηλαδὴ καὶ ἐπιτασσομένου ὡς ἐπιρρήματος τοῦ ante (ἢ post), ἢ

ante (ἢ post) tres annos

ante (ἢ post) tertium annum

κατ' αἰτιατικὴν συντακτικὴν πρὸς τὰς προθέσεις ante (ἢ post).

ΣΗΜ. α'. Ἐνίοτε πρὸς τὸ ante ἢ post συντίθεται τὸ quam (antēquam, postquam). οἷον tribus annis (tertio annō) postquam venērat ἢ post annum tertium (tres annos) quam venērat (τρία ἔτη ἢ τρίτον ἔτος ἐξ οὗ εἶχεν ἔλθῃ).

ΣΗΜ. 6'. Ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐν-
τός τοῦ ὁποίου ἔγινε τι. Agamemnon vix decem annis
unam cepit urbem—ὁ Ἀγαμέμνων μόλις ἐν δέκα ἔτεσι μίαν
εἶλε πόλιν.

313. Ἀφαιρετικὴ ὀργανικὴ (abl. instrumentalis) ἀντι-
στοιχος πρὸς τὴν ἑλλην. ὀργανικὴν δοτικὴν cornibus tauri,
dentibus apri, morsu leones se tutantur—τοῖς κέρασιν
οἱ ταῦροι, τοῖς ὀδοῦσιν οἱ κάπροι, τῷ δήγματι οἱ λέοντες ἀμύνον-
ται—providentiā dei mundus regitur—τῇ τοῦ θεοῦ προ-
νοίᾳ (διὰ τῆς προνοίας) ὁ κόσμος κυβερνᾶται.

ΣΗΜ. Καὶ ἐπὶ προσώπων τίθεται τοιαύτη ἀπρόσωπος ὀργα-
νικὴ ἀφαιρετικὴ certis custodibus tenebatur—δι' ἀσφαλῶν
φυλάκων (ἔχι ὑπὸ ἀσφαλῶν, φυλάκων) ἐκρατεῖτο.

314. Σχετικὴ πρὸς τὴν ὀργανικὴν ἀφαιρετικὴν εἶναι ἡ τοῦ
τρόπου (abl. modi). Λέγεται magnā gloriā ἢ magnā cum
gloriā (μετὰ μεγάλης δόξης), ἔχι ὅμως καὶ ἀπλῶς gloriā, ἀλλὰ
πάντοτε cum gloriā—Romani Horatium accipiunt ma-
gnō cum gaudio—οἱ Ῥωμαῖοι δέχονται τὸν Ὁράτιον μετὰ
μεγάλης χαρᾶς.

315. Ἐκφέρεται καὶ ἡ αἰτία κατ' ἀφαιρετικὴν (ablativus
causae). οἷον Helvetii sua victoriā gloriabantur = οἱ
Ἑλουήτιοι ἐκαυχῶντο ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν νίκῃ, ἔνεκα τῆς ἑαυτῶν
νίκης.

ΣΗΜ. Διάφορος εἶναι ἡ γενικὴ τῆς αἰτίας (§ 261). 15 $\frac{11}{16}$

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Περὶ τῆς κλητικῆς.

316. Καὶ τῆς κλητικῆς γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ
οἷα περίπου χρῆσις καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

317. Πολλάκις καὶ λατινιστὶ τίθεται ἡ ὀνομαστικὴ ἀντὶ τῆς
κλητικῆς. Almae filius (=fili) Maiae—οὐτὴ τῆς ποτνίας
Μαίας.

318. Ἄλλ' ὅμως τὸ ἐπιφώνημα *O* (=ὦ) δὲν προτάσσεται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τῆς κλητικῆς, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλῆν ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον ὅταν δι' αὐτῆς ἐκφράζεται ψυχικὸν τι παθημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος.

319. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος (ιδ. § 119) διαίρουνται εἰς τρεῖς κατηγορίας·

α') χρόνοι τοῦ παρόντος·

{	ἐνεστώς (praesens)
	παρακείμενος (perfectum=τετελεσμένος)

β') χρόνοι τοῦ παρελθόντος (παρωχημένοι, praeterita)

{	παρατατικὸς (imperfectum=ἀτελής)
	ἀόριστος—παρακείμενος (perfectum historicum)
	ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum = πλέον ἢ τετελε-
μένος)

γ') χρόνοι τοῦ μέλλοντος·

{	μέλλων (futurum)
	τετελεσμένος μέλλων (futurum exactum)

320. Οἱ χρόνοι ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἣν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ὁ παρακείμενος ἔχει διπλὴν δύναμιν, ἀορίστου καὶ παρακειμένου.

321. Χρήσις τῶν χρόνων. Ἐν τῇ χρήσει τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος ἡ σύνταξις ἢ λατινικὴ διαφέρει τῆς ἑλληνικῆς. Ἡμεῖς λέγομεν ὅπως ἔσπειρας (ἀόρ.) οὕτω θὰ θερίσης (μέλλων), οἱ Ῥωμαῖοι ut sementem feceris (τετελ. μέλ.) ita metes (μέλ.), δηλαδή ὅπως θὰ ἔχης σπείρη, οὕτω κτλ.

322. Dum=ἐν ᾧ, συντάσσεται πρὸς ἱστορικὸν ἐνεστώτα (praesens historicum) ἀντὶ παρατατικοῦ. Dum haec in

Hispaniā geruntur (ὄχι gerebantur) = ἐν ᾧ ταῦτα ἐν Ἰσπανίᾳ πράττονται (ἐπράττοντο).

323. Οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι postquam, ubi (ubi primum), ut, cum (quom), simulac, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἅπαξ γενομένου συντάσσονται πρὸς παρακείμενον (ὄχι ὑπερσυντέλικον)· ubi de Caesaris adventu Helvētīi certiores facti sunt (ὄχι facti erant) legatos ad eum mittunt=ὡς οἱ Ἑλουήτιοι περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ Καίσαρος ἔμαθον, πρέσβεις πρὸς αὐτὸν πέμπουσιν.

324. Εἰς δῆλωσιν ὁμοῦ τοῦ κατ' ἐπανάληψιν γινομένου τίθεται ὁ ὑπερσυντέλικος, τὸ δὲ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως τίθεται τότε κατὰ παρατατικόν (ἐνίοτε δὲ καὶ καθ' ὑπερσυντέλικον)· ubi pericula propulserant, sociis auxilia portabant = ὅτε τοὺς κινδύνους ἤθελον ἀποκρούσῃ, (τότε) τοῖς συμμάχοις ἐπικουρίας ἔφερον.

Πρὸς τὸν λατινικὸν ὑπερσυντέλικον τῆς ὀριστικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ κατ' ἐπανάληψιν γινομένου ἀντιστοιχεῖ ἡ ἑλληνικὴ εὐκτική, τὸ δὲ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως τίθεται καὶ ἑλληνιστὶ κατὰ παρατατικόν· ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον.

325. Μετὰ τὸ postquam τίθεται ὑπερσυντέλικος ὀριστικῆς, ὅταν εἶναι χρεῖα νὰ δηλωθῇ ὅτι αἱ δύο πράξεις δὲν ἐγένοντο διαδοχικῶς, ἀλλ' ἐμεσολάβησε χρόνος μεταξὺ αὐτῶν (καὶ μάλιστα ὅταν ὁ χρόνος οὗτος ὀρίζεται)· Hamilcar nono anno postquam in Hispaniam venerat occisus est=3 Ἀμίλκας τῷ ἐνάτῳ ἔτει ἀφ' οὗ εἰς τὴν Ἰσπανίαν εἶχεν ἔλθῃ ἐφορεύθῃ.

Ἐναπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντος μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς.

326. Ἡ λατινικὴ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει οὔτε κυρίως μέλλοντα οὔτε τετελεσμένον οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ. Ὁ μέλλων εἰς —urus sim εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας (§ 141). Ἡ ἑλλειψὶς αὕτη ἀναπληροῦται ὡς ἑξῆς·

Α') "Όταν ἐν πλαγίῳ λόγῳ ἢ ἐξηρητημένη πρότασις περιέχῃ μέλλοντα ἢ μελλοντικὴν ἔννοιαν, τίθεται ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει ἀντὶ τοῦ ἐλλείποντος ἀπλοῦ μέλλοντος ὑποτακτικῆς ὁ ἐνεστώς ἢ παρατατικὸς τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ δὲ τοῦ ἐλλείποντος τετελεσμένου μέλλοντος ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς. Ὁ μὲν ἐνεστώς καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται, ὅταν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ὑπάρχῃ ἐνεστώς, ὁ δὲ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος, ὅταν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ὑπάρχῃ χρόνος παρωχημένος (ιδ. κατωτέρω περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων).

α') Galli *pollicentur* (κυρία πρότ.) *se factūros* (ἐξηρητ.) *quae Caesar imp̄ret* (δευτερεύουσα) = οἱ Γαλάται ὑπόσχονται ὅτι θὰ πράξωσιν ὅσα ὁ Καῖσαρ θὰ κελεύσῃ (ἐν τῇ ὀριστικῇ θὰ ἐτίθετο ἀπλοῦς μέλλον· *faciēmus quae Caesar imp̄rābit*).

β') Galli *pollicebantur* — *se factūros* — *quae Caesar imperāret*.

γ') Galli *pollicentur* — *se factūros* — *quae Caesar imperav̄rit* = οἱ Γαλάται ὑπόσχονται ὅτι θὰ πράξωσιν ὅσα ὁ Καῖσαρ θὰ ἔχῃ κελεύσῃ (ἐν τῇ ὀριστικῇ θὰ ἐτίθετο τετελεσμένος μέλλον· *faciēmus quae Caesar imperav̄rit*).

δ') Galli *pollicebantur* — *se factūros* — *quae Caesar imperavisset*.

Β'. "Όταν ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ δὲν ὑπάρχῃ ἐν τῇ ἐξηρητημένη μέλλον ἢ μελλοντικὴ ἔννοια, τίθεται ἐν τῇ δευτερευούσῃ ἀντὶ τοῦ ἐλλείποντος ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς ἢ περιφρασις *-urus sim* (§ 141), ἂν ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἐνεστώς ἢ μέλλον, καὶ ἡ περιφρασις *-urus essem*, ἂν ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι παρωχημένος. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν φράσιν *non dubito quin*.

α') *scire cupio, quo die ad nos ventūrus sis*
= ἐπιθυμῶ νὰ μάθω κατὰ ποίαν ἡμέραν πρὸς ἡμᾶς θὰ ἔλθῃς.

ε') *scire cupiebam* quo die ad nos *ventūrus* esses.

γ') *non dubito*, quin *legiōnes ventūrae* sint.

==δὲν ἀμφιβάλλω (πιστεύω) ὅτι αἱ λεγεῶνες θὰ ἔλθωσιν.

δ') *non dubitabam*, quin *legiōnes ventūrae* essent.

Χρήσις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

327. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο παρωχημένον χρόνον ἀντὶ ἐνεστῶτος, διότι ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν τὸν χρόνον, καθ' ὃν θὰ ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἐπεστεύλετο. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ γράψωσι *scribo tibi pridie idus* (γράφω σοι τῇ προτεραίᾳ τῶν εἰδῶν), ἔγραφον *scripsi tibi* (ἔγραψά σοι).

Ἐπάρχουσι καὶ ἑλληνικὰ παραδείγματα ὅμοια. Ἀντὶ ἀποστέλλω σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον λέγει ὁ Ἰσοκράτης ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον.

Ἀκολουθία τῶν χρόνων (*Consecutio temporum*).

328. Ὀνομάζομεν ἀκολουθίαν τῶν χρόνων τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν ἐν σχέσει πρὸς τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως.

329. Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει ἡ λατινικὴ γλῶσσα τῆς ἑλληνικῆς, διότι καὶ ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νέα ἑλληνικὴ μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεστῶτα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς δῆλωσιν τῆς διαρκείας, τὸν δὲ ἀόριστον εἰς δῆλωσιν τοῦ ἀκαριαίου, οὔτε δὲ ὁ ἐνεστῶς διατηρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος οὔτε ὁ ἀόριστος τὴν τοῦ παρωχημένου, ἀλλ' ἀμφότεροι ἔχουσι μᾶλλον μελλοντικὴν σημασίαν (ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου—ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τοὺς φίλους μου). Ἐν τῇ λατινικῇ ὁμοῦς γλῶσση οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει κρέματα ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κειμένου ἐκάστοτε χρόνου.

330. *Κανὼν α'*. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ

μέλλοντος (§ 319) ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς·

quaero quid agas (ἔρωτῶ τί πράττεις)

quaero quid egēris (ἔρωτῶ τί ἔχεις πράξει)

quaero quid acturus sis (ἔρωτῶ τί μέλλεις νὰ πράξεις)

quaesivi quid agas (ἔχω ἐρωτήσῃ τί πράττεις)

quaesivi quid egēris (ἔχω ἐρωτήσῃ τί ἔχεις πράξει)

quaesivi quid acturus sis (ἔχω ἐρωτήσῃ τί μέλλεις νὰ πράξεις)

quaeram quid agas (θὰ ἐρωτήσω τί πράττεις)

quaeram quid egēris (θὰ ἐρωτήσω τί ἔχεις πράξει)

quaeram quid acturus sis (θὰ ἐρωτήσω τί μέλλεις νὰ πράξεις)

quaesivēro quid agas (θὰ ἔχω ἐρωτήσῃ τί πράττεις)

quaesivēro quid egēris (θὰ ἔχω ἐρωτήσῃ τί ἔχεις πράξει)

quaesivēro quid acturus sis (θὰ ἔχω ἐρωτήσῃ τί μέλλεις νὰ πράξεις).

ΣΗΜ. Τίθεται συνήθως παρατατικὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον, ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις εἶναι τελικῆ, ἐρωτηματικῆ ἢ ἀναφορικῆ· *haec non, ut vos excitarem locutus sum* (δὲν εἶπον ταῦτα, ἵνα ἐξεγείρω ὑμᾶς).

331. Καὶὼν Β'. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος (§ 319) ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς·

quaerēbam quid agēres (ἠρώτων τί ἔπραττες)

quaerēbam quid egisses (ἠρώτων τί εἶχες πράξει)

quaerēbam quid acturus esses (ἠρώτων τί ἔμελλες νὰ πράξεις)

quaesivēram quid *agēres* (εἶχον ἐρωτήση τί ἐπραττες)
quaesivēram quid *egisses* (εἶχον ἐρωτήση τί εἶχες πράξῃ)
quaesivēram quid *actūrus esses* (εἶχον ἐρωτήση τί ἐμελλ-
 λες νὰ πράξῃς)

quaesivi quid *agēres* (ἠρώτησα τί ἐπραττες)
quaesivi quid *egisses* (ἠρώτησα τί εἶχες πράξῃ)
quaesivi quid *actūrus esses* (ἠρώτησα τί ἐμελλες νὰ πράξῃς)

ΣΗΜ. Ὁ ἱστορικὸς ἐνεστῶς (*praesens historicum*) δύναται νὰ ὑποληφθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἢ ὡς κυρίως ἐνεστῶς ἢ ὡς ἱστορικὸς χρόνος.

332. Ὅταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρητημένης μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον χρόνου παρακειμένου, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρωχημένον, οἰοῦνδὴποτε χρόνου καὶ ἂν εἶναι τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως· *hoc brevissimè dicam, meminem unquam tam impudentem fuisse, qui a diis immortalibus tot et tantas res audēret optāre* (=τοῦτο βραχυτάτα θὰ εἶπω, ὅτι οὐδεὶς οὐδέποτε τόσον ἀναιδῆς ὑπῆρξεν, ὥστε παρὰ τῶν ἀθανάτων θεῶν νὰ τολμήσῃ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ποσάγματα νὰ εὐχηθῇ). Ἐτέθη ἐνταῦθα ὁ παρατατ. τῆς ὑποτ. *audēret*, ἂν καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου μέλλοντος (*dicam*), ἐν ᾧ ἔδει νὰ τεθῇ ἐνεστ. ἢ παρακειμένος ὑποτ. (*audēat* ἢ *ausus sit*), διότι μεσολαβεῖ τὸ *fuisse*.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι ὁ μὲν ἐνεστῶς καὶ ὁ παρακειμένος τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τίθενται μὲν καθ' ὅλου ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν ὅπως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἢ ὑποτακτικῇ, ὁ δὲ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ λατινικῇ ὅπως ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἢ εὐκτικῇ (*non habēo quō me vertam*—οὐκ ἔχω ὅποι τράπωμαι — *non habēbam quō me vertērem*—οὐκ εἶχον ὅποι τραποίμην), ἀλλ' ὅμως ἐνίοτε ἢ λατινικῇ ὑποτακτικῇ

ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ὀριστικὴν (*quaero quid egēris* = ἔρωτῶ τί ἐποίησας ἢ τί πεποίηκας, *scribērem* = ἔγραφον ἄν), ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ γενικοῦ κανόνος νὰ καθορισθῇ ἐν πάσῃ ἀκριβεῖα ἡ σχέσις τῶν δύο γλωσσῶν ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ ἐγκλίσεων.

Ὀριστικὴ.

333. Ἡ χρῆσις τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συμφωνεῖ καθ' ὅλου πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ὀριστικῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

Ὑποτακτικὴ.

α') Ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

334. Ἡ *δυνητικὴ* (*coniunctivus potentialis*), ἣτις ἑλληνιστὶ ἐκφράζεται διὰ τῆς *εὐκτικῆς* καὶ τοῦ ἄν, λατινιστὶ ἀποδίδεται διὰ τοῦ *ἐνεστῶτος* ἢ τοῦ *παρακειμένου* τῆς *ὑποτακτικῆς*: λέγοιμι ἄν—εἴποιμι ἄν=*dicam—dixērim*.

335. Ἡ ὀριστικὴ τῶν *ἱστορικῶν χρόνων* μετὰ τοῦ ἄν ἢ *δηλοῦσα ἑλληνιστὶ τὸ ἀδύνατον* (*coniunctivus conditionālis ἢ irreālis*) λατινιστὶ ἀποδίδεται διὰ τοῦ *παρατατικοῦ* ἢ *ὑπερσυντελικοῦ* τῆς *ὑποτακτικῆς*: ἔλεγον ἄν—εἶπον ἄν=*dicērem—dixissem*.

ΣΗΜ. α'. Τῆς *δυνητικῆς* γίνεται χρῆσις ὄχι μόνον ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς λόγοις, ὅπως ἐν τῇ ἑλλην. γλώσσῃ, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς πρὸς μετριωτέραν ἔκφρασιν: *velim* = *βουλοίμην ἄν*.

ΣΗΜ. β'. Τὸ *δυνατὸν γενέσθαι* ἐκφράζεται καὶ κατὰ *παρατατικὸν* καὶ *ὑπερσυντελικὸν ὑποτακτικῆς*, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ *παρελθούσης πράξεως*: *dicēres, credēres, putāres*, καὶ ἑλληνιστὶ: *ῥετό τις ἄν, ἤσθετό τις ἄν*.

336. Ἡ *ὑποτακτικὴ ἀναπληροῖ* τὴν ἑλλείπουσαν *εὐκτικὴν*

(coniunctivus optativus). Καὶ ἂν μὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πληρωθῆ ἡ εὐχὴ τίθεται ὁ ἐνεσιῶς ἢ ὁ παρακείμενος, ἂν δὲ ἀδύνατον, ὁ παρατατικός ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος. Συνήθως προηγείται ὁ utinam (εἴθε, ἢ ἐπὶ ἀρνητικῆς εὐχῆς ὁ ne (utinam ne) utinam diem illum vidēam=εἴθε ἴδοιμι τὴν ἡμέραν ἐκείνην—utinam posses=εἴθ' ἦδυνασο (δ. ὅτι ἑλληνιστὶ ἐπὶ εὐχῆς, ἥς εἶναι ἀδύνατος ἢ ἐκπλήρωσις, τίθεται παρατατικός ἢ ἀόριστος ὀριστικῆς ἄνευ τοῦ ἂν).

337. Ὑποτακτικὴ παραχωρητικὴ (coniunctivus concessivus) haec sint falsa=ἔστωσαν ταῦτα ψευδῆ.

338. Ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ (coniunctivus dubitativus) quid agam = τί πραξῶ; quo me vertam = ποῦ τοαπωμαι;

β'. Ἐπὶ τῶν ἐξηρημένων προτάσεων.

339. Ὁ τελικός ut (ut fināle)=ἵνα, ὅπως, καὶ ὁ ἀποτελεσματικός ut (ut consecutivum) = ὥστε συντάσσονται πρὸς ὑποτακτικὴν. Τοῦ ἀποτελεσματικοῦ ut συνήθως προτάσσονται αἱ λέξεις ita, sic, tam, tantus, talis. Edere oportet ut vivas, non vivere ut edas=νὰ τρώγῃς πρέπει, ἵνα ζῆς, οὐχὶ δὲ νὰ ζῆς, ἵνα τρώγῃς.—Atticus ita vixit, ut esset clarissimus Atheniensibus=ὁ Ἀττικὸς οὕτως ἐζήσεν, ὥστε ἦτο φίλτατος τοῖς Ἀθηναίοις.

ΣΗΜ. α'. Ὁ χρονικός ut συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν.

ΣΗΜ. β'. Ὁ ἀρνητικός τελικός σύνδεσμος εἶναι ne, ὁ ἀρνητικός ἀποτελεσματικός ut non.

340. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα, ἅτινα συντάσσονται ἑλληνιστὶ μετὰ τοῦ μή, συντάσσονται καὶ λατινιστὶ μετὰ τοῦ ne (metuo, timēo ne). Τὸ ἑλλ. μή οὐ=ut (=ne non) vereor ut veniat=verēor ne non veniat.

341. Τὸ quo (ἵνα, ὅπως)=ut eo (κυρίως ἵνα διὰ τοῦτο) συντάσσεται ἐπίσης πρὸς ὑποτακτικὴν. Συνήθως τὸ quo συνά-

πτεται πρὸς συγκριτικόν· *legem brevem esse oportet quo facilius teneatur*—ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι βραχύς, ἵνα εὐκολώτερον φυλάττηται τῇ μνήμῃ.

ΣΗΜ. Ἐπίσης πρὸς ὑποτακτ. συντάσσεται τὸ *quominus* (=ut eo minus) καὶ τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων κωλύειν ἢ ἀνθίστασθαι (*impedire, obsistere* κτλ.).

342. Πρὸς ὑποτακτ. συντάσσεται καὶ τὸ *quin* (=qui, ἀρχ. ἀφαιρ.=quō καὶ ne=non) καὶ τίθεται μετὰ ἀρνητικῶς προτάσεις ἢ ἐρωτηματικῶς μετ' ἀρνητικῆς ἔννοιας, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ *ut non* καὶ πρὸς τὸ *qui, quae, quod non = nemo fuit omnium militum quin* (=qui non) *vulneraretur* =οὐδεὶς τῶν στρατιωτῶν ὑπῆρξεν ὅστις δὲν ἐτραυματιζετο.

ΣΗΜ. Τὸ *quin (ut non)* τίθεται καὶ μετ' ἀρνητικῶς ἐκφερομένων ῥημάτων σημαίνοντων ἀμφιβάλλειν, κωλύειν κτλ.· *non dubito quin ille possit*—οὐκ ἀμφισβητῶ μὴ οὐ δύνασθαι ἐκεῖνον. Ὅταν δὲ τὸ *dubito*=διστάζω, συντάσσεται πρὸς ἀπαρέμφατον.

343. Τὸ *quin* εἶναι καὶ ἐρωτηματικόν (διότι ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ *qui*, ἐξ ἧς ἐσχηματίσθη, εἶναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματικὴ)· *quin tu respondes?*—τί οὐκ ἀποκρίνεις;

ΣΗΜ. Ἐνεκα τούτου τίθεται καὶ μετὰ προσταγῆς τὸ *quin (quin dic=ἄλλ' εἰπέ, λέγε δὴ)*.

344. Ὁ *cum* ἢ *quom* εἶναι ἡ χρονικὸς σύνδεσμος (ὅτε) ἢ αἰτιολογικὸς (ἐπειδὴ).

345. Ὡς χρονικὸς, ἀναφερόμενος εἰς τὸν *tum*, κείμενον ἢ νοούμενον (*tum—cum=τότε—ὅτε*), συντάσσεται μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς· *cum haec scribēbam* = ὅτε ταῦτα ἔγραφον.

ΣΗΜ. Μετὰ παρχειμένου ἢ ὑπερσυντελικου ὀριστ. σημαίνει ἐπανάληψιν τῆς πράξεως (δσάκις)· *cum vidērat*=δσάκις ἤθελεν ἴδῃ.

346. Ὁ χρονικὸς *cum* φέρεται πρὸς παρατακτ. ἢ ὑπερσυντ. ὑποτακτικῆς, ὅταν ὁ λόγος εἶναι διηγηματικὸς. Ἐν τοῖς τοιοῦτοις

λόγοις ἐνυπάρχει συνήθως αἰτιολογικῆ ἔννοια καὶ ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ ὑποτακτικὴ Agēsilaus, *cum ex Aegypto reverteretur in morbum implicītus, decessit*—ὁ Ἀγησίλαος ὅτε ἐπανάρχετο ἐξ Αἰγύπτου νοσήσας ἀπεβίωσεν.

347. Ὁ αἰτιολογικὸς *cum* συντάσσεται πρὸς ὑποτακτικὴν. *Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare*—Ἐπειδὴ ὁ βίος ἄνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν, αὐτὸς ὁ λόγος παραινεῖ νὰ παρασκευάζωμεν φιλίας.

ΣΗΜ. Ὁ *cum* ἐνίοτε—ἂν καὶ, ἐν ᾧ (σημασία ἐναντιωματικῆ). *Fuit pauper Phocion, cum ditissimus esse posset*—ὁ Φωκίων ὑπῆρξεν πένης, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος.

348. *Dum* (καὶ *quoad*)—ἐφ' ὅσον συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν. *gens Lacedaemoniorum fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeabant* (=ἐφ' ὅσον ἰσχύουσιν οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου).

349. *Dum* (ὅπως καὶ τὸ *donec* καὶ τὸ *quoad*)—ἕως, ἢ ἕως ἄν, συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν. Ἐπὶ τῆς σημασίας ἕως ἄν φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν, ἂν ἡ προᾶξις παρίσταται ὡς προσδοκωμένη ἢ ἐπιδιωκομένη (σκοπός). *dum venio*—ἕως ἔλθω (εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἔλθω)—*dum veniam*—ἕως οὗ ἤθελον ἔλθῃ (δυνατὸν καὶ νὰ μὴ ἔλθω).

350. *Dummodo, dum modo*—εἰ μόνον, ἀρκεῖ μόνον (καὶ ἀρνητικῶς *dummodo ne* κτλ.) φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν, διότι οἱ σύνδεσμοι οὗτοι δηλοῦσι σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός. *omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur*—πάντων τῶν τιμίων πραγμάτων ἀμελοῦσιν, ἂν μόνον δύναμιν ἤθελον ἀποκτήσῃ.

351. Οἱ σύνδεσμοι *antequam* (καὶ *priusquam*) συντάσσονται πρὸς ὀριστικὴν, ὅταν εἶναι ἀπλῶς χρονικοί, πρὸς ὑποτακτικὴν δέ, ὅταν προσυπάρχῃ καὶ ἔννοια σκοποῦ, αἰτίας κτλ. *Caesar ad Pompeii castra pervenit, priusquam Pompeius sen-*

tire *posset* (=πρὶν ἢ ὁ Πομπήιος δυνηθῆ νὰ ἐνοήσῃ τοῦτο. Οὗτος δὲ ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Καίσαρος, ἵνα μὴ δυνηθῆ κτλ.)

352. Ἑρωτηματικαὶ προτάσεις. Αἱ εὐθείαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις προσλαμβάνουσιν ἐίοτε ἐρωτηματικὸν μόριον (*ne, num, nonne*). Τὸ *ne* προσαρτᾶται ὡς ἐγκλιτικόν· οἷον *venisne?* (ἔρχεσαι;); ἡ ἀπόκρισις δύναται νὰ εἶναι *ναί* ἢ *οὐ*. Τὸ *num* προστίθεται, ὅταν ἡ ἀπόκρισις εἶναι *οὐ*· *num negāre audes?* (τολμᾷς νὰ ἀρνηθῆς;);—*non audēo*. Τοῦναντίον τὸ *nonne* προστίθεται, ὅταν ἡ ἀπόκρισις εἶναι *ναί*· *nonne vides?* (δὲν βλέπεις;);—*vidēo*.

353. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις καὶ αἱ εὐθείαι καὶ αἱ πλάγια ἐκφέρονται κατὰ τέσσαρας τρόπους, οὓς δεικνύουσιν οἱ ἐξῆς τέσσαρες τύποι·

α')	<i>utrum (utrumne)</i>	—	<i>an</i>
β')	+	—	<i>an</i> (<i>anne</i> μόνον ἐν πλαγίαις ἐρωτήσεσιν).
γ')	<i>ne</i> (ἐγκλιτικόν)	—	<i>an</i>
δ')	+	—	<i>ne</i> (ἐγκλιτικόν)

ΣΗΜ. Ὁ σταυρὸς σημαίνει ὅτι τὸ κῶλον, ἐν ᾧ κεῖται, ἐκφέρεται ἄνευ μορίου. Τοῦ *utrumne* (ἐν τῷ α' τύπῳ) εἶναι πλεονάζοντα, δοκίμοις πάντοτε κεχωρισμένα τὰ μέρη διὰ παρεμβεβλημένης λέξεως. Τοῦ δ' τύπου γίνεται χρῆσις μόνον ἐν ταῖς πλαγίαις ἐρωτήσεσιν.

354. Ἀναφορικαὶ προτάσεις. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ πρὸς δῆλωσιν ἀποτελέσματος, τότε δὲ τὸ *qui* = *ut ego (tu, is)*, τὸ *quos* = *ut nos (vos, eos)*, τὸ *unde* = *ut inde*, τὸ *ubi* = *ut ibi*

355. Μετὰ τὸ ἀναφορικόν τίθεται ὑποτακτικὴ, ὅταν προηγηθῆται ἢ ὑπονοηθῆται δεικτικόν (οἷον τὸ *talis, tantus* κτλ.) δηλοῦν ποιότητα προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ ἀναφορικοῦ· *multae res sunt tales quarum* (= *ut earum*) *exitus nemo providere possit* = πολλὰ πράγματα εἶναι τοιαῦτα, ὥστε οὐδεὶς δύναται νὰ προῖδῃ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν.

356. Ὑποτακτικὴ τίθεται, καὶ ὅταν προηγήται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ *quam*· οἷον *maior sum quam cui* (=ut mihi) *possit fortuna nocere*=εἶμαι μείζων ἢ ὥστε γὰ δύνηται γὰ μὲ βλάβη ἢ τύχη.

357. Ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν καὶ ὅταν προηγήται τὸ ἐπίθετον *dignus* (ὅπως καὶ *indignus, aptus, idoneus*)· οἷον *dignus sum qui* (=ut ego) *aliquid faciam* =ἕξιός εἰμι ποιεῖν τι.

358. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται ὡσαύτως μετὰ τὰ ἀναφορικὰ πρὸς δῆλωσιν αἰτίας, τότε δὲ *qui* = *cum ego* (*tu, is* κτλ.)· οἷον *fortunāte, adulescens, qui* (=cum tu) *tuae virtutis Homērum praecōnem invenēris* = ὦ μακάριε νεανία, ἐπειδὴ σὺ κήρυκα τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν Ὅμηρον εὔρες.

ΣΗΜ. Τοῦ τοιοῦτου αἰτιολογικοῦ ἀναφορικοῦ προτάσσεται πολλάκις πρὸς ἔμφασιν τὸ *quippe* (=ἄτε).

359. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ καὶ πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ (τελικὴ ἔννοια), τότε δὲ τὸ *qui* = *ut ego* (*tu, is* κτλ.), τὸ *ubi* = *ut ibi*, τὸ *unde* = *ut inde*· οἷον *Themistocli rex Magnēsiā donārat, quae* (=ut eā) *ei panem praebēret, Lampsācum autem, unde* (=ut inde) *vinum sumēret, Myuntem, ex qua* (=ut ex eā) *obsoletum habēret*=Τῷ Θεμιστοκλεῖ ὁ βασιλεὺς τὴν Μαγνησίαν εἶχε δώση, ἵνα αὕτη παρέχη αὐτῷ τὸν ἄρτον, τὴν δὲ Λάμψακον, ἵνα αὐτόθεν τὸν οἶνον λαμβάνη, τὴν δὲ Μυσύντα, ἵνα ἐξ αὐτῆς τὸ ὀψώνιον ἔχη.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἔχομεν ἐπίσης ἀναφορικὰς προτάσεις ἀποτελεσματικὰς, αἰτιολογικὰς, τελικὰς, ἡ δὲ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ὅς ἀναλύεται ὅπως καὶ ἡ λατινικὴ *qui*· οἷον τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις (=ὥστε οὗτος) οὐ βούλεταί σοι φίλος εἶναι; —θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς (ἐπειδὴ σὺ) ἡμῖν οὐδὲν δίδως— ἡγεμόνα αἰτήσομεν Κύρον (παρὰ τοῦ Κύρου), ὅστις (=ἵνα ὁ ἡγεμὼν οὗτος) ἡμᾶς ἀπάξει (μέλλων ὀριστικῆς).

360. Ὑποτακτικὴ τίθεται ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις ἀνα-

φορικαῖς προτάσεσιν, ὅταν αὐταὶ ἐκφράζωσιν ἀλλότριον διανόημα ἢ ἀλλοτρίους λόγους. Αἱ τοιαῦται παρεμβεβλημένοι προτάσεις εἶναι δύο εἰδῶν·

361. α') ἐξηρητημένοι ἐξ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, τότε δὲ τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ παρεμβεβλημένη αὕτη πρότασις ἐνέχη ἐξήγησιν εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τοὺς ἀλλοτρίους λόγους, προσερχομένην ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτά, ὅτε γίνεται χρῆσις τῆς ὀριστικῆς· *mos est Athenis laudari eos, qui sint in proeliis interfecti* = ἔθος ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις νὰ ἐγκωμιάζωνται ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐν μάχαις ἐφονεύθησαν—*Caesar Helvētios in fines suos, unde erant profecti, reverti iussit*—ὁ Καίσαρ ἐκέλευσε τοὺς Ἑλλουητίους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν, ὅπουθεν εἶχον ἔλθῃ (τὸ *unde erant profecti* παρεισάγει ὡς ἐξήγησιν ὁ συγγραφεὺς καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθη ὀριστικῆ).

362. β') ἐξηρητημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης. Ἡ σύνταξις αὐτῶν εἶναι πρὸς ὑποτακτικὴν ἢ πρὸς ὀριστικὴν, ὅπως ἐν τῇ προηγουμένη παραγράφῳ· *memoria erat tantā Hortensius, ut, quae secum commentatus esset, eā verbis eisdem redderet, quibus cogitavisset*—τόσην εἶχε μνήμην ὁ Ὀρτήσιος, ὥστε ὅσα καθ' ἑαυτὸν εἶχε μελετήσει ταῦτα ἠδύνατο νὰ ἐπαναλάβῃ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, δι' ὧν εἶχεν αὐτὰ διανοηθῆ.—*Themistocles certiorē regem fecit, id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur* = ὁ Θεμιστοκλῆς ἐποίησε γνωστὸν τῷ βασιλεῖ, ὅτι διενηργεῖτο, ἵνα διαλυθῇ ἡ γέφυρα, ἣν ἐκεῖνος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ εἶχε ζεύξῃ (τὸ *quem ille fecerat* παρεισάγει ὡς ἐξήγησιν ὁ συγγραφεὺς, δὲν εἶναι τοῦ Θεμιστοκλέους, διὰ τοῦτο ἐτέθη ὀριστικῆ).

363. Πᾶσα ἄλλη πρότασις (πλὴν ἐκείνων, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος) ἐξηρητημένη ἐξ ἄλλης καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης, ἐκφέρεται καὶ αὐτὴ καθ' ὀριστικὴν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ περιοχόμενον αὐτῆς ἐκφράζῃ ἀλλότριον διανόημα ἢ ἀλλοτρίους λόγους καὶ ὄχι

τοῦ ἀναφέροντος αὐτούς, τότε δὲ τίθεται ὑποτακτικῆ· noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset=νύκτωρ περιεπάτει δημοσίᾳ ὁ Θεμιστοκλῆς, διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῆ (νὰ λάβῃ ὕπνον). Οἱ λόγοι εἶναι τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀν δ' ὁ συγγραφεὺς ἀφ' ἑαυτοῦ ἤθελε νὰ δηλώσῃ τὸ πρᾶγμα, θὰ ἔλεγε· quod somnum capere non poterat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ ὑποθετικῶν λόγων.

Τὰ εἶδη τῶν ὑποθέσεων εἶναι τρία·

364. α') Καθαρὰ ὑπόθεσις, ὅταν δηλαδὴ μηδεμία ἐνδειξις παρέχεται ἀν τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, δύναται ἢ δὲν δύναται νὰ συμβῆ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὀριστικὴν ἔν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει· si dies est, lucet (εἰ ἐστὶν ἡμέρα, φέγγει). Ὁ λέγων οὐδεμίαν γνώμην ἐκφράζει ἀν εἶναι ἡμέρα ἢ ὄχι, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγει, ὅτι, ἀν εἶναι ἡμέρα, ἀναγκαίως εἶναι καὶ φῶς· si bona existimatio divitiis praestat, et pecunia tantopere expetitur, quanto gloria magis est expetenda? (Εἰ ἡ ἀγαθὴ ὑπόληψις ὑπερέχει τοῦ πλούτου, τὰ δὲ χρήματα οὕτω σφόδρα ἐπιζητοῦνται, πόσῳ μᾶλλον ἐπιζητητέα ἡ δόξα;)—si haec facis, peccas (εἰ ταῦτα δρᾷς, ἀμαρτάνεις).

365. β') Ὑπόθεσις ἀβέβαιος μὲν ἀλλ' ἐνδεχομένη. Αὕτη ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἔν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. Dies deficiat, si velim haec numerare (ἤθελεν ἐπιλείψῃ ἡ ἡμέρα, ἀν ἤθελον ταῦτα νὰ ἀριθμῶ)—si haec feceris, peccaveris (εἰ ταῦτα δρῶς, ἀμαρτάνεις ἄν).

366. γ') Ὑπόθεσις τοῦ μὴ ὄντος, δηλοῦσα τὸ μὴ γινόμενον ἢ μὴ γινόμενον. Ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Si mater me castigasset non hu-

cusque *processissem* et in mortem abducērer=ἂν ἡ μήτηρ μὲ εἶχε κολάση (ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκόλασε), δὲν θὰ εἶχον προχωρήση ἕως ἐδῶ (ὅπου προεχώρησα) καὶ δὲν θὰ ὠδηγούμην εἰς τὸν θάνατον (εἰς δὲν νῦν ὠδηγούμαι)—*aurum et argentum frustra natūra genuisset, nisi eādem docuisset, quem-admodum ad eorum venas perveniret* (τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ματαίως ἢ φύσις ἤθελε παραγάγη, ἂν ἡ αὐτὴ φύσις δὲν ἤθελε διδάξη, κατὰ τίνα τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσωσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς φλέβας αὐτῶν).—*si haec faceres, peccāres* (εἰ ταῦτα ἔδρας, ἡμάρτανες ἂν).—*si haec fecisses, peccasses* (εἰ ταῦτα ἔδρασας, ἤμαρτες ἂν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου.

(*oratio obliqua*)

367. α΄) Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέως λόγου διηγηματικὴ ἢ ἀποφαντικὴ τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπερεμφατικὴν πρότασιν.

Λόγος εὐθύς. Democritus dicit: *innumerabiles sunt mundi.*

Λόγος πλάγιος. Democritus dicit *innumerabiles esse mundos*

368. β΄) Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέως λόγου σημαίνουσα προσταγὴν, συμβουλὴν, παρακλήσιν, ἐπιθυμίαν ἐκφέρεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς.

Λόγος εὐθύς. Pyrrho a Dodonaeo Iōve data dictio erat: *cave Acherūsiam aquam*

Λόγος πλάγιος. Pyrrho... data dictio erat, *cavēret Acherūsiam aquam*

ΣΗΜ. Ἑλληνιστὶ ἡ πρότασις *Κῦρος τέθνηκε* τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς *φασὶ Κῦρον τεθνάναι*, ἀλλ' ὁμοῦς καθ' ὅλου εἰ-

πεῖν τὰ τοῦ πλαγίου λόγου ἐν τῇ ἑλληνικῇ δὲν ἔχουσι κατὰ πάντα ὅπως ἐν τῇ λατινικῇ.

369. Αἱ πραγματικαὶ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ὑποτακτικὴν.

Λόγος εὐθύς· ubi fuisti, quid egisti, quid consilii cepisti ? = τοῦ ἦτο (ἐγένου), τί ἔπραξας, τίνα ἀπόφασιν (τί ἀποφάσεως) ἔλαβες ;

Λόγος πλάγιος· Dic mihi, ubi fueris, quid egēris, quid consilii cepēris.

370. Αἱ λεγόμεναι ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις, ἐπειδὴ εἶναι κυρίως ἀποφάνσεις ὑπὸ τὸ ῥητορικὸν σχῆμα τῆς ἐρωτήσεως, τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν.

Λόγος εὐθύς· quōnam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinent ? = τοῦ ἄρα γε ταῦτα πάντα τείνουσιν εἰμὴ εἰς τὸν ἑαυτοῦ ὄλεθρον ; (ἐρωτήσεως ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὴν ἀπόφασιν· haec omnia ad nihil nisi ad suam perniciem pertinent).

Λόγος πλάγιος· quōnam haec omnia nisi ad suam perniciem pertinere ?

ΣΗΜ. Καὶ αἱ ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις τρέπονται εἰς ὑποτακτικὴν, ἂν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ θὰ ἐτίθετο ὑποτακτικὴ δυνητικὴ ἢ ἀπορηματικὴ ἢ ἂν τὸ ῥῆμα ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ θὰ ἦτο δευτέρου προσώπου.

Λόγος εὐθύς· ὁ Καῖσαρ πρὸς τοὺς στρατιώτας· quid veremini ? (τί φοβεῖσθε ;)

Λόγος πλάγιος· Caesar graviter incusavit eos, quid tandem vererentur = ὁ Καῖσαρ βαρῶς ἐπετίμησεν αὐτοὺς (λέγων) τί τέλος πάντων ἐφοβοῦντο.

371. Αἱ παρεμβεβλημένα προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ εἰς ὑποτακτικὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ προστακτικῆς.

372. Ἡ προστακτικὴ, ἢ τε ἐνεργητικὴ καὶ ἢ παθητικὴ, ἔχει δύο τύπους: ἐνεστῶτος (ἐνεργ. ἐν. ῥ' ama, πλ. ῥ' amāte—παθητ. ἐν. amāre, πλ. ῥ' amamini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν. ῥ' amāto, γ' amāto, πλ. ῥ' amatōte γ' amanto—παθητ. ἐν. ῥ' amātor, γ' amator, πλ. γ' amantor) ἰδ. σελ. 74, 78. Καὶ ὁ μὲν ἐνεστῶς δηλοῖ ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut scribe aut abi= ἢ γράφε ἢ ἀπελθε—lege=ἀναγίνωσκε), ἢ ὅτι κελεύει τις (εὐχεται κτλ.) πράξις τις ὑπάρχουσα ἤδη νὰ ἐξακολουθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχη (vive felix ζῆθι εὐδαίμων). Ὁ δὲ μέλλον ἐκφράζει προσταγὴν, εὐχὴν, ἐπιθυμίαν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πράξιν (ubi nihil erit quod scribas, id ipsum scribito=ὡσάκις δὲν θὰ ἔχῃς τί νὰ γράψῃς αὐτὸ τοῦτο γράφε, ὅτι δηλαδή δὲν ἔχεις τί νὰ γράψῃς), ἢ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ τι ἀφ' οὗ ἄλλη τις πράξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπονοουμένη ἤθελεν ἐκτελεσθῇ (prius audite, quod cum dixero, si placuerit, facitote = πρότερον ἀκούσατε, ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο θὰ ἔχω εἶπη, ἂν εἰς ὑμᾶς ἀρέσκη, πράξατε).

ΣΗΜ. Ἐκάτερος τῶν χρόνων τῆς λατινικῆς προστακτικῆς δύναται νὰ ἀποδίδηται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς ἢ διὰ τοῦ ἀορίστου.

373. Ὁ μέλλον τῆς προστακτικῆς εἶναι ὀλιγώτερον εὐχρηστος ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, γίνεταί δὲ μάλιστα αὐτοῦ χρῆσις ἐν νομικαῖς ἐκφράσεσιν· οἷον regio imperio duo sunt iique consules appellantor, militiae summum ius habento, nemini parento, illis salus populi suprema lex esto (βασιλικῆς ἐξουσίας δύο ἄνδρες ἔστωσαν, οὗτοι δὲ ὑπατοὶ καλεῖσθωσαν, τοῦ στρατοῦ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐχέτωσαν, μηδενὶ ὑπικουέτωσαν, ἐκείνοις ἢ τοῦ δήμου σωτηρία ὑπέρτατος νόμος ἔστω).

ΣΗΜ. Οἱ τύποι τῆς παθητικῆς προστακτικῆς καθ' ὅλου δὲν εἶναι πολὺ εὐχρηστοί.

374. Ἐν τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ γίνεται συνήθως χρῆσις τοῦ β' ἐνικοῦ καὶ τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς (ama—amate), ἀντὶ δὲ τοῦ ἐλλείποντος γ' προσώπου (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς γίνεται χρῆσις τοῦ γ' προσώπου (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) τῆς ὑποτακτικῆς:

2 πρ. ἐν. ama — 2 πρ. πλ. amate

3 πρ. ἐν. amet — 3 πρ. πλ. ament¹

375. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐν τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ ἐκφέρεται διὰ τῆς προστακτικῆς noli (τοῦ nolo=οὐ βούλομαι) καὶ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ῥήματος· οἷον noli dicere (μὴ λέγε), noli scribere (μὴ γράφε), ἢ διὰ τοῦ μορίου ne καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς· ne dixēris (μὴ εἴπῃς), ne scripsēris (μὴ γράψῃς).

ΣΗΜ. Τίθεται τὸ ne καὶ μετὰ ἐνεστώτος ὑποτακτικῆς· ne dicat aliquis (μὴδὲ εἴπῃ τις).

376. Περιφραστικῶς ἐκφέρεται ἡ μὲν προστακτικὴ διὰ τοῦ cura ut (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος curare μεριμνᾶν, φροντίζειν), fac ut (προστακτικῆς τοῦ facere=ποιεῖν, πράττειν) ἢ ἀπλῶς fac (cura ut, fac ut) venias=veni· ἐλθέ), ἡ δὲ ἀπαγορευτικὴ διὰ τοῦ fac ne, cave ne (προστακτικῆς τοῦ cavēo, cavēre φιλάττεσθαι) ἢ ἀπλῶς cave, μετ' ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου ὑποτακτικῆς (cave dixēris = ne dixēris, cave putes=noli putare=μὴ νόμιζε).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων γίνεται ἐνίοτε χρῆσις τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς, μεθ' οὗ ἐν τῇ ἀπαγορεύσει τίθεται non· οἷον facies hoc, non facies hoc = fac, noli facere hoc. Πρὸς τὰ ἑλληνικὰ οὐ μενεῖς; = μεῖνον, οὐκ ἐρεῖς; = εἰπέ.

1) Οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ· ἀγάπα—(ας) ἀγαπᾶ—αγαπᾶτε—(ας) ἀγαπῶσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου.

377. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλῶσση εἰδικὸν ἢ τελικόν.

378. Ἰδιάζει εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν τὸ λεγόμενον ἱστορικὸν ἀπαρέμφατον (infinitivus historicus) τιθέμενον ἀντὶ παρατακικοῦ ὀριστικῆς· *Catilina in primā acie versari* (=versabatur), *laborantibus succurrere* (=succurrēbat) — ὁ Κατιλίνας νὰ ἀναστρέφηται (ἀνεστρέφετο) ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ, νὰ ἐπικουρῇ (ἐπεκούρει) εἰς τοὺς καταπονουμένους. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἱστορικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν.

379. Ὁ ἑλληνικὸς κανὼν περὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ἑτεροπροσωπίας δὲν ἰσχύει ὁμοίως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει. Τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου τὸ ὑποκείμενον τίθεται πάντοτε (καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας) κατ' αἰτιατικὴν· *dico me esse bonum — dico te esse bonum* (οὐδέποτε παρὰ τοῖς πεζολόγοις λέγεται *dico esse bonus*). Τοῦ δὲ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ μὲν τῶν βουλευτικῶν ῥημάτων τὸ ὑποκείμενον τίθεται ὡσαύτως πάντοτε κατ' αἰτιατικὴν· *volo me iudicem esse — volo te iudicem esse* (βούλομαι κριτῆς εἶναι — βούλομαι σε κριτὴν εἶναι). Ἐπὶ δὲ τῶν ἐφετικῶν δύναται τὸ ὑποκείμενον ἐπὶ ταυτοπροσωπίας νὰ τεθῇ κατ' ὀνομαστικὴν· *cupio esse clemens ἢ cupio me esse clementem — cupio te esse clementem* (ποθῶ ἐπιεικῆς εἶναι — ποθῶ σε ἐπιεικῆ εἶναι).

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα *velle* (θέλειν), *malle* (προτιμᾶν), *cupere* (ἐπιθυμεῖν), *studere* (σπουδάζειν), πολλάκις δὲ καὶ τὸ *optare* (εὐχῆσθαι), συντάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. Καὶ ἄλλα δέ τινα ῥήματα λαμβάνουσι τὴν τοιαύτην σύνταξιν, ἅτινα διδάσκει ἡ πεῖρα.

380. Καθ' ὃν τρόπον τίθεται πολλάκις ἑλληνιστὶ ὅτι μεθ' ὀριστικῆς ἀντὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμφατου, οὕτω καὶ λατινιστὶ quod μεθ' ὀριστικῆς, μάλιστα ὅταν ὁ λόγος εἶναι οὐχὶ περὶ γενικῆς τινος καὶ ἀορίστου ἐννοίας, ἀλλὰ περὶ ὅλων εἰδικῆς περιπτώσεως, ἢ ὅταν ὑπάρχωσι φράσεις ἀποτελούμεναι ἐκ τοῦ esse καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου· *beneficium est naturae quod necesse est mori*—εὐεργέτημα εἶναι τῆς φύσεως ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποθνησκωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῆς μετοχῆς.

381. Τῆς μετοχῆς γίνεται μὲν καθ' ὅλου καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ αὐτῇ χοῆσις οἷα καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἀλλ' ὅχι ὁμῶς τόσον συχῆ. Ἡ μετοχὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι σπανιωτέρα. Εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ μάλιστα ἡ ἔλλειψις μετοχῆς ἐνεργητικοῦ παρακειμένου (ἀορίστου) καὶ παθητικοῦ ἐνεστῶτος. Οὕτε τὸ καλέσας δύναται νὰ λεχθῆ λατινιστὶ εἰμὴ διὰ πειροφάσεως (*ille*) *qui vocavit*, οὕτε τὸ καλούμενος ἄλλως ἢ (*ille*) *qui vocatur*¹.

382. Ἡ κυρίως κατηγορηματικὴ μετοχὴ εἶναι ἐπίσης σπανιωτέρα καὶ ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τῶν ῥημάτων *audire*, *videre* (καὶ τινῶν συνωνύμων αὐτοῦ)· *ranae ubi vidērunt in aquis trabem natantem, accedebant*—οἱ βάτραχοι ἰδόντες ἐν τοῖς ὕδασι δοκὸν ἐπιπλέουσαν (νυχρομένην) προσέροχονται.

ΣΗΜ. α΄. *Audīo te clamantem* (κατηγορηματικὴ μετοχὴ) καὶ *audīo te clamare* (ἀπαρέμφατον). Ἡ διαφορὰ εἶναι οἷα καὶ μεταξὺ τῶν δύο ἑλληνικῶν φράσεων· ἀκούω σου λέγοντος καὶ ἀκούω σου λέγειν.

(1) Ἡ ἀνάλυσις ἢ περίφρασις γίνεται συμφώνως πρὸς τὴν ἐννοιαν, ἣν ἔχει ἡ ἑλληνικὴ μετοχὴ· ἰδὼν (ἐπειδὴ εἶδε) *cum vidisset*, ἑλθὼν (ἀρκοῦ ἦλθε) *postquam venit* κτλ. Οὕτως ἀποδίδονται αἱ ἑλληνικαὶ μετοχαὶ λατινιστὶ.

ΣΗΜ. 6'. Κατηγορηματικὴν μετοχὴν λαμβάνει καὶ τὸ *facere* (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ παριστάνειν, περιγράφειν, ἐπὶ ποιητοῦ, ζωγράφου κλ.). *Polyphēnum Homērus cum ariēte colloquentem facit*—τὸν Πολύφρον οὗ Ὁμήρος πρὸς κριὸν ποιεῖ διαλεγόμενον.

383. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἀντὶ ῥηματικοῦ ὀνόματος ἀφηρημένου ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων καὶ ἢ τοῦ γερονδιακοῦ ἢ παθητικοῦ μέλλοντος ἐπὶ μελλουσῶν πράξεων· *ante urbem conditam*—πρὸ τῆς πόλεως κτισθείσης —πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως—*flagitiōsum est, ob rem iudicandam pecuniā accipere* = αἰσχρὸν διὰ πρᾶγμα κριθησόμενον λαμβάνειν χρήματα—διὰ μέλλουσαν κρίσιν.

ΣΗΜ. Παραβλητέα τὰ ἑλληνικά· Μετὰ Σόλωνα οἰχόμενον· Μετὰ δ' ἐμὲ εἰσελθόντα (Ἡρόδοτος).

384. Ἀπόλυτος ἀφαιρετική. Ἡ μετοχὴ τίθεται ἀπολύτως κατὰ πτώσιν ἀφαιρετικὴν, ἀντιστοιχεῖ δὲ ἢ ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀπόλυτον γενικὴν· *Cyro regnante* = τοῦ Κύρου βασιλεύοντος.

385. Ἐπειδὴ τὰ λατινικὰ ῥήματα δὲν ἔχουσιν ἐνεργητικὴν μετοχὴν παρακειμένου (ἀορίστου), ἐκεῖ, ἔνθα ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει μετοχὴν ἐνεργητικὴν ἀορίστου ταυτοπροσωποῦσαν πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἡ λατινικὴ μεταχειρίζεται παθητικὴν μετοχὴν κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν χρόνου παρακειμένου· ὁ Ἀννίβας ὑπερβὰς τὰς Ἀλπεῖς κλ. θὰ λεχθῆ λατινιστὶ *Hannibal superatis Alpibus*. Οὕτω καὶ ὁ Ζεῦξις κατανοήσας τὴν πλάνην = *intellecto errore* (κατανοηθείσης τῆς πλάνης). Τὰ ἀποθετικὰ ὅμως ῥήματα, ὡς ἔχοντα ἐνεργητικὴν μετοχὴν παρακειμένου (ἀορίστου) ὑπὸ τύπον παθητικόν, δύνανται νὰ ἀποδώσωσιν, ἄνευ τροπῆς, τὴν ἔννοιαν τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· ὁ Καῖσαρ παραινέσας τοὺς στρατιώτας = *Caesar hortatus milites*.

386. Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως μετοχῆς τοῦ ῥήματος *esse* κείνται πᾶλλὰκις ἀπολύτως ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετι-

καὶ ἄνευ τῆς μετοχῆς· Cicerōne· (ὑποκειμενική) consule (κατηγορηματική) = τοῦ Κικέρωνος (ὄντος) ὑπάτου (ὑπατεύοντος).

387. Δὲν λέγεται Cicerōne consule creato = τοῦ Κικέρωνος γενομένου ὑπάτου (ἔνθα τὸ ῥῆμα ἢ ἡ μετοχὴ συνάπτεται στενωδῶς πρὸς τὸ κατηγορούμενον)· ἐξ ἀνάγκης δὲ πρέπει νὰ λεχθῆ, cum Cicero consul creatus esset. Ὡσαύτως δὲ λέγεται Gaio puero mortuo, ἀλλὰ cum Gaius puer mortuus esset.

388. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἢ τὸ γερουνδιακὸν ἢ β' θετικόν, διότι, καθὼς εἶπομεν, καὶ τὰς τρεῖς ταύτας ὀνομασίας λαμβάνει ὁ τύπος οὗτος, ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς μετοχὴν παθητικοῦ μέλλοντος ἑλληνικοῦ καὶ πρὸς τὰ εἰς -τέος ῥηματικά. Laudandus = ἐπαινεθῆσόμενος καὶ ἐπαινετέος. Ὅπως δὲ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ῥηματικῶν εἰς -τέος, οὕτω καὶ μετὰ τῶν λατινικῶν γερουνδιακῶν τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται κατὰ *δοτικήν*. Epistola mihi scribenda est = γραπτέα μοι ἢ ἐπιστολή. Δὲν λέγεται scribenda a me, ὅπως δὲν λέγεται καὶ γραπτέα ὑπ' ἐμοῦ, εἰμὴ ὅταν ἡ σαφήνεια ἀπικιτῆ τοῦτο ἀπαραίτητως.

389. Τὸ γερουνδιακὸν τίθεται κατ' αἰτιατικὴν ὡς κατηγορούμενον πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ μετὰ τοῦ ῥημ. curare (φροντίζειν) καὶ τῶν ῥημάτων dare (διδόναι), mittere (πέμπειν), locare (ἐκμισθοῦν) conducere (μισθοῦσθαι) καὶ τῶν τοιούτων· Diomedon Epaminondam pecuniā corrumpendum suscepserat = ὁ Διομέδων εἶχεν ἀναλάβῃ νὰ διαφθείρῃ διὰ χρημάτων τὸν Ἐπαμεινώνδαν. — Pueris sententiā ediscendas datus = τοῖς παισὶ γνώμας (γνωμικά) δίδομεν, ἵνα ἐκμανθάνωσιν αὐτάς.

ΣΗΜ. Πρὸς ταῦτα παραβλητέα ἐν μέρει ἢ ἑλλην. τελικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος μετὰ ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν (εἴμι θεασόμενος τοὺς ἀγῶνας) ἢ καὶ μετ' ἄλλων ῥημάτων, ὅτε ὅμως ἡ μετοχὴ ἔχει συνήθως καὶ τὸν ὡς (συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Περὶ τοῦ γερουνδίου.

390. Τὸ γερουνδῖον ἢ πρῶτον θετικὸν κατὰ μὲν τὸν τύπον ὁμοιάζει πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ γερουνδιακοῦ ἢ δευτέρου θετικοῦ (παθητ. μετοχ. τοῦ μέλλοντος), κατὰ δὲ τὴν διαθεσιν εἶναι παντοτε ἐνεργητικόν (§ 124).

391. Οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἑλληνικοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ τοῦ ἄρθρου, διότι τὸ λατινικὸν ἀπαρέμφατον ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἄρθρου δὲν δύναται νὰ κλιθῇ. Κλίνεται δὲ τὸ γερουνδῖον ὡς ἐξῆς:

ὄνομ.	(scribĕre)	=	(τὸ) γράφειν
γεν.	scribendi	=	τοῦ γράφειν
δοτ.	scribendo	=	τῷ γράφειν
αἰτ.	(ad) scribendum (ἢ scribĕre)	}	= (πρὸς) τὸ γράφειν
ἀφ.	scribendo		

392. Ὄταν τὸ γερουνδῖον ἔχῃ τὸ ἀντικείμενον τοῦ κατ' αἰτιατικῆν, τρέπεται συνήθως ἢ ἐνεργητικῆ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Ἐντὶ τοῦ γερουνδίου τίθεται τὸ γερουνδιακόν, ὅπερ συμφωνεῖ κατὰ γένος καὶ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τοῦτο δὲ τίθεται κατὰ πτώσιν τοῦ γερουνδιακοῦ τοῦ ἀντικαταστήσαντος τὸ γερουνδῖον οἷον

Consuetudo immolandi (γεν. τοῦ γερουνδίου) *homines* (αἰτιατ. ἀντικειμένου) = ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀνθρώπους, μεταβάλλεται εἰς *consuetudo immolandorum hominum*. Ἡ πτῶσις τοῦ *immolandi* δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ, διότι ἡ σύνταξις ἀπαρτεῖ γενικὴν, οὐδὲν ὅμως καλύει ἡ γενικὴ αὕτη νὰ εἶναι πληθυντικῆ, τὸ δὲ *homines* πάλιν δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ μεταβάλῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦ, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ μετα-

βάλη τὴν πτώσιν του—ars scribendi epistolās (ἡ τέχνη τοῦ γράφειν ἐπιστολάς) μεταβάλλεται εἰς ars epistolārum scribendārum. Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ λέγεται γερονδιακὴ ἔλξις (attractio gerundiva).

393. Ἡ γερονδιακὴ ἔλξις συμβαίνει μόνον εἰς τὰ γερούδια τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν ἐχόντων τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικὴν.

ΣΗΜ. Γερονδιακὴ ἔλξις γίνεται καὶ ἐν τοῖς πρὸς ἀφαιρετικὴν συντασσομένοις ἀποθετικοῖς ῥήμασιν utor (χαῶμαι), fruor (καρποῦμαι), fungor (ἐκτελῶ), potior (κύριος γίνομαι), ἅτινα παλαιότερον συνετάσσοντο πρὸς αἰτιατικὴν.

394. Ἡ γενικὴ τοῦ γερονδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστικὴ, ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσομένων. Sapientia ars vivendi putanda est=σοφία θεωρητέα ἢ τέχνη τοῦ ζῆν—Dumnōrix insuētus navigandi mare timebat=ὁ Δούμνοριξ ἄπειρος τοῦ πλέειν ἐφοβεῖτο τὴν θάλασσαν.

ΣΗΜ. Μετὰ τινὰς φράσεις ἀποτελουμένας ἐξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορουμένων καὶ τοῦ ῥήμ. est (erat) τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερονδίου τὸ ἀπαρέμφατον (ὡς ὑποκείμενον). Corpōra curare tempus erat = καιρὸς ἦτο νὰ γίνῃ φροντὶς περὶ τῶν σωμάτων.

395. Ἐνίοτε ἡ γενικὴ τοῦ γερονδίου μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήμ. esse εἰς δῆλωσιν τοῦ πρὸς τὴν χρησιμεύει τι (ιδ. § 255 περὶ τῆς γεν. τῆς ιδιότητος). Ea prodeudi imperii Romāni, tradendae Hannibāli victōriae sunt=ταῦτα τείνουσιν εἰς τὸ νὰ προδοθῇ μὲν τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος, νὰ παραδοθῇ δὲ ἡ νίκη τῷ Ἀννίβᾳ (κατὰ λέξιν· ταῦτά εἰσι τοῦ προδοθῆναι τὸ ῥωμ. κράτος κτλ).

396. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου τίθεται μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συντασσομένων ἐπιθέτων. aqua semper utilis est bibendo=πάντοτε τὸ ὕδωρ εἶναι ὠφέλιμον εἰς πόσιν (εἰς τὸ πίνειν). Ἐνίοτε δὲ τὴν δοτικὴν ἀντικαθιστᾷ ἡ ad μετ' αἰτιατικῆς (ad bibendum).

397. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου ἢ ἕνεκα τῆς γερονδιακῆς ἔλξεως μεταβλλομένη εἰς δοτικὴν γερονδιακοῦ σημαίνει σκοπόν, ὅταν ἐπιφέρηται εἰς ὀνόματα πολιτικοῦ ἀξιώματος σημαντικά· *triumviri reipublicae constituendae*==constituendo (=ad constituendum) *republicam*==πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολιτείαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ ὑπτιοῦ ἢ σουπίνου.

398. Τὸ ὑπτιον ἢ σουπίνον (*supinum*) εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἔχει δὲ δύο τύπους, εἰς —um (αιτιατ. καὶ εἰς —u (ἀφαιρ.), ὧν γίνεται χρῆσις εἰς δήλωσιν διαφόρων σχέσεων ἐν τῷ λόγῳ.

399. Τὸ ὑπτιον εἰς —um τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαιόντων κίνησιν εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἡ κίνησις γίνεται· *Lacedaemonii Agesilaum bellatum in Asiam misērunt*==Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν τὸν Ἀγησίλαον πολελήμῃσιν εἰς τὴν Ἀσίαν (§ 124 σημ.).

400. Ἐκ τοῦ ὑπτιοῦ εἰς —um σχηματίζεται ἡ παθητ. ἀπαρέμφατος τοῦ μέλλοντος· *laudatum iri*—*scriptum iri* (§ 136).

ΣΗΜ. Λέγεται ἐνίοτε καὶ ἀντὶ τοῦ συνήθους μέλλοντος τῆς περιφραστικῆς συζυγίας τὸ ὑπτιον μετὰ τοῦ ῥήμ. *eo (ire) quaesitum eo*==*quaesiturus sum*, ἐκ τούτου δὲ ἔγινε καὶ ἐπεκράτησε τὸ ἀπαρέμφατον —um *iri*.

401. Τοῦ ὑπτιοῦ εἰς —u ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιορισμένη. Τίθεται εἰς ὄρισμὸν τῶν ιδιοτήτων, αἵτινες κατηγοροῦνται κατὰ τινος ἀντικειμένου ἐν ὀρισμένη τινὶ σχέσει καὶ ὄχι ἀπολύτως (τὸ κατὰ τι). Τίθεται λοιπὸν μετὰ τῶν ἐπιθέτων *honestus, turpis, optimus, iucundus, facilis, difficilis, incredibilis, memorabilis* κλ. οἷον *mirabile visu* (θαυμαστόν ἰδεῖν, θαῦμα ἰδέσθαι)—*incredibile dictu* (ἀπίστευτον εἰπεῖν).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ¹

Λέξεις λατινικαὶ πρὸς σχηματισμὸν φράσεων διὰ ζώσης φωνῆς καὶ πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν κλίσιν. Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως (σελ. 12-18), τὸ ῥῆμα sum (σελ. 69).

I.

Minerva (Ἄθηνᾶ)—Mercurius (Ἑρμῆς)—deus (θεός)—dea (θεά)—magnus, a, um (μέγας)—bonus, a, um (ἀγαθός)—altus, a, um (ὕψηλός)—sapientia (σοφία, σύνεσις)—littera (γράμμα)—litterae (γράμματα, ἐπιστολή)—poeta (ποιητής)—nauta (ναύτης)—mensa (τράπεζα)—nuntius (ἄγγελος)—bellum (πόλεμος)—Romā, Romānus (Ῥώμη, Ῥωμαῖος)—Athēnae (Ἀθῆναι)—Graecia, Graecus (Ἑλλάς, Ἕλλην)—musica (μουσική)—Musa (Μοῦσα)—eloquentia (εὐφράδεια)—Calliōpe (Καλλιόπη)—medicus (ιατρός)—poena (ποινή)—incōla (κάτοικος)—ara (βωμός)—puer (παῖς)—puella (κόρη)—pratūm (λειμών)—hortus (κῆπος)—varius, a, um (ποικίλος)—arma (πληθ. ὄπλα)—scutum (ἀσπίς)—lorica (θώραξ)—gladius (ξίφος)—telum (βέλος, ὄπλον)—pilum (ὕσσός, ἀκόντιον)—sagitta (τσίξον)—galea (περικεφαλαίχις)—casa (καλύβη)—ancilla (θεραπαινίς)—planta (φυτόν)—equus (ἵππος)—taurus (ταῦρος)—lupus (λύκος)—periculōsus, a, um (ἐπικίνδυνος)—agnus (χμνός)—praeda (λεία)—Homērus (Ὅμηρος)—Vergilius (Βεργίλιος)—antiquus, a, um (ἀρχαῖος)—agricōla (γεωργός)—Corinthus (Κόρινθος), Corinthus

1) Αἱ ἀσκήσεις αὗται δύνανται νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τοὺς διδάσκοντας, ὅπως ποικίλλοντες αὐτὰς ἀσκῶσι κατὰ διαφόρους τρόπους τοὺς μαθητάς. Εἶναι παραδείγματα δυνάμεγα νὰ πολλαπλασιάζωνται.

(Κορίνθιος)—divitiāe (πληθ. πλοῦτος)—Aegyptus (Αἴγυπτος)
 —frumentum (ἄνθος)—Nilus (Νεῖλος)—unda (κύμα)—aqua
 (ὑδωρ)—Alexander ('Αλέξανδρος)—terra (γῆ)—prudentiā
 (φρόνησις)—imperium (κράτος)—oppidum (πόλις)—vinum
 (οἶνος)—olea (ἐλαιά)—odium (μῖσος)—ripa (ὄχθη)—rivus
 (ρύαξ)—fluvius (ποταμός)—fagus (φηγός)—vita (βίος, ζωή)
 —humānus, a, um (ἄνθρωπινος)—dominus, domina (κύ-
 ριος, κυρία)—totus, a, um (ὅλος)—multi, ae, a (πολλοί)—
 robustus, a, um (ῥωμαλέος)—caelum (οὐρανός)—silva (δά-
 σος)—rosa (ρόδον)—corona (στέφανος)—historia (ἱστορία)—
 philosophus, philosophia (φιλόσοφος, φιλοσοφία)—bestia
 (κτῆνος)—ala (πτέρυξ)—aquila (ἄετός)—fama (φήμη)—pi-
 rata (πειρατής)—stella (ἄστρον)—rana (βάτραχος)—luna
 (σελήνη)—regina (βασίλισσα)—unus, a, um (εἷς)—insula
 (νῆσος)—Sicilia (Σικελία)—Italia ('Ιταλία)—malus, a, um
 (κακός)—populus (δῆμος, λαός)—et (καί)

2.

Φράσεις λατινικαὶ πρὸς ἀπόδοσιν εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

Minerva dea sapientiae—Musa Calliope—Magnus
 deus—Filius medici—filii medicorum—Arma Roma-
 norum erant scuta, loricae, galchae, pila—Homerus
 antiquus poeta Graecus—Vergilius poeta Romanus—
 Athenae magnum oppidum Graeciae—Varia prata—
 Frumentum Aegypti—Mercurius unus deorum—Pueri
 et puellae—Ripae rivorum et fluviorum—Agni sunt
 (εἰσί) praeda luporum—Tauri et lupi sunt periculosi—
 Periculosi sunt lupi agnis (δοτικῆ)—Casae agricola-
 rum—Coronae rosarum—Corinthus antiquum oppi-
 dum—Corinthii sunt Graeci—Mensa poetae—Mensae
 poetarum—Alta fagus horti—Graeci nautae—Mercuri-
 us deus eloquentiae—Caelum et terra—Aqua Nili

fluvii—Nilus fluvius Aegypti—Vita humana—Sicilia est magna insula Italiae—Undae aquarum—Alexander erat (ἦτο) Graecus—Imperium Alexandri—Olea Minervae—Bonum vinum—Vina Italiae et Graeciae sunt bona—Silvae Italiae sunt multae et magnae—Tota Graecia, totius Graeciae, toti Graeciae, totam Graeciam—Stellae caeli—Mali piratae, malis piratis (δοτ.)—Antiqua historia Graeciae—Ranae rivorum—Odium Romanorum—Plantae hortorum—Aquae rivorum.

3.

Φράσεις ἑλληνικαὶ πρὸς ἀπόδοσιν εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν.

Τὸ μῖσος τῶν Ἑλλήνων—Ὁ οἶνος τῆς Ἰταλίας—Κακὸς οἶνος—Ἡ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ—Τὰς ὄχθας τῶν βράκων—Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι ποιηταί—Τὰ γράμματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων—Οἱ πόλεμοι τῶν ἀρχαίων λαῶν—Μεγάλη ποινή—Υψηλὰ καὶ παλαιὰ (ἀρχαῖα) δάση—Αἱ ὑψηλαὶ φηγοὶ τῶν ἀρχαίων δασῶν—Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἰταλίας, τῆς Κορίνθου—Μεγάλαι πόλεις—Ἡ γῆ τῆς Αἰγύπτου—Σοφία καὶ φρόνησις μεγάλα ἀγαθὰ εἰσι (εἶναι)—Οἱ Κορίνθιοι γεωργοί—Αἱ ἐλαῖαι τῶν γεωργῶν—Ποικίλοι εἰσὶν (εἶναι) οἱ κῆποι—Οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος—Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων—Τὰ ὕδατα τοῦ Νεῖλου—Ὁ Ἑρμῆς ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν—Ὁ ἵππος τοῦ Ἀλεξάνδρου—Μεγάλα μῖση, μεγάλαι ποιναί—Ἡ Ῥώμη ἦτο (erat) κυρία τῆς Ἰταλίας—Ὁ κάτοικος τῆς νήσου, οἱ κάτοικοι τῶν νήσων, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου—Ἡ σελήνη ἐστὶ (εἶναι) βασίλισσα τῶν ἄστρον—Λύκος καὶ ἀμνός, λύκοι καὶ ἀμνοί, τοῖς λύκοις καὶ τοῖς ἀμνοῖς, τῷ λύκῳ καὶ τῷ ἀμνῷ—Τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρχεν (erat) μέγα κράτος—Πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς Σικελίας ἦσαν (erant) Ἕλληνες—Ἡ Ἀθηνᾶ, θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῶν γραμμάτων—Οἱ ναῦταί εἰσι (εἶναι) Ῥωμαεῖοι—Περί (circa μετὰ αἰτιατικῆς) τὴν καλύβην τοῦ γεωργοῦ ὑπάρχει (ἐστὶ)

μέγας κήπος καὶ μετὰ (post μετὰ αἰτιατικῆς) τὸν κήπον παλαιὸν δάσος.

4.

Οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, οὐσιαστικά τῆς δ' καὶ τῆς ε' (σελ. 18—39) μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων τῆς α' καὶ τῆς β'.

Mors, tis (θάνατος), mortālis, immortālis (θνητός, ἀθάνατος), tempus, ōris (χρόνος, καιρός)—certus, a, um (βέβαιος), incertus, a, um (ἀβέβαιος) — Nemo, īnis (οὐδείς)—rex, gis (βασιλεύς)—dux, cis (στρατηγός, ἡγεμών)—lex, gis (νόμος)—pax, cis (εἰρήνη) — senex, γεν. senis (γέρον) — corpus ōris (σῶμα)—civis, is (πολίτης)—arbor, ōris (δένδρον)—sacer, sacra, sacrum (ιερός) — Apollo, īnis (Ἀπόλλων) — laurus, us (δάφνη)—dies, ēi (ἡμέρα)—nox, ctis (νύξ)—cypressus, i (κυπάρισσος)—cornu (κέρας)—comes, ītis (ὀπαδός) — comis ἄρσ. καὶ θηλ., come οὐδέτ. (φιλόφρων) — carmen, īnis (ᾠσμα, ποίημα)—ars, artis (τέχνη)—amor, ōris (ἔρωσ, ἀγάπη)—decus, ōris (κόσμος, κόσμημα)—magister, tri (διδάσκαλος)—discipūlus, i (μαθητής)—pelāgus (πέλαγος)—exemplum, i (παράδειγμα)—verbum (λέξις, ῥῆμα)—principium (ἀρχή)—templum (ναός)—aedes, is (ἐν τῷ ἐνικῷ = ναός, ἐν τῷ πληθυντικῷ = οἶκος)—domus, us, (οἶκος)—ager, gri (ἀγρός)—socer, ěri (πενθερός) — gener (γυμβρός) — vis (δύναμις)—vir, iri (ἄνθρωπος)—castrum (φοῦριον)—castra (πληθ. στρατόπεδον)—ius, ūris (δίκαιον)—nix, nīvis (χιών)—nux, nūcis (καρύα καὶ κάρυον)—crimen, īnis (ἔγκλημα)—labor, ōris (πόνος, κόπος)—sacerdos, sacerdotis (ιερός)—certāmen, īnis (ἀγών)—flos, flōris (ἄνθος)—poēma, ātis (ποίημα) —pater, mater, frater, soror (πατήρ, μήτηρ, ἀδελφός, ἀδελφή)—parens, tis (γονεύς) — fons, fontis (πηγή)—frons, frontis (μέτωπον)—frons, frondis (φύλλωμα) —mons, montis (ὄρος)—urbs, is (πόλις)—civitas, ātis (πολιτεία)—deus (θεός)—os, ōris (στόμα) — os, ossis (ὀστοῦν) — milēs, ītis

(στρατιώτης) — exercitus, us (στρατός) — mensis, is (μήν) — frugalitas, atis (λιτότης) — animal, alis (ζῷον) — tribunal, alis (δικαστήριον) — canis, is (κύων) — ovis, is (ὄvis, πρόβατον) — consul, ūlis (ὑπάτος) — praetor, ōris (πραίτωρ, στρατηγός) — dictator, ōris (δικτάτωρ) — concordia, a (ὁμόνοια) — salus, ūtis (σωτηρία) — durus, a, um (σκληρός) — doctrina, a (διδασκαλία) — imago, inis (εἰκών) — liber, libri (βιβλίον) — liber, era, erum (ἐλεύθερος) — nullus, a, um (οὐδείς).

ἔδ.

Concordia civium salus est civitatis—Alta est domus patris—Domus senis—Multa nix, multae nivis — Frondes silvarum — Comes regis — Cōmis rex— Magnae nuces—aedes soceri—Bonae leges salus populi—Dura lex sed lex—Vita sine (ζῆνυ) doctrina, est mortis imago—Homines sunt mortales, deus immortalis—Certi temporis—Discipulis (δοτ.) sunt libri—Discipulorum magistri—Tempus mortis incertum est, mors est certa—Nemo est immortalis—Reges antiquae Romae—Dux militum—Corpus humanum, corpora humana—Pax hominibus—In(ἐν) horto sunt multae et altae arbores—Sacrae silvae deorum—Sacra silva Appollinis—Laurus erat sacra Apollini—Historia urbis Romae et regum Romanorum. Agricola (Ἀγρικόλας κύρ. ὄν.) erat socer Taciti (Τάκιτος κύρ. ὄν.) et Tacitus erat gener Agricolae—Dies et noctes eram (ἡμερ.) in pelago—Bestiarum cornua.

6.

Ὁ γέρον ἐστὶ φιλόφρων—Ὁ οἶκος τοῦ γέροντος—Τῶν μεγάλων βασιλέων — Τοῖς βασιλεῦσιν — Ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ, ὁ οἶκος τῶν ἀνθρώπων—Μεγάλα κάρυα—Πολλὰς ἡμέρας καὶ πολλὰς

νύκτας, πολλῶν ἡμερῶν καὶ πολλῶν νυκτῶν—Ἐχω (habēo) πολλὰ καὶ καλὰ βιβλία—Ἡ ὁμόνοιά ἐστὶν ἡ σωτηρία τῶν πύλων καὶ τῶν πολιτειῶν—Τῶν πολιτῶν, τῶν βασιλείων, τῶν τεχνῶν, τῶν γερόντων—τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων—τοῖς κυρίοις, τοῖς ἱερεῦσι, τοῖς ποιηταῖς, τοῖς οἴκοις—Τῶν ἀγαθῶν ποιητῶν, τῶν ὑψηλῶν δένδρων—Πολλὰ ὄστᾶ, πολλὰ σώματα—Τῶν ὄστῶν, τῶν στομάτων, τῶν φυλλωμάτων, τῶν παραδειγμάτων, τῶν ἀγώνων, τῶν ἀνδρῶν, τῶν δυνάμεων, τῶν ἐγκλημάτων—Ἡ ἀρχὴ τοῦ πόνου, αἱ ἀρχαὶ τῶν πόνων—Τοῖς ἱεροῖς δένδροις, τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις, τοῖς στρατοπέδοις—Ἡ δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος—Τὸ κόσμημα τῶν μαθητῶν—Ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ—Οἱ ὑπατοὶ καὶ οἱ πραιτώρες τῶν Ῥωμαίων—τῶν ὑπάτων, τῶν πραιτῶρων, τῶν ἀνθέων, τῶν κυνῶν, τῶν προβάτων, τῶν καλυβῶν—Ἐψηλὴ κυπάρισσος—Πολλῶν ἡμερῶν—Πολλῶν στρατιωτῶν—Αἱ πηγαὶ τῶν ποταμῶν—Τὰ μέτωπα τῶν ἀνθρώπων—Τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων—Νύξ, κάρυον, χιών—Νυκτός, καρύου, χιόνος—Ἡ καρυὰ ἐστὶ (εἶναι) δένδρον ὑψηλόν—Οὐδεῖς, οὐδενός—Ἡ λιτότης τῶν γεωργῶν, τῆς λιτότητος τοῦ γεωργοῦ.

7.

Ἐπίθετα καὶ παραθετικά αὐτῶν (σελ. 44—49).

Νὰ σχηματισθῶσι τὰ τρία γένη καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων.

bonus (ἀγαθός)

felix (εὐτυχής)

celer (ταχύς)

celeber (πολυάνθρωπος)

acer (ὀξύς)

fortis (δυνατός)

sapiens (σοφός)

piger (ὀκνηρός)

maledicus (κακολόγος)

beneficus (εὐεργετικός)

Νὰ σχηματισθῶσι τὰ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων παράγωγα ἐπιρρήματα καὶ τὰ παραθετικά αὐτῶν.

8.

Ἀνωθυμίαι (σελ. 56).

Ἐγὼ καὶ σὺ—Ἡμῶν καὶ ὑμῶν—Ἑμῶν καὶ ἡμῶν — Ὅδε ὁ ἀνὴρ—Τοῦδε τοῦ ἀνδρός—Τῷδε τῷ πατρί—Τοῦτον τὸν ἄνδρα—Τούτων τῶν ἀνδρῶν—Ἐκεῖνη ἡ πόλις—Ἐκεῖνους τοὺς στρατιώτας—Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες—Ὁ ἐμὸς πατήρ—Ἡ ἐμὴ μήτηρ—τῆς σῆς ἀδελφῆς—τοῦ ἑαυτοῦ ἀδελφοῦ—Πάντας ἐκεῖνους τοὺς ἄνδρας, πάντων τούτων τῶν ἀνδρῶν—Τίς ἐστὶν ὁ ἀνὴρ ;—Τίνες εἰσὶν οἱ στρατιῶται ;—Ἐμοί, σοί, ἐκείνῳ, τούτῳ, τίνι ;—Ἐκεῖνη ἡ γυνή (mulier, ōris), ἐκεῖνης τῆς γυναικός, ἐκεῖνη τῇ γυναικί, ἐκείναις ταῖς γυναιξί.

9.

Ἀριθμητικὰ (σελ. 49) μετ' ἐπαναλήψεως τῶν προηγουμένων ἀσκήσεων.

Quinque milites—Primus dux—Triginta arbōres—Tertium senem—Illam quartam muliērem—Centum homines—Centesima pars (γεν. partis, μέρος)—Centesimaē partis—Mille milites—Sex milia militum—Septingēni—Unius viri—duorum virorum—Duarum mulierum—Quater—Deni—Vicesimus—MDCCLIII—CLV—XIX—XCII—LX—DC.

10.

Πεντήκοντα πέντε ἄνδρες καὶ τριάκοντα ἑπτὰ γυναῖκες — Ὁ χιλιοστός στρατιώτης—Πεντάκις, ἑξάκις, ἑπτάκις, δεκάκις—Ἄνὰ πέντε, ἀνὰ ἑκτώ, ἀνὰ ἕξ—15, 24, 32, 86, 91, 102, 203, 1850, 1904 (νὰ γραφῶσι διὰ ῥωμαϊκῶν ἀριθμῶν καὶ νὰ ἐκφωνηθῶσιν ὡς ἀπόλυτα καὶ ὡς τακτικὰ ἀριθμητικὰ)—Δύο εὐτυχέστεροι μαθηταί.—Ἐκεῖνους τοὺς τρεῖς εὐτυχεστάτους ἄνδρας—Τούτους τοὺς δύο ταχεῖς ἵππους—Ταῦτα τὰ πέντε μεγάλα καὶ ὑψηλὰ δένδρα—Οὗτός ἐστὶν ὁ τέταρτος, ἐκεῖνός ἐστὶν ὁ δέκατος πέμπτος—Τρία καὶ πέντε καὶ ἑννέα.

ΙΟ.

Τὸ ῥῆμα *sum* καὶ τὰ ῥήματα τῶν τεσσάρων συζυγιῶν
(σελ. 71—80).

Ὁ Ἀπόλλων ἦτο θεὸς τῆς μουσικῆς (*musicae*)—Ἡ Ἀθηνᾶ εἶναι (ἔστι) θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς φρονήσεως — Ὁ κύων ἦτο καὶ θὰ εἶναι (ἔσται) πάντοτε (*semper*) πιστός (*fidelis*)—Οἱ πιστοὶ φίλοι (*amicus*) εἶναι (εἰσὶ) πάντοτε προσφιλέστατοι (*carus* ὑπερθ.)—Τῶν γραμμάτων αἱ ρίζαι (*radix, icis* θηλ.) εἰσὶ πικραὶ (*amarus*), οἱ καρποὶ γλυκεῖς (*dulcis, e*)—Ἵμνοῦμεν τὸν θεόν, ὑμνεῖτε τὸν θεόν, ὑμνήσωμεν αὐτόν— Ἀγαπῶ (*amo*) τοὺς φίλους—Ἀγάπα τοὺς γονεῖς, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα—Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου—Τὰ ὠραῖα (*pulcher, a, um*) ποιήματα τέρπουσι (*delectare*) τοὺς νέους (*iuvenis*), τοὺς ἄνδρας, τοὺς γέροντας—Γάλακτι (*lac, ctis* οὐδ.) τρέφονται (*nutro, ivi* δ') τὰ παιδιά (*infans, infantis*)—Ἐγραψα σήμερον (*hodie*) δέκα ἐπιστολάς, χθὲς (*heri*) εἶχον γράψῃ δώδεκα—Ὁ γράφων, ὁ γραφεὶς, ἡ γράφουσα, ἡ γράψασα, τὸ γράφέν—Παραινεῖν (*monere*), παραινέσαι, παραινέσειν, παραινέσθαι, παραινεθῆσθαι—Ὁ υἱὸς (*filius*) ἀγαπᾷ τὸν πατέρα—Ἡ θυγάτηρ (*filia*) ἀγαπᾶται ὑπὸ (*ab, a* μετ' ἀφαιρετικῆς) τῆς μητρός—Λέγω (*dico*), ἔλεγε, ἐλέγομεν, εἶπον, εἴρηκας (ἔχεις εἶπη), ἔρεις (θὰ εἶπης), ἔρει, (ἐάν) λέγῃς, (ἐάν) λέγῃτε.

Η Η.

Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ῥημάτων.

Capio (γὰ δειχθῆ ἢ ἀνωμαλία τοῦ ῥήματος τούτου)—*Romani mare* (θάλασσα) *situm* (κείμενος) *inter* (μεταξύ)—*Eurōpam et Asiā* ἀποκαλοῦντο «*mare nostrum*»—*Sparta, caput* (κεφαλή, πρωτεύουσα) *Lacedaemoniorum, moenia* (τειχος) *non habebat* (ἔχω)—*Corvus* (κόραξ) *aliquando* (ποτέ), *cum* (ὅτε, ἐπειδὴ) *casum* (ca-

sēus τυρός) raptavisset (rpto ἀρπάζω), cum (μετά, σύν) praedā suā in altam arbōrem evōlavērat (ἐξίπταμαι)— C. Iulii Caesāris praenōmen (προωνόμιον) est Gaius, nomen (ὄνομα) vel (ἦ) nomen gentile (τοῦ γένους) Iulius, cognōmen (ἐπώνυμον) Caesar — Simonides, egregius (ἔξοχος) Graecōrum poēta, in multis urbibus Asiāe carmīna sua cantans (canto ᾄδω) magnas divitias sibi paravērat (paro, āre παρασκευάζω)—Post (μετά) bellum (πόλεμος) Persārum Athenienses urbem muris (murus συνών. τοῦ moeniā) munivērun (munio, ire ὀχυρόω)—Romulus et Remus a (ὑπὸ) lupā (λύκαινα) nutriti esse narrantur (narro, āre διηγοῦμαι, λέγω, μυθολογῶ)—Vastāre (vastō ἐρημιάω, καταστρέφω) agros — Coriolānus quem Romāni exsilīō (οὐδέτ. φυγή, ἐξορία) multavērant (multo, āre κολάζω, τιμωρῶ), civiū suōrum agros vastavisset (ἤθελε.....), nisi (εἰμὴ) mater et uxor (γεν. ὄρις, σύζυγος) eius animum (animus ψυχή, καρδιά) mollivissent (mollio, iri, μαλάσσω).

12.

Ἡ Ἰουλία, θυγάτηρ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος ὑπανδρεύθη (nubo, ěre μετά δοτικῆς) τὸν Πομπήιον—Τὴν Ἰουλίαν θυγάτερα τοῦ Αὐγούστου (Augustus), ἣτις εἶχεν ὑπανδρευθῆ (παθητ. ὑπερσυντ. τῆς ὀριστ. τοῦ nubō) τὸν Ἀγρίππαν (Agrippa κατὰ δοτ.), ὁ αὐτοκράτωρ (imperātor, ὄρις) Τιβέριος (Tiverius) εἰς (in μετά αἰτιατ.) γάμον (matrimonium οὐδέτ.) ἠγάγετο (παρακείμ. ὀριστ. τοῦ dūco)—Ὁ Τάκιτος ὁ συγγραφεὺς (scriptor, ὄρις) τῶν ῥωμαϊκῶν πραγμάτων (res τῆς ε') τὰ ἤθη (mos, mōris) τῶν Γερμανῶν (Germanus) περιέγραψε (describo)—Ἡ τιμὴ (honor) τρέφει (alo, ěre) τὰς τέχνας — Αἱ τέχναι τρέφονται ὑπὸ (ab ἀφαιρετ.) τῆς τιμῆς—Θραύεται (rumπο, ěre) τὸ τόξον (arcus, us ἀρσ.), ὃ καθ' ὑπερβολὴν (nimium) ἔτεινας (tendo)—Εἰς τρεῖς καιροὺς (tempus οὐδ) ὁ βίος τῶν ἀνθρώ-

των διαιρείται (divido, ěre), ὅπερ (quod) ἐστίν, ὅπερ ἐγένετο, ὅπερ ἔσται.

13.

Ἐπανάληψις πάντων τῶν προηγουμένων.

O Mercuri, fili Maīae, tu deōrum nuntius fuisti—
Deus mundum semper gubernat (κυβερνῶ)—Nos amā-
mus beneficīa (εὐεργέτημα) amicōrum—Tuā eloquentīa
(εὐγλωττία), Marce Tulli (Μάρκος Τύλλιος Κικέρων), patriāe
(πατρίς) praesidiū fuit—Graeci fuērunt magistri Ro-
manōrum—Nos agros et hortos habēmus, vos habē-
tis boves et oves—In agris est frumentum, in silvis
herbae (herba θηλ. χόρτος)—Facies (ὄψις) non semper
specūlum (κάτοπτρον) est fidēi (τῆς εἰ, πίστις) et spēi
(ἐλπίς)—Eloquentīa oratoris animos homīnum movet
(movĕo, ěre, κινῶ)—Ignāvi (δειλός) milites pericūla
(οὐδ. κίνδυνος) timent (timĕo, ěre, φοβοῦμαι) — Canum
dentes (dens, tis ὀδούς) sunt duri et acuti (ὀξύς)—Atrāe
(ater, a, um, μέλας) nubes (νέφος) indīces (προάγγελος)
imbrīum (ἕμβρος, βροχή) sunt—Homīni quinque sensus
(αἴσθησις) sunt· visus, auditus, tactus, gustus, odorā-
tus—Duodĕcim sunt menses· primus Ianuarius secun-
dus Februariū (νά συμπληρωθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα
μηνῶν μετὰ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν)—Equitatus (τῆς δ',
ἰππικόν) Romanōrum magnō impĕtu (impĕtus ὁρμή) ho-
stīum (τίνος ὀνόματος;) copias (τί σημαίνει ἡ λέξις ἐν τῷ
ἐνικῷ καὶ τί ἐν τῷ πληθυντικῷ;) fugāvit (fugo, āre, τρέπειν
εἰς φυγήν, φυγαδεύειν).

14.

Ἡ Ἥρα (Iūno, ōnis) ἦτο σύζυγος (coniux, συνώνυμον;) καὶ ἀδελφὴ τοῦ Διός (ὁ Ζεὺς;) βασιλέως τῶν θεῶν — Οἱ κύνας εἶναι φύλακες (custos, ōdis) τῶν βοῶν, τῶν προβάτων, τῶν

χοίρων (sus, uis)—Τὸ κρέας (caro γεν. carnis) τῶν ζώων ἐσθίεται (edo, ĕre) ὑπὸ (a, ab ἀφαιρετ.) τῶν ἀνθρώπων — Οἱ Ῥωμαῖοι κατέστρεψαν (delĕo) τὴν Καρχηδόνα (Carthāgo, ĩnis)—Οἱ Ῥωμαῖοι ὑποκριταί (histrĭo, ōnis), ἀφ' οὗ ἤθελε περατωθῆ (cum μετὰ τοῦ ὑπερσυντ. ὀριστ. τοῦ finĭo, ĭre) ἢ θέα, στραφέντες (converto, παθητ. παρακ. μετοχ.) πρὸς (ad μετὰ αἰτιατ.) τοὺς θεατὰς (spectātor, ōris) ἀνέκραζον (ex-clāmo, āre)· χειροκροτήσατε! (plaudo) — Νὰ σχηματισθῆ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτ. καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, ἐνεργ. καὶ καὶ παθητ. τῶν ἐξῆς ῥημάτων· sonāre, domāre, dare, monēre, augēre, lugēre, vidēre, audēre, colēre, strepēre, sinēre, cernēre, fingēre, figēre, fluēre, capēre, fidēre, vincēre, venēre, sepelire.

II 22.

Carthāgo delēta est a (ὑπὸ) Romānis — Bis dat, qui cito (ταχέως) dat—Sparta viros non muros habēbat—Alcibiādes puer in palaestra cum nescĭret (ἐπειδὴ—nescio—δὲν ἤξεύρω) quomōdo (τίνι τρόπῳ) ab adversariō (ἀντίπαλος) se solvēret (μέσον ἀπαλλάττομαι), illĭus manum (χείρ) momordit—Castra, bina castra — magnae divitiāe—Iter Romanōrum (iter γεν. itinēris—πορεία)—Archias (Ἀρχίας· Ἕλλην ποιητής) popŭli Romāni nomen carminĭbus celebrāvit (ὑμῶ)—nomĭna Homēri et Hēsĭōdi discipŭlis nota sunt (nosco, γινώσκω)—Hasdrŭbal frater Hannibālis a Claudiō Nerōne, consŭle Romāno, fugatus est (fugo—τρέπω εἰς φυγὴν).—Popŭli Romāni nomen ab Archia poēta Graecō celebrātum est—Splendor (λάμψις) sōlis (sol, ἥλιος)—Sal (ἅλας) τῆς θαλάσσης (mare οὐδ.).—Ἰδωρ θαλάσσιον (marĭnus, a, um) — Ἄλας θαλάσσιον—Ἡ Ῥώμη ἐπὶ μακρὸν χρόνον (diu) ὑπῆρξεν (ἐγένετο) κεφαλὴ (caput, ĭtis) τῆς οἰκουμένης (τοῦ κύκλου, orbis, τῶν γαιῶν)—Ποικίλοι· ἦσαν οἱ νόμοι τῶν Γαλατῶν—Λί-

θος (lapis. ĩdis), λίθω, λίθοις, λιθίνου (lapidĕus, a, um)—Γέφυρα (pons, tis) λιθίνη—Μέγιστος, μεγίστω, ελάχιστα, ελάσσονι, μειζονες—Υψηλοτέρου, ύψηλοτέροις—Η τάξις (ordo, ĩnis) τῶν συγκλητικῶν (senātor, ōris).

16.

Nihil est virtūte (ἀφαιρετ. ἀποδοτ. διὰ γενικῆς) formosius (formōsus, a, um, εὐμορφος, ὠρατῆς), nihil pulchrius (pulcher, a, um, καλός, ὠρατός), nihil amabilis (amabilis, ἀξίεραστος)—Nihil est eloquentiā difficilĭus—Dies magis (μᾶλλον) idoneus (ἐπιτήδεος) est ad labōrem quam nox—Nihil est magis regiūm (βασιλικός) quam clementia (ἐπισείκεια)—Ipse rex—Eodem die—Illi homĭnes Homo ipse est faber (δημιουργός) fortunae (τύχη) suae—Hic est filius cuius pater mortuus est (moriōr, ἀποθνήσκω—Caesar hortatur milites—Quot (πόσοι) milites erant in pugna (μάχη)?—Nescio—Quōta (πόσση) hōra est?—Tertia—Ego lego eosdem libros quos tu legis—Incredibilis (ἀπίστευτος) est ea res—Vergilius et Horatius quorum carmina legimus—Quis est hic liber?—Cui dederas illum librum?—Quibus dixisti hanc fabulam (μῦθος)?—Quid facitis hic?—Abite (abĕo ἀπέρχουαι) hinc—Nemo, nullius homĭnis—Tria sunt genera (ὄν. genus) nomĭnum, masculinum, femininum et neutrum—Qualis pater, talis filius.

17.

Νὰ κλιθῶσι τὰ ἐξῆς ὀνόματα.

Unus deus—una filia—unum os (ōris)—Duo consules—duae legiones—duo templa—tres libri—tres urbes—tria dona (δῶρα)—solus senex—sola mulier—solum iter—Δὲν δυνάμεθα (possum) πάντες τὰ πάντα—Τί

ἑσθίεις ; τί ἑσθίεις ; — Οὐ βούλεται—Νά σχηματισθῆ ἡ αἰτιατ. τοῦ ἐν. καὶ ἡ ὀνομαστ., γενικὴ καὶ αἰτιατ. τοῦ πληθ. τῶν ἐξῆς ὀνομάτων animal, mare, vetus (ἔρις, παλαιός), imbris (is, υετός), canis, ars, mus (uris, μῦς), cliens (tis, πελάτης), bos, civis, pax, dux, arbor—Αἰσχροὺν (turpis, ε) τὸ ψεύδεσθαι (mentiri) καὶ (vel) ἄπαξ—Τὰ πτηνὰ (avis) ἔχουσιν ἀνά δύο πόδας (pes, dis)—Πᾶν ὠραῖον πρᾶγμα εἶναι καὶ δόσκολον.

IS.

Προθέσεις (σελ. 141).

Ante domum, ante noctem—Apud Cicerōnem scriptum est — Apud consulem multum valēbat (ισχύω) praetor — Frater habitabat (κατοικῶ) apud amicum tuum—Ad vesp̄rum (εσπέρα) veniam—Hostes (πολέμιος) posuerunt (pono, τιθημι) castra adversus (ἀπέαντι) urbem—Omnia ad nutum (νεῦρα) alicuius facere—Contra legem facere aliquid—Contra naturam (secundum naturam τὸ ἐναντίον)—Extra muros (intra muros τὸ ἐναντίον)—Infra lunam nihil est nisi mortale et caducum (πτώσιμοι, φθαρτοί) — Caesar castra posuit iuxta murum—Penes regem est omnis potestas (ἐξουσία)—Hoc feci praeter consuetudinem (συνήθεια) meam—Omnes praeter unum perierunt (ἀπόλλυμαι)—Villula (μικρὰ ἔπαυλις) mea est prope urbem—Supra lunam aeterna sunt omnia—De nocte veniam ad te—Multis cum lacrimis (δάκρυ) — Cicero scripsit librum de amicitia—Galli miserunt legatos de pace—Ex memoria recitare (απαγγέλλω), ex tempore (ἐκ τοῦ προχείρου) dicere—Hostes sub iugum (ζυγός) miserunt exercitum (στρατός) Romanorum — Sub divo (ἐν ὑπαίθρῳ) dormire (κοιμῶμαι)—In urbe esse, in urbem ire—In ore sem-

per habebat nomen tuum—In Graeciam — In rebus secundis (εὐτυχία), in rebus adversis (δυστυχία).

19.

Συντακτικόν.

Περὶ γενικῆς (σελ. 165).

Δύσκολος εἶναι ἢ φροντίς τῶν ἀλλοτριῶν (aliēnus) πραγμάτων—Ἐο θάνατος εἶναι ἀνάπαυσις (quies, tis) τῶν πόνων—Ἐο Λέπιδος μέγα εἶχε μῖσος τῆς δουλείας (servitūs, ūtis)—Οὕτω (ita) φανερόν εἶναι ὅτι ὑπάρχουσι θεοί (ἀπαρέμφ.), ὥστε ὅστις τοῦτο ἀρνεῖται (nego, ἐνεστ. ὑποτακτ.) μόλις (vix) τοῦτον θά θεωρήσω (existīmo) ὑγιῶς (sanus) διανοίας (mens, tis) — Τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων ἐπιφανέστατοι (ἐπιφανής=praestans) εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις (ἀπλή ἀφαιρετ.), τούτων δὲ (autem) πρότος (princeps) εἶναι ὁ Δημοσθένης—Πολλὰ τούτων (iste) τῶν δένδρων τῇ ἐμῇ χειρὶ (manus, us, ἀφαιρετ.) ἐφυτεύθησαν (sēro, ēvi, ātum, ěre)—Ἐο δικαιοσύνη οὐδὲν βραβείου (praetīum) αἰτεῖ (expēto)—Μόνοι (ἡμεῖς) πάντων τῶν ἐμφύχων ὄντων (anīmans) ἔγνωμεν (cognosco) τὰς ἐπιτολάς τῶν ἄστρον καὶ τὰς δύσεις (ortus, us—obitus, us)—Ἐο Οὐργίνιος εἰς ἐκ τῶν πολλῶν (de . . .) τὴν θυγατέρα τῇ ἑαυτοῦ (suus) χειρὶ ἐφόνευσεν (occīdo)—Ποῦ γῆς (πληθ.) ἦσο (παρατ. ὑποτακτ.) οὐδέ γε (quidem) ὑπόπτειον (suspīcor).

20.

Quis nescit primam esse historiae legem, ne quid falsi (ψευδές) dicere audeat?—Pythagoras cum in geometria quiddam novi (νέος) invenisset (εφευρίσχω) Musis bovem immolasse dicitur — Graeci sunt contentiōnis (ἔρις) cupidiōres (ἐπιθυμητικός) quam veritatis—Pythagoras sapentiae studiosos appellavit philosophos—Omnes immemorem (τὸν...) beneficii oderunt—

Catiliñae (Ὁ Κατιλίνας) corpus erat patiens inediñae (inedo=ἔσθίω), vigiliñae (ἀγρυπνία), algōris (ῥίγος)—Somno (ἐν τῷ.....) animus meminit praeteritorum — Est proprium (ἴδιον) stultitiñae vitia (ἐλάττωμα) aliorum cernere (συνώνυμον ;), oblivisci (λησμονῶ) suorū — Discipulos id unum monēo, ut praeceptores (διδάσκαλος) suos non minus quam ipsā studiā (σπουδή) ament—Cinnam (ὁ Κίννας) memini, vidi Sullam — Venit mihi in mentem Platōnis — Meā mihi conscientia (συνείδησις) pluris est quam omnium sermo (λόγος)—Est hominis magni atque sapientis maximi aestimare conscientiam suam — Epicūrus dolorem *nihil* facit — Cicero Verrem avaritiñae (φιλοχρηματία) nimiae coarguit (ἐλέγχω) — Cuiusvis hominis est errare (πλανῶμαι)—Epistolae inventae sunt, ut (ἵνα) certiores faceremus absentes, si quid esset (εἴ τι εἴη), quod eos scire aut nostrā aut ipsorum interest—Semper Milo (ὁ Μίλων) cogitabat, quantum interesset Publii Clōdii (ὁ Πόπλιος Κλώδιος) se perire (perēo).

20.

Περὶ τῆς δοτικῆς (σελ. 171)

Oūdeni (nemo) ἐπιτρέπεται (licet) ἁμαρτάνειν (pecco)—Οὐ μόνον χάριν ἡμῶν (ἡμῖν) θέλομεν νὰ εἴμεθα πλούσιοι (dives, divitis), ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν τέκνων (liberi, orum), τῶν συγγενῶν (propinquus), τῶν φίλων (τοῖς τέκνοις κλ.) — Δὲν μαρθάνομεν χάριν τοῦ σχολείου (τῷ σχολείῳ, schola), ἀλλὰ χάριν τοῦ βίου (τῷ βίῳ)—Τοῦτο εἶναι τῷ θεῷ πλησιέστατον, ὅπερ εἶναι ἄριστόν—Τὸ ἱμάτιον (pallium) εἶναι ἐπιτήδειον (aptus) πρὸς (ad) πᾶσαν ὥραν (tempus) τοῦ ἔτους (annus) — Venus (ἡ Ἀφροδίτη) nupsit (nubo) Vulcāno (ὁ Ἥφαιστος)—Si quis mihi maledicit, insānus (παράφρων) est—Probus (ὁ χρηστός) invīdet (φθονῶ) nemini — Ὁ Ῥῆνος (Rhenus) ἐκεῖ,

ὅπου τῷ Ὠκεανῷ πλησιάζει, διαχεῖται (diffliū) εἰς πλείονα μέρη (pars, tis)—Ὁ Πυθαγόρας δὲν ἠθέλησε (διὰ μιᾶς λέξεως) νὰ θυσιάσῃ (immōlo) τῷ Ἀπόλλωνι ἱεροῖον (hostiā), ἕνα μὴ (διὰ μιᾶς λέξεως) τὸν βωμὸν (ara) αἷματι (sanguis, sanguinis) προσραντίσῃ (adspergo) — Τῷ Κικέρωνι (Cicēro, ōnis) ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων (= ἡ Ῥωμαϊκὸς λαὸς) ἀθανασίαν ἐδώρησατο (donāre)— Τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει (ἐστὶ) ὁμοιότης (similitūdo, ĩnis) πρὸς τὸν θεόν (cum μετ' ἀφαιρετ.) — Πλούσιος εἶναι (ἐκείνος), ὅς τσαύτη (tantus) ὑπάρχει (ἐστὶ) κτῆσις (possessio), ὥστε (ut) οὐδὲν νὰ εὐχῆται (ἐνεστ. ὑποτ. τοῦ opto) θαψιλέστερον (συγκριτ. τοῦ ἐπιρρήμ. amplē).

21.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς (σελ. 175)

Deus aedificāvit mundum—Mundus aedificātus est a deo—Scipiō (ὁ Σκιπίων) Carthāginem delēvit — Carthāgo delēta est a Scipiōne — Omnium animantium formam vincit (νικῶ) hominis figurā (μορφή)—Paulātim (κατὰ μικρόν) vidēbat Germānos consuescere (συνηθίζω) Rhenum transire—Gloriā (δόξα) virtutem tamquam (ὥσπερ) umbrā (σκιά) sequitur (ἀκολουθῶ, ἔπομαι)—Me civitatis morum (mos, γεν. mōris) piget taedetque — Decemvirorum (decemviri) Romanos pertaesum est—Tui me miseret, mei piget—Praetorem decet non solum (ὄχι μόνον) manus, sed etiam (ἀλλὰ καὶ) oculos abstinentes (ἐγκρατῆς) habere—Non te celavi sermonem Ampii (ὁ Ἄμπιος)—Philosophia nos cum (καὶ) ceteras res omnes, tum (καὶ) quod est difficillimum, docuit (διδάσκω), ut nosmet ipsos nosceremus (nosco)—Bassus (ὁ Βάσος) noster me de hoc libro celavit—Verres parentes pretium (πληρωμὴν) pro sepultura (ταφή) liberum (= liberorum) posebat—Me frumentum flagitant,

quasi vero ego (ὡς εἰ ἐγὼ) *rei frumentariae* (res frumentaria=τὸ σιτηρὸν πρᾶγμα, τὰ περὶ τὸν σῖτον) praefuissem (praesum=προΐσταμαι) — Summum (ὑπερθετ.=supremus, τὸ ἐναντίον;) consilium maiōres (μειζονες, παλαιότεροι κατὰ τὴν γέννησιν, πρόγονοι) nostri appellāvunt (appellāvērunt) senātum—Quid stultius (μωρὸς) quam (ἢ) incertā pro certis habēre, falsā pro vērīs?—Pericles quadraginta annos praefuit (praesum) Athenis (ἐν.....)

22.

(σελ. 178)

Διονύσιος ὁ τύραννος (ἡ αὐτὴ λέξις) ἐκβληθεὶς (expello) ἐκ τῶν Συρακουσῶν (Syracūsae) ἐδίδασκε (τοὺς) παῖδας ἐν Κορίνθῳ—Δημάρατος (Dēmarātus) ὁ πατὴρ τοῦ βασιλέως Ταρκυνίου (Tarquinius) ἔφυγεν εἰς τοὺς Ταρκυνίους (πόλις τῆς Τυρρηνίας ἐν Ἰταλίᾳ) ἐκ τῆς Κορίνθου—Ἐν Βαβυλώνι (Babylon, ōnis) ἀπέθανεν (morior) ὁ Ἀλέξανδρος—Τοιοῦτος (talis) ἐν Ῥώμῃ ὁ Φαβρίκιος (Fabricius), οἷς (qualis) ὁ Ἀριστείδης (Aristides) ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν (ἐγένετο)—Ἐν τῇ πόλει Ῥώμῃ—Ἐν τῇ πόλει Ἀθήναις—Ἐκ τῆς πόλεως (oppidum) Γεργωθίας (ἐν Γαλατίᾳ) ἐκδιώκεται—Ὁ Δημάρατος μετέβη (se contulit) εἰς τοὺς Ταρκυνίους, εἰς πόλιν ἀνθηροτάτην—Ὁ Περικλῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις — Ὁ Καῖσαρ ἀπέθανεν ἐν Ῥώμῃ—Ὁ Δημάρατος ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν.

23.

Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς (σελ. 180).

Summā difficultate rei frumentariae afficiebatur (κατατρούχῳ) Caesaris exercitus (στρατός) — Ibi casu (κατὰ τύχην) rex erat Ptolemaeus, puer aetate (ἡλικία) — Doctrinā (παιδεία) Graecia Romanos et omni litterarum genere (γένος) superabat (ὑπερτερῶ)—Lucius (Λεύ-

κιος) Catilīna, nobīli genēre natus, fuit magnā vi (vis, vires) et anīmi et corpōris, sed ingenīo (ἐνταῦθα=χαρκατήρ) malo pravōque (et pravo, φαῦλος) —Legiōnes nostrae saepe (συχνάκις, πολλάκις) profectae sunt (proficiscor) alācri et erectō anīmo (alācer εὐθυμος, erectus θαρραλέος) in eum locum, unde se nunquam (οὐδέποτε) reditūras (esse) arbitrarentur (ἐνόμιζον, ἠγοῦντο, εἶχον τὴν γιῶμην)—Beāte (εὐδαιμόνως) vivēre et honeste (τιμίως), id est cum virtūte vivēre —Hibernīa (Ἰβερνία Ἰρλανδία) dimidiō (κατὰ τὸ 1/2) minor est quam Britannīa (ἐλλ. Βρετανία)—Quā nocte natus est Alexander, eādē Diānae Ephēsiāe templum deflagravit —Roscius (Ῥόσκιος) Romam multis annis non venit —Homērus annis multis fuit ante Romūlum —Themistōcles fecit idem (τὸ αὐτό), quod viginti annis ante fecerat Coriolānus—In parentis locō eum colēre (τιμῶ) debēbam (ὀφείλω) —Caesar eōdem itinēre, quo hostes iērant (eo, ivi, itum, ire), ad eos contendit (σπεύδω)—Est (εἶναι ἴδιον) boni consūlis suam salutem posteriōrem salutē commūni (κοινός) ducēre (ἠγοῦμαι, νομίζω)—Non ego comparābo (συγκρίνω) vitam Platōnis cum Dionysīi tyranni vitā, quā nihil miserius (συγκρ. τοῦ ἄθλιος) excogitāre (φαντάζομαι) possum (δύναμαι) —Commōda (ἐνταῦθα=τὰ ἀγαθά), quibus utimur (χρῶμαι), lucemque (lux), quā fruimur (ἀπολαύω), spiritūmque, quem ducimus, a deō nobis dari atque impertiri (παρέχω) vidēmus—Contentum suis rebus esse, maxīmae certissimaeque sunt divitiāe.

24.

(σελ. 182)

Ὁ Βροῦτος ἠλευθέρωσε (liberāre) τὴν πολιτείαν τῆς βασιλικῆς δεσποτείας —Τῆ βουλῇ (consilium) καὶ τῆ ἀρετῇ τοῦ

Σκιπίωνος ἠναγκάσθη (cogēre) ὁ Ἀννίβας νὰ ἐπανέλθῃ (redī-
re) εἰς τὴν Ἀφρικήν καὶ (atque) ἐκ τῆς Ἰταλίας νὰ ἀποχω-
χωρήσῃ (decēdere) — Ὁ Δημόκριτος λέγεται ὅτι ἐστέρησεν
(privāre) ἑαυτὸν τῶν ὀφθαλμῶν—Εἶναι χρεῖα (opus est) ἀρ-
χόντων, ἄνευ τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν ὀποιῶν (si-
ne, prudentiā, diligentiā, qui) δὲν δύναται (possum)
νὰ ὑπάρχῃ ἡ πολιτεία—Ὅσον (quantum) ἐκάστῳ εἶναι χρεῖα,
πρὸς τοῦτο ἀναλογεῖ (accomodāre) τὸ μέτρον (modus) τοῦ
πλοῦτου.

25.

(σελ. 183)

Num vir bonus emet (μέλλ. τοῦ emo=ἀγοράζω) de-
nariō (δηνάριον), quod sit (τί σημαίνει ἐνταῦθα τὸ sit;) mil-
le denariūm (=denariōrum)?—Trecentis talentis (τά-
λαντον) vendidisti (πωλῶ) te regi Cotto—Matris magnae
(τῆς Ῥέας) fanum (τὸ ἱερὸν) pecuniā grandi venditum
est—Milites Caesar edocet, quantō detrimentō (ζημία,
ἀπώλεια, βλάβη) et quot virorum fortium (fortis, e)
morte necesse (ἀνάγκη) sit constāre (τιμᾶται, κοστίζει)
victoriām — Emit Canius (ὁ Κάνιος) hortos tanti,
quanti Pythius voluit—Vendo meum frumentum non
pluris quam ceteri, (fortasse etiam (ἴσως καὶ)) minōris,
cum (ὅταν) maior est copia (ἐν τῷ ἐν.=ἀφθονία, ἐν τῷ
πληθ.=στράτευμα)—Ager nunc multo pluris est, quam
tunc (τότε) fuit.

26.

Χρῆσις τῶν χρόνων κλπ. (σελ. 186 ἐξ.)

Περὶ τῆς Καρχηδόνης δὲν θὰ πάσω (desino) νὰ φοβῶμαι
(verēor) πρὶν ἢ (ante quam) μάθω (τετελ. μέλ. ὀριστ. τοῦ
(cognosco) ὅτι κατεσκάφη (excido. Ἀπαρεμφατ. σύνταξις
ἐκεῖνην...) — Ὡς (ut) ἕκαστος εἰς τὴν Μεσσήνην ἤθελεν ἔλθῃ
(ὑπερσυντ. ὀριστ.), ταῦτα εἶχον συνήθειαν (solēo) νὰ σκέ-
πτωνται (νὰ θεῶνται, visere)—Ἐν ᾧ ταῦτα (dum . .) ἐν τῷ

διαβουλίῳ (colloquium) ἐπράττοντο (ιστορ. ἐνεστ.) ἠγγέλθη (nuntiāre) τῷ Καίσαρι — Ὁ Πομπήιος εἶναι ἀνὴρ πάντων, ὅσοι (οἵτινες) ὑπάρχουσιν (εἰσίν), ὑπῆρξαν (ἐγένοντο), θὰ ὑπάρξωσιν (ἔσονται), κατὰ τὴν ἀρετὴν (ἀφαιρετ.), τὴν σύνεσιν καὶ τὴν δόξαν πρῶτος—Ὅτε (ubi) οἱ Ἑλουήτιοι (Helvetiī) ἔμαθον (certior fīo) περὶ (de) τῆς ἀφίξεως (adventus, us) τοῦ Καίσαρος, πέμπουσι πρὸς (ad) αὐτὸν πρέσβεις (lēgatus)—Ὅτε (cum) ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν Γαλατίαν (Galliā) ἦλθε, τῆς ἐτέρας (alter) μερίδος (φατρίας, factio) ἡγέται (princeps) ἦσαν οἱ Αἰδοῦοι (Aedui), τῆς ἐτέρας οἱ Σηκοανοὶ (Sēquani).

27.

(σελ. 200, 189)

Caesar lēgātis Helvetiōrum ita (οὕτω) respondit, si obsīdes (obses, īdis=ἄμηρος) ab iis (Helvetiīs) sibi (Caesari) dentur, uti ea, quae polliceantur, factūros (esse) intelligat; et si Aeduis de iniuriis, quas ipsis sociisque eōrum intulerint, item si Allobrogibus satisfaciant, sese cum iis pacem factūrum—Ἀφ' οὗ μεταφρασθῆ ἡ φράσις αὕτη, γὰρ τραπῆ εἰς λόγον εὐθύν.

Hannibal promisit Gallis non strictūrum (stringo) ante gladiū, quam in Italiām venisset.

Τῆς φράσεως ταύτης ὁ εὐθύς λόγος εἶναι οὕτω (ὁ Ἀννίβας πρὸς τοὺς Γαλάτας) Ego non stringam gladiū antequam in Italiām venēro.

Summā curā exspectabam (=exspecto) adventum (ἄφιξις) servi (δούλος), quem ad te miseram (=misi). Ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς.

28.

Ἀκολουθία τῶν χρόνων (σελ. 189)

Diu (ἐπὶ πολλὸν χρόνον) cogitāvi (σκέπτομαι, λογίζομαι) quidnam causae (αἰτία) esset—Nemo erit qui censēat

(ἡγοῦμαι, νομίζω) a virtūte esse recēdendum (ἀπομακρύνομαι)—Unum illud (ἐκεῖνο μόνον) *extimescēbam* (φοβοῦμαι), nequid turpiter (αἰσχρῶς) facērem — Cura *incesserat* patres (φροντὶς εἶχε καταλάβῃ τοὺς συγκλητικοὺς πατέρας) ne plebs (ἡ πλῆθὺς) tribūnos militum (στρατιωτικοὶ χιλίαρχοι) ex plēbe *crearentur*.

29.

Περὶ τῆς ὑποτακτικῆς (σελ. 192)

Haec si tecum (cum te) patriā *loquātur*, nonne impetrāre *debeāt*, etiam si vim adhibere non *possit* ?

Ἄν ἡδύνατο (παρατατ. ὑποτακτ.) σύμπασα (universus) ἡ ἐπαρχία (provincia) νὰ λαλήσῃ (loquor), τήνδε τὴν φωνὴν ἤθελε μεταχειρισθῆ (παρατ. ὑποτακτ. τοῦ ῥ. utor μετ' ἀφαιρετ.) *quoniam* (ἐπειδὴ) hoc non potērat, harum rerum actōrem (δράστης), quem idoneum esse arbitrāta est, ipsā deligit.

Themistocles fertur Seriphio cuidam respondisse, cum ille dixisset non eum suā, sed patriāe gloriā splendorem assecutum : Nec hercule, inquit, si ego Seriphius essem, nobilis ; nec tu, si Atheniensis esses, clarus unquam fuisses.—Mori nemo sapiens miserum dixerit (=nemo sapiens dixerit, εἴποι ἄν, miserum esse mori, τὸ ἀποθνήσκειν).

Valēant (εὐκτική) cives mei, *valēant, sint* incolūmes, *sint* florentes, *sint* beati—Utinam (εἴθε) ego tertius vobis amicus adscriberer (εὐκτ.)—Ne *sit* sane (παραχωρητ.) summum malum dolor, malum certe est.—Ut *desint* (παραχωρητ.) vires tamen est laudanda voluntas.

30.

(σελ. 193)

Ἦν ἕκαστος ἤθελε γινώσκῃ (παρακαίμ. ὑποτ.) τέχνην, ἐν ταύτῃ ἃς ἀσκή (ἐνεστ. ὑποτακτ.) ἑαυτόν—Δώροις (donum) οἱ ἀσεβεῖς (impius) ἃς μὴ (ne) τολμῶσι (ἐνεστ. ὑποτακτ.) νὰ ἐξιλεώνωσι τοὺς θεοὺς (placāre)—Ἄς ἀγαπῶμεν (ἐνεστ. ὑποτακτ.) τὴν πατρίδα, ἃς ὑπακούωμεν (parēre) τῇ συγκλήτῳ, ἃς φροντίζωμεν (consūlo) περὶ τῶν ἀγαθῶν (δοτ.), ἃς ἀμελῶμεν (neglēgo) τῶν παρόντων (αἰτιατ.) καρπῶν (fructus), ἃς δουλεύωμεν (servire) τῇ δόξῃ (δοτ.) τῶν μεταγενεστέρων χρόνων (posteritas κατὰ γενικήν), τοῦτο ὅτι εἶναι ἄριστον (optimus) ἃς νομίζωμεν (puto), ὅπερ θὰ εἶναι (ἔσται) ὀρθότατον (ὑπερθετ. τοῦ rectum).

31.

Ὑποτακτ. ἐν ἐξαρτήσει (σελ. 193)

Tanta vis probitatis est, ut eam vel in eis, quos nunquam vidimus, vel quod maius est, in hoste etiam diligamus—Siciliam Verres per triennium *ita* vexavit ac perdidit, *ut* eam restitui in antiquum statum nullo modo *possit*—Socrates *ita* in iudicio capitis pro se ipse dixit, *ut* non supplex et reus, sed magister et dominus *videatur* esse iudicum—Cuius (ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου) aures (τὰ ὦτα) *clausae veritati sunt, ut* ab amico verum audire *nequeat* (non possit), huius (τοῦτου) salus desperanda est — *Fieri potest ut fallar*—Persaepe *evenit, ut* utilitas cum honestate *certet*—*Restat* (ὑπολείπεται) *ut doceam* omnia, quae sint in mundo, hominum causam factam esse—Omne animal se ipsum diligit (=amat) ac, simul et ortum est, id agit, *ut* se conservet—Caninius noster me admonuit, *ut* scriberem—Gallinae (ὄρνιθες) avesque reli-

quae pennis fovent pullos, ne (ἵνα μὴ) frigore laedantur (βλάπτω)—Statuitur (ἀποφασίζεται), ne post Marcum Brutum proconsulem sit Crēta provincia—Hoc et potuisti prohibere, ne fieret, et debuisti—Verendum est, ne brevi tempore fames (λιμὸς) in urbe sit—Vide (=cave) ne tu veteranos in eum locum deduxeris, ex quo ipsi iam sentiunt se nunquam exituros (esse)—In funeribus (κηδεία) Atheniensium sublata erat (tollo) celebritas virorum ac mulierum, quo (=ut eo) lamentatio minueretur—Aetas (ἡ ἡλικία) non impedit, quominus (=ut eo minus) litterarum studia teneamus usque ad ultimum tempus senectutis — Quid obstat (obsto, ob+sto), quominus deus sit beatus? — Quis est quin (=qui non) cernat, quanta vis sit in sensibus (αἴσθησις);—Fieri nullo modo potuit, quin (=ut non) Cleomeni parceretur—Non dubitari debet, quin fuerint ante Homērum poetae—Quis bonus dubitet pro patria mortem oppetere, si ei (patriae) sit profuturus?

32.

(σελ. 195)

Οὗτος, ὅστις δὲν ἀποκρούει (defendo) τὴν ἀδικίαν, ὅταν δύνηται (cum μεθ' ὀριστ.), ἀδίως πράττει—Ἐπῆρξέ τις (quoddam) χρόνος, ὅτε (cum) ἐν τοῖς ἀγροῖς οἱ ἄνθρωποι δίκην (more) κτηνῶν ἐπλανῶντο (vagari)—Maxima laetitia affectus sum, cum audivi te consulem factum esse — Ὅτε (cum) ἐκ τῆς Κιλικίας ἀπερχόμενος (decēdo) εἰς τὴν Ῥόδον εἶχον ἔλθῃ (διηγηματικός λόγος), ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ Ὀρτησίου—Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι οὐδενὶ τρόπῳ ἠδύναντο (διηγηματικός λόγος) νὰ ὑπομείνωσι (sustinēo) τὴν ἔφοδον (impētūs) τῶν Περσῶν (Persa, ae) καὶ ἀπεφάσιζον (ὑποτακτ.), ἵνα (ut) καταλιπόντες τὴν πόλιν (καταλειφθείσης τῆς πόλεως, relinquo)

καὶ κα ταθέσαντες τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα (κατατεθεισῶν τῶν συζύγων κλ. *depōno*) ἐν Τροϊζῆνι, ἐπιβιβασθῶσι (*conscendo*) εἰς τὰς ναῦς καὶ διὰ τοῦ στόλου (*classis*) τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπερασπίσωσι (*defendo*) Κύρσιλόν τινα (*quendam*) προσπαθοῦντα νὰ πείσῃ (πείθοντα, *suadēo*), ἵνα ἐν τῇ πόλει μείνωσι καὶ τὸν Ξέρξην ὑποδεχθῶσι (*recipiō*), ἐλιθοβόλησαν (λίθοις συνεκάλυψαν, *cooperiō*).

33.

Ἐπειδὴ (*cum*) ὑπάρχουσιν (εἰσὶν) ἡμῖν βουλή, λογισμὸς, σύνεσις, ἀνάγκη εἶναι οἱ θεοὶ νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ταῦτα μείζονα (ἀπαρעμφατ. σύνταξις)—Ἐγὼ ἐννοῶ (*intellegere*) ὅτι φαίνομαι (ἐμὲ φαίνεσθαι) ὅτι λέγω (λέγειν) νέα (*novus, a, um*) [πράγματα], ἐν ᾧ (*cum*) λέγω (ὑποτακτ.) παλαιότατα—Ἐφ' ὅσον (*dum*) θὰ ὑπάρχῃ (ἔσται, ὀριστ.) πολιτεία, θὰ γίνωνται (*fiēri*) δίκαια (*iudiciūm*)—Ὁ Μίλων (*Milo*) ἐν τῇ συγκλήτῳ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἕως οὗ (*quoad*) ἡ σύγκλητος διελύθη (*dimitto*)—Ἐφ' ὅσον (*donec*) θὰ εἶσαι εὐτυχῆς (*felix*) πολλοὺς θὰ ἀριθμῆς (*numerāre*) φίλους—Τὰ πάντα ἔθηκα δεύτερα (*postpōno*), ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπήκουον (*parēre*, παρατατ. ὑποτακτ.) εἰς τὰς ἐντολάς (*praeceptum*) τοῦ πατρός—Πρὶν ἢ (*ante quam*) περὶ τῶν ζημιῶν (*incommōdum*) τῆς Σικελίας εἶπω (ἐνεστ. ὀριστ.), ὀλίγα (*pauca*) φαίνονται μοι ῥητέα περὶ τῆς ἀξιοπρεπείας (*de dignitate*) τῆς ἐπαρχίας—Ὁ Ἀριστείδης μετέσχε (*intersum* μετὰ δοτ.) τῆς ἐν (*apud* μετ' αἰτ.) Σαλαμῖνι ναυμαχίας (*pugnā navālis*), ἥτις ἐγένετο (*fio*) πρὶν ἢ (*prius quam*) ἀπαλλαγῆ (ἐλευθερωθῆ—παθητ. παρατατ. ὑποτακτ.) τῆς ποινῆς (ἄφαιρ.) τῆς ἐξορίας (*exiliūm*).

34.

Parvi (γεν. τιμῆματος) *sunt foris* (ἀντίθ. πρὸς τὸ *domi*) *arma, nisi* (εἰμὴ) *est consiliūm* (βουλή, σύνεσις) *domi*

(οἴκοι)—Aequitas (ισότης) tollitur (αἴρω) omnis, si habere (νὰ ἔχη) suum (τὸ ἑαυτοῦ) cuique (δατ.) non licet (οὐκ ἔξεστι)—A (παρὰ) deo tantum (μόνου) rationem (λόγος) habemus, si modo (δὴ) habemus—Dies *deficiat* (ἔθιλε...), si *velim* (ἐνεστ. ὑποτακτ.) numerare, quibus (ἐκ τίνων) bonis male *evenērit* (κακὰ ἐπῆλθον ἀποτελέσματα) nec minus (οὐδὲν ἤττον), si commemorem (συννῶμον τοῦ numerare), quibus *imprōbis* (=malis) optime (δηλ. *evenērit*)—Pluribus verbis (διὰ πλείονων...) ad te scriberem (θὰ...), si res verba desideraret (εἶχεν ἀνάγκην...)—Praeclare (λαμπρῶς) *vicissēmus* (θὰ εἶχομεν...), nisi spoliatum, inermem, fugientem Lepidus *recepisset* (recipio) Antonium—Quaeris (ἔρωτᾷς) quid potuerit amplius assēqui Plancius, si Gn. Scipionis *fuiisset* filius ?

35.

Τινὲς (quidam) διὰ τοῦτο (idcirco) νομίζουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει θεός (ἀπαρεμφ. σύντ.), ἐπειδὴ (quia) δὲν φαίνεται οὐδὲ ὁράται, ὥσπερ ἂν (proinde quisi) τὸν ἴδιον ἡμῶν νοῦν (mens) δυνάμεθα (ὑποτακτ.) νὰ βλέπωμεν—Μωρότατον εἶναι (stultus) ἐν τῷ πένθει (luctus) νὰ ἀποσπᾷ τις (evello) ἀφ' ἑαυτοῦ (sibi) τὰς τρίχας (capillum), ὡς ἂν (quasi) ἐκουφίζετο (ἐνεστ. ὑποτ. *levo*) ἡ λύπη (moeror) διὰ τῆς φαλακρότητος (calvitium)—Οἱ ἰατροί (medicus), ἂν καὶ (quamquam) συχνάκις (saepe) ἐννοοῦσιν (intellego), ὅμως (tamen) οὐδέποτε (nunquam) τοῖς ἀρρώστοις (aeger) λέγουσιν ὅτι ἐξ ἐκείνης τῆς νόσου (morbus) μέλλουσι νὰ ἀποθάνωσι (morior).

36.

Titus Manlius Torquatus bellō Gallicō filium suum *quod* (ἐπειδὴ) is contra imperium (πρόσταγμα) in (ἐναντίον) hostem *pugnauerat*, necari iussit—Quoniam

(quom=^{ἐπει}+ iam=^{δὴ}—^{ἐπειδὴ}) de genere (περὶ τοῦ εἵ-
δου;) belli dixi, nunc de magnitudīne (eius) pauca di-
cam—Ego me ducem in civili (ἐμφύλιος) bellō negavi
esse (=dixi non esse), non *quin* (=quia non) *esset*
rectum, sed *quia*, (illud) quod multo rectius fuit, id
mihi fraudem *tulit*—Mihi videntur homīnes hac re
maxīme (μάλιστα) beluis (=bestiis) praestare, *quod*
loqui *possunt*.

37.

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (σελ. 196)

Utrum (πότερον) *ignorant* dii *quae* res maxīmae
sint, *an* vim non habent, quā (ut eā) tantas res sus-
tinēant et gerant?—Quo modo occidit Sextus Roscius
patrem? ipse percussit, *an* aliis occidendum dedit?
—Romamne venio *an* hic maneo *an* Arpinum fu-
gio?—Postrēma syllāba brevis *an* longa *sit*, ne in
versu quidem refert—Quis divināre potest, unus *ne*
mundus *sit an* plures?—Interrogatur, tria paucā
*sint an*ne multā?—Dubito (ἀμφιβάλλω, διατάζω), *an* Ve-
nusiam tendam (ἂν πρόπει νῆ . . .) et ibi exspectem de
legionibus—Tanti tibi honores habet sunt, quanti
haud scio (nescio) *an* nemini—Tarquinius rex inter-
rogavit: Estisne vos legati oratoresque missi a po-
pulo Collatino, ut vos populumque Collatinum dede-
rētis?—Sumus—Estne populus Collatinus in sua po-
testate (αὐτεξούσιος)?—Est—Deditisne vos populumque
Collatinum in meam populi que Romani dicionem?—
Dedimus.

38.

Dasne (δέχεται) aut manere animos post mortem

aut morte ipsā interīre?—Do vero—*Visne* sermōni reliquo demus opĕram sedentes? — Sane quidem — Ubi fui Sylla? num Romae?—Immo longe afuit (οὐ μόνον δὲν ἦτο ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ . . .) — Si patriam prodĕre (προδίδω) conabitur (ἀποπειροῦμαι) pater, silebitne (θὰ σιωπήσῃ) filiūs? — Immo vero obsecrabit (θὰ ἐξορκίση) patrem ne id faciāt.

39.

Ἀναφορικά (σελ. 197)

Τὸ ὄνομα τοῦ πρεσβευτοῦ ὀφείλει (debĕo) νὰ εἶναι τοιοῦτου τρόπου (is modus), ὅπερ (ἀναφορική ἀντωνυμία) οὐ μόνον μεταξὺ (inter) τῶν δικαίων (ius, iūris) τῶν συμμαχῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ὅπλων (telum) τῶν πολεμίων (hostis) ἀβλαβεῖς (incolumis) νὰ ἀναστρέφηται (versor, atus sum)—Οὐδὲν ἔθνος (gens, tis) τόσον ἄγριον (ferus), οὐδεὶς πάντων τόσον ὠμὸς (immānis) ὑπάρχει (ἔστι), οὐ τὴν διάνοιαν (mens) δὲν ἐνεπότισεν (imbūo, ere) ἢ ἰδέα (γνώμη = opinio) τοῦ θεοῦ—Οὐδὲν ὑπάρχει (ἔστι) δυσκολώτερον ἢ τὸ εὑρεῖν (reperio, κατ' ἐνεστ. ἀπαρεμφ.), ὅπερ νὰ εἶναι ἐκ (ex) παντὸς μέρους ἐν τῷ ἑαυτοῦ γένει τέλειον (perfectus, a, um)—Ὑπάρχουσι (τινές), οἵτινες νομίζουσιν (censĕo) ὅτι ὁμοῦ ἡ ψυχὴ (animus) καὶ τὸ σῶμα ἀφανίζονται (occido) καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ (τὴν ψυχὴν τε) ἐν τῷ σώματι ἀποσβέννυται (extinguo)—Εὐρέθησαν (invenire) πολλοί, οἵτινες οὐ μόνον χορήματα (pecunia, ἐν. ἀριθ.) ἀλλὰ καὶ (etiam) τὴν ζωὴν ἦσαν ἔτοιμοι (parare) νὰ θυσιάσωσιν (ἐκχέω, προχέω, προίεμαι, profundo, ĕre pro+fun-do) ὑπὲρ (pro ἀφαιρετ.) τῆς πατρίδος—Οὐδὲν ὑπάρχει (ἔστι) ζῆλον πλὴν (praeter αἰτιατ. τοῦ ἀνθρώπου), ὅπερ νὰ ἔχη ἔννοιάν τινα (notitia, aliquis) τοῦ θεοῦ — Οἱ Καμπάνοι μείζονα ἠμάρτησαν (delinquo) ἢ ὅσον νὰ εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ συγχωρηθῇ (μετάφρ. ἢ οἷς συγχωρεῖσθαι

δυνατὸν εἶη)—Οἱ φιλόσοφοι ἐδίδασκον ὅτι δὲν ὑπάρχει κρίσις (iudiciūm) ἀληθείας (veritas) ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν (sensus, γεν. sensus), τὸν νοῦν (mens, tis γέν. θηλ.) ἤθελον κριτὴν (iudex) τῶν πραγμάτων, μόνον (αὐτὸν) ἐνόμιζον ἐπιτήδειον (idoneus), ᾧ νὰ δίδηται πίστις (credor)—Οὐδέποτε θὰ εἶναι δυνατὸν (possum) ικανῶς (satis) νὰ ἐπαινεῖται (laudo) ἡ φιλοσοφία, εἰς τὴν ὁποῖαν ὅστις ὑπακούει (μεταφρ. ἢ ὅς ὑπακούει, parēo ἐνεστ. ὑποτ.) πάντα τὸν χρόνον τοῦ βίου (aetas) ἄνευ (sine ἀφαιρ.) λύπης (molestia) δύναται νὰ διάγη (dēgere)—Τὰ γράμματα χάριν (causa) τῶν μεταγενετέρων (posteritas) θηλ. ἀφηρημ.) ἐφευρέθησαν (reperio), ἅτινα πρὸς ἐπικουρίαν (subsidiūm, κατὰ δοτ. ἄνευ προθ.) τῆ λήθη (oblivio, ōnis) δύνανται (παρκατ. ὑποτακτ. δυνάμει τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, διότι προηγεῖται ἐφευρέθησαν) νὰ εἶναι.—Οἱ Κλουτῖνοι (Clusini, κάτοικοι τῆς πόλεως Κλουσίου ἐν Ἰταλίᾳ) πρέσβεις (legatus) εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμψαν (mitto), οἷτινες βοήθειαν (auxiliūm) παρὰ (κατὰ) τῆς συγκλήτου νὰ ζητήσωσι (μεταφρ. νὰ ἐξήτουν)—Πᾶσιν (ἐκεῖνοις), οἷτινες τὴν πατρίδα συντηρήσαν (conservare), ἐβοήθησαν (adiuvare), ἠύξησαν (augere), ὑπάρχει βέβαιος (certus) ἐν τῷ οὐρανῷ (caelum) τόπος (locus) ὠρισμένος (definitus), ὅπου μακάριοι (beatus, συνών. felix, fortunatus) ἀπολαύουσι (ὑποτακτ. τοῦ fruor, ἀποθετ. τῆς γ' συζ. συντάσ. μετ' ἀφαιρετ.) αἰωνίου (sempiternus, συνών. aeternus) βίου (αἰῶνος, aevum, συνών. aetas, vita).

40.

Προστακτικὴ (σελ. 200).

Magnā vis est in virtutibus, eas excita, si forte dormiunt—Iustitiam cole et pietatem—Si quid (=si aliquid) in te (=erga te peccavi, ignosce —Cum valetudini tuae (ὑγεία) consulueris (consulo, τί σημαίνει, πῶς συντάσσεται καὶ διατί ἐνταῦθα πρέπει νὰ τεθῆ καθ' ὀριστικὴν

χρόνου τετελεσμένου μέλλοντος), tum *consulīto* navigatiōni
 —Ex *lēgatōrum* sententiā foedus (σπουδαί, συνθήκη) in
 haec verbā fere (περίπου) cum Antiōchō conscriptum
 est: Amicitia regi Antiōchō cum popūlo Romānō his
 lēgibus (ἐπὶ τοῖςδε τοῖς νόμοις, ἐπὶ τούτοις τοῖς ὅροις) *esto* :
Excēdīto urbibus, agris, vicis (vicus, κώμη, χωρίον), ca-
 stellis (ὕποκοριστ. τοῦ castrum) cis (τὸ ἐναντίον trans, τοῦ
 δὲ citra τὸ ἐναντίον ultra) Taurum montem usque (ἕως)
 ad Tanaim amnem (συνών: flūmen οὐδέτ. flūvius ἄρσ.)—
 Rēgiō imperiō (ἀφαιρετ. ιδιότητος) duo *sunto*, iique con-
 sules *appelantor*, militiāe sumum ius *habento* (πρὸς βλ.
 τὴν ἑλλην. προστακτ. ἐχόντων, ἐχόντω=ἐχέτωσαν) *nemini*
parento, illis salus popūli suprēma lex *esto*—Nolite
 id velle, quod fieri non potest—Cave festines (σπεύδω)
 —Qui (illi, qui) voluptatibus (ἡδονή) ducuntur (ἄγω),
 rempublicam ne attingant (ἐφάπτομαι, ἐπιλαμβάνομαι
 τινος, ad + tango)—Corpōris viribus *ūtare* (ūtōr) dum
 adsint, cum absint. *ne requīras* (Ἄδριστον ὑποκείμενον·
 eas—ne eas)—*Nōli timēre* (ἢ nē timuēris) mortem.

41.

Πλάγιος λόγος (σελ. 200)

Νὰ μεταφρασθῶσι τὰ δύο ἐπόμενα χωρία, εὐθέως καὶ πλα-
 γίου λόγου, καὶ νὰ δειχθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ πλαγίου λόγου
 κανόνων·

Εὐθὺς λόγος : Si *pācem nobiscum faciēs*, in eam par-
 tem *ibimus* atque *ibi erimus*, *ubi nos constituēris*
 atque esse *voluēris* ; sin bello persēqui *persēvērabis*,
reminiscitor et *vetēris incommōdi popūli Romāni* et
prīstīnae virtutis Helvetiōrum. Quāre *nē commisēris*
 (ἢ *nōli committēre*) ut *hic locus* ex calamitāte popūli
 Romāni *nōmen capiat*.

Πλάγιος λόγος : Divīco dux Hetvētiōrum dixit : Si pacem sēcum facēret, in eam partem se itūros atque ibi futūros, ubi se constitūisset atque esse volūisset ; sin bello persēqui *persēvērāret, reminiscerētur* (ἔς ἐνθυμηθῆ) et vetēris incommōdi popūli Romāni et pristīnae virtūtis Helvētiōrum. Quāre *ne committēret*, ut ille locus ex calamitāte popūli Romāni nomen *capēret*.

Κατὰ τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα νὰ τραπῆ εἰς πλάγιον λόγον ὁ ἑξῆς εὐθύς λόγος· Ὁμιλεῖ πρὸς Ἐλουητίους ὁ Καῖσαρ· Si vetēris contumēliae obli visci *volo*, num etiam recentium iniuriarum memoriā depōnere *possum* ?

Νὰ τραπῆ εἰς εὐθὺν λόγον ὁ ἑξῆς πλάγιος λόγος· Ariovistus dixit : *se prius in Galliam venisse quam illum. Quid sibi vellet* ? Cur in suas possessiones *veniret* (ὁ Ἀριόβιστος ἀποτείνεται πρὸς τὸν Καῖσαρα).

42.

Περὶ τῆς ἀπαρεμφάτου (σελ. 204).

Ἐνθυμοῦμαι (memini) ὅτι ὁ Κάτων ἐν ἔτος πρὶν ἀποθάνῃ (μετάφρ: ἔτει πρότερον, ἢ ἀπέθανε) μετ' ἐμοῦ καὶ μετὰ τοῦ Σκιπίωνος *συνεζήτει* (dissēro) — Διὰ τῆς μνήμης κατέχω (tenēre) ὅτι ὁ Κόϊντος Σκαιόλας (Quintus Scaevola) κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον (ἀπρόθ. ἀφαιρ.) ἐν ᾧ (cum) ἦτο (ὑποτακτ.) ἐν βαθεῖ (ὑπερτάτῳ) γήρατι (ἀπρόθ. ἀφαιρετ.) καθ' ἑκάστην ἡμέραν (cotidie) ἐποίει πᾶσιν ἐξουσίαν (potestas) τοῦ ἔρχεσθαι εἰς λόγους (convenio, θὰ τεθῆ ἢ γεν. τοῦ γερονδίου) πρὸς αὐτὸν (sui)—Βλέπω ὅτι (σύ) θέλεις νὰ μετοικήσης (migrāre) εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐλπίζω (spero) ὅτι θὰ συμβῆ τοῦτο εἰς ἡμᾶς (μεταφρ: ἔσεσθαι, ὥστε νὰ συμβῆ, contingere ἐνεστ. ὑποτακτ.)—Γλυκὸν καὶ πρέπον (decōrum) εἶναι (τὸ) ἀποθνήσκειν ὑπὲρ (pro μετ' ἀφαιρ.) πατρίδος—Νὰ νικᾷς ἢ ξεύρεις

(scīo), Ἄννιβα (Hannibal), νὰ κάμνης χοῦσιν (utor μετ' ἀφαιρ.) τῆς νίκης δὲν ἠξεύρεις (διὰ μιᾶς λέξεως) — Ὁ Κάτων ἠθελε μᾶλλον (διὰ μιᾶς λέξεως) νὰ εἶναι ἢ νὰ φαίνεται (vidēor) ἀγαθός—Δὲν εἶναι ὀρθόν (rectus, a, um) τῷ ἐλάσσονι νὰ ὑπακούῃ (parēo) ὁ μείζων—Ἀνάγκη (necesse) εἶναι ὑπὸ τοῦ θεοῦ νὰ διευθύνηται (rego, xi) ὁ κόσμος—Αἰσθάνεται (sentīre) ἡ ψυχὴ ὅτι (αὐτῇ) κινεῖται τῇ ἑαυτῆς, οὐχὶ ἀλλοτρίᾳ (aliēnus) κινήσει—Διὰ (per μετ' αἰτιατ.) προσκόπων (explorātor) ἔμαθεν (certior fīo) ὁ Καῖσαρ ὅτι τρεῖς ἤδη μοίρας (pars) τοῦ στρατεύματος (copīae) οἱ Ἑλουήτιοι εἶχον διαβιβάζουσαν πέραν τοῦ ποταμοῦ (λέγεται: transdūco flūmen, ἦτοι dūco trans flūmen)—Δὲν συμφωνῶ (assentior) πρὸς ἐκείνους (τούτους), οἵτινες ταῦτα ἐπ' ἐσχάτων (nuper) ἤρχισαν (coepi) νὰ συζητῶσι (dissēro), ὅτι μετὰ τῶν σωμάτων ὁμοῦ καὶ αἱ ψυχὰι διαφθείρονται (interēo) καὶ τὰ πάντα διὰ τοῦ θανάτου (mors κατ' ἀφαιρ.) καταστρέφονται (dēlēo)—Εὐρέθησαν (reperiō) δύο ἵππεις (eques, γεν. equitīs) Ῥωμαῖοι, οἵτινες ὑπέσχοντο (pollicēor, pollicēri, κατὰ παρατατ. ὑποτακτ.) ὅτι κατ' αὐτὴν (ipse) ἐκείνην (ille) τὴν νύκτα ἔμελλον (αὐτοὶ=sese) νὰ μὲ φονεύσωσιν (interficiō)—Ὁ Ἀριστοτέλης διδάσκει (docēo) ὅτι ὁ Ὅρφεὺς (Orphēus) οὐδέποτε (nunquam) ὑπήρξεν (ἐγένετο) — Ὁ Σέξτος Ῥώσκιος κατηγορεῖται (argūo) ὅτι ἔχει φονεύσῃ (occīdo) τὸν πατέρα—Ὁ Πυθαγόρας λέγεται ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν βασιλεύοντας τοῦ Ταρκυνίου Σουπέρβου (ἡ ἀπόλυτος γεν. θὰ τραπῆ εἰς ἀπόλυτον ἀφαιρητικήν)—Ἐγραψαν πρὸς (ad) αὐτὸν οἱ οἰκείοι (οἱ ἰδικοί του) νὰ μὴ πράξῃ τοῦτο (ne μετὰ ὑποτ. ἀντὶ ἀπαρεμφ. συντάξεως)—Οἱ νόμοι (lex) τῶν Αἰδούων (Aedūs) οὐ μόνον (non solum) ἀπηγόρευον (veto, āre) νὰ ἐκλέγωνται (creāre) δύο ἄρχοντες ἐκ μιᾶς οἰκογενείας (familiā) ζώντων ἀμφοτέρων (μεταφρ. ζώντος ἑκατέρου, vivus, uterque κατ' ἀφαιρ.), ἀλλὰ καὶ (sed etiam) δὲν ἐπέτρεπον (prohibēo, συνών. veto) ἐν τῷ συνεδρίῳ (senātus) νὰ εἶναι—Ὁ Ξενοφῶν ποιεῖ (δηλ. παριστάνει,

περιγράφει) τὸν Σωκράτη συζητοῦντα (disputo, κατηγορημ. μετοχή)—Κελεύει (iubeo) ἡμᾶς ὁ Πύθιος Ἐπόλλων *να γινώσκωμεν* (nosco) ἡμᾶς (μετὰ τοῦ ἐγγλιτικοῦ met) αὐτοῦς (ipse)—Οἱ Γερμανοὶ (Germani) δὲν ἀφίνοσι (sino) καθ' ὅλου (omnino) *να εἰσάγῃται* (importo) πρὸς αὐτοῦς (se) οἶνος (vinum).

43.

Περὶ μετοχῆς (τελ. 205).

Pisistrātus primus Homēri libros, confusos (confundo, cum+fundo) antea, sic (συνών. ita) disposuisse dicitur, ut nunc habemus (eos) — Labienus castris hostium potitus (potior, itus sum, potiri=κυριεύω, συντ. ἀφαιρετ.) et ex loco superiore (διὰ τί ἡ ἀφαιρετική εἰς—e ;), quae res in nostris (castris) gererentur (πλάγ. ἐρωτημ. λόγος), conspicatus, decimam legionem subsidio nostris mittit (σύνταξις τοῦ mitto πρὸς δύο δοτικᾶς)—Maximum ornamentum (κόσμημα) amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam (ἐλληνιστί· ὁ ἐξ αὐτῆς αἴρων τὴν αἰδῶ)—Socratem Xanthippe aiebat eodem (ὁ αὐτός) semper vultu se vidisse (ἀπαρεμφ. σύνταξις ἐν ταυτοπροσωπία ὡς ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας) exeuntem (iens, euntis) domo (ὁ κανών;) et revertentem (ποῦ ;)

44.

Αὐτόσε ἀφικόμενος εἰς νόσον (morbus) ἐνέπεσα (incido, in+cado). Ἡ φράσις αὕτη θὰ μεταφρασθῇ λατινιστί· Ὅτε (cum) αὐτόσε (huc) ἀφικόμην (ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ advenio) εἰς νόσον κτλ.

Ὅμοίως καὶ ἡ φράσις· Οἱ ἐν τῇ μάχῃ (proelium, συνών. pugna) πεσόντες πολέμιοι ἐσκυλεύθησαν, θὰ μεταφρασθῇ· Οἱ πολεμιοὶ (hostes, τί διαφέρει τοῦ inimici ;), οὔτινες ἐν τῇ μάχῃ

ἔπεσον (cādo, cecīdi), ἐσκυλεύθησαν (spoliāre ἐκ τοῦ spo-
līum, spoliā). 'Ομοίως· 'Εν ταύτῃ τῇ ὑφ' ἡμῶν πολιορκουμένη
πόλει πολλοὶ λιμῶ ἔφθάρησαν, θά μεταφρασθῆ· 'Εν ταύτῃ τῇ
πόλει, ἥτις ὑφ' ἡμῶν πολιορκεῖται (νὰ διακριθῶσι τὰ δύο ῥή-
ματα obsīdeo καὶ obsīdo) πολλοὶ λοιμῶ (fames, ἀφαιρ. διὰ
τί;) ἔφθάρησαν (perēo. Τίνα σχέσιν ἔχει τὸ perēo πρὸς τὸ
perdo;)—'Ο Πλάτων ἀπέθανε γράφων—Οὐδέεις ποτε (unquam)
τὸν Διότῳρον εἶδεν ὀρχούμενον (saltāre, καὶ ἐν τῇ λατιν. τί-
θεται κατηγορημ. μετοχή) ἢ μεθύοντα (ἀποδίδ. διὰ τοῦ ἐπιθέτου
ebrius)—Πᾶν κακὸν ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ (λατινιστ. μετοχή·
γεννώμενον, nāscor τῆς γ' συζ.) εὐκόλως καταστέλλεται (op-
prīmo, ob+prēmo)—'Υπὸ παλαιοῦ φιλοσόφου ἐγράφη βί-
βλιον περὶ (de μετ' ἀφαιρ.) κτταφρονήσεως τῆς δόξης (λατινιστί.
περὶ καταφρονητέας, contemno, δόξης, gloriā)—Οὐδέεις ἀμφέ-
βαλλε (dubito) ὅτι (συναπτέον πρὸς τὸ ἐξῆς δὲν καὶ μεταφρα-
στέον quin μεθ' ὑποτακτ. παρατατ.) ἡ παραβίασις τῶν ξένων
(μεταφρ. οἱ πικραβιασθέντες, violāre, ξένοι), ὁ φόνος τῶν πρέ-
σβειων (οἱ φονευθέντες, necāre, πρέσβεις), ἡ κάκωσις τῶν ἱερῶν
(τὰ κακωθέντα, vexāre, ἱερά, fanum) δὲν θά κατέπραττον(ef-
fīcio) τῆλικαύτην (tantus) ἐρήμωσιν (vastitas).

45.

'Απόλυτος ἀφαιρετική (σελ. 206).

Maximas virtutes iacere omnes necesse est *volup-
tate dominante* — *Pietate* adversus deum sublatā
(tollo, sustūli) fides etiam (καὶ ἡ πίστις) et societas hu-
mani generis tollitur — Romani veteres (συνώνυμον;)
regnari (νὰ βασιλεύονται) omnes volebant libertatis
dulcedine nondum experta—Cum Cn. Pompeius de
caelo tactus (ὑπὸ κεραυνοῦ πληγείς, κατὰ λέξιν τί σημαίνει
τὸ de caelo tactus;) mortuus esset (διὰ τί δὲν ἐκφέρεται
ἡ φράσις δι' ἀφαιρ. ἀπολύτου· Pempēio de caelo tacto mor-

tuō;)—Naturā duce (θά ἐννοηθῆ ἡ μετοχὴ οὔσης· τῆς φύσεως οὔσης ὁδηγοῦ, ὅταν ἡ φύσις ὁδηγῆ) nullō modō (οὐδενὶ τρόπῳ) potest errāri (τί σημαίνει errāre, error;)—Haec factā sunt Mariō consule et Catulo (Κάτλος) —Nihil potest evenire nisi causā antecēdente (εἰμὴ προηγηθείσης αἰτίας)—'Ο Ἀλέξανδρος ἀκούσας (ἀκουσθέντος δηλ. τούτου, ἀποδοτ. κατ' ἀφαιρετ.) ὅτι ὁ Δαρεῖος εἶχε κινήσει (μονῆ) ἀπὸ τῶν Ἐκβατάνων (Ecbatānā μετὰ τῆς ab), ἐξακολουθεῖ (pergo) νὰ καταδιώκῃ (ἀπαρεμφ. insēquor) (αὐτὸν) φεύγοντα (fugientem) —'Ο ὕπατος κηρύξας (κηρυχθέντος δηλ. τούτου, edico) ὅτι (ut μεθ' ὑποτακτ. παρατακτ.) οἰοσδήποτε (quicumque) σπεύσῃ (τείνῃ, tendo) πρὸς τὸ χαράκωμα (vallum) θὰ ἐθεωρεῖτο (habēri, παρατ. ὑποτ.) ὡς (pro μετ' ἀφαιρ.) πολέμιος, ἀντίστη (obsto, ἀρχ. χρόνοι;) τοῖς φεύγουσιν.

46.

Περὶ γερουνδίου καὶ γερουνδιακοῦ (σελ. 208).

Non soli corpōri (διὰ τί δοτικὴ;) subveniendum est, sed menti atque animo multō magis—Moriendum est; at (=sed) id incertum (est), an eō ipsō diē — Aguntur (κινδυνεύουσι) bonā (ἀγαθὰ, περιουσία) multōrum civium Romanōrum, quibus (τίνος πτώσεως διὰ τί;) est a vobis (διὰ τί μετὰ τοῦ γερουνδ. consulendum· δὲν ἐτέθη, ὡς συνήθως, ἀπλῆ δοτικὴ τοῦ ποιητ. αἰτίου, ἀλλ' ἢ ab μετ' ἀφαιρ.;) et ipsōrum et reipublicae causā consulendum — Diligentia in omnibus rebus plurimum valet; haec praecipue colenda est nobis, haec semper adhibenda—Legendus mihi saepius est Cato maior—Caesar pontem in Arāri faciendum curat — Iustitiae fruendae causā (ἄνευ τῆς γερουνδιακῆς ἐλξέως θὰ ἦτο· causā fruendi iustitiam) videntur olim (πάλαι ποτέ, τὸ quondam=ἄλλοτε ποτε) bene morāti (χρηστοθήης) rēges constitūti — Ἡ σο-

φία θεωρητέα (puto) τέχνη τοῦ ζῆν (γεν. τοῦ γερουνδίου) — Ἐβουλεύθησαν ὁ Κατιλίνας καὶ οἱ ἑταῖροι (socius) αὐτοῦ (μεταφρ. παθητικῶς τὴν φράσιν inire consilia, ὑπὸ τοῦ Κατιλίνας καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ) νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν (μεταφρ. τοῦ καταστρέφαι τὴν πόλιν, καὶ τρέφον κατὰ τὴν γερουνδιακὴν ἔλξιν), νὰ κατασφάξωσι (trucidare) τοὺς πολίτας (ἢ αὐτὴ τροπή), νὰ ἐξαλείψωσι (extinguo) τὸ ῥωμαϊκὸν ὄνομα (ὡσαύτως). — Ἐν ᾧ (cum) ἤμην (ὑποτακτ.) ἐν Ἀπαμείᾳ (Apamēa), πολλῶν πόλεων (πολιτειῶν) οἱ πρόκριτοι (princeps, ipis), ἀνήνεγκον (defēro, tuli) πρὸς (ad) ἐμὲ ὅτι ἀναλώματα (sumptus) ἐψηφίζοντο (παθ. τοῦ decernere) τοῖς πρεσβευταῖς ὑπερβαλλόντως (nimis) μεγάλα, ἐν ᾧ (cum μεθ' ὑποτακτ.) δὲν ὑπῆρχον (ἦσαν) πόλεις πρὸς τὸ ἀποτίνειν (solvēre. Δοτικὴ τοῦ γερουνδίου). — Τρεῖς ἄνδρες πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολιτείαν (καθ' ἔλξιν· συντακτέα τῆ πολιτεία. Constitutio, respublica) — Ὅχι μόνον πρὸς τὸ μαυθάνειν (ad-endum), ἐπιρρεπεῖς (propensus) εἴμεθα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διδάσκειν. — Τοῦ ἀνθρώπου τὸ πνεῦμα (mens, tis) διὰ τοῦ ἐρωτᾶν (interrogō) καὶ διὰ τοῦ μαυθάνειν (disco) τρέφεται (ἀφαιρ. γερουνδ.). — Γυμναστέα ἐστίν (exercēo) ἢ μνήμη διὰ τοῦ ἐκμαυθάνειν (edisco) κατὰ λέξιν (ad...) ὅσα τὸ δυνατὸν (quam) πλεῖστα (ὑπερθ. τοῦ multum) καὶ ἡμέτερα καὶ ἀλλότρια (aliena) συγγράμματα (scripta). Ἡ φράσις θὰ ἀποδοθῆ διὰ τῆς γερουνδιακῆς ἔλξεως ὡς ἐξῆς : Γυμναστέα ἐστίν ἡ μνήμη δι' ἐκμαθητέων (ἀφαιρ.) ὅσον τὸ δυνατὸν πλείστον συγγοαμμάτων κτλ. (ἀφαιρ.) — Multa sunt dicta ab antiquis de contemnendo et despiciendo res humanas (νὰ ἐκτελεσθῆ ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις).

47.

Περὶ ὑπτίου (σελ. 210).

Συντελεσθέντος (perficio) τοῦ πολέμου τῶν Ἑλουητίων, δολοκλήρου (totus, γεν.) σχεδὸν (fere) τῆς Γαλατίας πρέσβεις συν-

ἦλθον (ῥῆμα σύνθετον ἐκ τῆς cum καὶ venīo) πρὸς τὸν Καίσαρα, ἵνα συγχαρῶσι (τὸ ῥῆμα εἶναι gratulor, gratulāri ἀποθετικόν, πῶς θὰ τεθῆ τὸ τελικὸν αἷτιον ἵνα συγχαρῶσι;)— Ὁ Κικέρων πέντε κοόρτες (cohors, rtis, τί εἶναι cohors;) ἔπεμψεν εἰς τὰς πλησιεστάτας σιτοφυτείας (seges, segētis. Πόσας σημασίας ἔχει ἡ λέξις;) πρὸς ἐπισιτισμὸν (ἐπισιτιζομαι, σιτολογῶ λέγεται frumentor, frumentāri, ἀποθετικόν). Κατὰ πόσους τρόπους δύναται νὰ ἀποδοθῆ λατινιστὶ ἡ ἔννοια αὕτη πρὸς ἐπισιτισμὸν, ἵνα σιτολογῆσῃ;

Δύσκολον εἶναι νὰ εἴπῃ τις (εἰπεῖν, ἀποδοτέον διὰ τοῦ ὑπτίου εἰς -u), πόσον (quam) εὖνους ποιεῖ (conciāre, κατὰ ποίαν ἔγκλισιν θὰ τεθῆ; διὰ τί;) τὰς ψυχὰς ἢ εὐπροσηγορία (comītas, πόθεν ἡ λέξις;) καὶ ἡ φιλοφροσύνη (affabīlitas, πόθεν ἡ λέξις;) τοῦ λόγου (sermo) — Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸς (cum μετ' ἀφαιρ.) οὐδὲν (nullus) ἄλλο (alius) εἰμὴ πρὸς αὐτὸν (ipse) τὸν θεόν, ἂν τοῦτο ὄσιον (fas) εἶναι νὰ εἴπῃ τις, δύναται νὰ παραβληθῆ (comparāre).

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

A'

α') Προσωδία.

1. Πᾶν φωνῆεν ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ἢ μακρὸν (-) ἢ βραχύ (-), ἐκάστη δὲ συλλαβὴ εἶναι μακρὰ μὲν ἂν τὸ φωνῆεν αὐτῆς εἶναι μακρὸν, βραχεῖα δὲ ἂν τὸ φωνῆεν αὐτῆς εἶναι βραχύ.

2. Βραχὺ εἶναι πᾶν φωνῆεν πρὸ φωνήεντος (vocalis ante vocalem corripitur), μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ h ὡς συμφώνου· bestia, tūs, vēho.

3. Ἐξαιροῦνται·

α') αἱ κλητικαὶ εἰς -āi καὶ ēi τῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς āius καὶ ēius· Gāi, Pompēi.

β') Τὸ e τῆς καταλήξεως εἰ τῆς ε' κλίσεως, ὅταν προηγῆται φωνῆεν (ιδ. § 58)· diēi (ἀλλὰ fidēi).

γ') Αἱ γενικαὶ εἰς -ius (ιδ. § 114), τὰς ὁποίας ὁμως καὶ συστέλλουσιν οἱ ποιηταὶ πλὴν τοῦ alius·

δ') Τὸ fio, πλὴν τῶν τύπων fiēri καὶ fiērem (§ 205 σημ.).

ε') Αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις αἱ ἔχουσαι ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· āēr (ἄήρ), Agēsilaus, Mēdēa, Darēus.

4. Μακραὶ εἶναι αἱ δίφθογγοι καὶ μακρὰ τὰ ἐκ διφθόγγων προσερχόμενα φωνήεντα· aēquus, inīquus.

plaūdō, explōdō,

προσέτι δὲ πᾶν φωνῆεν ἐκ συναιρέσεως προσερχόμενον· cōgō (cōāgo), nīl (nīhīl), būbus (bōnībus)·

5. Λέγεται δίχρονος (anceps=ἀμφικέφαλος) ἢ σύλλαβή, ἣν οἱ ποιηταὶ λαμβάνουσιν ἄλλοτε μὲν ὡς μακρὰν καὶ ἄλλοτε ὡς βραχεῖαν (σ. 6 § 6 σημ.).

6. Ἡ μακρὰ συλλαβὴ εἶναι ἢ φύσει μακρὰ ἢ θέσει.

7. Φύσει μακρὰ εἶναι ἢ συλλαβή, ὅταν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον.

8. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν γίνεται μακρὰ θέσει·

α') ὅταν λήγῃ εἰς δύο σύμφωνα ἢ *x*: *mors, dux*·

β') Ὅταν λήγῃ εἰς σύμφωνον, ἢ δὲ ἐπομένῃ συλλαβῇ εἴτε τῆς αὐτῆς εἴτε τῆς ἐπομένης λέξεως ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου· *ar-tis, os-sis* (ὄνομαστ. *ös*), *in terrā*·

γ') Ὅταν λήγῃ μὲν εἰς φωνῆεν, ἀλλ' ἢ ἐπομένῃ συλλαβῇ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἄρχηται ἀπὸ *x, z* ἢ δύο συμφώνων, τὰ ὅποια νὰ μὴ εἶναι ἄφωρον πρὸ ὑγροῦ (*mūta cum līquīda*) δηλ. 1 ἢ *r-a-xis, ga-za, re-sto*. Ὅταν ἢ συλλαβὴ λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, ἢ δὲ ἐπομένῃ συλλαβῇ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει. ἄρχηται ἀπὸ ἀφώνου πρὸ ὑγροῦ, εἶναι δίχρονοι: *völū-cris, tēnēbrae, dū-plīco*.

Ποσότης τῶν καταλήξεων.

9. Αἱ καταλήξεις *-a* καὶ *-e* εἶναι βραχεῖαι, αἱ καταλήξεις *-i* *-o* καὶ *-u* εἶναι μακραί.

10. Ἡ κττάληξις *-a* εἶναι βραχεῖα· *mēnsā, scūtā, mārīā*,

11. Ἐξαιροῦνται·

α') Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς *α'* κλίσεως· *fābūlā* (ὄνομαστ. *fābūlā*).

β') Ἡ προστακτικὴ τῆς *α'* συζυγίας· *laudā*.

γ') Τὰ ἄκλιτα *ā(ab), trīgintā, contrā, antēā*, πλὴν τοῦ *itā* καὶ τοῦ *quā*.

12. Ἡ κατάληξις *-e* εἶναι βραχεῖα· *dōmīnē, hōmīnē, mārē, āmārē*.

13. Ἐξαιροῦνται.

α') Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς *ε'* κλίσεως· *rē, diē* (ἔτι δὲ τὸ *quārē* καὶ τὸ *hōdīē*), καθὼς καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *fāmē*.

β') Ἡ προστακτικὴ τῆς *ε'* συζυγίας· *mōnē* (ἀλλ' ἐνίοτε *cāvē, vālē*).

γ') Τὰ ἀπὸ δευτεροκλίτων ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιρρήματα

(§ 86)· longē, ἔτι δὲ τὰ ἐπιρρήματα fērē, fermē, πλὴν τοῦ bēnē καὶ mālē, tēmērē καὶ saepē.

δ') Τὰ μονοσύλλαβα ē (ex), dē, mē, tē, sē, nē.

14. Ἡ κατάληξις -i εἶναι μακρά· dōmīnī, hōmīnī, marī, āmārī.

15. Ἐξαιροῦνται τὸ nīsī καὶ quāsī, εἶναι δὲ δίχρονοι αἱ λέξεις mīhī, tībī, sībī, ībī, ūbī, πάντοτε ὁμῶς ibīdem, ibīque, ubīque·

16. Ἡ κατάληξις -o εἶναι μακρά· dōmīnō, lēgiō, āmō.

17. Ἐξαιροῦνται τὸ ēgō, duō, mōdō καὶ ἐνίοτε αἱ ῥηματικαὶ καταλήξεις· Ἡ prō πολλάκις συστέλλεται ἐν συνθέσει καὶ μάλιστα πρὸ τοῦ f· prōfūgus.

18. Ἡ κατάληξις u εἶναι μακρά· mănū, cornū, iussū.

19. Πᾶσα τελικὴ συλλαβὴ λήγουσα εἰς ἄλλο σύμφωνον πλὴν τοῦ s εἶναι βραχεῖα· οἷον mēnsām, hortūm, pūer, arbōr, calcār (γεν. calcāris), rōbūr, ānimāl (γεν. animālis), sēmēn, āmāt, mōnēt, lēgīt, audīt.

20. Ἐξαιροῦνται αἱ λέξεις· sāl, sōl, Lār, pār, vēr, fūr, dīe, dūc, ēn, nōn, quīn, sīn, sic, eūr, hīc (ἐνθάδε), hūc, hāc, hōc, istīc, istūc, istāc, istōc, illīc, illūc, illāc, illōc.

Ἡ ἀντωνυμία hīc εἶναι δίχρονος.

21. Αἱ καταλήξεις -as, -es, -os εἶναι μακραί, αἱ καταλήξεις -is καὶ -us εἶναι βραχεῖαι.

22. Ἡ κατάληξις -as εἶναι μακρά· mēnsās, aetās (aetātis), āmās, mōnēās, lēgās, audīās. Ἐξαιρεῖται τὸ ānās (ānātis).

23. Ἡ κατάληξις -es εἶναι μακρά· vulpēs, hōmīnēs, diēs, āmēs, mōnēs, lēgēs, audīēs.

24. Ἐξαιροῦνται·

α') Ἡ ὀνομαστ. καὶ κλητ. τοῦ ἐν. τῶν περιττοσυλλάβων ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως, ὅταν ἡ γενικὴ αὐτῶν ἔχη τὴν παραλή-

γουσαν βραχεϊαν· sĕgĕs (segĕtis), mīlĕs (mīlītis), divĕs (divītis), τούναντίον δὲ quiĕs (quiētis). Μακρὰ μένει ἡ λήγουσα τῶν λέξεων· Cĕrĕs, ābīēs, āriēs, pāriēs καὶ pĕs, ἂν καὶ ἔχουσιν ἐν τῇ γεν. βραχεϊαν τὴν παραλήγουσαν.

β') Τὸ β' πρόσ. τοῦ ῥήμ. sum-ēs.

γ') Ἡ πρόθεσις pĕnĕs.

25. Ἡ κατάληξις -os εἶναι μακρά· dŏmīnŏs, hŏnŏs.

Ἐξαιρεῖται τὸ ŏs (ossis), τὸ compŏs καὶ τὸ impŏs.

26. Ἡ κατάληξις -is εἶναι βραχεῖα· cīvīs, mīlītīs.

27. Ἐξαιροῦνται·

α') Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ· mĕnsīs, hortīs, nŏbīs, omnīs (=omnes),

β') Τὸ β' πρόσ. τοῦ ἐν. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστ. τῆς δ' συζυγίας· audīs, īs (τοῦ eo), ὡς καὶ fīs, sīs, vīs, vēlīs, nŏlīs, mālīs, ἔτι δὲ καὶ māvīs, quamvīs, quīvīs.

γ') Τὸ līs (lītis) καὶ vīs.

28. Ἡ κατάληξις -us εἶναι βραχεῖα· dŏmīnŭs, mānŭs.

Ἐξαιροῦνται·

α') ἡ ὀνομαστ. τῆς γ' κλίσεως, ὅταν ἡ γενικὴ ἔχῃ ū· virtŭs (virtūtis), mŭs (mŭris), προσέτι δὲ καὶ grŭs (grŭis) καὶ sŭs (sŭis)

β') Ἡ ἐν γεν. καὶ ἡ πληθ. ὀνομαστ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τῆς δ' κλίσεως· rītŭs.

29. Αἱ ἑλληνικαὶ καταλήξεις διατηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὴν ποσότητα αὐτῶν· Aenĕā, epītŏmĕ, Delŏs, Dīdŭs (Διδοῦς), Pāridī (τῷ Πάριδι) κτλ.

30. Τὰ παράγωγα διατηροῦσι συνήθως τὴν προσωδίαν τῶν πρωτοτύπων· cādo -occīdo, caedo -occīdo, aequus -inīquus, lux, lŭcis -lŭcĕo κτλ.

31. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τινὰ παράγωγα, ἅτινα μεταβάλλουσι τὴν προσωδίαν·

rĕx, rĕgis	—	rĕgo
vŏx, vŏcis	—	vŏco

dūx, dūcis	—	dūco
sēdes	—	sēdeo
lēx, lēgis	—	lēgo
ōdi	—	ōdium

confido, infidus, fiduciā—fīdes, fīdēlis, perfīdus
 ācus, ācuo, ācūtus, ācīes—ācer.

6') Μετρική.

32. Ὁ στίχος σύγκειται ἐκ ποδῶν. Οἱ πόδες σύγκεινται ἐκ μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν. Ἡ μακρὰ συλλαβὴ ἔχει τὸν ρυθμικὸν τόνον, ὅστις λέγεται θέσις '. Ἡ συλλαβὴ ἢ μὴ ἔχουσα τὸν ρυθμικὸν τόνον λέγεται ἄρσις.

33. Οἱ κυριώτατοι πόδες εἶναι οἱ ἐξῆς·

iambus	— —	ἱαμβος	—	pōtē'ns
trochaeus	— —	τροχαῖος	—	mē'nsā
dactylus	— — —	δάκτυλος	—	ō'mnīā
anapaestus	— — —	ἀναπαιστος	—	bōnītā's

34. Μία μακρὰ συλλαβὴ ἰσοδυναμεῖ πρὸς δύο βραχείας, ὥστε ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς δύνανται νὰ τεθῶσι δύο βραχεῖαι, καὶ μία μακρὰ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ δύο βραχείας. Ἀντὶ τοῦ δακτύλου καὶ τοῦ ἀναπαιστού δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι δύο μακραὶ συλλαβαί, δηλαδὴ ἀντὶ — — — || — — καὶ ἀντὶ — — — || — — . ὁ δὲ οὕτω παραγόμενος πούς καλεῖται σπονδειος (spondēus)

— — vī'rtūs.

35. Ἐκ τοῦ εἶδους τῶν ποδῶν, ἐξ ὧν σύγκεινται, οἱ στίχοι καλοῦνται·

τροχαϊκοί
 ἱαμβικοί
 δακτυλικοί
 ἀναπαιστικοί.

36. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν οἱ πόδες καλοῦνται·

διποδίαι (δύο πόδες)

τριποδίαι (τρεις πόδες)

τετραποδίαι (τέσσαρες πόδες)

πενταποδίαι (πέντε πόδες)

ἑξαποδίαι (ἕξ πόδες).

37. Δύο τροχαῖοι, δύο ἰαμβοὶ, δύο ἀνάπαιστοι (ἦτοι μία τροχαϊκή, ἰαμβική, ἀναπαιστική διποδία) ἀποτελοῦσιν ἓν μέτρον, ἐν ᾧ τοῦναντίον εἷς μόνος δάκτυλος ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸν μέτρον. Οἱ στίχοι λοιπὸν οἱ τροχαϊκοί, ἰαμβικοί, ἀναπαιστικοὶ μετροῦνται κατὰ διποδίαν, οἱ δακτυλικοὶ κατὰ πόδα.

38. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων διακρίνονται μονόμετρα (ἓν μέτρον), δίμετρα (δύο μέτρα), τρίμετρα (τρία μέτρα), τετράμετρα (τέσσαρα μέτρα), πεντάμετρα (πέντε μέτρα), ἑξάμετρα (ἕξ μέτρα).

39. Παντὸς στίχου ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶναι ἀδιάφορος, δύναται δηλαδὴ νὰ εἶναι καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα (syllaba anceps).

40. Παντὸς στίχου ὁ τελευταῖος πούς εἶναι ἡ ἀκατάληκτος (acatalectus) τουτέστι πλήρης, ἢ καταληκτικὸς (catalecticus) τουτέστιν ἀτελής ἢ ἑλλιπής.

41. Μέτρα καταληκτικὰ εἰς δισύλλαβον (catalectica in bisyllabum) λέγονται ὅσα ἐκ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἔχουσι δύο μόνου συλλαβὰς ἐν ᾧ ὁ πούς πλήρης ἔχει πλείονας τῶν δύο.

Μέτρα καταληκτικὰ εἰς συλλαβὴν (catalectica in syllabam) λέγονται ὅσα ἐκ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἔχουσι μίαν μόνου συλλαβὴν.

42. Τομὴ (caesūra) λέγεται ἡ διακοπὴ τοῦ στίχου πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς φωνῆς, γίνεται δὲ ἡ τομὴ ἐν τέλει λέξεως. Ἐκαστος στίχος πρέπει νὰ ἔχη μίαν τοῦλάχιστον τομὴν κυρίαν.

43. Τὸ ἐμμέτρως ἀναγινώσκειν τὸν στίχον λέγεται ποδίζειν (scandere).

44. Ἐκθλιφίς (elīsiō, ōnis) καλεῖται ἡ ἀποβολὴ τελικοῦ

φωνήεντος ἢ τοῦ φωνήεντος τελικῆς συλλαβῆς ληγούσης εἰς m, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχῆται ἀπὸ φωνήεντος ἢ h· οἷον desert' in litōre (deserto in litōre), suprem' audire labōrem (supremum audire labōrem). Τοῦτο γίνεται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας (hiatus).

45. Ὄταν μετὰ τὴν εἰς φωνῆεν ἢ εἰς -m λήγουσαν λέξιν ἀκολουθῇ τὸ ῥῆμα est, ἀποβάλλεται τὸ e, τὸ δὲ st προσαρτᾶται εἰς τὴν προηγουμένην λέξιν· quaesita est : quaesitast, utendum est : utendumst.

46. Βραχεῖα συλλαβὴ κειμένη ἐν τῇ θέσει τοῦ ποδὸς δύναται νὰ ληφθῇ ὡς μακρὰ· τοῦτο λέγεται διαστολή (diastole), καὶ ἄλλαι δὲ βραχεῖαι δύνανται διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου νὰ διασταλῶσιν, ὡς λ.χ. ἡ πρώτη συλλαβὴ Itāliā, ἐπειδὴ ἀκολουθοῦσι πολλὰ κατὰ σειρὰν βραχεῖαι.

47. Τούναντίον, ὅταν ἡ μακρὰ συλλαβὴ λαμβάνηται ὡς βραχεῖα, συστέλλεται (συστολή, systole)· οἷον

obstupui' stetērúntque comaé

48. Δύο συλλαβαὶ συνιζάνονται πολλάκις καὶ συνεκφωνοῦνται ὡς μία· aurea-aurā, de-inde-deinde, deesse-desse (synaerēsis ἢ synizēsis).

49. Τὰ φωνήεντα i καὶ u συμφωνοποιοῦνται (j καὶ v) πολλάκις χάριν τοῦ μέτρου· οἷον abjētē (ābīētē), gēnva (gēnūa).

50. Τούναντίον γίνεται διαίρεσις ἢ διάλυσις (diaerēsis ἢ dialýsis)· dissōlūo (dissolvo), silūae (silvae).

51. Ἐνίοτε γίνεται συγκοπὴ (syncōpe)· οἷον puertīa (pueritia), calfaciō (calefaciō).

52. Τμησις (tmēsis) λέγεται ὁ χωρισμὸς τῶν συνθετικῶν μερῶν τῆς συνθέτου λέξεως διὰ παρεμπτώσεως ἐτέρας λέξεως· οἷον Quó me cúmque rapí't tempéstat (quocumque rapit me tempestas).

Δακτυλικὸς ἐξάμετρος.

53. Ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος (ιδ. § 27) εἶναι στίχος ἀκατάληκτος, ὃν ἀποτελοῦσιν ἕξ πόδες, ὧν ὁ ἕκτος εἶναι πάντοτε σπονδαῖος (— —) ἢ, ἐπειδὴ ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶναι ἀδιάφορος (§ 29), τροχαῖος (— —). Ἐκαστος ἐκ τῶν πρώτων τεσσάρων δακτύλων δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ σπονδαίου, ἀλλ' ὁ πέμπτος σπανίως ἀντικαθίσταται. Ἡ κυρία τομὴ γίνεται κανονικῶς μετὰ τὴν τρίτην θέσιν, λέγεται δὲ ἡ τομὴ αὕτη πευθημιμερῆς (pen-thēmimērēs), διότι συμβαίνει μετὰ 5 ἡμίση μέρη, ἥτοι μετὰ 5 ἡμιπόδια. Ἄν δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ πευθημιμερῆς, τότε γίνεται ἐφθημιμερῆς (hep-thēmimērēs) μετὰ τὴν τετάρτην θέσιν (μετὰ 7 ἡμίση μέρη, ἥτοι μετὰ 7 ἡμιπόδια), ὑποστηριζομένη καὶ ὑπὸ μιᾶς τριημιμεροῦς (μετὰ τὴν δευτέραν θέσιν, ἥτοι μετὰ 3 ἡμιπόδια).

— — — | — — — | — || — — — | — — — | — — — | — —

Qua'drupeda'nte putrém || sonitu' quatit u'ngula ca'm-
[rum

I'lli intér sesé || magna'vi bra'chia to'llunt

Mu'lti ri'xantu'r || de la'na sae'pe capri'na

Du'm virés || anni'que sinu'nt, || tolera'te labo'res

ΣΗΜ. Ἄν συμβῇ νὰ εἶναι σπονδαῖος ὁ πέμπτος πούς, ὅπερ σπάνιον (§ 53), τότε ὁ τέταρτος πούς εἶναι ἐξ ἄπατος δακτύλος. Ὁ στίχος ὁ ἔχων σπονδαῖον ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ λέγεται σπονδαιᾶζων ἢ σπονδαιακός (spondiäcus). Τελευτᾶ δὲ συνήθως διὰ τετρασυλλάβου λέξεω; ὁ σπονδαιᾶζων στίχος.

Ca'ra deū'm subole's, | magnu'm Iōvis i'ncreméntum

Ὁ λεγόμενος δακτυλικὸς πεντάμετρος.

§
H

54. Ὁ λεγόμενος δακτυλικὸς πεντάμετρος διαιρεῖται εἰς δύο ἡμιστίχια, ὧν τὸ πρῶτον ἀποτελεῖται ἐκ δύο δακτύλων ἢ σπονδαίων καὶ μιᾶς μακρᾶς συλλαβῆς, τὸ δὲ δευτερον ἐκ δύο δακτύ-

λων καὶ μιᾶς συλλαβῆς, ἥτις, ἐπειδὴ κεῖται εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου, εἶναι ἀδιάφορος. Ἀμφότερα λοιπὸν τὰ ἡμιστίχια εἶναι καταληκτικά. Ὑπολογιζομένων λοιπὸν τῶν δύο καταληκτικῶν ποδῶν (τῶν δύο δηλαδὴ συλλαβῶν μιᾶς ἐν ἑκατέρῳ ἡμιστίχῳ) ὡς ἐνὸς μέτρου, ἐθεωρήθη ὅτι συναποτελοῦνται δῆθεν πέντε μέτρα καὶ ἐκ τούτου οὐχὶ ὀρθῶς ὁ στίχος ἐπεκράτησε νὰ καλῆται πεντάμετρος.

Σχῆμα τοῦ μέτρου τούτου εἶναι τὸ ἐξῆς:

— — — | — — — | — || — — — | — — — | — — —

Οἱ πεντάμετροι ἀκολουθοῦσι πάντοτε μετὰ δακτυλικὸν ἐξάμετρον· οἷον

(ἐξάμ.) Vénturae memores | iam nu'nc esto'te senéctae;

(πεντάμ.) Si'c nullu'm vobi's | témpus abi'bit inérs

(ἐξάμ.) Do'nec eri's feli'x | multo's numera'bis ami'cos

(πεντάμ.) Témpora si' fueri'nt | nu'bila, so'lus eri's

ΣΗΜ. Ὁ συνδυασμὸς οὗτος τοῦ ἐξαμέτρου καὶ τοῦ πενταμέτρου ἀποτελεῖ τὸ ἑλεγειακὸν μέτρον.

56. Πολλάκις ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ εὐρίσκονται συνημμένοι πρὸς ἀλλήλους τροχαϊκοὶ καὶ δακτυλικοὶ πόδες (στίχοι λογαοιδικοί). Ἐνίοτε προηγείται τοῦ κυρίως μέτρου ἐν ταῖς λογαοιδικοῖς στίχοις μία μονοσύλλαβος ἢ δισύλλαβος ἀνάκρουσις.

57. Τὰ συνηθέστατα λογαοιδικά μέτρα εἶναι τὰ ἐξῆς:

Ἄδώνειον — — — — — = ἀκατάληκτος; λογαοιδικὴ διποδία μετὰ δακτύλου ἐν τῷ πρώτῳ ποδί.

Φερεκράτειον — — — — — = ἀκατ. λογαοιδ. τριποδία.

Γλυκῶνειον — — — — — = καταλ. λογαοιδικὴ τετραποδία.

Ἀσκήπιάδειον (ἐλασσον) — — — — — | — — — — — = ἀκατάλ. λογ. τριποδία

Σαπφικὸν (ἐλασσον) — — — — — || — — — — — = ἀκατ. λογ. πενταποδία

οἷον mense Aprili τῷ Ἀπριλίῳ μηνί. Ὁ δὲ Ἰούλιος καὶ Αὐγουστος ἐλέγοντο μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Quintilis (ὁ πέμπτος δηλαδὴ μῆν) καὶ Sextilis (ὁ ἕκτος).

ΣΗΜ. β'. Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον τὸ ὑπὸ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος τῷ 45ῳ π. Χ. ἔτει διορθωθέν, ὅπερ καὶ εἰς ἡμᾶς μέχρι τοῦδε παρεδόθη, καὶ περὶ οὗ ἐνταῦθα πραγματευόμεθα, παραλείποντες τὰ περὶ τοῦ προτέρου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡμερολογίου καὶ τῆς προτέρας διαιρέσεως τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὁ μὲν Φεβρουάριος εἶχεν, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, 28 ἡμέρας, καὶ ἐν τοῖς περιττοῖς ἐνιαυτοῖς, ἥτοι τοῖς ἔχουσι τὴν ἐμβόλιμον ἡμέραν (ἀνὰ πάντα τέταρτον ἢ κατ' ἀρχαίαν φράσιν ἀνὰ πᾶν πέμπτον), 29, ὁ δὲ Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτέμβριος καὶ Νοέμβριος 30, καὶ οἱ λοιποὶ 31.

2. Διεφώνουν δὲ ἡμῖν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τοῦτο, ὅτι πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν διήρουν τοὺς μῆνας εἰς ἑβδομάδας, οὐδὲ ἠρίθμουν τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ προχωροῦντες ἐξῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἀλλ' εἶχον ἴδιον τοῦ ἀριθμεῖν τρόπον, τὸν ἐξῆς·

Α') τρεῖς ἡμέρας ἐκάστου μηνὸς (τρεῖς κυρίας ἡμέρας) ἐξέφραζον δι' ἰδίων ὀνομάτων. Ἦσαν δὲ αὗται

α') αἱ Καλάνδαι (Calendae), ἡ πρώτη τοῦ μηνός.

β') αἱ Νῶναι ἢ Νόνναι (Nonae), ἡ πέμπτη τοῦ μηνός.

γ') αἱ Εἰδοί (Idus), ἡ τρίτη καὶ δεκάτη (ἐπὶ δέκα) τοῦ μηνός.

Τοῦ Μαρτίου ὅμως, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου αἱ μὲν Νῶναι εἶναι ἡ ἐβδόμη, αἱ δὲ Εἰδοί ἡ πέμπτη καὶ δεκάτη. Λοιπὸν μετὰ τῶν τριῶν τούτων ὀνομασιῶν συνδυάζονται τὰ τῶν μηνῶν ὀνόματα ἐπιθετικῶς· οἷον Nonae Ianuariae ἡ πέμπτη τοῦ Ἰανουαρίου, Nonis Januariis τῆ πέμπτη τοῦ Ἰανουαρίου, Idus Octobres ἡ πέμπτη καὶ δεκάτη τοῦ Ὀκτωβρίου, Idibus Octobribus τῆ πέμπτη καὶ δεκάτη τοῦ Ὀκτωβρίου.

Β') Τὴν προτεραίαν τῶν τριῶν τούτων κυρίων ἡμερῶν ἐξέφραζον διὰ τοῦ pridie τῆ προτεραία καὶ τῆς αἰτιατικῆς τῆς κυρίας ἡμέρας· οἷον pridie Nonas Ianuarias, pridie Idus Ianua-

rias, pridie Calendas Februarias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Νωνῶν ἢ τῇ πρὸ μιᾶς Νωνῶν τοῦ Ἰανουαρίου, τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν ἢ τῇ πρὸ μιᾶς Εἰδῶν τοῦ Ἰανουαρίου (Ἰανουαρίων), τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν ἢ τῇ πρὸ μιᾶς τῶν Καλανδῶν τοῦ Φεβρουαρίου (Φεβρουαρίων) ἢ τῇ ἔνῃ καὶ νέα τοῦ Ἰανουαρίου (= τῇ 4ῃ, 12ῃ, 31 τοῦ Ἰανουαρίου).

Γ') Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἐξέφραζον δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν ὀπισθοδρομοῦντες. Ἄλλ' οἱ Ρωμαῖοι χρονολογοῦντες ἀπὸ τινος ὄρου (terminus) προσελογίζοντο καὶ τοῦτον οἶον ἢ τρίτη ἡμέρα πρὸ τῶν Νωνῶν, ἥτοι πρὸ τῆς πέμπτης τοῦ μηνός, δὲν εἶναι ἢ δευτέρα τοῦ μηνός, ὡς ἡμεῖς ἀφαιροῦντες λέγομεν, ἀλλ' ἢ τρίτη. Ὅθεν γαννάται ὁ πρακτικὸς κανὼν λογιζόμενοι τὰς τοῦ μηνός ἡμέρας νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν, ἀφ' οὗ ἀφαιροῦμεν, οἶον die quarto ante Nonas Ianuarias = τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ Νωνῶν Ἰανουαρίων = τῇ δευτέρᾳ τοῦ Ἰανουαρίου, διότι αἱ Νῶναι τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι ἢ πέμπτη· εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προσθέτοντες μίαν μονάδα ἔχομεν 6 καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦντες τέσσαρας ἔχομεν 2. Die sexto ante Nonas Martias = τῇ δευτέρᾳ Μαρτίου· διότι $7 + 1 = 8 - 6 = 2$. Die octavo ante Idus Ianuarias = τῇ ἕκτῃ τοῦ Ἰανουαρίου· διότι $13 + 1 = 14 - 8 = 6$. Die tertio ante Idus Maias = τῇ τρίτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ Μαΐου· διότι $15 + 1 = 16 - 3 = 13$. Ὅταν δὲ ὁ ὄρος, ἀφ' οὗ ὀπισθοδρομοῦντες λογιζόμεθα, εἶναι αἱ Καλάνδαι, ἥτοι ἢ πρώτη τοῦ ἐπομένου μηνός, τότε δὲν ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν μίαν μονάδα εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσλογισθῶσι καὶ αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, δηλαδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τοῦ τρέχοντος μηνός πρέπει νὰ αὐξηθῇ κατὰ δύο μονάδας· ὅθεν dies tertius ante Calendas Iulias εἶναι ἢ εικοστὴ ἐνάτῃ τοῦ Ἰουίου· διότι $30 + 2 = 32 - 3 = 29$. Die tertio ante Calendas Apriles τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου· διότι $31 + 2 = 33 - 3 = 30$.

Λοιπὸν, ὅταν τὰνὰ πάλιν θέλωμεν νὰ μεταφέρωμεν χρονολογίαν

τινά ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου εἰς τὸ Ῥωμαϊκόν, νὰ ἐκφράσωμεν δηλαδὴ αὐτὴν Λατινιστί, τότε ποῶτον μὲν πρέπει νὰ παρατηρήσωμε· τίς τῶν κυρίων ἡμερῶν εὐθὺς ἔπεται μετὰ ταύτην τὴν χρονολογίαν, εἶτα δὲ νὰ προσθέσωμεν εἰς μὲν τὰς Νῶνας καὶ Εἰδούς, ἐὰν αὐταὶ εὐθὺς ἔπωνται, μίαν μονάδα, εἰς δὲ τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἐὰν κυρία ἡμέρα ἢ εὐθὺς ἐπομένη εἶναι αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, δύο, καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν, καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ἡ Λατινικὴ χρονολογία· οἷον τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου=*die sexto ante Nonas Martias*· διότι ἡ εὐθὺς μετὰ τὴν δευτέραν Μαρτίου ἐπομένη κυρία ἡμέρα εἶναι αἱ Νῶναι ἤτοι ἡ ἑβδόμη τοῦ Μαρτίου. Λοιπὸν $7+1=8-2=6$. — Τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου=*die septimo ante Idus Januariarum*· διότι $18+1=19-7=12$. — Τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ τοῦ Ἰουλίου=*die quarto decimo ante Calendas Augustas*· διότι $31+2=33-19=14$.

3. *Die tertio ante Calendas Martias* θὰ ἦτο ἡ γραμματικῶς ὀρθὴ ἔκφρασις, ἀλλ' οἱ Λατῖνοι παραλείποντες καὶ τὸ *die* καὶ τὸ *ante* ἔλεγον *tertio Calendas Martias* ἢ συντομώτερον *III. Cal. Mart.*

Ἄντι ὁμῶς τῆς ὁμαλῆς ταύτης ἐκφράσεως εἶναι ἑτέρα τις ἀνώμαλος ἐν πολλῷ μείζονι χρήσει· ἢ πρόθεσις δηλαδὴ *ante* προστίθεται πάντων τῶν λοιπῶν ἐπιφερομένων κατ' αἰτιατικὴν· οἷον *ante diem tertium Calendas Apriles* τῇ πρὸ τριῶν Καλαυδῶν Ἀπριλίων ἢ τῇ τρίτῃ πρὸ τῶν Καλαυδῶν τοῦ Ἀπριλίου ἢ συντομώτερον *a. d. III. Cal. Apr.* (=τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου).

ΣΗΜ. Ἡ ἔκφρασις αὕτη *ante diem* θεωρεῖται ὡς ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν καὶ συντάσσεται καὶ μετὰ προθέσεων (*in, ex*)· οἷον «*Dixi ego idem in senatu, caedem te optimatium contulisse in ante diem V. Cal. Novembres*» (Κικ. Κατ. 1. 3). «*Supplicatio indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres cum eo die in quinque dies*» (Λιβ. 45, 2).

᾽Ωσαύτως δὲ καὶ τὸ *pridie* συντάσσεται ὡς ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν μετὰ προθέσεων· οἷον «*Nos in Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias*» (Κικ. Ἄττ. 2,11).

4. Τὴν δὲ ἐμβόλιμον ἡμέραν (*diem intercalārem*) ἐνέβαλλον οἱ Ῥωμαῖοι οὐχί, ὡς ἡμεῖς, μετὰ τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Φεβρουαρίου, οὕτω δέ, ὥστε τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Φεβρουαρίου, ἢ κατὰ τὴν Λατινικὴν ἔκφρασιν τὴν πρὸ ἕξ Καλανδῶν (τὴν ἕκτην πρὸ τῶν Καλανδῶν) τοῦ Μαρτίου, ἔγραφον δῖς, καὶ ἡ ἐμβόλιμος πρὸς διάκρισιν ἐλέγετο *bis sextus*· ὅθεν *a. d. VI. Cal. Mart.* = τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Φεβρουαρίου, *a. d. bis sextum Cal. Mart.* = τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Φεβρουαρίου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ περιττός ἐνιαυτός, ἦτοι ὁ ἔχων τὴν ἐμβόλιμον (ἐπακτὸν) ἡμέραν ἐλέγετο *annus bis sextus* ἢ *bisextus* (βίσεκτος).

Γ'.

Συνομίας λέξεων (*Notae & compendia scripturae*).

α') Συνομίας τῶν προωνυμίων.

A. Aulus	Mam. Mamercus
App. Appius	N. & Num. Numerius
D. Decimus	P. Publius
G. & C. Gaius & (ἡττον ὀρ- θόν) Caius	Q. Quintus
Gn. & Cn. Gnaeus & (ἡττον ὀρθόν) Cnejus	S. & Sex. Sextus
K. Kaeso	Ser. Servius
L. Lucius	Sp. Spurius
M. Marcus	T. Titus
M. Manius	Ti. Tiberius.

β') Συνομίας ἄλλων λέξεων.

Aed. Aedilis	P. C. Patres conscripti
Cal. & Kal. Calendae	Pl. Plebis
Cos. Consul	Pont. Max. Pontifex Ma- ximus
Coss. Consules	Pop. Populus
D. Divus (D. Caesar)	P. R. Populus Romanus
Des. Designatus	Pr. Praetor
Eq. Rom. Eques Romanus	Praef. Praefectus
F. Filius	Proc. Proconsul
Id. Idus	Resp. Respublica
Imp. Imperator	S. Senatus
Leg. Legatus & Legio	SC. Senatus consultum
N. Nepos (P. Mucius P. F. Q. N. = Publii filius Quinti nepos)	S. P. Q. R. Senatus popu- lusque Romanus
Non. Nonae	Tr. Tribunus
O. M. Optimus Maximus (ἑπωνυμία τοῦ Διός)	Tr. Pl. Tribunus plebis
	Quir. Quirites.

A. Anno	Q. F. F. Q. S. Quod felix faustumque sit
A. c. Anno currente	Q. B. F. F. Q. S. Quod bo- num felix faustumque sit
A. pr. Anno praeterito	S. V. B. E. E. V. Si vales bene est, ego valeo (ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν)
A. M. Anno mundi	c. caput
A. u. c. Anno urbis con- ditae	cf. confer ἢ conferatur
A. Chr. Anno Christi	i. e. id est
a. Chr. ante Christum	l. loco ἢ lege. h. l. hoc loco ἢ hac lege
B. M. Bene merenti	l. c. ἢ l. l. loco citato ἢ loco laudato
Dn. Dominus	pag. m. pagina mea
D. D. Dono dedit	scil. scilicet
D. D. D. dono dedit dicavit	seq. sequens, seqq. (ἐν τῷ πληθυντικῷ)
D. M. Diis manibus	v. versus
D. S. De suo	vid. vide ἢ videatur
D. S. P. P. De sua pecu- nia posuit	S. Salūtem
F. C. Faciendum curavit	S. D. P. Salutem dicit plu- rimam.
Jctus Jureconsultus	
L. M. Libens merito	
L. S. Loco Sigilli	
MS. Manuscriptus	
Ps. Postscriptum	
Q. D. B. V. Quod deus bene vertat	

Α'.

Ῥωμαϊκὰ νομίσματα, σταθμά, μέτρα.

- Α'. 1 ἀσσάριον (as, γεν. assis) = 10 λεπτά
 1 σηστέρτιος (sestertius) = 25 λεπτά (1)
 (10 σηστέρτιοι (decem sestertii) = δρ. 2,50)
 (10000 σηστέρτ. (decem milia sestertium = sestertiōrum ἢ decem sestertia, οὐδετέρως) =
 δρχ. 2500)
 (1000000 σηστ. (decies [centena milia] sestertium, γεν. decies sestertii=δρχ. 250000)
 1 δηνάριον (dēnariūs) = δρχ. 1
 Β'. 1 λίτρα (libra ἢ pondo) = $\frac{1}{3}$ χιλιγράμμου (140 δράμ.)
 Γ'. 1 πούς (pes, pedis) = 0,3 μέτρον (ὀλίγον μικρότερος τοῦ
 νῦν ἐν χρήσει)
 1 (διπλοῦν) βῆμα (passus, γεν. passus) = $1\frac{1}{2}$ μέτρ.
 1000 passūs (1 Ῥωμ. μίλλιον) = 1500 μέτρα ($1\frac{1}{2}$
 χιλιόμετρον)
 5000 (quinque milia) passuum = 7500 μέτρ.
 ($7\frac{1}{2}$ χιλιόμ.) = (1 γεωγραφικὸν μίλλιον)
 1 Ῥωμ. πλέθρον (iugērum) = $\frac{1}{4}$ ἑκταρίου (2500 τετρ.
 μέτρ.) $2\frac{1}{2}$ βασιλικά στρέμματα)
 1 μόδιος (modius) = περίπου 22 ὀκάδες (1 κοιλόν).

1) Sestertius = semis tertius = τρίτον ἡμισσάριον, δύο δηλαδή ἀσσάρια καὶ ἥμισυ. Δηλοῦται δὲ τὸ ἀσσάριον διὰ τοῦ σημείου HS, ἕπερ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ $1+1+S (=1+1+\frac{1}{2})$. Οἱ 10 σηστέρτιοι δηλοῦνται διὰ τοῦ σημείου HSX, οἱ δεκακισχίλιοι διὰ τοῦ σημείου HS|X|.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

(Ὁ ἀριθμὸς δηλοῖ τὴν σελίδα).

Αἰτιατικὴ (ἀντικειμένον, σύσσι-
χος, ἑκτάσεως τόπου καὶ χρό-
νου, τῆς εἰς τόπον κινήσεως,
ἐπιφωνηματικὴ) 175-180.
ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου 9, 138.
ἄκλιτα ὀνόματα 39.
ἀναφορικὰ σημαίνοντα αἰτίαν ἢ
σκοπὸν 197.
ἀναφορικὰ προτάσεις 196.
ἀντωνυμίαι 56—62.
ἀνώμαλα ὀνόματα 14, 36, 39.
ἀνώμαλα ῥήματα 121.
ἀπαγορευτικὴ (προστακτικὴ)
203.
ἀπαρέμφατον 204.
ἀποθετικὰ ῥήματα 83.
ἀπρόσωπα ῥήματα 137.
ἀριθμητικὰ ἐπίθετα 50.
ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα 53.
ἀφαιρετικὴ τοπικὴ 178.
ἀφαιρετικὴ (ποιητικοῦ αἰτίου
μετὰ τῆς ab, τῆς καταγω-
γῆς, τοῦ ῥ' ὅρου τῆς συγκρί-
σεως, τιμῆματος, ιδιότητος,
ἀποστάσεως, περιοριστικὴ,
χρονικὴ, ὀργανικὴ, τροπικὴ,
τῆς αἰτίας) 180—185.
ἀφθονοῦντα ὀνόματα 42.
ἀφομοίωσις συμφώνων ἐν συν-
θέσει 150.

Γενικὴ (ὑποκειμενικὴ, ἀντικει-
μενικὴ, τῆς ιδιότητος, διαι-
ρετικὴ, μετὰ ἐπιθέτων, τοῦ
τιμῆματος, τῆς αἰτίας, τῆς
ποινῆς, κτητικὴ) 165-170.
γένος ὀνομάτων 12, 16, 23.
γερονδιακὴ ἔλξις 208.
γερονδιακὸν εἰς δῆλωσιν σκο-
ποῦ 207.
γερούνδιον 66, 208.
γερονδίου γενικὴ μετὰ οὐσια-
στικῶν καὶ ἐπιθέτων 209.
γράμματα ἀλφασίτου 5.

Δίφθογγοι 6.

δοτικὴ (ἐμμέσου ἀντικειμένου,
χαριστικὴ, κτητικὴ, τῆς ἀ-
ναφορᾶς, ἠθικὴ, μετὰ ἐπιθέ-
των, τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου)
171—174, 207.

δοτικὴ γερονδίου πρὸς δῆλω-
σιν σκοποῦ 210.

Ἐγκλίσεις 65.

ἐλληνικὰ ὀνόματα 13, 14, 27.

ἐλλιπῆ ὀνόματα 39.

ἐλλιπῆ ῥήματα 132.

ἐναρκτικὰ ῥήματα 113, 157.

ἐπίθετα 44.

ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ 163.

ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν κλίσεις
13, 25, 27.

ἐπιρρήματα 48, 49, 138.

ἐπιρρήματα συσχετικά 63.

ἐπιρρημάτων παραθετικά 141.

ἐπιφωνήματα 151.

ἔρωτηματικά προτάσεις 196.

ἑτερογενῆ 42.

ἑτερόκλιτα 40.

ἑφετικά ῥήματα 157.

Ἡμισποθετικά ῥήματα 188.

Θαμιστικά ῥήματα 157.

Κατηγορούμενον 163.

κλασματικοὶ ἀριθμοὶ 55.

κλητική 185.

κλίσεις ὀνομάτων 12, 15, 18,
36, 38.

κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου 9.

Μέλλων τῆς μετοχῆς πῶς ἀνα-
πληροῦται 187.

μέρη τοῦ λόγου 9.

μετοχή (κατηγορηματική, ἀντὶ
ἀφρημένου ὀνόματος, ἀπό-
λυτος) 205—207.

μετοχῶν καὶ ἐπιθέτων κλίσεις
13, 25, 27.

Ὀνομαστική 165.

ὀνόματα (προσηγορικά, κύρια,
συγκεκριμένα, ἀφρημένα) 9.
ὀριστική 192.

Παράθεσις (appositio) 164.

παραθετικά 45—47.

παρεπόμενα ὀνομάτων 10.

περιφραστική συζυγία 82

πλάγιος λόγος 200.

ποσότης συλλαβῶν 6.

προθέσεις 141—146,

προστακτική 202.

προφορὰ γραμμάτων 7.

πτωτικά καταλήξεις 11.

Ῥῆμα 64.

ῥήματα ἀμετάβατα γινόμενα
μεταβατικά 175, 176.

ῥήματα μετὰ δοτικῆς συντασ-
σόμενα 173.

ῥήματα μνήμης καὶ λήθης ση-
μαντικά καὶ ἀναμνηστικά 168

ῥήματα συντασσόμενα μετὰ
δύο αἰτιατικῶν 177.

ῥήματα φόβου σημαντικά 193.

ῥήματα, ὧν ἡ σημασία μετα-
βάλλεται, ὅταν μεταβάλλη-
ται ἡ σύνταξις 173.

ῥημάτων κατάλογος ἐχόντων
ἀνωμαλίαν ἐν τῷ παρακει-
μένῳ καὶ τῷ ὑπτίῳ 92-121.

ῥημάτων κλίσεις 71.

ῥημάτων συζυγία 67.

ῥημάτων συναϊρέσεις 82.

Σύγκρισις 183.

συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά ἄ-
νευ θετικοῦ 47.

συλλαβισμὸς καὶ τονισμὸς 8.

σύμφωνα 6.

συμφωνία ὄρων τῆς προτάσεως
163.

σύνδεσις προτάσεως 164.

σύνδεσμοι 148.

συνδετικὸν 163.

σύνθεσις 158.

Τοπικαὶ σχέσεις πῶς ἐκφράζονται 178—179.	ὑποτακτικῆς μέλλων πῶς ἀναπληροῦται 187.
Ὑποκείμενον 163.	ὕπτιον (σουπίνον) 66, 210.
ὑποθετικοὶ λόγοι 199.	Φωνήεντα 6.
ὑποκοριστικὰ ἐπίθετα 156.	φωνήεντων μεταβολὴ ἐν τῇ συνθέσει 160.
ὑποκοριστικὰ οὐσιαστικὰ 153.	
ὑποκοριστικὰ ῥήματα 157.	Χαρακτηριστικὸν φωνῆεν τῶν κλίσεων 11.
ὑποτακτικὴ (δυνητικὴ, τοῦ ἀδυνάτου, εὐκτικὴ, παραχωρητικὴ, ἀπορηματικὴ) 192—193.	χρόνοι τοῦ ῥήματος 64, 186.
ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις ἀναφορικαῖς προτάσεσιν 197—198.	χρόνων ἀκολουθία 189.
	χρόνων καὶ ἐγκλίσεων σχηματισμὸς 80.
	χρόνων χρῆσις ἐν ἐπιστολαῖς 189

ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Ab (πρόθεσις) 143, 159.	domus 37, 179
absens (praesens) 71.	duc 67.
ager 16	dum 195
aïo (λέγω) 134.	dummōdo 195.
Alexander 17.	Edo (ἐσθίω) 123
antēquam 195	eo (εἶμι) 126
Belli (=in bello) 180	Fac 67.
Codrus 17.	fari (λέγειν) 135.
coepi 132.	fer 67.
cum (πρόθεσις) 159.	fero 129.
cum (σύνδεσμος) 194.	filius 18.
Decet (dedĕcet) 176.	fio 131.
deus 18	fore 71.
dic 67.	forem 71, 136
	fuum 71.

Σελ. 107 ἀντὶ abiicĭo, deicĭo κτλ. γράφε μᾶλλον abjicĭo,
dejicĭo ἢ abicĭo, deicĭo κτλ.

» 166	στίχ. 11	ἀντὶ multa	γράφει multa
» 172	» 23	» propre	» prope
» 195	» 15	» ἰσχύουσι	» ἴσχυον
» 207	» 6	» ὡσαύτως δὲ λέγεται	» ὡσαύτως δὲν [λέγεται.]

Σελ. 89 πρὸ τῆς § 146 προσθετέον : Ῥήματά τινα ἔχουσιν,
ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀποθετικά, τύπον μὲν ἐνεργητικόν, σημασίαν
δὲ παθητικὴν, ταῦτα δὲ λέγονται οὐδετεροπαθητικά (neutrāle
passivum—neutralĭa passiva), οἷον vapŭlo, vapulāre
μαστιγοῦμαι, venĕo, venĭre πωλοῦμαι. Πρὸς βλ. τὸ ἔλλην. ῥῆμα
πάσχω.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	Σελ.	3
Γράμματα	»	5

Μέρος πρώτον. Τυπικόν.

Κεφάλαιον Α' Μέρη τοῦ λόγου	»	9
Κεφάλαιον Β' Πρώτη κλίσις	»	12
Κεφάλαιον Γ' Δευτέρα κλίσις	»	15
Κεφάλαιον Δ' Τρίτη κλίσις	»	18
Κεφάλαιον Ε' Τετάρτη κλίσις	»	36
Κεφάλαιον Σ' Πέμπτη κλίσις	»	38
Κεφάλαιον Ζ' Ἀνωμαλῖαι ὀνομάτων	»	39
Κεφάλαιον Η' Ἐπίθετα	»	44
Κεφάλαιον Η' δῖς. Ἀριθμητικὰ	»	49
Κεφάλαιον Θ' Ἀντωνυμῖαι	»	56
Κεφάλαιον Ι' Ῥῆμα	»	64
Κεφάλαιον ΙΑ' Κατάλογος ῥημάτων	»	92
Κεφάλαιον ΙΒ' Ἀνώμαλα ῥήματα	»	121
Κεφάλαιον ΙΓ' Ἐλλιπῆ ῥήματα	»	132
Κεφάλαιον ΙΔ' Ἀπρόσωπα ῥήματα	»	137
Κεφάλαιον ΙΕ' Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου	»	138
Ἐπιρρήματα	»	138
Προθέσεις	»	141
Σύνδεσμοι	»	148
Ἐπιφωνήματα	»	151

Μέρος Δεύτερον. Ἑτυμολογικόν.

Κεφάλαιον Α' Παραγωγή	»	152
Κεφάλαιον Β' Σύνθεσις	»	158

Μέρος Τρίτον. Συντακτικόν.

Κεφάλαιον Α' Ὅροι τῆς προτάσ. καὶ συμφωνία αὐτῶν	Σελ. 163
Κεφάλαιον Β' Σύνδεσις τῶν προτάσεων	» 164
Κεφάλαιον Γ' Περὶ τῆς ὀνομαστικῆς	» 165
Κεφάλαιον Δ' Περὶ τῆς γενικῆς	» 165
Κεφάλαιον Ε' Περὶ τῆς δοτικῆς	» 171
Κεφάλαιον ΣΤ' Περὶ τῆς αἰτιατικῆς	» 175
Κεφάλαιον Ζ' Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς	» 180
Κεφάλαιον Η' Περὶ τῆς κλητικῆς	» 185
Κεφάλαιον Θ' Περὶ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος	» 186
Κεφάλαιον Ι' Περὶ ἐγκλίσεων	» 192
Κεφάλαιον ΙΑ' Περὶ ὑποθετικῶν λόγων	» 199
Κεφάλαιον ΙΒ' Περὶ τοῦ πλάγιου λόγου	» 200
Κεφάλαιον ΙΓ' Περὶ προστακτικῆς	» 202
Κεφάλαιον ΙΔ' Περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου	» 204
Κεφάλαιον ΙΕ' Περὶ μετοχῆς	» 205
Κεφάλαιον ΙΣΤ' Περὶ τοῦ γερουνδίου	» 208
Κεφάλαιον ΙΖ' Περὶ τοῦ ὑπτίου ἢ σουπίνου	» 210
Ἀσκήσεις	» 211
Ἐπίμετρον Α' Προσῳδία	» 247
Μετρικῆ	» 251
» Β' Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον	» 256
» Γ' Συντομιαί λέξεις	» 261
» Δ' Νομίσματα, σταθμὰ, μέτρα	» 263
Ἀλφάβητικὸς Πίναξ	» 265
Διορθώσεις καὶ προσθήκαι	» 169

5

